

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

MECMÛ' A-İ ÂYİN-İ ŞERÎF
(İNCELEME METNİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Burçak DURA

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Saadet KARAKÖSE

Denizli, 2018

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı öğrencisi Burçak DURA tarafından Prof. Dr. Saadet KARAKÖSE yönetiminde hazırlanan "Mecmûa-i Âyîn-i Şerîf (İnceleme Metni)" başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 13.07.2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Prof. Dr. Hasan KAVRUK

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Saadet KARAKÖSE (Danışman)

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Süleyman SOLMAZ

16/08/2018 tarih ve ...24/03... sayılı kararıyla onaylanmıştır. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun

Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT

Müdür

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

Burçak DURA

ÖN SÖZ

Almanya Leipzig Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan ‘‘Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf’’ adlı eserin şerhi, istinsah kaydı göz önüne alınarak Farsça’dan çevriyazımı yapılmış ve yorumlanmıştır. Bu bölüm çalışmamızın temel kısmını oluşturmaktadır. Muhtelif şairlerin şiirlerinden alınan parçalarla oluşturulmuş olan âyin mecmuası, bir bütün halinde değerlendirilmiştir. Metin içindeki şairler tespit edilmeye çalışılmış, ayrıca adı geçen bestekârların Mevlevîlik ile olan ilişkileri belirtilmiştir. Böylece, Mevlevî tarikatına mensup bestekârların vermek istediği mesajlar, kendisiyle özdeşleştirdiği düşünceler rahat bir şekilde izlenebilmiştir.

Öncelikle, Mevlevî âyinlerindeki tasavvufî düşüncenin izlerini ve bu düşüncenin söz olarak ne şekilde aksettiğini gördüğüm ‘‘Mecmuâ-i Âyin-i Şerîf’’i çalışmama vesile olan, beni mecmuadan haberdar eden danışman hocam Prof. Dr. Saadet KARAKÖSE’ye teşekkürlerimi sunarım.

Lisans eğitimimden itibaren Eski Türk Edebiyatı alanına dair üzerimde büyük emekleri olan değerli hocam Prof. Dr. Süleyman SOLMAZ’a; yüksek lisansımın başlangıcından itibaren kendisinden istifade ettiğim, tez dönemimde de görüş ve katkılarını benden esirgemeyen İnönü Üniversitesi Öğr. Gör. Ömer UYAN’a teşekkürlerimi sunarım.

Tez dönemimde, hazırladığım çevriyazı kısımlarını okuyarak beni teşvik eden, desteğini her daim hissettiğim ve İngilizce çevrilerde yardımını esirgemeyen Altuğ KAYKILAR’a teşekkür ediyorum.

Maddî manevî emekleriyle bugünlere geldiğim, bilgi ve tecrübeleri ile bana daima yol gösteren babam Birol DURA’ya ve annem Hatice DURA’ya teşekkür ediyorum. Yine her zaman yanımda olan ve benim için birçok şeyden feragat eden ablam Başak DUYMAZ’a teşekkür ediyorum.

ÖZET

MECMÛ‘A-İ ÂYİN-İ ŞERİF

İNCELEME METNİ

DURA, Burçak

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Saadet KARAKÖSE

Temmuz 2018, 307 sayfa

Bu çalışma, Almanya’daki Leipzig Üniversite Kütüphanesi’nde kayıtlı Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf isimli eser üzerinde gerçekleştirilmiştir. Eser, âyini dinleyenlerin elinde belge bulunması amacıyla broşür olarak kaydedildiği için yazarı belli değildir. 1313 yılında tamamlanmış, 51 varaktan, her bir varak iki sütun ve genelde 15’er satırdan oluşan eser, nestalik hatla, manzum olarak kaleme alınmıştır. İçinde çoğunlukla Mevlânâ’ya, Sultan Veled’e ve Ulu Ârif Çelebi’ye ait manzumeler bulunmaktadır.

Tezimiz; Mevlevîlik, Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf ve Açıklamalı Metni olmak üzere üç ana çerçeveden oluşmaktadır. Mevlevîlik kısmında Mevlevîliğin doğuşu ve yayılışı, Mevlevî Mukâbelesi ve Semâ, Mevlevî Müziği ve Âyinler konularını ele aldık. Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf bölümünde nüsha tavsifi, muhtevası ve önemi, mecmua içindeki bestekârlar ve mevlevîlikle olan ilişkilerine dair bilgiler verdik. Açıklamalı Şerh Metni bölümünde ise, mecmuada yer alan manzumelerin günümüz alfabesine çevrisini yaptık. Mecmuanın yazıya geçirildiği tarihte (1313) toplu bir şekilde sunulan şiirler, içinde bulunduğu bağlam göz önüne alınarak incelenmiş ve dipnot yöntemiyle tüm iktibas ve telmihler gösterilmeye çalışılmıştır. Yine aynı yöntemle, ilgili yerlerde, tasavvufî içerikli bu metin üzerinden İslam düşünce tarihindeki bazı geleneklere atıfta bulunduk.

Tekkelerde yapılan ibâdet şekli olan âyin kavramını irdeledik ve bu düşünce yapısının yansıması olan şiirleri ihtiva eden mecmuayı, edebiyat/kültür tarihine kazandırmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Mevlânâ, Mevlevîlik, âyin, şerh, tasavvuf, Âyin-i Şerîf, nazım.

ABSTRACT**MECMÛ' A-İ ÂYİN-İ ŞERİF****EXAMINATION TEXT**

Dura, Burçak

Master Thesis

Department of Turkish Language and Literature

Programme of Classical Ottoman Literature

Adviser of Thesis: Saadet KARAKÖSE, Prof. of. Classical Ottoman Literature

July 2018, 307 pages

This study was carried out on the work of art called Mecmû' a-i Âyin-i Şerîf, registered in the library of Leipzig University in Germany. The work of art was registered as a brochure so as to make rite listeners have a written document in their hands so it's writer is not definite. The work was completed in 1313 and consists of 51 leaves, each leaves has two columns and generally 15 lines and this work art was written up with nestalik style as a poetic. There are mostly poetics which belong to Mevlânâ, Sultan Veled and Ulu Ârif Çelebi.

Our thesis is formed from 3 main frames that are Mevleviyeh, Mecmû' a-i Âyin-i Şerîf and Expository Text. In the part of Mevleviyeh, we dealt with the born and deployed of Mevleviyeh, Mavlawi requital and Semâ', Mavlawi music and rites. In Mecmû' a-i Âyin-i Şerîf, we informed about the edition definition, content and importance, composers in the journal and their relations with Mevleviyeh. In the part of expository şerh/sharh text, we translated the poems which are in the journal to current alphabet. Poems which were presented processionally in the year (1313) when journal was written up to composition have been analysed considering the context they are in and all quotes and references have been tried to be indicated with postscript method. Yet, with the same method, in related parts, we referred to same traditions in the Islamic Thought History through this sufistic text.

We examined the concept of rite which is the type of worship done in lodges and tried to bring in the journal consisting of poems which are the reflection of this thought to the literature / culture history.

Keywords: Mevlânâ, Mevleviyeh, rite, sharh, sufistic, Âyin-i Şerîf, verse.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR DİZİNİ.....	V
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MEVLEVÎLİK

1.1. Mevlevîliğin Doğuşu ve Yayılışı.....	2
1.2. Mevlevî Mukabelesi ve Semâ'.....	5
1.3. Mevlevî Müziği ve Âyinler.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

MECMÛ'A-I ÂYİN-İ ŞERİF

2.1. Nüsha Tavsifi.....	8
2.2. Âyin-i Şerîf'in Muhtevası ve Önemi.....	9
2.3. Mecmû'a-i Âyin-i Şerîf İçindeki Bestekârlar ve Mevlevîlik İlişkileri.....	13

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AÇIKLAMALI METİN

3.1. Açıklamalı Şerh Metni: Mecmû'a-i Âyin-i Şerîf.....	21
SONUÇ.....	207
KAYNAKLAR.....	208
EK – 1: TIPKIBASIM.....	213
ÖZGEÇMİŞ.....	307

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
Bkz.	: Bakınız
Çev.	: Çeviren
Düz.	: Düzenleyen
Haz.	: Hazırlayan / Yayına hazırlayan
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
S.	: Sayfa / Sayfa numarası
Tas.	: Tasavvuf
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
Terc.	: Tercüme / Tercüme eden
V.	: Vefat tarihi
Vb.	: Ve benzeri
Vd.	: Ve diğerleri
Vr.	: Varak / Varak numarası

GİRİŞ

Bu çalışmamızla, Almanya Leipzig Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan ‘‘Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf’’ adlı eseri gün yüzüne çıkarmış oluyoruz.

Çalışmamızın birinci bölümünde, Mevlânâ'nın önderliğinde Mevlevîlik kavramı, onun izinden gidenlerce Mevlevîliğin nasıl yayıldığı, Mevlevî dergâhları, semanın nasıl icrâ edildiği ve Mevlevî Âyin-i Şerîf'lerin ayrılmaz bir parçası olan müzik formu üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümünde, Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf'in nüsha tavsifi, muhtevası ve önemi, mecmuada yer alan âyin-i şerîflerin makamları, bestekârları ve seçilen güftelerin dili ve ait olduğu şâirler gösterilmeye çalışılmıştır. Âyin-i şerîflerin içinde yer alan güfteler, Mevlânâ'nın eserleri merkeze alınarak seçilmiş (genellikle) beyitlerden, Mevlevî düşünce yapısının izlerini taşıyan çeşitli şâirlerin şiirlerinden alınan parçalardan oluşturulmuş karma bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bestekârların Mevlevîlik ile olan ilişkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Mevlevî âyinlerinin İtrî'nin meşhur naatıyla başlaması, âyinin dört selâmının terennümleriyle birlikte sırasıyla okunması ve dördüncü selâmda mutlaka Mevlânâ'nın meşhur kıt'asının tekrar edilmesi gibi genel özellikler bir bütün hâlinde verilmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde, genel itibarıyla Farsça olan eserin çevriyazımı yapılmış¹ ve şerh edilen beyitlere metin içindeki bağlama göre eklemek istediğimiz tüm ek veya kelimeler parantez () içine alınmıştır. Çeşitli parçaların birleşiminden meydana gelmiş bu mecmua, bir bütün halinde ele alınıp incelenmeye çalışılmıştır. Böylece, Mevlevî tarikatına mensup bestekârların vermek istediği mesajlar, kendisiyle özdeşleştiği düşünceler rahat bir şekilde izlenebilmiştir.

Ek – 1’de Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf'in tıpkıbasımı mevcuttur.

¹ Bu kısım çalışmamızın temel kısmını oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MEVLEVİLİK

1.1. Mevlevîliğin Doğuşu ve Yayılışı

Mevlânâ'nın yetiştiği ve yaşadığı on üçüncü yüzyıl gerek İslâm dünyası, gerekse Anadolu Selçukluları için sarsıntı ve çöküş çağı olmuş; Moğol saldırıları ve içteki düzensizlikler nedeniyle devlet gücü sarsılmış; bunun sonucu ortaya çıkan ayaklanmalar, toplumsal yaşamı karışık ve kötü duruma getirmiştir. Bu atmosferde tasavvuf, insanlar için büyük bir umut kaynağı olmuş; Moğol akınları sonucu birçok bilgin, şâir, mutasavvıf Anadolu'ya gelip yerleşmiş ve tasavvufi tarikatların kurulmasına vesile olmuşlardır (Önkaş, 2015: 43).

Mevlânâ'nın dost toplantılarında tasavvufla ilgili dinsel konuşmalar yaptığı, şiirler söylediği, sema ettiği bilinmektedir. Mevlânâ'nın vefatından sonra da devam eden bu toplantılar giderek daha düzenli bir hal almaya ve belli kurallara bağlanmaya başlamıştır. Mevlânâ'dan sonra ona inanıp bağlananların sayısı artınca Mevlânâ'nın oğlu Sultan Veled, toplantıları ve semayı bir tarikat niteliği kazanacak ölçüde kurallara bağlamıştır. Mevlevîlik böylelikle sistemli bir kuruluş olarak yayılmış, Anadolu'da ve İslâm ülkelerinde tekkeler ve Mevlevîhaneler açılmıştır. Bunun neticesinde de bir tarikat olarak Mevlevîlik doğmuştur (Odyakmaz, 1999: 21).

Mevlevî dervişleri de pek çok yerde Mevlevîhanelerin açılmasına vesile olmuşlar ve bu faaliyetleri ile Mevlevîliğin doğması ve derinleşmesine katkıda bulunmuşlardır. Esas itibarıyla dine dayalı tasavvuf kültürünün müessesesi olan tekkeler ise, edebi kültür, tasavvufî düstûrlar ve hayat telakkîlerinin ifade edilmesine bir vasıta (Açıkgöz, 1989:160). Tekkeler bu görevleri ile insanların manevî olarak doydukları bir yer ve yaygın eğitim müesseseleri olarak geniş bir kitleye hitap etmiş, yüzyıllar boyu itibar görmüşlerdir.

Mevlevîlik, Sultan Veled zamanında kurulan ve XIII. yüzyıldan XV. yüzyılın sonlarına kadar kurulma ve yayılma dönemlerini geçiren, Mevlânâ'nın felsefesini, semâ', şiir ve müzikle ifade etmektedir. Mevlevîliğe birçok eski gelenek ve inanç da kaynaklık etmiştir. Mevlevîlikte ocağın ve matbahın mukaddes sayılışı çok eski bir geleneğin ifadesidir (Gölpınarlı, 2006b: 266). Matbah, sâlikin hizmetle pişip olgunlaştığı kudsî bir mâbettir. Âteşbâz da denen ve Âteş-bâz-ı Velî'nin makamı bulunan matbahtaki ocak, bu kudsî mâbedin adeta mihrabı (Özönder, 1988: 97-105) olup; Mevlevî dergâhlarının ruhu sayılan matbah, çile çıkarmak için nev-niyâzın on sekiz hizmetten geçtiği yerdir.

Mevlânâ'nın tasavvuf düşüncesine, İbn-i Arabî'nin metafizik ve mistik sistem halinde tasavvuf âlemine sunduğu vahdet-i vücud mektebi ve Necmeddin-i Kübrâ'dan gelen sünnî anlayışa dayanan tasavvuf mektebi kaynaklık etmiştir. Mevlânâ, peygamberi ve Kur'ân'ı kendisine rehber edinerek bilgi, tefekkür, sanat, heyecan ve aşk yoluyla Allah'a ulaşmak istemiş, içinde âyet ve hadislerin telmih edildiği Mesnevîsi ve musikisiyle felsefesini ifade etmiştir (Önkaş, 2015: 44-45).

Mevlânâ altı ciltlik Mesnevî'sinde, Kur'ân-ı Kerîm' deki hadislerdeki derin manaları, canlı ve kısa hikâyeler şeklinde işlemiştir. Bu yolla Kur'ân'daki ifadeleri insanlara örneklerle anlatmış ve yaşatmıştır. Mevlânâ'nın tasavvufu, hiç bir vakit bir bilgi sistemi yahut hayalî bir idealizm değildir. Onun tasavvufu, irfan, tahakkuk, aşk ve cezbe âleminde tekemmülden ibarettir ki bunun ferdî ve sosyal hayattaki tezahürü, geniş ve ileri görüş, insanî bir birliği istihdaf eden hudutsuz bir müsamaha ve kötülere, kötülükleriyle eriten ve iyileştiren bir ahlak şeklindedir (Gölpinarlı, 1999: 168). Mevlânâ, yalnız akla önem vermeyi eksik saymış, duyguya ve oluşa da ihtimâmı, gerçeğe ulaşmak için araç saymıştır.

Tarikat silsilenamelerinde tarikat pirini şeyhten şeyhe geriye doğru götürüp, Peygamber'e dayandırma âdeti de Mevlevî tarikatına kaynaklık etmiştir. Öyle ki, Muhammed (öl. 632), İmâm Ali (öl. 661), Hasan Basrî (öl. 728), Habîb Acemî (öl. 768), Dâvûd Tâî (öl. 800), Ma'rûf Kerhî (öl. 815), Sariyy Skatî (öl. 855), Cüneyd-i Bağdâdî (öl. 910), Ebûbekir Şiblî (öl. 946), Muhammed Zeccâc (öl. 1001), Ebubekir Nessâc (öl. 1094), Ahmed Gazzâlî (öl. 1123), Ahmed Hatîbî (öl. 1139? / Mevlânâ'nın dedesi), Şemsü'l- E'imma Serahsî (öl. 1190), Muhammed Bahâeddin Veled (Sultânü'l-ulemâ / Mevlânâ'nın babası, öl. 1231), Seyyid Burhâneddin Muhakkîk Tirmizî (öl. 1240), Muhammed Celâleddin-i Belhî / Mevlânâ (öl. 1273) (Önkaş, 2015: 45).

Peygamberin evi (Mescidi-i Nebevî) tekke ve zâviyelerin gerek menşe ve mahiyetine, gerekse mimarîsine tesir ve kaynaklık etmiştir (Tanrıkorur, 1988: 65). Mescidi-i Nebevî'nin Orta Asya ev, külliye ve bazı cami şemalarından başlayıp, Anadolu tekke ve zâviyelerin menşe ve mahiyetlerine kadar yansıyan etkileri, Mevlevîhaneler üzerinde de açıkça görülmektedir (Önkaş, 2015: 45). Buna göre Mevlevî tarikatı, peygamberle ashâbının yaşayış tarzının örnek alınmasından doğmuştur. Çoğu Mevlevîhaneler'de ölen şeyhin mescid veya semahanenin içine ya da yanına gömülmesiyle mescid-semahane-türbe ilişkisi, Peygamberin Mescidi-i Nebevî'nin içine gömülmesinden doğmuştur.

Mevlevîhanelerdeki ibadet, barınma ve eğitim iç içe geçmiş, soyuttan ziyade yaşayarak öğretim, çile çekerek kemâle ulaştırma amaçlı, uygulamalı eğitim verilmiştir.

İlk Mevlevî dergâhı Mevlânâ Türbesi civarında kurulmuştur. Konya merkez kabul edilerek Anadolu'nun çeşitli yerlerinde dergâhlar açılmaya başlanmıştır. Bu Mevlevîhanelerin kalabalık bir grubun yaşamasına, çile çıkarmasına müsait, büyük ve geniş olanlarına "âsitâne", belli zamanlarda toplanıp âyin yapılan küçük çaptakilerine ise "zâviye" adı verilmiştir (Özkan, 2008: 35). Sultan Veled ve Ulu Ârif Çelebi zamanında hatta bundan sonraki ilk devirlerde dahi çeşitli yerlerde kurulan tekkeleri, beyler, paşalar, sultanlar değil bizzat Mevlevîlikle iç içe olanlar kurmaktadır. Amasya'daki tekkeyi Çelebi Hüsameddin'in halîfesi Alâeddin, Kırşehir'dekini Sultan Veled halîfesi Süleyman, Karaman'dakini Ulu Ârif Çelebi halîfesi Ahi Mehmed Bey, Erzincan'dakini yine Sultan Veled halîfesi Hüseyin Hüsameddin, hattâ Sultaniye'dekini Sührâb-ı Mevlevî adlı ve galiba Mevlânâ'nın halîfesi olan bir zat kurmuştu (Gölpinarlı, 2006b: 228). Mevlevîliğin böyle köylere kadar yayılmasının sebebi, Mevlevî şeyhlerinin halktan ayrılmamasıdır. Telkin ettiği birbirini sevmek, aynı minvalde bağdaşmak, varlığı Tanrı ve var olanları Tanrı zuhuru görmek, ayırım gözetmemek ve bunların sonucunda temiz aşk, vecd hâli ve sema.

XVI. yüzyılın sonralarında Mevlevîlik köyden kasabaya, kasabadan şehre çekilmeye ve kendi içine gömülmeye başlamaktadır. Mevlânâ dergâhı başta olmak üzere Mevlevîlik, yüksek zümrenin nüfuzu altına girmekte, halkın ızdırabını unuttuğu sema meclislerinde beyler ve paşalar var olmaya başlamaktadır. Bu yüzyıldan sonra tekkeleri paşalar ve vezirler yaptırmaktadır. Meselâ Peçoy Mevlevîhânesi 1665'te Gazi Hasan Paşa tarafından, Kayseri Mevlevîhanesi 1675'te Bayram Paşa tarafından, Kilis Mevlevîhanesi 1676'da herhalde eşraftan olacak Ali Ağa, Yenişehir'de yaptırılan ilk Mevlevîhane aynı tarihte Hacı Ahmed tarafından yaptırılmaktadır (Gölpınarlı, 2006b: 229-230).

XVII. yüzyıl ve sonrasında ise Mevlevîlik, âdeta bir devlet müessesesi olmuştur. Vezirler ve padişahların emriyle dergâhlar yapılmakta ve tamir gibi işler yine onların emriyle olmaktadır. Müzisyen, şâir ve Mevlevî III. Selim devrinde Mevlevîlik yüksek zümre içinde en büyük yerini almış, Mevlevîhaneler tamir edilmiş, vakıflar çoğaltılmış ve birçok kişi Mevlevîliğe intisâb etmiştir. Beyhan Sultan'la ümitsiz bir gönül macerâsı geçirdiği söylenen, halk dilinde efsaneleşen bir aşkla için için eridiği sanılan, III. Selim'in de dostu olan şâir Şeyh Galib'in sık sık saraya gidip padişahın iltifatlar gördüğü, divânı üç bin altın sarfedilerek tezhîb ettirilmiştir. Padişah da Mevlânâ'nın divanından seçtiği beyit ve rubâîlere, üçüncü selâmında Galib'in de bir rubâîsini katarak sûzîdilârâ makamından bir âyin bestelemiştir. Zamanın meşhur bestekârı ve III. Selim'in de musâhibi Mevlevî Seyyid Ahmed Ağa da hicâz, nihâvend ve sabâ makamlarından birer âyin bestelemiş, Mevlevîhanelerde okunmaya başlamıştır. Bu âyinlerin içeriğine çalışmamızın ikinci bölümünde etraflıca değinilecektir.

Mevlevîlik yüksek zümreye mal olunca birtakım ihsan ve imtiyazlar elde etmiş ancak halktan da ayrıldığı için yayılışı durmuş, yıpranmaya ve çözülmeye yüz tutmuştu. Bir yandan istilâlar, birçok tekkenin kapanmasına sebep olmuş, bir yandan da kasabalardaki Mevlevîhanelerden neyzen, kudümzen ve âyinhan bulunmadığından ve bilhassa muhib yetişmediği için semazenin vücudu kimya haline geldiğinden mukabele yapılamaz olmuştu (Gölpınarlı, 2006b: 241). Mevlevîlik âlevî bir tarikat olmuş, yüksek zümrenin eskileri göçüp gittikçe ve yenileri, yeni bir anlayışla garba yüz çevirerek hayata atıldıkça Mevlevîlik, o zümreden de kopup ayrılmaya başlamış ve kendi içine gömülmüştü.

1.2. Mevlevî Mukabelesi ve Semâ'

Arapça olan mukabele kelimesi, karşılaşmak anlamına gelmektedir. Mevlevîler, "Devr-i Veledî" de, birbirlerine karşı baş kestikleri, birbirlerinin yüzlerine bakıp ilâhî zuhuru takdîs ettikleri için Mevlevî âyini bu adla anılmıştır (Gölpınarlı, 2006a: 92). Mukabele semâ'-hânedede yapılmaktadır. Semâ'-hâne ise, çoğunlukla türbeyi de kapsayan ve kenarlarında seyircilere ayrılmış yerleri bulunan geniş bir binadır. Asıl semâ'a mahsus olan yer, tamamiyle birbirine bitişik ve cilâlı tahtayla döşenmiştir. Semâ'-hânenin üst kısmında da merdivenle çıkılan "mutrib-hâne" vardır (Gölpınarlı, 2006b:340). Mukabele, kandil geceleri de denen Rabiülevvelin on ikinci gecesi (mevlid), Recebin ilk Cuma gecesi (regaib) ve yirmi yedinci gecesi (mirac), Şabanın on

beşinci gecesi (berat) ve Ramazanın yirmi yedinci gecesi (kadir), kurban ve ramazan bayramlarının arefe akşamları ibâdetle geçirilen zamanlar olmuştur. Her tekkenin ayrı mukabele günleri olmakla birlikte gündüzleri öğle namazından sonra, geceleri ise yatsı namazından sonra gerçekleştirilmektedir. Rivâyete göre evvelce mukabele günü vakti yokmuş. İhvan toplanır, sohbet esnasında bir vecid, bir zevk hâsıl olursa şeyh, meydancıya emreder, o da canlara haber verir, semâ'-hâneye gidip mukabele yapılmış (Gölpınarlı, 2006b: 340). Sonraları II. Mahmud habersizce Mevlevîhanelere gelmeye başlayınca, mukabele vecid sonucunda değil padişahın gelişi sebebiyle yapılmaya başlanmıştır. Bu durum Mevlevîlerce hoş karşılanmamış ve belirli bir mukabele günü planlanarak padişaha bildirilmiştir.

Mukabele, şöyle yapılırdı:

Namaz vakitlerinden önce canlardan biri, hücrelerin bulunduğu koridorda saği üste gelmek ve parmaklar açık bulunmak şartıyla kollarını parmak uçları omuzlara gelecek tarzda çaprazvari göğsüne koyar, sağ ayağının da baş parmağını sol ayağının baş parmağı üstüne koyup başını biraz fazlaca eğmek üzere öne doğru eğilip ayakta niyaz eder ve son heceleri, nefesi yettiği kadar çekerek ‘‘Hûûûû, salââââ’’, yahut son heceyi yine nefesi yettiği kadar çekerek ‘‘Vakt-i salââââ yâhûûûû’’ diye bağırır. Bu sesi duyanlar, abdest alıp tennurelerini, tennurenin üstüne giyilen ve kısa bir mintana benzeyen deste-güllerini giyerler, elifi-nemetlerini kuşanırlar, çoraplarını çıkarırlar, resim hırkalarını omuzlarına atarlar ve hazırlanırlar (Gölpınarlı, 2006b: 341). Dervişler de birer birer hücrelerin kapısını açar ve semâ'-hâneye eller göğüste, baş keserek girerler. Sağ ayağının baş parmağını, sol ayağının baş parmağı üzerine koyup vücudunu, belden itibaren, başını biraz daha fazla ve göğsüne doğru indirerek eğilir. Şeyh postuna basmamak suretiyle nerede duracaksa oraya gidip baş keserek ayağını mühürler. Daha sonra şeyh gelir ve postuna gider. Herkes yerini aldıktan sonra mutrib heyeti gelir ve semâ'-hânenin solundaki merdivenden çıkarak mutribhanedeki yerini alır. Tekke imamı gelir ve namaza başlanır. Mesnevi okunmayacaksa, ihvan, Semâ'-hâneye ilk girdikleri zaman aldıkları yere geçer; şeyh de yüzünü ihvana döner ve postuna oturup post duası² nı okur. Post duası bitince mutribdan, naat okunur. Naat, Mevlânâ'nın, Muhammed Peygamber'i öven yahut övüşle münasebeti bulunmayan herhangi bir gazelidir. Naat, hususî besteye ve ayakta okunur. ‘‘Yâ Hazret-i Mevlânâ, Hak Dost’’ diye başlar ‘‘Yâ tabîbe'l-kulûb, yâ Veliyy-Allâh Allâh Hak dost’’ diye biter (Gölpınarlı, 2006b: 343). İsm-i Pîr anılırken şeyhle beraber baş kesilir, ‘‘dost’’ sözü biterken yavaş yavaş başlar kalkar. Naat, huzû' ve huşû' içinde dinlenir. Ekseriyetle, içten gelen bir zevkle gözler kapalıdır (Gölpınarlı, 2006a: 98). Naattan sonra neyzenbaşı veya onun uygun gördüğü bir neyzen hangi âyin okunacaksa, o makamdan taksîme başlar. Okunacak âyinin makamına girerken neye, bir başka ney de dem tutarak iştirâk eder. Taksîm bitince Devr-i Kebîr usûlünde bestelenmiş peşrev başlar. Peşrev, kudüm-zenbaşının, kudüme birkaç zahme vurmasıyla başlar. İlk zahmede şeyh ve Semâ'-hânedekiler, hep birden, içlerinden, ‘‘Allah’’ diyerek ellerini şiddetle yere vurup kalkarlar. Bu vuruşa ‘‘Darb-ı Celâli’’, yani İsm-i Celâl (Allah) aşkına vuruş denir. ‘‘Celâli’’ sözünde, Hz. Mevlânâ'ya da telmih vardır (Gölpınarlı, 2006a: 99).

Mevlevî âyininin klasik icra şeması şöyledir:

² Bkz. Abdülbaki Gölpınarlı, Mevlevî Âdâb ve Erkânı, İstanbul 2006, s.97.

- a) Meydancı dede'nin "buyurun ya huuu!.." çağrısı üzerine meydana gelen dedeler, mutrib heyeti ve semazenlerin şeyhi beklemeleri,
- b) Semâhanede toplu namaz
- c) Mesnevi dersi (şeyh veya mesnevihan tarafından)
- d) Post duası (şeyh tarafından)
- e) Na't-ı Mevlânâ (Mevlânâ Celaleddin Rumi/Itrî/Rast)
- f) Âyin-i şerif'in makamında peşrev (semahanenin peşreve uygun ağır adımlarla üç defa devredilmesi, Devr-i Veledî)
- g) Âyin-i şerif (dört selâm)
- h) Son peşrev
- i) Son yürük semaî
- j) Son taksîm Aşr-ı Şerif
- k) Fatıha ve Gülbanklar (tarikatçı dede veya duacı dede tarafından) (Tanrıkorur, 2003: 133-134).

1.3. Mevlevî Müziği ve Âyinler ³

Türk Tasavvuf Müziğinde, Mevlevî müziğinin önemli bir yeri vardır. Bu müziğin de başlıca formu Mevlevî Ayin-i Şerîfleridir. Mevlânâ, dinî reformunu yaparken bilhassa üç estetik unsura dayanmıştır: Aşk, müzik ve raks (Gölpınarlı, 1999: 214). Semâ'nın ayrılmaz bir parçası olan müzik, Mevlânâ'dan beri Mevlevîliğin esas unsurlarından biridir. Bizzat Mevlânâ ve oğlu Sultan Veled de rebâb çalmakta, Divân-ı Kebîr'de "Rebâbın dili ister Türk olsun, Rum olsun, Arab olsun, âşıkların dilidir"⁴ diyerek müziği, İlahî aşkın ve vecdin dili saymaktadır.

Mevlânâ ve Sultan Veled, Ulu Ârif Çelebi ve ondan sonraki ilk çelebiler zamanında sema sırasında söylenmek için hazırlanmış özel besteler yoktur. Mevlânâ'dan sonra ise, Mevlevî sema meclislerinde Mevlânâ'nın şiirleri söylenmektedir. Sema mukabele şeklini aldıktan sonra, Mevlevî müziği bütün ayrıntılarıyla kurulmaya başlanmış ve dört selâm için ayrılmış, selâm başlarında özel bir ritme uygun, güfteleri Mevlânâ, Sultan Veled ve Ulu Ârif Çelebi'den seçilmiş, "Devr-i Veledî" için bir peşrevle başlayan, başlangıcından sonuna kadar bir bütün teşkil eden âyinler bestelenmiştir. Sultan Veled

³ Bu bölümde Abdülbâki Gölpınarlı'nın Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik adlı kitabının 'Mevlevî Müziği' adlı bölümünden ve Nilgün Açık Önkâş'ın Klasik Türk Edebiyatında Mevlevîlik Kültürü ve Mevlevî Şairler adlı kitabının 'Mevlevîlik ve Kültürel Boyutu' adlı kısmından yararlanılmıştır.

⁴ Türk u Rûmîy-u Arab ger âşikest / Hem zebân-ı üst in bang-ı savâb

devriyle birlikte sema meclislerinde, dinî duygulara tercüman olacak üslupta bestelenen ayinler okunmaya başlanmıştır.

XVII. yüzyıla kadar Mevlevîlerde Huseynî, Dügâh ve Pençgâh makamlarından devr-i revân usulüne göre bestelenmiş ancak bestekârları belli olmayan üç tane âyin vardır (Sözü edilen âyinler çalışmamızın tıpkıbasım 47a, 49b, 51a kısımlarındadır). Beste-i kadîm olarak anılan bu ilk üç âyinden sonraki asırlarda da Mevlevî âyini formu bestekârlar tarafından ilgi görmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

MECMÛ‘A-İ ÂYİN-İ ŞERÎF

2.1. Nüsha Tavsifi

Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf’in tek nüshası Almanya Leipzig Üniversite Kütüphanesindedir. Arşiv numarası 322/Cod-Pers-5 ‘tir. İçinde, güfteleri Mevlânâ, Sultan Veled, Ulu Arif Çelebi ve muhtelif şairlerin gazel ve rubâîlerinden seçilmiş parçalar bulunmaktadır. Âyin-i Şerîf’in bestelenmiş Mevlevî âyinlerinin makam tablosunun son satırından anladığımız üzere, istinsah kaydı on iki ramazân-ı şerif 1313 tarihidir.

‘İşbu Mecmû‘a-i Âyin-i Şerîf on iki ramazân-ı şerif 1313 tarihinde tesvîd olunmuşdur.’

Mecmuanın ilk sayfasında Âbid Paşa ve Hacı Hüsni olarak iki şahsın ismi geçmekte ancak; kim oldukları tarafımızca belirlenememiştir. Aynı sayfada yer alan müstensihinin adı ‘meşhûr bir hattât’ olarak geçmiş, kesin bir veri değeri taşımamaktadır.

‘Bu kitâb-ı şerîfi pederim ‘Âbid Paşa hazretleri Halebde iken ‘amucamız Hâcî Hüsni anif hazretleri vâsıtasıyla İstanbul(da) meşhûr bir hattâta tahrîr ü teclîd itdirmiş buldukları kendi ifâdelerinden anlaşılmışdır.

11 Kânûn-i sâni 1226

Çehârşenbe’

Nüshanın son sayfasının ilk yarısı Almanca olarak yazılmış, eserin fiziki özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Eser hakkında diğer bazı bilgiler şöyledir: 51 varak, kapağı ve köşeleri vişne renginde, her bir varağın etrafı altın çerçeve, sütunlar arası mavi mürekkeple ayrılmış ve bazı kısımları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Boyutu 14×21,5 mm’dir. Eser, nestalik yazı türündedir, her bir varak iki sütun ve her sütun takribi 15 satırdan oluşmaktadır. Manzum olarak kaleme alınmıştır.

Eserin ilk cümlesi (eser ismi, giriş kısmı ve na’t-ı şerîften sonra):

Yâ mâlikü’l-mülki’l kadîm Estağfirullahe’l-azîm

Ya hayyü rahmanü’r-rahîm Estağfirullahe’l-azîm...

Son cümlesi:

Hazret-i Mevlânâ'ya gelin bende olalum

Semâ' sefâ câna sefâ ruha gıdâdır

2.2. Âyin-i Şerîf'in Muhtevası ve Önemi

Mesnevî âyinlerindeki güfteler, genellikle Mevlânâ'nın Mesnevî'sinden ve Dîvân-ı Kebîr adlı eserinden alınan gazeller ve rubâîlerden oluşmuştur. Çalışmamız içinde yer alan farklı şairlere ait şiirler "Mecmuâ-i Âyin-i Şerif İçindeki Bestekârlar ve Mevlevîlik İlişkisi" adlı bölümde ayrıca belirtilecektir. Gazellerden çoğunlukla 2-3 beyit alınmış, bunlar da mısraları kafiyeli olan matla beyitleridir. Terci-i bent ve kıta gibi diğer nazım şekillerine ait beyitler nadiren görülmektedir. Güfte yoğunluğu birinci ve üçüncü selamda (selâm-ı sâlis) dır. Üçüncü selamda çeşitli manzûmelerin arasında Eflâkî'nin "Ey ki hezâr âferîn bu nice sultân olur" manzumesi mutlaka yer alır. İkinci ve dördüncü selâmda, yalnızca Mevlânâ'nın meşhûr "Sultân-ı menî sultân-ı menî / Ender dil ü can îmân-ı menî / Der men be-demî men zinde şevem / Yek can çi şevem sad cân-ı menî" kıtası bulunmaktadır.

Çalıştığımız eserin ilk 36 varağı içinde bir kısmı Mevlânâ ve Ulu Ârif Çelebi'ye ait bir na't-ı şerîfler, bir kısmı ise Mevlânâ'ya atfedilen ancak buna imkân bulunmayan şiirlerden oluşmaktadır.⁵ Sonraki sayfalardaki âyin güftelerinin içinde de tekrarlanmaktadır.

Mecmuanın 34a varağındaki 6 beyitlik bölüm Arapça olup, kim tarafından yazıldığı bilinmemektedir. Daha sonraki âyinlerin içinde de bazı beyitleri yer yer tekrar edilmiştir.

Kad aşrikati'd-dunyâ min-nûri humeyyânâ

Ve'l-bedru gadâ sâkî ve'l-ke'su süreyyânâ⁶

Men kâne lehu 'aynun testabsirü 'an-gayb

Felye'ti 'alâ-şevkin fî-hidmeti Mevlânâ⁷ (vr. 42b, 64a)

Mevlevî âyinlerinde güfteler, bilhassa Mevlânâ'nın, sonra Sultan Veled'in ve Ulu Ârif Çelebi'nin gazel ve rubâîlerinden seçilmiş parçalardan meydana gelmiştir (Gölpınarlı, 2006b:422). Çalıştığımız mecmuada

Mesnevî'den;

Bişnev ez-ney çün hikâyet mî-koned

Ez-cüdâyhâ şikâyet mî-koned

⁵ Bkz. A. Gölpınarlı, Mevlevî Âdâb ve Erkânı, İstanbul, 2006, s.39-40-41-42-43-44.

⁶ Dünya bizim heyecanımızın/hiddetimizin nuruyla aydınlandı. Dolunay sâkimiz, süreyya yıldızı kadehimiz oldu.

⁷ Kimde gaybi gören göz (basiret) varsa, efendimizin hizmetinde şevke gelsin.

Ney hadîs-i râh-ı pür-hûn mî-koned
Kıssahây-ı ‘aşk-ı Mecnûn mî-koned (vr. 62b)

Şehbâz-ı Cenâb-ı Zü’l-Celâl-est semâ‘
Ferrâş-ı kulûb-i ehl-i hâl-est semâ‘

Der-mezheb-i münkirân herâm-est semâ‘
Der-mezheb-i ‘âşıkân helâl-est semâ‘ (vr. 47a,b)

Dîvân-ı Kebîr’den;
İmrûz semâ‘-est ü müdâm-est ü sakâyî
Gerdân şode ber-cemi‘ kadehhây-ı ‘atâyî (vr. 70a, 45a)

Semâ‘ ârâm-ı cân-ı ‘âşıkân-est
Kesî dâned ki o-râ cân-ı cân-est (vr. 58a)

Rebâbnâme’den;
Bişnevîd ez-nâle-i bang-ı rebâb
Nüktehây-ı ‘aşk der her gûne bâb (vr. 73a)

Dîvân-ı Sultan Veled’ten;
Der-bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra‘nâ
Der-çeşm çü nûrî vü çü cân der-heme a‘zâ

Men bülbül-i gülzârem ü der-dem-i to zârem
Ez-çîst ‘aceb bâ-to me-râ îh heme sevdâ (vr. 84a)

Ulu Ârif Çelebi Dîvânı’ndan;
Ey şâh-ı şehîr ‘akl u cân ber-taht-ı dil ü hâkân toyî

Ender zemîn ü âsmân sultân-ı sultânân toyî (vr. 83b)

Mevlânâ, semayı Şems-i Tebrîzî'den öğrenmiştir. Bunu bizzat oğlu Sultan Veled İntihanâme'de bildirmektedir. Eflâkî de, Menâkıbü'l-Ârifîn'de Mevlânâ'nın semanın rastlantılara bağlı olduğunu, güzel bir ses işitmenin veya heyecanlı bir olayın onu harekete geçirdiğini ve semaa başladığını kaydetmektedir (Önkaş, 2015: 123). Mevlânâ'nın

Dânî semâ' çî bûd savt-ı belâ şenîden

mısrasıyla başlayan 33b varaktaki 6 beyitlik methiyesi sema hakkındadır.⁸

Çalışmamızın vr. 14a kısmındaki;

Yâ Habîballah Resûl-i Hâlık-i yektâ toyî

Ber-güzîn zü'l-celâl-ı pâk bî-hemtâ toyî

dizeleriyle başlayan 6 beyitlik na't Ulu Arif Çelebi'ye aittir ve 'Na't-ı Mevlânâ' ya da 'Na't-ı Şerîf' olarak bilinir. Bestesi ise Mustafa İtrî Efendi'ye ait olan Râst makamındaki bu na't bestelendiği tarihten itibaren Mevlevî âyinlerinin başında okunmaktadır. Bu eser na't-hân tarafından ayakta icrâ edilmektedir. Na'tın sonunda ve dahi her şiirin sonunda yazılan 'Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah' bölümü, sözü edilen Na't-ı Mevlânâ'nın sonradan eklenen terennüm kısmıdır. Âyinlerin hemen hemen hepsinde Eflâkî'nin;

Ey ki hezâr âferîn bu nice sultân olur

mısrasıyla başlayan gazelinin tüm beyitleri bölüm bölüm tekrar edilmiştir. (Gazel için bkz. A. Gölpınarlı, a.g.e. s.433-434) Beste-i kadîm olarak adlandırılan üç âyin Pençgâh âyinininde, üçüncü selâmdaki (vr. 49a), Dügâh âyinininde üçüncü selâmdaki (vr. 51a), Huseynî âyinininde üçüncü selâmdaki (vr. 52b) dörtlük Mevlânâ'ya nisbet edilen ancak Şeyh Galib'in tercîi bendinden alınan;

“ Âh min'el 'aşk ve hâlâtihi

Ahraka kalbî bi harârâtihi

Mâ nazara'l-'aynı ilâ gayrikum

Aksimu bi'llahi ve âlâtihi ” dörtlüğü ve kim tarafından tercüme edildiği bilinmeyen;

Ah güzelin aşkına hâlâtına

Yandı yürek aşkı harârâtına

And içeyim gayrı güzel sevmeyem

⁸ Methiye için bkz. N. Önkaş, a.g.e. , s. 123-124.

Tanrıya vü Tanrının âyâtına (vr. 59a) dörtlüğü vardır.

Tüm âyinlerin 4. selâmı ise, Mevlânâ'nın Dîvân-ı Kebîr'indeki Farsça

“ Sultân-ı menî sultân-ı menî

Ender dil ü cân îmân-ı menî

Der men be-demî men zinde şevem

Yek cân çi şevved sad cân-ı menî ” kıtası ile sonlanmaktadır.

Gerek naatlerdeki gerekse âyinlerdeki güfteler, Mevlânâ'yı ve Mevlevîliği temsilden ziyâde onları seçenlerin meşrep ve zevkini temsil etmektedir (Gölpınarlı, 2006b: 424). Alevî meşrepli Mevlevîler, Mevlânâ'yı da alevî göstermek için bu minvalde şiirler seçip âyinlerde naat olarak okumuşlardır.⁹

Hakikat Kâ'besinin kible-gâhı

Îmâm u pişvâmız Murtazâdır (vr. 34b)

Âyîne-i şerî'atem pîr-i reh-i tarîkatem

'Ârif-i bâ-hakîkatem ez-dem-i Murtazâ 'Alî (vr. 16a)

Mecmuada yer alan Âyin-i Şerîfler sırasıyla şöyledir:

Âyîn-i şerîf (der-makâm-ı râst) beste-i Nâyî 'Osmân Dede Efendi (vr. 37a)

Âyîn-i şerîf (der-makâm-ı hicâz) beste Nâyî 'Osmân Dede (vr. 39b)

Âyîn-i şerîf (der-makâm-ı 'uşşâk) Nâyî 'Osmân Dede (vr. 42b)

Âyîn-i şerîf der-makâm (çâr-gâh) beste-i eş-şeyh Nâyî 'Osmân Dede (vr. 44b)

Âyîn-i şerîf der-makâm (penc-gâh) usûleş devr-i revân beste-i kadîm (vr. 47a)

Âyîn-i şerîf der-makâm (dügâh) usûleş devr-i revân beste-i kadîm (vr. 49b)

Âyîn-i şerîf der-makâm (huseynî) usûleş devr-i revân beste-i kadîm (vr. 51a)

Âyîn-i şerîf der-makâm (beyâtî) Kûççek Dervîş Mustafa (vr. 53a)

⁹ Bu konuda belirttiğimiz görüşün temeli, A. Gölpınarlı'nın Mevlânâ'dan sonra Mevlevîlik adlı kitabının 'Mevlevî âyinleriyle naatlarında Mevlânâ'nın olmıyan parçalar' kısmındaki yorumudur. Zîra, söz konusu kısımda belirttiği tüm örnek beyitler çalıştığımız mecmuanın içinde yer almaktadır. Bkz. Gölpınarlı, 2006b: 422-425.

- Âyîn-i şerîf der-makâm (segâh) beste-i 'Itrî Efendi (vr. 55b)
- Âyîne-i şerîf der-makâm (sûz-i dil-ârâ) usûleş sâde dü yek beste-i Sultân Selîm Hân (vr. 57a)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (nihâvend) usûleş devr-i revân beste-i Musâhib-i Şehriyâr Ahmed Aga (vr. 59b)
- Âyîn-i Şerîf der-makâm (hicâz) beste-i Seyyid Ahmed Aga (vr. 62a)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (Hicâz) beste-i 'Abdürrahîm Efendi (vr. 64a)
- Âyîn-i şerîf der-makâm ('acem) pûselik beste-i 'Abdülbâki Efendi (vr. 66b)
- Âyîne-i şerîf der-makâm ('ırâk) beste-i Şeydâ Hâfız Efendi (vr. 68a)
- Âyîne-i şerîf der-makâm (beste-nigâr) Sâdık Efendi (vr. 70b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (sabâ) beste-i İsmâ'îl Dede (vr. 72b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm-ı (sabâ) pûselik beste-i Dede Efendi (vr. 74b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (şevk-i tarab) beste-i İsmâ'îl Dede (vr. 76b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (beste-i nigâr) beste-i Dede Efendi (vr. 78b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (hüzzâm) beste-i İsmâ'îl Dede (vr. 80b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (nevâ-beste) İsmâ'îl Dede Efendi (vr. 82b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (ferah-fezâ) usûleş devr-i revân beste-i İsmâ'îl Dede (vr. 85a)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (nühüft) beste-i Eyyübî Hüseyin Dede Efendi (vr. 87a)
- Âyîn-i şerîf der-makâm ('arabân) beste-i Nakşî Dede Efendi (vr. 89a)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (şedd-i 'arabân) beste-i Musâhib-i Şehriyâr Salîh Efendi (vr. 91b)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (nev-eser) beste-i Musâhib-i Şehriyâr Rıf'at Beg (vr. 93a)
- Âyîn-i şerîf der-makâm (ferah-nâk) beste-i sermâden şehr-i yâr Rıf'at Beg (vr. 95b)
- İlâhî Sultan Veled beste-i segâh (vr. 97a)

Mevlevî âyinleri, ilhâmını büyük mutasavvıf ve gönül insanı Mevlânâ'nın felsefesinden alan sanatkârlar tarafından bestelenmiştir. Bu büyük bestekârlar, Mevlânâ'nın yolundan gidişlerini, coşkularını ve ümitlerini nağmelere dökmüşlerdir.

2.3. Mecmû'a-i Âyin-i Şerîf İçindeki Bestekârlar ve Mevlevîlik İlişkileri¹⁰

¹⁰ Bu bölümün hazırlanmasında Nilgün Açık Önkâş'ın Klasik Türk Edebiyatında Mevlevîlik Kültürü ve Mevlevî Şairler adlı kitabının 'Başlangıcından Tanzimat'ın İlk Dönemine Kadar Mevlevî Şairler' kısmından yararlanılmıştır.

Nâyî Osman Dede Efendi (d.? – öl. 1142/1729)

Asıl adı Osman'dır. İstanbul'da yetişen Mevlevî şair ve musikîşinastır. Süleymaniye Darüşşifası'nın Reisü'l-hüddâmı Süleyman Efendi'nin oğlu olan Nâyî Osman, 1083 / 1672 yılında Galata Mevlevîhanesi şeyhi Gavsî Dede (öl. 1219 / 1084)'ye intisap etmiştir. Gavsî Dede'nin bilgisinden istifade etmiş ve onun ölümünden sonra dergâhın şeyhliğine getirilmiştir. Ney üflemedeki yeteneği sebebiyle, "Kutb-ı Nâyî" ismiyle tanınmıştır. Musiki üstatlığıyla da dikkat çeken Nâyî Osman Dede, 4 ayin ve 1 mirâciye bestelemiştir. Dinî-tasavvufi bestekârların en büyüklerindedir.

Çalıştığımız mecmuanın vr. 37a, 39b, 42b, 44b kısımlarındaki râst, hicâz, uşşâk ve çârgah makamlarındaki âyinlerin bestekârı Nâyî Osman Dede'dir.

Vr. 37a'dan başlayan râst makamındaki âyinin son 3 beyti, taşıdığı Semâ'î mahlasından da anladığımız üzere Dîvâne Mehmet Çelebi'ye ait Sultân-ı Divânî'den (vr. 936/1529) alınmış Türkçe gazeldir.

Ey dil bu yeter iki cihânda sana iz'ân

Birdir bir iki olmaga yok bilmiş ol imkân (vr. 37b)

Vr. 38b'de

"Ne acâib bezemiş hüsn ile Bârî" mısrasıyla başlayan müstezad Şâhidî İbrahim Dede'ye (öl. 957/1550) aittir (bk. A. Gölpinarlı, 2006b: 110-111).

Vr. 39b'de

Yâ Rabb harem-i hazretine râh bağışla mısraıyla başlayan dörtlük Gavsî Ahmed Dede'nindir.¹¹

Yine aynı varakta Yunus Emre'nin;

Yar yüreğim yâr gör ki neler var mısrası,

Yar yüreğim del ciğerim gör ki neler var yâre haber var şeklinde, âyinlerin hemen hemen hepsinde tekrar edilen terennümler arasındadır.

Hicâz makamındaki âyinde;

Olduk yine secde ber-nâr-ı muhabbet (vr. 42a) mısraıyla başlayan gazel Gavsî Ahmed Dede'ye (öl. 1109/1697) aittir. (Bkz. N. Tuman, Tuhfe-i Nâilî, II,734)

Uşşâk makamındaki âyinde;

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ hû (vr. 42b) mısraıyla başlayan rubâî Mavlânâ çağındaki mutasavvıflardan Evhadüddîn-i Kirmânî'ye aittir.¹²

Beste-i Kadîm olarak anılan 3 âyin

¹¹ Bkz. Konya Mevlânâ Müzesi Yazmaları, Ankara, 1972, c.II, s.269

¹² Bkz. Rubâîler, trc. Mehmet Kanar, İstanbul, 1999, s.25-26

Mecmuanın 47. ve 53. varakları arasında yer alan 3 âyin; pençgâh, düğâh ve huseynî makamında bestelenmiş ancak beste-i kadîm olarak adlandırılmış ve bestekârı bilinmemektedir.

Pençgâh âyininde ilk selâmda;

Şehbâz-ı Cenâb-ı Zü'l-celâl-est semâ mısraı ile başlayan

Ey sanemî dost sanemî gül-i zîbâyet

Ey mehâ dost mehâ âftâb-ı rûyet

Ey geleyim dost geleyim dedi ne-yâmed

Dost geleyim dedi ne-yâmed (vr. 47b) tarzında bir mülemma bulunmaktadır.

Düğâh âyininde ilk selâmda Türkçe

Âşık oldum bilmedim yâr özgelerle yâr imiş

Allah Allah âşika bunca cefâlar var imiş (vr. 49b) beyiti vardır.

Kûçek Derviş Mustafa (d.? - ö. 1095/1684)

Edirne'de doğup yetişmiş, musiki kaynaklarında Kûçek (köçek) Derviş Mustafa olarak bilinmektedir. Mevlevîliğe intisap edip Edirne Mevlevîhanesinde çilesini tamamlamıştır. Döneminin önemli üstatlarından musiki eğitimi almıştır. 17.yy'da devr-i revân usulüne göre Beyatî makamında âyin bestelemiştir. Beste-i kadîm olarak adlandırılan ilk üç âyinden sonra bestelenen âyin budur.¹³ Bestelediği âyin, günümüze ulaşmış Mevlevî âyinleri içinde bestekârı bilinen ilk âyindir.

Itrî Efendi (d.1050? – ö. 1123/1711)

Asıl adı Mustafa olan Itrî, İstanbul'da doğmuş ve kısa bir müddet medrese eğitiminden sonra Enderun'da musiki eğitimi almıştır. Yenikapı Mevlevîhanesine devam ettiği, 1082/1671'de vefat eden Şeyh Camî Ahmed Dede'ye intisap ettiği, naat ve âyin bestelediği bilinmektedir (Önkaş: 2015). Itrî, musikide şöhret kazanmış ve devrinin hükümdarlarından iltifat görmüştür. ‘‘Hânende, Buhûrîzâde, Musâhib-i Şehriyârî’’ gibi ünvanlarla anılmıştır. S. Nüzhet Ergun'a göre, musikide üstadı, devrinin ünlü bestekârı Hafız Post (1630-1694)'tur. Ayrıca neyzen ve hattat olarak da bilinen Itrî, devrinin en büyük bestekârıdır.

Mevlevîhânelerde, âyin-i şerîften önce okunan ‘Na't-ı Mevlânâ’ adıyla bilinen ünlü naatı Itrî Efendi bestelemiştir. Itrî'nin bu bestesi en tanınmış naat bestesidir.

¹³ Bkz. A. Gölpınarlı, a.g.e. s.420

Sultan Selim Han (III. Selim) (d. 1761 – ö. 1808)¹⁴

Osmanlı padişahları arasında bestekâr kimliğiyle öne çıkan Sultan III. Selim devrinde Mevlevîlik en muteber günlerini yaşamıştır. Kendisi de Mevlevî olan Sultan Selim Han devrinde, Mevlevîhâneler onarılmış ve vakıfları arttırılmıştır. Aynı zamanda tanbûrî ve neyzendir. Devrin en büyük Mevlevî dedesi Şeyh Galib ile yakın dost olmuşlardır. Sûzidilârâ makamındaki âyininin 3. selâmında Şeyh Galib'e ait;

Ey kâşif-i esrâr-ı Hüdâ Mevlâna

Sultân-ı fenâ şâh-ı bekâ Mevlânâ

‘Aşk itmededür hazretine böyle hitâb

Mevlâ-yı gürûh-ı evliyâ Mevlânâ (vr. 59b) rubâî bulunmaktadır.

Sultan Selim Han'ın yakın ilgi gösterdiği bir diğer Mevlevî de en büyük bestekârlardan Hammâmî-zâde İsmail Dede Efendi (1776-1846)'dir.

Musâhib-i Şehriyâr Ahmed Ağa (d.? – ö. 1209/1794)

Amasya'da doğmuştur. Kaynaklar, İstanbul'a gittiğini ve Enderun'da musiki eğitimi gördüğünü ifade etmektedir. Tahsilini tamamladıktan sonra, Mevlevî tarikatına intisap etmiş, Galata ve Yenikapı Mevlevîhanelerine devam ederek tarikat terbiyesi almıştır. Galata Mevlevîhanesi'nde Şeyh Galib'in dostluğunu edinerek onun bazı şiirlerini bestelemiştir. III. Selim'in takdirini kazanmış ve musahip olmuştur. İyi bir tanbûrî, hanende ve bestekârdır. İcat ettiği ferahfezâ makamı ve düzenlediği darb-ı hüner adlı on dokuz vuruşlu usul, musikîdeki başarısını göstermektedir.

Çalıştığımız mecmuanın 59b ve 62a varaklarında nihâvend ve hicâz makamlarındaki âyinlerin bestekârdır.

Abdürrahim Efendi (Kühî Abdürrahim Dede) (d. 1183/1769 öl. 1247/1831)

İstanbul'da doğmuştur. Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhlerinden Seyid Ebubekir Dede (öl. ?) 'nin oğludur. Annesi Sâidâ Hanım, Nâyî Osman Dede (öl. 1729)'nin kızıdır. Abdürrahim Efendi, Yenikapı Mevlevîhanesinde tasavvuf, edebiyat ve musiki eğitimi almıştır. Ağabeyleri Ali Nutkî Dede (öl. 1219/1805) ve Abdülbâkî Nâsır Dede (öl. 1236/1820) gibi Türk Mevlevî Musikisinin üstatlarından olan Kühî Dede, anberefşan adlı makam terkip etmiştir. Hicaz, nühüft ve sabâ makamlarında 3 âyin bestelemiştir. Ayrıca Musâhib Ahmed Ağa ve Derviş Mehmed gibi musikimizin meşhur isimlerinin de yetişmesini sağlamıştır.

Çalıştığımız mecmuadaki hicaz âyini (vr. 64), çok genç yaşta bestelediği ilk âyindir ve Mevlevî Müziğinde isminin duyulmasını sağlamıştır.

¹⁴ Bu kısmın hazırlanmasında; Murat Akgündüz, Harran Üni. İlahiyat Fak. Dergisi, sayı: 18, Temmuz-Aralık 2007, 'Mevlevîlik ve Osmanlı Padişahları' adlı bölümden yararlanılmıştır.

Abdülbâkî Efendi (Nâsır Dede) (d. 1179/1765 – öl. 1236/1820)

Babası Yenikapı Mevlevîhanesi şeyhi Kütahyalı Ebubekir Dede (öl. ?) olup Ali Nutkî Dede (öl. 1219/1805)'nin kardeşi ve Kühî Efendi (öl. 1247/1831) 'nin ağabeyidir. İlk tahsilini Milas Müftizâdesi Halil Efendi ve babasından almıştır. Dinî ve din dışı musiki öğrendiği için, uzun süre Yenikapı Mevlevîhanesi'nin neyzenbaşılığını yapmıştır. 1219/1804 yılında ağabeyi Nutkî Dede'nin vefatı üzerine sikke ve destâr giydirilerek, Yenikapı Dergâhı'na şeyh tayin edilmiştir. III. Selim ve II. Mahmud'un yakın itibarını görmüştür. Neydeki üstatlığı sebebiyle Hammâmîzâde İsmail Dede'ye ney üflemeği öğretmiştir. İsfahan ve acembuselik makamında 2 âyin bestelemiştir. Çalıştığımız mecmuadaki bestesi acembuselik (vr. 66b) makamındadır.

Şeydâ Hâfız Efendi (d. ? – öl. 1214/1799)

Asıl adı Abdürrahim'dir ve İstanbul'da doğmuştur. Küçük yaşta hâfız olduğundan, Şeydâ Hâfız olarak bilinmektedir. Galata Mevlevîhanesi şeyhi Selim Dede (öl. 1191/1777) 'ye intisap ederek sikke giymiştir. Burada tarikat âdâbını ve musikiyi öğrenmiştir. Yenikapı ve Üsküdar Mevlevîhaneleri'nde kudümzenbaşılık yapmıştır. İstanbul'da vefat etmiş ve Üsküdar Mevlevîhanesi'ne gömülmüştür.

Şeydâ Dede, döneminin musiki ilminde büyük şöhret kazanmış ve 3 âyin bestelemiştir. Çalıştığımız mecmuada yer alan irak makamındaki âyini ile tanınmıştır. Âyinin 3. selâmında Dîvâne Mehmed Çelebi (Semâî) 'ye atfedilen ancak buna ait kayıt bulunmayan,

Gözüm ki kana boyandı şarâbı neyliyeğim

Ciğer ki odlara yandı kebâbı neyliyeğim

Ne yâra yaradı cismim ne bana bilmem hiç

İlâhi ben bir avuc türâbı neyliyeğim (vr. 70b) dörtlüğü vardır.

Sâdık Efendi (Bursalı Sâdık) (d. ? – öl. 1790?)

Asıl adı Mehmed'tir. İstanbul'da doğmuş, daha sonra Bursa'ya giderek uzun müddet orada yaşamıştır. Bu sebeple Bursalı olarak tanınmıştır. Kaynaklarda hayatı hakkında pek bilgi bulunmamaktadır. Sarayda Enderun'da görev yapmıştır, Sultan III. Selim'in musâhipleri arasında yer almıştır. Mevlevî tarikatına girmemiş ancak tarikatın muhiblerinden olmuştur. Beste-nigar makamındaki âyini ile tanınmaktadır.

İsmâil Dede (Hammâmî-zâde) (d. 1192/1778 – öl. 1263/1846)

İstanbul'da Şehzâdebaşı'nda doğmuştur. Babası Süleyman Ağa, Şehzâdebaşı'ndaki Acemoğlu hamamını satın aldığı için, İsmail Dede'ye "Hammâmîzâde" denmiştir. Günümüzde Dede Efendi olarak anılmaktadır.

İsmail Dede, Yenikapı Mevlevîhanesi'ne gitmiş ve Ali Nutkî Dede (öl. 1219 / 1805) 'den musiki eğitimi almıştır. 1214 / 1799 yılında çilesini tamamlayarak dede olmuştur. Çilesi sırasında "Zülfünder benim baht-ı siyâhım" buselik şarkısını bestelemiş, bu da ilk şöhretini sağlamıştır. Döneminin padişahları III. Selim (1761-1808), II. Mahmud (1785-1839) ve I. Abdülmecid (1823-1861)'in ihsanlarını kazanmıştır.

19. asrın en büyük bestekârı sayılan İsmail Dede, büyük bir naathân ve saray fasıllarının hanendesi olarak tanınmıştır. II. Mahmud, Yenikapı'da mukabelede bulunduğu bir gün, mukabeleden sonra dergâhın şeyhi ve İsmail Dede ile görüşmüş, İsmail Dede'ye Ferahfezâ makamında âyin bestelemesini rica etmiştir. İsmail Dede de padişahın bu arzusunu yerine getirmiştir. 7 adet Mevlevî âyini bulunmaktadır.

Çalıştığımız mecmuada İsmail Dede'ye ait Sabâ (vr. 72), Sabâ-bûselik (vr. 74), Şevk-i tarab (vr. 76), Beste-i nigâr (vr. 78), Hüzam (vr. 80), Nevâ-beste (vr. 82), Ferahfezâ (vr. 85) makamlarında 7 âyin bestesi bulunmaktadır. Sabâ âyininde 1. ve 3. selâmlarda Sultan Veled'e ait olan Rebâbnâme'den beyitler bulunmaktadır.¹⁵

Bişnevîd ez-nâle-i bang-ı rebâb

Nüktehây-ı 'aşk der her¹⁶ gûne bâb (vr. 73a)

Sabâ âyini 3. selâmda, Sabâ-bûselik 1. selâmda, Şevk-i tarab 3. selâmda geçen Türkçe,

Ben bilmez idim gizli 'ayân hep sen imişsin

Tenlerde vü cânlarda nihân hep sen imişsin

Senden bu cihân içre nişân ister idim ben

Âhir bunu bildim ki cihân hep sen imişsin (vr. 74a, 75a, 78a) şeklindeki kıt'a Camî'den nazmen tercüme edilmiş, A.Gölpınarlı'ya göre; Dîvâne Mehmed Çelebi'nin veya Nev'î'nindir (Gölpınarlı, 2006a: 112).

Sabâ âyini 3. selâmda Galata Mevlevîhanesi şeyhlerinden Gavsî Ahmed Dede (1109/1697)'nin;

Olduk yine biz secde ber-nâr-ı muhabbet (vr. 74a) dizesiyle başlayan şiiri bulunmaktadır (Gölpınarlı, 2006b: 425).

Sabâ-bûselik makamı 3. selâmdaki;

Der-bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra'nâ (vr. 76a) dizesiyle başlayan şiir Sultan Veled'e aittir (Bkz. Dîvân-ı Sultan Veled, s. 300).

Ey rûy-ı to kible-i cihân dil-i men (vr. 76a) dizesiyle başlayan rubâî de Sultan Veled'e aittir (Bkz. Dîvân-ı Sultan, s. 603, Rub. no. 30).

Şevk-i tarab makamı 3. selâmdaki;

¹⁵ Bkz. V. Değirmençay, Atatürk Üni., SBE, Basılmamış Doktora Tezi, Erzurum, 1996, s. 2, 5, 233.

¹⁶ Bu sözcük birçok kaynak metinde 'sad' olarak geçmektedir. Ancak elimizdeki nüshada 'her' şeklinde yazılmıştır.

Ne 'ışka sabr ider oldum ne 'akl ile yârim (vr. 78b) dizesiyle başlayan 3 beyit, Dîvâne Mehmed Çelebi'ye aittir (Bkz. A. Gölpinarlı, 2006b: 439).

Eyyübî Hüseyin Dede Efendi (d. ? – öl. ?)

Kaynaklarda "Eyyübî" adıyla anıldığı için İstanbul'un Eyüp semtinde doğup büyüdüğü tahmin edilmektedir. Hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamakla beraber, eski kayıtlarda "Yenikapı Mevlevîhânesi çilekeşlerinden" ifadesi, onun Mevlevî tarikatına mensup olduğunu göstermektedir. Sadettin Nüzhet Ergun, Hüseyin Dede'nin XIX. yüzyılın önemli âyin bestekârları arasında olduğunu zikretmiştir. Nühüft makamında âyin-i şerîfi bulunmaktadır. Bu âyin, çalıştığımız mecmuanın 78. varağında bulunmaktadır.

Nakşî Dede Efendi (d. ? – öl. 1270/1853)

Asıl adı Mustafa olan Nakşî, Edirneli'dir. Tasavvuf, edebiyat ve musiki eğitimi almıştır. Mevlevî tarikatına girmek için, Edirne'den Konya'ya gidip çilesini tamamlamıştır. Arapça ve Farsça'ya vâkıf olan Nakşî Dede, Mısır'da Kahire Mevlevîhânesi'nin kudümzenbaşılığını yapmıştır (1241/1825). Bestekâr, neyzen, hattat ve şâir olan Nakşî Dede'nin şedd-i araban makamında âyin-i şerîf bestesi bulunmaktadır. (Çalıştığımız mecmuanın 89. varağında bulunmaktadır.)

Salih Dede Efendi (d. ? – öl. 1888)

İstanbul'da doğmuştur. Çeşitli kaynaklarda rastlanan bilgiler ışığında doğumunun XIX. yüzyılın ilk çeyreğinde olması kuvvetle muhtemel gözükmektedir. Salih Dede, Mevlevîye tarikatına bağlı bir ailede yetişmiş ve çile çıkarıp dede unvanını almıştır. Musiki dalına dair ilk bilgileri ve ney üflemeyi ağabeyi Said Dede'den öğrenmiştir. Beşiktaş, Maçka ve Bahariye Mevlevîhânelerinde neyzenbaşılık görevinde bulunmuştur. 1840 yılında Mızıkâ-i Hümâyun'a neyzen olarak girmiştir. Özellikle peşrev ve saz semâileriyle tanınan Salih Dede, Türk musikisinin birleşik makamlarından güldeste makamını tertip etmiş, ismini koymadığı bu makamın adı daha sonra Hüseyin Sadettin Arel tarafından konulmuştur (Nazarî Amelî Türk Musikisi, IV, 245). Nakşî Mustafa Dede'den sonra şedd-i araban Mevlevî âyini bestesi bulunmaktadır. Bu beste, çalıştığımız mecmuanın 91. varağında yer almaktadır.

Rıf'at Bey (Ser-müezzin Rıf'at Bey) (d. 1820 – öl. 1888)

İstanbul'da doğmuş, babası II. Mahmud dönemi bestekârlarından Tanbûrî Keçi Ârif Ağa, annesi ise Hammâmîzâde İsmail Dede Efendi'nin kızı Hatice Hanım'dır. İlk musiki bilgilerini babası vasıtasıyla girdiği Enderun Mektebi'nden almıştır. II. Mahmud'tan itibaren beş padişah döneminde sarayda musâhib-i şehriyârî, sermüezzinlik, Enderun'da musiki hocalığı ve Mızıkâ-i Hümâyun Türk Musiki Bölümü müdürlüğü yapmıştır.

Devrinin en meşhur hânendelerinden olan Rif'at Bey, bestelediği eserlerle de tanınmaktadır. Şarkı formunu geliştirerek bu formun en tanınan bestekârları arasına girmiştir. Mevleviyye tarikatına mensup olan Rif'at Bey, ferahnâk ve suzinak makamlarında iki âyinin yanı sıra birçok ilâhinin de bestekâridir. Çalıştığımız mecmuanın 93. ve 95. varaklarında nev-eser ve ferahnâk makamlarındaki besteleri bulunmaktadır.

Sultan Veled (d. 1226 – öl. 1312)¹⁷

Çalışmamızın 97. varağından başlayan segâh makamındaki âyin ‘Niyâz âyini’dir. Niyâz âyini, mukabelenin biraz daha sürmesini isteyen şeyh veya canlardan birinin veya mukâbeleye gelmiş olan ve Mevlevîlik erkânını bilen birinin zevke gelmesiyle başlar. Bu niyaz, dördüncü devre bitmeden mutrıba haber verilir, kudüm-zenbaşının kudümünün üstüne bırakılır (Bkz. A. Gölpınarlı, 2006a: 109). Ney-zenbaşı kısa bir segâh taksimi yapar ve ‘Niyâz âyini’ başlar.

Niyâz mukâbelesinde, niyâz âyini denen âyin okunur. İncelediğimiz mecmuanın 97. varağından başlayan ve 98. varağında son bulan âyin, niyâz âyini. A. Gölpınarlı'nın belirtilen kitabındaki görüşe göre, güfte iki parçadan meydana gelmiştir. Birbirine karışan bentler vesilesiyle bu dilin Sultan Veled'a ait olmadığı, IV. Murad devrinde yaşayan ve Es'ad Efendi'nin, Tezkiresinde, Mevlevî olduğu bildirilen Derviş Ömer (Ömer Çelebi) adlı birisine ait olduğudur.

¹⁷ Sultan Veled'in Mevlevîlik ile olan ilişkisine çalışmamızın birinci bölümünde etraflıca değinildiği için burada tekrar vermeye lüzum görmedik.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AÇIKLAMALI METİN

3.1. Açıklamalı Şerh Metni: Mecmû 'a-i Âyin-i Şerîf

[2]

Bu kitâb-ı şerîfî pederim 'Âbid Paşa hazretleri Halebde iken 'amucamız Hâcî Hüsnî anif hazretleri vâsıtasıyla İstanbul(da) meşhûr bir hattâta tahrîr ü teclîd itdirmiş buldukları kendi ifâdelerinden anlaşılmışdır.

11 Kânûn-i sâni 1226

Çehârşenbe

[9]

Âyin-i şerîflerin ve nu'ût ü gazeliyyât-ı latîfelerin mukaddime-i fihristidir.

Râst 1	Hicâz 2	Çârgâh 3	Çârgâh 4
Pencgâh 5	Dügâh 6	Huseynî 7	Beyâtî 8
Segâh 9	Sûz-i Dil-ârâ 10	Nihâvend 11	Hicâz 12
Hicâz 13	'Acem 14	'Irak 15	Bestenigâr 16
Sabâ 17	Sabâ-pûselik 18	Şevk-i tarab 19	Beste-nigâr 20
Huzzâm 21	Nevâ-beste 22	Ferah-fezâ 23	Nühüft 24
'Arabân 25	Şet'arabân 26	Nev-eser 27	Ferah-nâk 28

İşbu Mecmu'a-i Âyin-i Şerîf On İki Ramazân-ı Şerif 1313 tarihinde tesvîd olunmuşdır.

[10a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Yâ mâlikü 'l-mülki 'l kadîm Estağfirullahe 'l-azîm

Yâ hayyü rahmanü 'r-rahîm Estağfirullahe 'l-azîm¹⁸

Mâ 'âciz u cebbâr to mâ hofte vü bîdâr to

Mâ pür-günâh yâr to *Estağfirullahe 'l-azîm¹⁹*

Ez-câhili tezvîr kerd ve'z 'âkılı tehbîr kerd

Ger bende-i taksîr kerd *Estağfirullahe 'l-azîm²⁰*

Ey Hâlık-ı perverd-gâr v'ey sâni 'i leyl ü nehâr

Ez-ma 'siyyethâ der-güzâr *Estağfirullahe 'l-azîm²¹*

Ey kul huvallâhû ehad v'ey kâdir ü ferdü 's-samed

Goftem be-cân küfv ehad *Estağfirullahe 'l-azîm²²*

Ey Şems-i dîn Ey Şems-i dîn-i Tebrîz cân-râ to nigîn

Mî-gû be-sıdk-ı dil-i yakîn *Estağfirullahe 'l-azîm²³*

Yâ tabîbe 'l-kulûb

¹⁸ Ey mülkün ve adaletin yegâne sahibi Yüce Rabbim! Bütün günah ve kusurlarım için senden mağfiret diliyorum.

¹⁹ Âciz olan bizler ve sonsuz kudreti olan Sen! Bî-haber olan bizler ve uyanık olan Sen! Günahlara gark olan bizler ve bütün kusurları örtün Sen!

²⁰ Cahillik, yalan söylemek ve akıllılık tedbirli olmaktır. Eğer ben günah işleyen bir kul isem, kusurlarımı ört Yüce Rabbim!

²¹ Ey rızık veren Allah! Ey gece ve gündüzü yaratan Yüce Rabbim, günahlardan geçtim kusurlarımı ört!

²² De ki, O, Allah'tır; Ahad'tır, tektir. (İhlâs, 112/1). Ey tükenmez kudret sahibi olan ve eşi bulunmayan Yüce Allah! Benzersiz cana benim günahlarımı örtmesini söyledim.

²³ Ey Şemseddin Ey Tebrizli Şemseddin senin canına mühürdür. Gönüldeki hislerin hakikatiyle söylüyorum kusurlarımı ört Yüce Rabbim!

Yâ veliyyullah

Dost

mim

[10b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

Mef'ûlü/ fâ'ilâtün/ mef'ûlü/ fâ'ilâtün

Ey ferd ü Hayy ü dâna Yâ *Rabbenâ zalemnâ*

Tevfik-bahş-ı mâ-râ Yâ *Rabbenâ zalemnâ*²⁴

Mâ'âciz ü fakîrîm ser-geşte vü hakîrîm

Der-bend-i ten esîrîm Yâ *Rabbenâ zalemnâ*²⁵

Hem vâhidî vü mennân hem vâhidî vü deyyân

Hem rahîmî vü rahmân Yâ *Rabbenâ zalemnâ*²⁶

Settâr-ı bende-gânî dârâ-yı ins ü cânî

Ma'bûd-ı kâm-rânî Yâ *Rabbenâ zalemnâ*²⁷

Müstağrak-i günâhîm peyveste öZR-hâhîm

Bâ-nâme-i siyâhîm Yâ *Rabbenâ zalemnâ*²⁸

²⁴ Ey eşi ve benzeri bulunmayan, her şeyi bilen Allah; biz (kendi nefslerimize) zulmettik. Bize yardım bahşet, biz (kendi nefslerimize) zulmettik. Ey Rabbimiz, dediler, öz benliklerimize zulmettik. Eğer bizi affetmez, bize acımasan elbetteki hüsrana uğrayanlardan olacağız. (A'raf, 7/23)

²⁵ Biz âciz ve çaresiziz, perişan ve kıymetsiziz. (Bu dünyaya) bedenle bağlı esîrleriz, biz (kendi nefslerimize) zulmettik.

²⁶ Hem birlik ve ihsan veren, hem birlik ve mükâfatlandırıcı veya cezalandırıcı, hem acıyıp esirgeyen ve merhamet eden (Allah'ım); biz (kendi nefslerimize) zulmettik.

²⁷ Kulların (ayıplarını)örtten Allah, ruhun ve insanlığın yaratıcısı Allah, mutlulukla ibadet edilen (Allah); biz (kendi nefslerimize) zulmettik.

²⁸ Kara bahtımla günahlara gark oldum daima af dilerim. Biz (kendi nefslerimize) zulmettik.

Monlâ Celâl her şeb gûyed zi- 'aşk yâ Rabb

Bâ-kudsî'-i mukarreb Yâ *Rabbenâ zalemnâ*²⁹

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Dost

Zehî

[11a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ fe'ûlün/ mefâ'îlün/ fe'ûlün

Zehî livâ vü 'alem Lâ ilâhe illallah

Ki zed ber-evc-i kadem *Lâ ilâhe illallah*³⁰

Yekî sitem-zevî ez-sad-hezâr 'adl-i behişt

Zehî hoşî sitem *Lâ ilâhe illallah*³¹

Zi-bahr-ı gam be-kenârî resem 'aceb rûzî

Zi-mevc-i lutf u kerem *Lâ ilâhe illallah*³²

Zehî bedâyi' -i rahmet her kerd insân-râ

Mutî' -i 'ilm ü hükm *Lâ ilâhe illallah*³³

Zehî garâ'ib-i kudret ki kerd heyvân-râ

²⁹ Molla Celal her gece aşk için "Ya Rab" der. Kutsal olana ulaşarak, biz (kendi nefslerimize) zulmettik.

³⁰ Bu sancak ve sembol ne güzeldir; Allah'tan başka İlah yoktur (Kelime-i tevhîd). Gökyüzünün en yüksek noktasına ayak basan; Allah'tan başka İlah yoktur.

³¹ Sitem çeken biri, binlerce kez cennetin adaletini ister. La ilahe illallah ne hoş bir tabirdir.

³² Gam denizinin kıyısına ulaştım bu kismete şaşılır mı? Lütuf ve kerem dalgası (gibi gelen sitemden); Allah'tan başka İlah yoktur.

³³ Bu bilinmeyenin merhameti her insana gösterildi. İlim ve hükme itaat eden (Allah); Allah'tan başka İlah yoktur.

Esîr-i nefis şikem *Lâ ilâhe illallah*³⁴

Hamûş bâş ki her der-derâ devâ ez-o-st

Zehî devâ-yı elem *Lâ ilâhe illallah*³⁵

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

mim

[11b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey sûfi-i ehl-i safâ ez-cân be-gû Allah Hû

Ey 'âşık-ı 'aşk-ı vefâ ez-cân be-gû Allah Hû³⁶

Hâhî ki cümle cân şûy tâ lâyıık-ı cânân şûy

To her çi hâhî ân şûy ez-cân be-gû Allah Hû³⁷

Tâ-key be-kerdî gû-be-gû ez-her taraf der-cüst-cû

Hâhî ki dâni mü-be-mû ez-cân be-gû Allah Hû³⁸

Ey to nizâm-ı evliyâ ez-nesl-i âl-i enbiyâ

Ey men gedâ-yı to gedâ ez-cân be-gû Allah Hû³⁹

³⁴ Bu kudretin hayreti hayvanları (bile) sardı. Nefsin esaretini kırdım. Allah'tan başka İlah yoktur.

³⁵ Suskun ol! Her kapıyı (açan) çare odur. Bu elemün çaresi; kelime-i tevhittir.(Allah'tan başka İlah yoktur.)

³⁶ Ey sefa ehlinin sûfîsi ve aşkın vefalı aşığı, candan "Allah Hû" de!

³⁷ İstek, bütün hayatın ruhlara yaraşır şekilde yıkanmasıydı(temizlenmesiydi)Bu nasıl bir istek ki sen candan "Allah Hû" de.

³⁸ Ne zamana kadar her tarafta sora sora araştırıp soracaksın? İnceden inceye, candan "Allah Hû" de.

³⁹ Ey sen evliyaların yolunda ve ulu peygamberlerin neslinden olan, ben ise senin kulunun kulu, candan "Allah Hû" de.

Dünyâ rehâ kon dîn be-cû dest ez-heme 'âlem be-şû

Ne ân be-gû ne ân be-gû ez-cân be-gû Allah Hû⁴⁰

Ey nûr-ı Hakk Şems-i dîn v'ey 'âlem-i 'ilmü'l-yakîn

Zât-ı sıfât-ı 'âlemîn ez-cân be-gû Allah Hû⁴¹

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

mim

[12a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Hû zenem ber-kudsiyân her şeb zi-dil hû hû zenem

Ber-cemâl-i Hakk heme yâ hû yâ hû hû zenem⁴²

Her seher sad-mâh u sad-hurşîd âmed der-dilem

Her meh ü hurşîd-i Hakk sad hû vü yâ men hû zenem⁴³

Her drahtî-râ tecellî mî-resed ez-nûr-ı Hakk

Z'an misâl-i fâhte ber-şâh-ı ten kû kû zenem⁴⁴

⁴⁰ Dünyayı kurtar, elini bütün âlemden çek, ne onu ne bunu söyle (teferruatı bırak) candan "Allah Hû" de.

⁴¹ Ey Hakk'ın nuru Şemseddîn ve ey âlemi ilimle bilen, âlemin (tüm)vasıflarını özünde barındıran candan "Allah Hû" de.

⁴² Her gece meleklerin gönülden "Hû Hû" dediğini duydum. Hakk'ın ihsanı ve lutfu için "Hû Hû Hû" dedim.

⁴³ Her tan vakti gönlümden yüz ay ve yüz güneş geldi(gelip geçti), Hakk'ın her (gelen) ayı ve güneşi için yüz kez "Hû ve Hû" dedim.

⁴⁴ Her bir ağaca Hakk'ın nuru tecellisi olduğu için, üveyik misali ağacın dallarında "ku ku"(diyerek) ötüyorum. Beyitte Neml, 27/ 7 ye nûr-ı tecelli mânâsında telmih yapılmıştır. "İz kâle musâ li ehlihî innî ânestu nârâ(nâren), se âtikum minhâ bi haberin ev âtikum bi şihâbin kabesin leallekum tastalûn(tastalûne).

Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost

Dil çü cây-ı Hakk büved Hakk bâ-men-est ü men be-Hakk

Hakk-be-Hakk vâsıl şodem ber-hîşten **hû hû zenem**⁴⁵

Şems-i Tebrîzî çü meh-râ encüm-i hurşîd şod

Geş rûşen ber-mekân hem **hû vü yâ men hû zenem**⁴⁶

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

mim

[12b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef'ûlü/ fâ'ilâtün/ mefâ'ilü/ fâ'ilâtün

Ey Hâlık-ı heft-âsmân dermândeem feryâd-res

V'ey râzık-ı pîr ü civân dermândeem feryâd-res⁴⁷

Ey kâdir-i her ins ü cân dârende-i kevn ü mekân

Dânende-i râz-ı nihân dermândeem feryâd-res⁴⁸

Ey rahm-ı to ber-nîk ü bed ihsân-ı to bî-hadd ü 'add

Hatırla o zamanı; Musa (A.S.), ailesine şöyle demişti: "Ben bir ateş fark ettim. Ondan size bir haber getireceğim yahut parlak bir kor getireceğim ki ateş yakıp ısınabilesiniz."

⁴⁵Hakk'ın makamı gönül gibi (içimde) var oldu ve Hakk benimledir, ben O'ndayım. Hakk'a ulaştım. Kendi gönlümden "Hû Hû" sesleri çıkardım.

⁴⁶Tebrizli Şems gibi ayda güneşin parıltısı oldu, makamların üzerinden aydınlık geçti. Ben "Hû ve Hû" dedim.

⁴⁷Ey yedi kat göğün yaratıcısı(Allah) çaresizim feryadına yetiş. Ey genç yaşlı herkesin rızkını veren (Allah) çaresizim feryadına yetiş.

⁴⁸Ey insan ve cinlere kudreti yeten, kâinatı saklayan ve gizli sırrı bilen (Allah) çaresizim feryadına yetiş.

Her lahza gûyem ey Ehad dermândeem feryâd-res⁴⁹

Ey mün ‘imî her müflisî ey mûnisî her bî-kesî

Ey hâlis-i her muhlisî dermândeem feryâd-res⁵⁰

Ey nâm-ı to ber-kâm-ı leb hânem to-râ her rûz şeb

Ey kâr-sâz-ı her sebeb dermândeem feryâd-res⁵¹

Ey Şems-i dîn gevher nefes hem-çün be-murg ender kafes

Ey Kâdir-i feryâd-res dermândeem feryâd-res⁵²

Yâ tabîbe’l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

[13a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef’ ilün/ müstef’ ilün/ müstef’ ilün/ müstef’ ilün

Ey Yûsuf-ı âhir-sûy in Ya ‘kûb-ı nâ-bînâ **biyâ**

V’ey ‘Îsâ-i pinhân şode ber-târem-i mînâ **biyâ**⁵³

Ez-hicr-i rûzem kîr şod dil çün kemân bûd-tîr şod

Ya ‘kûb-ı miskîn pîr şod ey Yûsuf-ı bernâ **biyâ**⁵⁴

⁴⁹ Ey iyi ve kötüye merhamet eden (Allah), senin lütfun hesapsız ve sınırsızdır. Allah’ım her an söyledim, çaresizim feryadıma yetiş.

⁵⁰ Her iflas edene nimet veren, kimsesizlere şefkat gösteren, her (işinde) hilesiz olanın halini içtenlikle gören (Allah) çaresizim feryadıma yetiş.

⁵¹ Dudaklarımın işi daima seni (senin adını) anmaktır. Her sebebi yaratan (Allah), çaresizim feryadıma yetiş.

⁵² Ey nefesi gevher gibi olan Din Güneşi, kafesteki bir kuş gibiyim, çaresizim feryadıma yetiş.

⁵³ Ey nihayete yönelen Yusuf, bu gözleri görmeyen Yakub’un yanına gel. Ey gizlenmiş İsa gök kubbenin üzerinden uçup gitti.

Çeşm-i Muhammed bâ-nemet vâ şevk goft ender gamet

Z'ân turra-ı ender himmet ey sırr-ı erselnâ **biyâ**⁵⁵

Ey *Kâbe Kavseyn* mertebet v'ey devlet-i bâ-mekremet

Kes nîst şâh-ı mahremet der-kurb-ı *ev ednâ* **biyâ**⁵⁶

Ey to devâ vü çâreem bî-to zi-dil sad-pâreem

Der-enderûn hâreem çün gayr-ı to şod lâ **biyâ**⁵⁷

Maksûd-ı cânem **Şems-i dîn** ey Rahmetenli'l-âlemîn

Tebrîz şod 'arş-ı berîn ez-Mescîd-i Aksâ **biyâ**⁵⁸

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[13b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

⁵⁴Ayrılık yüzünden katran kuyusu içindeyim. Gönül yay gibi ok oldu. Zavallı Yakub yaşlandı, ey genç Yusuf gel.

⁵⁵Hz. Muhammed'in gözü nemlendi, içinde gam kaldı. Şevkle söz söyledi, "Gamının içindeyim" dedi. Cenâb-ı Hakk'a yöneldi.

⁵⁶*Kâbe kavseyn* (Hz. Muhammed'in göğsü ağmasından sonra Allah'a iki yay boyu yaklaşması, Mirac hadisesi) senin mertebendir ve izzetli bir yerdir. Gizli şahın (Allah) o yakınlığında, değersiz kimse yoktur. Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu. (Necm 53/9).

⁵⁷Sen deva ve çaremsin, sensiz gönlüm yüz parçadır, kalbim taştır. Çünkü senden başka gidilecek yer yoktur.

⁵⁸Canıma kastedildi ey *Rahmetul lil-âlemîn!* Tebriz, en yüce gökyüzü oldu, Mescid-i Aksâ'dan (Kudüs'te peygamberlerin yaptırdığı mabet) (oraya) gel. Kuran-ı Kerim Peygamber Efendimizi (s.a.v.) "Rahmetul lil-âlemîn" ismiyle çağırmıştır. Olayları incelediğimizde bu özelliğin gerçekten Peygamber Efendimizin (s.a.v.) zâtında en yüce şekilde var olduğunu görmek mümkündür. Her zaman sahabelerine birbirini sevecek yaşamayı telkin etmiştir; kendisi hiçbir zaman kimseyi incitmemiştir. Musibet içinde olan birisini görür görmez; ister hiç tanımadık birisi olsun hep yardımına koşmuş ve sıkıntısını yok etmedikçe rahat olmamıştır. Hayvanlar ve kuşlar için de şefkati telkin etmiştir; onların rahatı için de çabalamıştır.

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Ey sancak-ı nasrullah v'ey meş'ale-i *Yasîn*

Yâ Rab çi sebük-rûhî ber-çeşm ü serem be-nişîn⁵⁹

Ey tâc-ı hüner-mendî mi'rac-ı hired-mendî

Ta'rîf ne-mî-bâyed çün cümle toyi ta'yîn⁶⁰

Ez- 'aşk cihân sûzet v'ez-şevk ciğer dûzet

Bî-hîç du'â gûyî 'âlem heme pür âmîn⁶¹

Peygamber-i bîmârân nâfi' -i terî ez-bârân

Der-homre çi dârî goft zâ-rûy-i dil-i gam-gîn⁶²

Hırz-ı dil-i Ya'kûbem ser-çeşme-i Eyyübem

Hem hüssem ü hem hûbem hem Hüsrev hem Şîrîn⁶³

Şemsü'l-Hak Tebrîzî to nûr-ı dil ü cânî

Ez-cân-ı dilet cûyem her lahza z'ân u î⁶⁴

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

⁵⁹Allah'ın yardımının sancağı ve Yasîn'in (Yasîn, 36. sûre) ışığı, Ya Rabb gözüme ve başıma yerleşen (ne güzel) bir gönül hafifliğidir bu.

⁶⁰Marifetlilik tacı ve akıllılık miracı, tamamıyla sana bahşedilmiş.

⁶¹Aştan dünya yandı, şevkten ciğer pişti. (bütün insanlara dualarında 'hiç' değil 'hep' diyerek) dua söylendi âlemin tamamı Âmîn (Ya Rabbi! Kabul eyle) dedi.

⁶²Terî hastalara şifa olan ve yağmurun (tabiata) faydası gibi insanlara faydalı olan peygamber, gamlı gönle ilaç oldu.

⁶³Yakub (a.s.)'ın gönlündeki sığınağım, Eyyüb (a.s.)'ın pınarıyım. Hem güzel hem iyiyim, hem Hüsrev (seven) hem Şîrîn'im(sevilen).

⁶⁴Tebrizli Şems'ü-l Hakk, sen canın ve gönlün nurusun. Her an teferruatla meşgul olmaktansa gönlünün kudretine talibim.

Mim

[14a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Yâ Habîballah Resûl-i Hâlık-i yektâ toyî
Ber-güzîn-i zü'l-celâl-i pâk-i bî-hemtâ toyî⁶⁵

Nâzenîn-i Hazret-i Hakk sadr-ı bedr-i kâ'inât
Nûr-ı çeşm-i enbiyâ çeşm-i çerâğ-ı mâ toyî⁶⁶

Der-şeb-i mi'râc bûdet Cebre'îl ender-rikâb
Pâ nihâde ber-ser-i nüh Künbed-i Hadrâ toyî⁶⁷

Yâ Resûlallah to dâni ümmetânet 'âcizend
Reh-nümây-ı 'âcizân bî-ser ü bî-pâ toyî⁶⁸

Serv-i bostân-ı risâlet nev-bahâr-ı ma'rifet
Gülbin-i bâğ-ı şer'iat bülbül-i bâlâ toyî⁶⁹

Şems-i Tebrîzî ki dâred na't-i peygamber ziber

Mustafâ vü müctebâ ân seyyid-i â'lâ toyî⁷⁰

Yâ tabîbe'l-kulûb

⁶⁵ Ey Allah'ın sevgilisi Hz. Muhammed, eşsiz Yaratıcının elçisi sensin. Allah'ın kulları arasından seçtiği pak ve benzersiz olan sensin.

⁶⁶ Yüce Allah'ın nazlısı, kâinattaki dolunayın kalbi, peygamberlerin gözünün nuru ve bizim gözlerimizin kandili sensin.

⁶⁷ Mirac gecesinde Cebrail'den üstün gelensin. Dokuz kat yeşil kubbenin (göğün) üzerine ayak basan sensin.

⁶⁸ Ey Allah'ın elçisi! Bilirsin ki ümmetlerin acizdir. Başsız ve ayaksız olan acizlerin rehberi sensin.

⁶⁹ Peygamberlik bostanında servisin, marifet dünyasında ilkbaharsın, şeriat bağında gül fidansın, yüce bülbül sensin.

⁷⁰ Tebrizli Şems, peygamberin övgüsünü ezberlemiştir. Mustafâ ve Müctebâ, o ulu efendi sensin.

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[14b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müf' teilün/ fe' ülün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

Sûre-i Ve'l-leyl dîdem vasf-ı gîsûy-ı şomâ-st

Vedduhâ hândem ser-â-ser nüsha-i Rûmî şomâ-st⁷¹

Âyet âyet tâ-be-sûy Kâbe Kavseyn âmedem

Çün nazar kerdem be-dîdem tâk-i ebrûy-ı şomâ-st⁷²

Harf harf *Sûre-i Yûsuf* fûru-reftem besî

Zerre zerre âfitâb hüsn-i dil-cûy-ı şomâ-st⁷³

Der-pey-i ma' nâ-yı *subhânellezî İsrâ* şodem

Vasf-ı kurb-ı zât-ı bî-emsâl-i âhû-yı şomâ-st⁷⁴

Bang *tbtüm fedhuluha hâlidin* ender cihan

Çün be-gûş-i cân şenîdem ez-ser-kûy-ı şomâ-st⁷⁵

⁷¹ Leyl sûresini gördüm saçların sıfatı sensindir. Vedduhâ suresini baştanbaşa okudum (sanki) senin yüzünün bir nüshasıdır. (Seni yaradanın cömertliğine şükrediyorum.) (Leyl Sûresine (92. Sûre) telmih yapılmıştır. Bu sûrede insanoğlunun iki zıt davranışından (cimrilikten ve cömertlikten) bahsedilmiştir. Duhâ Sûresi (93. Sûre); Rabbin kullarını asla terketmediği ve her zaman doğru yola koyduğu anlatılır.

⁷² Ayet ayet Kabe Kavseyn'e kadar geldim. Bir bakış attım ve gördüm ki o senin kaşlarının yayıdır. (Necm sûresi, 53/9) Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ; (Allah'ın peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha azdı.

⁷³ Yûsuf sûresinin ziyadesiyle harf harf gerisinde kaldım. Gönül çelen güzelliğle güneşin her zerresi sensin. (Yûsuf, 12. Sûre)

⁷⁴ İsrâ (sûresindeki) Subhânellezî (İsrâ, 17/1) "Ki o bütün noksanlıklardan münezzehtir." mânasının hemen ardındaydım. Ceylan gözlü emsalsiz kimsenin yakınlığını kazanmanın sıfatları sizdedir.

⁷⁵ Cihan içinde hep bir ağızdan *tbtüm fedhuluha hâlidin* diye haykırıldı. Can kulağıyla işittim ki, haykırılan cennet, senin mahallendir. (Zümer, 39/ 73) Rablerinden sakınanlar da bölükler halinde cennete sevk edilir. Oraya geldiklerinde, cennet kapıları da kendilerine açıldığında, oranın bekçileri onlara şöyle derler: "Selam size! Tertemizsiniz. Hadi, girin şuraya, sürekli kalıcılar olarak!"

Ger ne-yâred hîç ‘özü goft der-yevmü’l hisâb
Hâtır-ı **Hâmuş** be-hamdullah senâ-gûy-ı şomâ-st⁷⁶

Yâ tabîbe’l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[15a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Ey çerâğ-ı âsmân rahmet-i Hakk ber-zemîn
Nâle-i men gûş-dâr u derd-i hâl-i men be-bîn⁷⁷

Ez-miyân-ı sad-belâ-yı men sûy-ı to be-girihtem
Dest-i rahmet ber-serem nîh ya ber-efşân-ı âstîn⁷⁸

Yâ der-i *innâ fetahnâ* ber-güşâ tâ be-kerem
Sad-hezârân-ı gülistân ü sad-hezârân-ı yâsemîn⁷⁹

Yâ murâd-ı men be-deh yâ fârigem kon ez-murâd
Vâ‘de-i ferdâ rehâ kon yâ çonân kon yâ çonîn⁸⁰

Bâz Elem Neşrah revân kon çâre çü der-sîneem

⁷⁶ Eğer hesap gününde(kıyamette) (artık) kıymeti olmayan af dilersen, sana yazıklar olsun. Suskunluğunla (Allah’a) suskunlukla binlerce methiyeler söyle.

⁷⁷ Ey gökyüzünün kandili, zeminde Hakk’ın rahmeti! Feryadıma kulak ver ve dertli halimi gör.

⁷⁸ Yüzlerce belamın ortasından senden tarafa bağlandım. Rahmet elini başımın üzerine koy ya da vazgeç (benden).

⁷⁹ Ya *innâ fetahnâ* kapısını aç. O kapıyı açtığında gül bahçesinin yüzlercesini, bülbülleri ve yaseminlerini (göreceksin). (Fetih, 48/1) Şu bir gerçek ki ki, biz sana apaçık bir fetih nasip ettik.

⁸⁰ Benim muradım O’nun için arzulardan el etek çekmektir. Geleceğin vadesinden öyle ya da böyle kurtulmaktır.

Cûy-ı âb u cûy-ı hamr u cûy-ı şîr u engübîn⁸¹

Ey **Senâî** rû meded hâh ez-revân-ı Mustafâ

Mustafâ mâ câ' illa rahmetenli'l- 'âlemîn⁸²

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[15b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Âmed ân mahbûb-ı insân **merhabâ**

Sad-hezârân lutf u ihsân **merhabâ**⁸³

Âmed ân matlûb u cümle kâ'inât

Bâ-kemâl-i fazl-ı rahmân **merhabâ**⁸⁴

Câmi'-i fer'-i usûl-i enbiyâ

Ân ki dâned sırr-ı Kur'ân **merhabâ**⁸⁵

⁸¹ Su, şarap, süt, bal gibi nehirler akar gönülde. Rabbim sen yine Elem Neşrah akıtsan gönlüme. İnşirah sûresi'nde (94. sûre) her zorlukla beraber bir kolaylığın olduğu ' açıp genişletmedik mi senin göğsünü! İndirmedik mi üzerinden ağır yükünü!' sözleriyle anlatılmıştır. Bu beyitte ayetle alakalı olarak (Rabbim) benim de kalbimi yıka, kötü şeyler düşünmeyeyim mânası vardır. Su nehri, Cennetin dört nehrinden (Su, Şarap, Süt, Bal) birisidir ve iki lafızdan oluşur: nehir ve su. Nehir, kendisini kuşatmadan insanın nasibini aldığı ilim, su ise İnnü'l-Arabî'de her zaman hayatın simgesi olmuştur. Bunun kanıtı da 'Her şeyi sudan canlı yaptık' (21/30) ayetidir. O halde, su nehri, hayat ilmidir. Şarap nehri, İbnü'l-Arabî için halini değiştirmesi özelliğiyle şarabın insan üzerindeki etkisinden yararlanmış ve onu hallere işaret için kullanmıştır. Şarap nehri, içende etkin olan haller ilmidir. Süt nehri, sırlar ilmidir. Süt, hadiste geçen bir terimdir. İbnü'l-Arabî onun bilgiyle ilgili çağrışımlarından yararlanmış ve onu sırların simgesi yapmıştır. Bal nehri, İbnü'l-Arabî'nin balı arıya, vahye bağladığıdır. Bu konuda da 'Rabbim arıya vahyetti' (66/68) âyetinden etkilenmiştir. Öte yandan arı, bal verir. Böylece bal, vahyin simgesi olmuştur. Suad el-Hakîm, *İbnü'l Arabî Sözlüğü*, İstanbul 2017, c.I, s. 80,81,449, 454,455

⁸² Ey Senayi, Mustafa'nın yolundakilerden yardım iste. Mustafa, âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir.

⁸³ Yüzbinlerce lütf ve ihsan sahibi, insanların sevgilisi geliyor, O'na selam olsun!

⁸⁴ Bütün kâinatın sevgilisi olan o yüce kişi, Cenâb-ı Hak'ın rahmeti ve ihsanıyla geliyor, O'na selam olsun!

Âmed ân serdâr-ı ehl-i ma‘rifet
Der-sıfât-ı çâr-erkân merhabâ⁸⁶

Men hamuş kerdem ki nâtık hâtır-est
Ân ki dâned derd ü dermân merhabâ⁸⁷

Şems-i Tebrîzî be-hân ez-levh-i dil
Âyet-i cân der-sad elhân merhabâ⁸⁸

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[16a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost
fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Bâz be-‘ayn-ı vahdetem ez-dem-i Murtazâ ‘Alî
Dâd-ı Hüdây-ı devletem ez-dem-i Murtazâ ‘Alî⁸⁹

Şükr Hüdâ ki ‘âşıkem der-reh-i ‘aşk-ı sâdikem
Bende-i şâh lâyikem ez-dem-i Murtazâ ‘Alî⁹⁰

⁸⁵ Peygamberlik usulünün çoğalmasının tamamı, o ki Kuran’ın sırrını bilen, O’na selam olsun! Peygamberlik

⁸⁶ Marifet ehliyelerinin başı, dört büyüklerin vasıflarıyla geliyor, O’na selam olsun! Beyitte geçen çâr-erkân ile dört melek(Cebraîl, Mikail, İsrâfil, Azrail); dört kitap (Tevrat, Zebur, İncil, Kuran) ve dört Resûle (İbrahim, Musa, İsa, Muhammed) telmih yapılmıştır.

⁸⁷ Ben sustum ama konuşan gönlümdür. Derdin ve dermanı bilen kişi; merhaba!

⁸⁸ Gönlünün yüzünde Şems-i Tebrizi ve yüzlerce nağmede canların izini okuyan, Selam olsun (sana)!

⁸⁹ Yine vahdet gözüyle baktım. Murtaza Ali’den bahsettim. Murtaza Ali için, bahtın Allah vergisi (olduğunu biliri)m. Hz. Ali’ye takdir-i İlahi’ye gösterdiği tam rızadan dolayı ‘‘Mürteza’’ denilmiştir.

⁹⁰ Allah’ şükür olsun ki sâdik aşk yolunda olan aşığım. Şahlara layık bir köleyim. Ali Murtaza’nın nefesi için.

Pes be- 'Alî vâsilem geşt murâd-ı hâsilem
Hubb-ı 'alî-st der-dilem ez-dem-i Murtazâ 'Alî⁹¹

Âyîne-i şerî' atem pîr-i reh-i tarîkatem
'Ârif-i bâ-hakîkatem ez-dem-i Murtazâ 'Alî⁹²

Kâ'be-i maksûd-i zemzemem pîş-i Hüdâ ço mahremem
Maksad-ı her dü 'âlemem ez-dem-i Murtazâ 'Alî⁹³

Şems menem kamer menem hüsrev-i bahr u ber menem
Pîr-i reh-i nazar menem ez-dem-i Murtazâ 'Alî⁹⁴

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[16b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost
müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey server-i merdân 'Alî mestân selâmet mî-koned
Ey saff-der-i meydân 'Alî mestân selâmet mî-koned⁹⁵

Der-âsmân nâmet 'Alî ender-zemîn nâmet velî
Der- 'ilm ü der-dîn kâmilî mestân selâmet mî-koned⁹⁶

⁹¹ Sonunda Ali'ye kavuştum muradıma erdim. Gönlümdeki cennet Ali'dir.

⁹² Şeriatın aynasıyım, tarikat yolunun piriyim. Hakikat dolu bir arifim, Ali'nin yolu bana bunları bahşetti.

⁹³ Kâbe'deki zemzemim, Hakk'ın huzurunda gizli olduğum zaman Ali Murtaza'nın nefesi için her iki âlemin maksadı benim.

⁹⁴ Güneş benim, ay benim, şahın akli ve kalbi benim. Ali Murtaza'nın nefesi için itibar yolunun piri benim.

⁹⁵ Mertlerin başını çeken Ali, sarhoşları selamete çıkarıyorsun. Meydandaki safları yaran Ali, sarhoşları selamete çıkarıyorsun.

Ey bâd-ı subh müşk-bû sûy-ı Necef âver to rû
Bâ-ân imâm-ı dîn be-gû mestân selâmet mî-koned⁹⁷

Miftâh-ı dilhâ-râ be-gû mıs bâh-ı dilhâ-râ be-gû
Ân havz-ı sakkâ-râ be-gû mestân selâmet mî-koned⁹⁸

Ân şîr-i Yezdân-râ be-gû ân mîr-i meydân-râ be-gû
Ân şâh-ı merdân-râ be-gû mestân selâmet mî-koned⁹⁹

Bâ-bâd-ı nev-rûzî be-gû bâ-subh-ı firûzî be-gû
Bâ-Şems-i Tebrîzî be-gû mestân selâmet mî-koned¹⁰⁰

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[17a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân men cân u cânân yâftem

Ey sâdikân ey sâdikân men cân u cânân yâftem¹⁰¹

⁹⁶ Gökyüzünde adın Ali, yeryüzünde adın Veli; ilimde de dinde de kâmilisin, sarhoşları selamete çıkarıyorsun.

⁹⁷ Ey sabah rüzgârı, yüzünü Necef tarafına döndür, misk kokusunu getir. O dinin imamına söyle, sarhoşları selamete çıkarıyorsun.

⁹⁸ Gönüllerin şifresini söyle, gönülleri aydınlatacak bir şey söyle. O cennet havuzunda şarap sunana söyle, sarhoşları selamete çıkarıyorsun.

⁹⁹ O Allah'ın aslanına söyle, kahramanların liderine söyle. Mertlerin şahına söyle; sarhoşları selamete çıkarıyorsun.

¹⁰⁰ Nevruz'un rüzgârıyla söyle, aydınlık sabahla söyle, Tebrizli Şems ile söyle; sarhoşları selamete çıkarıyorsun.

¹⁰¹ Ey âşıklar, ey âşıklar hayatı ve sevgiliyi buldum. Ey sâdik olanlar ben hayatı ve sevgiliyi buldum.

Ey 'âkılân ey 'âkılân der-hazret-i şem'-i Hüda
Bî-âteş ü bî-meş'ale kandîl-i rahşân yâftem¹⁰²

Ey 'âsiyân ey 'âsiyân der-hazret-i pâk-i velî
Hem kâbil-i 'izzet şodem hem nûr-ı 'ârifân yâftem¹⁰³

Ey münkirân ey münkirân Hakka ki men ez-cân u dil
Tâ bende-i Haydar şodem mülk-i Süleymân yâftem¹⁰⁴

Sırr-ı Nebî vü Mustafâ dâred 'Aliyyü'l-murtezâ
Ez-devlet-i âl-i 'abâ îmân u ihsân yâftem¹⁰⁵

Güyed be-men ân müdde'î **Molla-çı** âverdî be-gû
Dil yâftem dil yâftem cân yâftem cân yâftem¹⁰⁶

Yâ tabîbe'l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Dost

Mim

[17b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân Mollâ-yı Rûmî mî-resed

Ey 'ârifân ey 'ârifân Mollâ-yı Rûmî mî-resed¹⁰⁷

¹⁰² Ey düşünen ve anlayanlar, Hakk'ın huzur ışığında, ateşsiz ve kandilsiz (ancak) parlak bir ışık buldum.

¹⁰³ Ey asiler ey asiler, bütün evliyalarının huzurunda hem kıymetlinin kabul edilene hem de arif olanların ışığını buldum.

¹⁰⁴ Ey inkâr edenler, ben candan ve yürekten Hakk'a (bağlıyım). Haydar'ın (Hz. Ali) kulu oldum. Süleyman mülkünü buldum. Mülk-i Süleyman iktibasıyla Bakara, 2/102 ye işaret edilmiştir. Yaşar Nuri Öztürk, *Kur'an-ı Kerim Meali*, İstanbul, 2016, s.406-407

¹⁰⁵ Hz. Muhammed ve peygamber sırrını buldum. Ulu peygamberimizin kıymetli abasında iman ve ihsan buldum.

¹⁰⁶ O iddia eden, Molla'nın bana söz söylemeye geldiğini bildirdi. (Ben onda) Gönül ve hayat buldum.

Ey dostân ey dostân hâzır şevîd ez-cân u dil
Ey sâdıkân ey sâdıkân Mollâ-yı Rûmî mî-resed¹⁰⁸

Vakt-i sabûh ez-derem âmed nesîm-i subh-dem
Güftâ ki ey dîvânegân Mollâ-yı Rûmî mî-resed¹⁰⁹

Güftîm ki dîvâne güftâ to hem dîvâne şev
Ez-‘akl-ı hod bîgâne şev Mollâ-yı Rûmî mî-resed¹¹⁰

Ey zâhidân-ı hod-perest v’ey kâfirân-ı put-perest
İnek resîd ân mâh-ı nev Mollâ-yı Rûmî mî-resed¹¹¹

Bâd-ı sabâ âhir be-rev **bâ-Şems-i Tebrîzî be-gû**
Tabl u ‘alem ber-‘arşzen Mollâ-yı Rûmî mî-resed¹¹²

Yâ tabîbe’l-kulûb Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[18a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef’ ilün/ müstef’ ilün/ müstef’ ilün/ müstef’ ilün

Ey ‘âşıkân ey ‘âşıkân âmed ki vasl-ı likâ
Ez-âsmân âmed nidâ cân-râ ki bâzûü’s-salâ¹¹³

¹⁰⁷ Ey âşıklar, ey âşıklar Molla-yı Rûmî geliyor. Ey ârifler, ey ârifler Molla-yı Rûmî geliyor.

¹⁰⁸ Ey dostlar, ey dostlar candan ve gönülden hazır bulunun. Ey sadıklar, ey sadıklar Molla-yı Rûmî geliyor.

¹⁰⁹ Sabah vaktindeyim, sabah vakti tatlı bir rüzgâr geldi. Dedi ki: ‘‘Ey aklı başında olmayanlar, Molla-yı Rûmî geliyor.

¹¹⁰ Dedim ki: ‘‘Sen (de) deliyle deli ol.’’ Ey kendi aklından habersiz olanlar, Molla-yı Rûmî geliyor.

¹¹¹ Ey kendini beğenmiş zahit ve ey puta tapan kâfirler; o yeni ay (olan) Molla-yı Rûmî şimdi geliyor.

¹¹² Hafif rüzgâr sonunda Tebrizli Şemsle birlikte söz söylemek için gitti. Davul en yüksek hızıyla vuruldu ve bayrak en yükseğe açıldı.(Çünkü) Molla-yı Rûmî geliyor.

Ma ‘âşikân-ı rûy-ı to dil-dâde vü dil-cûy-ı to
Şeb-tâ-seher der-kûy-ı to na‘ra-zenân yâ Rabbenâ¹¹⁴

Cânâ hamûşâne-nişîn der hazret-i şâh-ı güzîn
Çâker şode hûrân-ı ‘ayn der-bendegî dâde rızâ¹¹⁵

Ey mutrıb-ı şîrîn-nefes her lahza mî-cünbân ceres
Ey ‘aşk-ı zeyn ne ber-fürûs ber-cân-ı men zen ey rızâ¹¹⁶

Bârid ger âgâz kon v'in perdehâ-râ sâz kon
Ber-cümle hubân nâz kon ey âfitâb-ı hoş-likâ¹¹⁷

Hâmûş kon perde mî-der sagrak hâmûşân be-hod
Settâr şev settâr şev hû kesir ez-hükm-i Hüdâ¹¹⁸

Yâ tabîbe'l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[18b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey ‘âşikân ey ‘âşikân men ez-kocâ ‘aşk ez-kocâ

¹¹³ Ey âşıklar, ey âşıklar kavuşma zamanı geldi. Canıma gökyüzünden bazüssala sesi geldi.

¹¹⁴ Senin yüzüne, aşkına talip ve sana gönül vermiş biz âşıklar geçeden gündüze senin mahallende nârâ attık ya Rabb!

¹¹⁵ Seçilmiş hazreti şahın huzurun sessizce oturan ey can, iri gözlü kölen köleliğine rıza gösterdi.

¹¹⁶ Ey hoş sözlü çalgıcı, çan (ına) her an (vurup) oynuyor (oynadığı gibi), ey kıymetli aşk (senin) benim canıma vurmana rıza gösterdim.

¹¹⁷ Eğer başlangıç hoşuna gitmezse, perdelere saz koy. Ey güzel yüzlü güneş, güzel olan herşeye naz yap!

¹¹⁸ Sessiz ol. Perde geliyor, kadehi görünmeden kendine saklayan ol, Allah'ın hükmünden (dolayı) (günahları) örten ol.

Ey bî-dilân ey bî-dilân men ez-kocâ ‘aşk ez-kocâ¹¹⁹

Şûrîdeem şûrîdeem v’ez hanumân be-bürîdeem

‘Aşk-est be-cân be-güzîdeem men ez-kocâ ‘aşk ez-kocâ¹²⁰

Ey mutribân ey mutribân ber-def zenîd ahvâl-i men

Men bî-dilem men bî-dilem men ez-kocâ ‘aşk ez-kocâ¹²¹

‘Aşk-est sultân-ı yakîn ‘aşk-est bürhân-ı yakîn

‘Aşk-est meydân-ı yakîn men ez-kocâ ‘aşk ez-kocâ¹²²

‘Aşk-est câm-i in câm-râ ‘aşk-est lâm-i in lâm-râ

‘Aşk-est ‘âm-i in ‘âm-râ men ez-kocâ ‘aşk ez-kocâ¹²³

Ey Şems bes kon zemzeme încâ ne bâg-est ne deme

‘Aşk-est çün gurk u gule men ez-kocâ ‘aşk ez-kocâ¹²⁴

Yâ tabîbe’l-kulûb

Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[19a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

¹¹⁹ Ey âşıklar, ey âşıklar ben neredeyim? Aşk nerede? Ey kalpsizler, ey kalpsizler ben neredeyim? Aşk nerede?

¹²⁰ Perişanım, perişanım ve parıldayan (güzelin aşkına) yandım. Ben aşk için seçildim. (Fakat) Ben neredeyim? Aşk nerede?

¹²¹ Ey çalgıcı, ey çalgıcı benim hallerime def(ine vurduğun gibi) vur. Ben gönülsüzüm, ben gönülsüzüm ben neredeyim? Aşk nerede?

¹²² Aşk, hâkimiyet sahibi olandır; aşk, inkârı kabul edilmeyendir. Aşk her yere ulaşandır, ben neredeyim? Aşk nerede?

¹²³ O şişenin camı aşktır, o süsün (değerli olanın) dikenini aşktır. Halka lütuf olan aşktır, ben neredeyim? Aşk nerede?

¹²⁴ Ey Şems yeter şarkı söyle! O yer ne bağdır ne de ateş. Hayat tecrübesi çok olan da, yakınıp şikâyet eden de aşktır. Ben neredeyim? Aşk nerede?

Ey ‘âşıkân ey ‘âşıkân men hâk-râ gevher konem
 Ey mutribân ey mutribân deff-i şomâ pür-zer konem¹²⁵

Ey teşnegân ey teşnegân imrûz sakkâyî konem
 V’în hâk-dân-ı hoşk-râ cennet konem kevser konem¹²⁶

Ey bî-kesân ey bî-kesân câ’ elferec câ’ elferec
 Her haste-i gam-dîde-râ sultân konem Sencer konem¹²⁷

Ey kîmyâ ey kîmyâ der-men niger zîrâ ki men
 Sad-deyr-râ mescid konem sad-dâr-râ minber konem¹²⁸

Ey ‘akl-ı küll ey ‘akl-ı küll to her çi goftî sâdıkî
 Hâtem toyi hâkim toyi men güft ü gû kemter konem¹²⁹

Ey Şems-i Tebrîzî biyâ der-hâl-i mâ kon yek-nazar
 Tâ hâk-i pâ-y-i ‘âşıkân ez-müşk-i to ‘anber konem¹³⁰

Yâ tabîbe’l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Dost

Mim

[19b]

¹²⁵ Ey âşıklar, ey âşıklar ben toprağı elmas yaparım. Ey çalgıcılar, ey çalgıcılar sizin definizi saf altınla doldururum.

¹²⁶ Ey susayanlar, ey susayanlar bugün (size) su veren (ben) oldum. Ve bu boş (kuru) dünyayı cennet (suyu da) kevser eylerim.

¹²⁷ Ey kimsesizler, ey kimsesizler sıkıntıdan sonra gelen ferahlama (misali) kederli bakışlı her hastayı sultan yaparım, hükümdar yaparım.

¹²⁸ Ey aşk, ey aşk bana hastabakıcı (gibi geldin) çünkü ben yüz kiliseyi mescit yaparım, yüz mekânı minber yaparım.

¹²⁹ Ey akli tamam (olan), ey akli tamam (olan) her ufacak sözü (bile) güven veren, cömert sensin, hakem sensin. Kıymetsiz (olan), dedikodu (dan ibaret olan) benim.

¹³⁰ Ey Tebrizli Şems’in kapısı, bizim halimize bir kez (olsun) bak. Âşıkların ayak bastığı toprağa senin mis kokundan anber yaparım.

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân ez- 'âlem-i cân âmedem
Ser der-figen cân der-taleb cûyâ-yı cânân âmedem¹³¹

Ey 'âkilân ey 'âkilân men ez-kocâ 'akl kocâ
Ez-men mî-porsîd îñ ki men dâñâ-yı nâdân âmedem¹³²

Ey 'ârifân ey 'ârifân keşşâf-ı sırr-ı men- 'aref
'Ârif ez-ân geştem ki men ma' rûf-ı 'irfân âmedem¹³³

Ey tâlibân ey tâlibân der-i costen matlûb-ı hod
Üftân û hîzân refteem düşvâr û âsân âmedem¹³⁴

Ey mutribân ey mutribân savt ez-nevâ âverdeem
Çün 'andelîb ez-şevk-i gül her dem gazel-hân âmedem¹³⁵

Ey kâmilân ey kâmilân hem-çün Kemâl-i Fârisî
Der-maşrık Tebrîz-i cân Şems-i dırâşân âmedem¹³⁶

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[20a]

¹³¹ Ey âşıklar, ey âşıklar can âleminden geldim. Canı aklımdan çıkardım, cânânı aramaya geldim.

¹³² Ey akıl sahibi olanlar, ey akıl sahibi olanlar ben neredeyim? Akıl nerede? O benden soruyor, (çünkü) ben cahillerin âlimi (sayılırım).

¹³³ Ey irfan sahipleri, ey irfan sahipleri ben sırrı keşfedenim. Arif (ben) ondan geçtim, irfanın meşhur(undan) geldim.

¹³⁴ Ey talep edenler, ey talep edenler arayışın kapısı kendini aramaktır (önce kendini bulmaktan geçer). (Bu yolda) Düşe kalka gittim, zoru ve kolayı gördüm.

¹³⁵ Ey çalgıcılar, ey çalgıcılar, Nevâ makamından ses getirdim. Gülün dikenine gazel okuyan bülbül gibi (şana) geldim.

¹³⁶ Ey kemâle erenler, ey olgunlar Kemâl-i Fârisî gibi doğuda parlayan can, Tebrizli Şemsi buldum.

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fe'ûlün

Receb bîrûn şod ü Şa'bân der âmed

Birûn şod cân zi-ten cânân der âmed¹³⁷

Berûyed dil gülî nesrîn u reyhân

Çü ez-ebr-i germ bârân der âmed¹³⁸

Dehân-ı cümle gam-künân be-handîd

Be-dîn kandî ki der-dendân der âmed¹³⁹

Heme 'ömr-i gozeşte bâz âyed

Çün îñ ikbâl-i câvîdân der âmed¹⁴⁰

Çü der keştî-i Nûhî mest-i hoftî

Çi dârâ-yı gam eger tûfân der âmed¹⁴¹

Münevver şod derûn-ı hâk-i tîre

Çü Şemseddin der-în meydân der âmed¹⁴²

Yâ tabîbe' -kulûb Yâ veliyyullah

Dost

Mim

¹³⁷ Recep ayı gitti ve Şaban ayı geldi. Vücuttan bir can çıktı ve yerine bir canan geldi.

¹³⁸ Kerem bulutundan yağmur yağdığı gibi gönlün yüzüne gül, reyhan ve nesrin açtı.

¹³⁹ Böyle bir şeker ağıza gelince tüm mutsuzların yüzleri gülmeye başladı.

¹⁴⁰ Bu ölümsüz ikbal geldiğinde, geçen tüm ömür geri gelir.

¹⁴¹ Nuh gemisinde sarhoş uyuyunca, tufan gelse bile ne derdin olacak?

¹⁴² Şemseddin bu meydana geldiği için kara toprağın içi aydınlandı.

[21a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

Berât âmed berât âmed be-nüh şem' -i berâtî-râ

Hızır âmed Hızır âmed be-yâr âbî hayâtî-râ¹⁴³

Bahâr âmed bahâr âmed rehîde bîn esîrân-râ

Be-bostânâ be-bostânâ be-bîn halkî necâtî-râ¹⁴⁴

Dırahtân bîn dırahtân bîn heme sâ'im heme kâ'im

Kabûl âmed kabûl âmed münâcât-ı salâtî-râ¹⁴⁵

Ze-nûr efşân ze-nûr efşân nişânîdend âteş-râ

Be-bîn yârî be-bîn yârî tecellî' -i sıfâtî-râ¹⁴⁶

Beşâret deh beşâret deh be-mahbûbân-ı cismânî

Ki haşr âmed ki haşr âmed şehîdân-ı vefâtî-râ¹⁴⁷

Zebân-ı sıdk-ı **Şemseddîn** berât-ı mü' minân âmed

Ki cânem vâsıl û vuslat be-sebt-i bî-sebâtî-râ¹⁴⁸

Yâ tabîbe'l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Dost

Mim

¹⁴³ Berat geldi, berat gecesinde mumunu söndürme(sabaha kadar ibadet et). Hızır geldi, Hızır geldi, hayat suyunu getir.

¹⁴⁴ Bahar geldi, bahar geldi, esirler özgür olacak. Bostana gel, bostana gel, halkın kurtulduğunu gör.

¹⁴⁵ Ağaçlara bak, ağaçlara bak, hepsi sağlam, hepsi ayakta. Namazda ettiğimiz dualar kabul gördü, kabul gördü.

¹⁴⁶ Her yeri aydınlat, Her yeri aydınlat. Bu ışık nur saçandan bir alamettir. Yara bak, yara bak, sıfatlarının tecellisine bak.

¹⁴⁷ Bu dünyanın güzellerine müjde ver, müjde ver. Şehit olarak vefat edenler için kıyamet oldu.

¹⁴⁸ Şemseddin'in dürüst dili, müminlerin bayramıdır. Canım (da) sana varınca (tıpkı öyle) sükun ve istikrar buldu.

[21b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Âmede şehri-i sıyâm sancak-ı sultân resîd

Dest be-dâr ez-ta'âm mâ'ide-i cân resîd¹⁴⁹

Leşker-i ve'l-âdiyât dest-i be-yağma nihâd

Z'âteş ve'l-mûriyât nefes-i bâ-figân resîd¹⁵⁰

E'l-bakara râst bûd Musâ-yı 'imrân nemûd

Morde ez-o zinde bûd çünkü be-kurbân resîd¹⁵¹

Rûze çü kurbân-ı mâst zindegi-i cân-ı mâst

Ten heme kurbân konem cân çü mihmân resîd¹⁵²

Nefs çü muhtâc şod rûh be-mi'râc şod

Çün der-i zindân şikest cân ber-cânân resîd¹⁵³

¹⁴⁹ Ramazan ayı geldi, ayların sultanı geldi. Yemekten elini çek (El çekmek: Yapılan işi artık yapmamak anlamında Türkçe deyim kullanılmıştır), ruhun yemeği geldi. (Bu beyitte Mâ'ide sûresine (Kur'an'ın 5. Sûresi) telmih yapılmıştır. Haramdan el çekilip, helal olana dönülmelidir.)

¹⁵⁰ Düşman (zulüm) askerleri işgal ve yağmaya başladı. Atların ateşinde, nefis bağırmaya başladı. (Bu beyitte 'Âdiyât, 100/1 e telmih yapılmıştır. Sûrenin meâli şu şekildedir: *Suluk soluğa koşan, (koşarken ayaklarını) vurarak ateş çıkaran, sabah erkenden baskın yapan, orada tozu dumana katan ve düşman topluluğunun ortasına dalan atlara and olsun ki, insan gerçekten Rabb'ine karşı pek nankördür...*)

¹⁵¹ Bakara sûresi doğrudur. Musa mucize yapmış, kurban gelince ölümler dirilir. (Bakara, 2/ 67-73 aralığına telmih yapılmıştır. *Hani Musa kavmine "Allah size bir sığır kesmenizi emrediyor" demişti. Onla da, "Sen bizimle eğleniyor musun?" demişlerdi. Musa, "Kendini bilmez cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım" demişti. "Bizim için Rabb'ine dua et de onun nasıl bir sığır olduğunu bize açıklasın" dediler. Musa şöyle dedi: "Rabbim diyor ki: O ne yaşlı, ne körpe ikisi arası bir sığırdır. Haydi emrolduğunuz işi yapın." Onlar, "Bizim için dua et de, rengi neymiş? açıklasın" dediler. Musa şöyle dedi: "Rabbim diyor ki: O sapsarı; rengi, bakanların içini açan bir sığırdır" dedi. "Bizim için Rabbine dua et de onun nasıl bir sığır olduğunu bize açıklasın. Çünkü sığırlar bizce, birbirlerine benzemektedir. Ama Allah dilerse elbet buluruz" dediler. Musa şöyle dedi: "Rabbim diyor ki, o; çift sürmek, ekin sulamak için boyunduruğa vurulmamış, kusursuz, hiç alacası olmayan bir sığırdır". Onlar, "İşte şimdi tam doğrusunu bildirmüşünüz de suçu birbirinizin üstüne atmışınız. Halbuki Allah gizlemekte olduğunuzu ortaya çıkaracaktı. "Sığırın bir parçası ile öldürülene vurun" dedik. (Denileni yaptılar ve ölü dirildi.) İşte, Allah ölümleri böyle diriltir, düşüncesiniz diye mucizelerini de size böyle gösterir.*

¹⁵² Oruç bizim kurbanımızdır, canımızın hayatıdır. Canıma misafir gelince, tüm vücudumu kurban ederim.

Dest ü dehân-râ be-şev ne be-hod û ne be-gû
 Ey sohen û lokma-cû k'ân **be-hamûşân resîd**¹⁵⁴
Yâ tabîbe'l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Dost

Mim

[22a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mef'ûlü/ mefâ'ilün

Ey dil beyâ ki 'ıyd-ı visâl-i Muhammed-est
 Rûşen cihân zi-nûr cemâl-i Muhammed-est¹⁵⁵

İmrûz her kocâ ki neşât-est u zevk u şevk
 Âsâr-ı fazl u cûd u kemâl-i Muhammed-est¹⁵⁶

Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mef'ûlü/ mefâ'ilün

Mâh-ı nevî ki 'âlemiyân hürremend ez-o
 'Aksi zi-ebrûy çü hilâl-i Muhammed-est¹⁵⁷

Der her varak ki mi nigerî der kelâm-ı Hak
 Ta'rif-i hûbî vü hat u hâl-i Muhammed-est¹⁵⁸

¹⁵³ Nefs muhtaç kalınca, ruh miraçlara yükselir. Hapishanenin kapıları kırılınca, can cananına kavuşur.

¹⁵⁴ El ve ağzı yıka, ne bir şey iste ne de söz söyle! Ey söz ve lokma isteyen, (bilesin ki) o, suskunlara kaldı.

¹⁵⁵ Ey yüreğim, Muhammed'in kavuşma bayramına gel. Dünya Muhammed'in cemalinin nurundan aydınlanmaktadır.

¹⁵⁶ Bugün nerede neşe ve coşku var ise, Muhammed'in varlığı, kemali ve faziletinin eserleridir.

¹⁵⁷ Bütün dünya yeni ay sebebiyle sevinçlidir. (İte o yeni ay) Haz. Muhammed'in gökyüzünden döndüğü için kaşlarının aksinden yansımadır.

¹⁵⁸ Hakk'ın kelamının her bir sayfasında, Muhammed'in ayva tüyleri ve beninin güzelliğinin tarifini görürsün.

Şemsâ sühân zi-na‘t-i **Nebî** gû ki kâr-i to
 Meddâhî‘-i **Muhammed û âl-i Muhammed-est**¹⁵⁹

Yâ tabîbe‘l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Dost

Mim

[23a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef‘ûlü/ mefâ‘ilün/ mef‘ûlü/ mefâ‘ilün

Be-güzeşt meh-i rûze ‘ıyd âmed u ‘ıyd âmed

Be-güzeşt şeb-i hicrân ma‘şûk pedîd âmed¹⁶⁰

Ân subh çü sâdık şod ‘Azrâ-yı to Vâmık şod

Ma‘şûk-ı to ‘âşık şod şeyh-i to mürîd şod¹⁶¹

Şod ceng ü nazar âmed şod zehr ü şeker âmed

Şod seng ü güher âmed şod kufl u kilîd âmed¹⁶²

Bes tövbe-i şâyeste ber seng-i to be-şikeste

Bes zâhid ü bes ‘âbid kû hırka derîd âmed¹⁶³

Eşk-est şarâb-ı mâ dil geşt kebâb-ı mâ

¹⁵⁹ Ey Şems, peygamberin iyiliğini saymaya devam et. Senin için Muhammed’i ve onun soyundan gelenleri methetmektir.

¹⁶⁰ Oruç ayı geçti. Bayram geldi, bayram geldi! Ayrılık geceleri bitti. Sevgili görünür oldu.

¹⁶¹ Gerçek sabah olduğunda Vâmık, Azra oldu. Senin mâşukun âşık oldu, şeyhin mürit oldu. Divan şiirinde yalan, zaman zaman ‘‘subh-ı kâzib’’ tamlaması ile yer alır. ‘‘Yalancı sabah’’ anlamına gelen bu tamlama ile tanyeri ağarmadan evvel ufukta görülen geçici aydınlık kastedilir ki bu birkaç dakika içinde kaybolmaktadır. (Pala 2004: 335) Bu sabah aydınlığının kısa süreli oluşu, onun şairler tarafından ‘‘yalancı’’ olarak nitelendirilmesine yol açmıştır. ‘‘Subh-ı kâzib’’in zıttı olan ‘‘subh-ı sâdık’’ ise ufukta gerçek şafağın sökmesidir. Şerife Akpınar, ‘‘Divan Şiirinin Söz Varlığında Yalan’’, *Türkish Studies-International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9/3, Ankara 2014, s.64-65

¹⁶² Savaş barışa döndü. Acı da tatlıya döndü. Taş, mücevher oldu. Kilit, anahtara dönüştü.

¹⁶³ Edilen tövbeler senin taşınla kırıldı. Birçok zâhit ve âbid kimse, senin köyünde hırka(larını) yırttılar.

Be-güzeşt şebâb-ı mâ can nîz şehîd âmed¹⁶⁴

Şemsü'l-hak-ı Tebrîzî ez-lütf u şeker-rîzî

Cânem zi-beden cânâ înek be-perîd âmed¹⁶⁵

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[23b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mef'ûlü/ mefâ'ilün

'Iyd âmed u 'ıyd âmed ân baht-ı sa'îd âmed

Ber-kesîr u duhul mîzen k'ân mâh-ı pedîd âmed¹⁶⁶

'Iyd âmed u ey mecnun gulgul şinev ez gerdûn

K'ân mu'temed-i sidre ez 'arş-ı mecîd âmed¹⁶⁷

'Iyd âmed u reh-cûyân rakkâs û gazel-gûyân

K'ân Kays u meh-rûyân z'ân kasr-ı meşîd âmed¹⁶⁸

Berbend leb ü ten zen çün gonca vü çün süsen

Rev sabr kon ez-goften çün sabr kilîd âmed¹⁶⁹

Ez sad çü be-şod derdem der 'aşk sefer kerdem

¹⁶⁴ Bizim şarabımız gözyaşdır, kebaba dönen de yüreğimizdir. Gençliğimiz geçti, canımız da şehit oldu.

¹⁶⁵ Ey Şems-i Tebrîzî, senin tatlı ve şeker sözlerinden canım(ruhum) bedenden şimdi uçmak istiyor.

¹⁶⁶ Bahar geldi, bahar geldi. O kutlu baht geldi. Kalk ve davul çalmaya başla; o ay, yüzünü gösterdi.

¹⁶⁷ Bayram geldi ve ey mecnun dünyanın coşkusu dinle. O mu'temed-i sidre (en güvenilir kişi; Hz. Muhammed), arş-ı mecîdten geldi. (Arş-ı mecîd; İlahi hükümdarlık tahtıdır. Yedi kat göklerin üstündedir.)

¹⁶⁸ Bayram geldi (bu yüzden) yolunu arayanlar raks ediyor ve gazel okuyorlar. Kays ve ay yüzlü (güzel) o yüce saraydan geldi.

¹⁶⁹ Gonca gibi ağzını kapat ve süsen gibi bedenine vur. Söz söyleme, sabrına kilit vur.

Ya Rab çe sa' adethâ k'ez îñ seferem âmed¹⁷⁰

Şemsü'l-hak-ı Tebrîzî nûr-ı to derîñ dîde

Mânende-i bînâyî ender nazarem âmed¹⁷¹

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Dost

Mim

[24a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

Bahâr âmed bahâr âmed bahâr-ı hoş-'izâr âmed

Hoş u ser sebz şod 'âlem o ân lâle-zâr âmed¹⁷²

Zi-sûsen bişnev ey reyhân ki sûsen deh zebân dâred

Be-dest âb u gil be-niger ki ber nakş u nigâr âmed¹⁷³

Gül ez-nesrîn hemî porsîd ki çün bûd der-în gurbet

Hemî gûyed hoşem zîrâ hoşîhâ z'ân diyâr âmed¹⁷⁴

Semen bâ-serv mî-gûyed ki hoş mestâne mî-raksî

Be-gûşeş serv mî-gûyed ki yâr bor u bâr âmed¹⁷⁵

Sanavber goft râh-ı saht âsân şod be-fazl şod

¹⁷⁰ Dertlerim yüzden fazla (çok) olunca, aşk yolculuğuna başladım. Allahım! Bu yolculukta bana ne büyük saadet nasip ettin.

¹⁷¹ Ey Şems-i Tebrîzî, senin nurunu görenler gibi (benim de) nazarıma ışık geldi.

¹⁷² Bahar geldi, bahar geldi. Güzel yüzlü bahar geldi. Âlem yeşilliklerle doldu ve güzelleşti. Her yer lale bahçesi oldu.

¹⁷³ Ey reyhan, sâseni dinle! Sâsenin on tane dili var. Su ve çamurun ellerine bak! Resim çizilmiş (gibi).

¹⁷⁴ Gül, bu gurbette nasıl kaldığımı nesrinden sorar. (Nesrin) Hemen cevap verir; mutluyum çünkü mutluluklar o diyardan geldi.

¹⁷⁵ Yasemin serviye der ki: Ne güzel sarhoşça dans ediyorsun. Servi (yaseminin) kulağına der ki: Yar geldi ve yükümü götürdü.

Ki her bergî be-reh bordî çü tıg-ı Zülfikâr âmed¹⁷⁶

Zi-Şemsü'l-hak-ı Tebrîzî resed bâde be-nev-rûzî

Ki her katre ez ân cür'a çü dürr-i şâh-vâr âmed¹⁷⁷

Yâ tabîbe'l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Allah

Dost

Mim

[24b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Mülk-i dünyâ-râ bekâyî nîst entüm gâfilün

Cehd mî-kon tâ nümânî der-saff-ı lâ-ya'lemün¹⁷⁸

Ân Hüdâyî ki to-râ ez katre-i âb âferîd

Rev mutî'-i emr-i o şev dergeheş-râ 'âidûn¹⁷⁹

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Ger behîşt-i câvidân hâhî be-tâ'athâ be-gûş

Cehd mî-kon tâ to bâşî ez gürûh-ı sâbıkûn¹⁸⁰

Serverân-ı pâdişâhân halk-ı dünyâ-râ ecel

¹⁷⁶ Söğüt dedi ki; padişahın lütfu ile bu zor yol kolaylaştı. Yola düşen her yaprak Zülfikâr'ın kılıcı gibi geldi. (Söğüt ağacının yola düşen yaprakları sonbahardan değil, dalların eğikliğindedir.)

¹⁷⁷ Şems-i Tebrîzî'den nevrüza bade geldi. Yudumun her damlası en büyük inci gibi geldi.

¹⁷⁸ Ey gafil olanlar, para ve pul dünyası kalıcı değil. Bilimsiz ve habersiz insanlardan olmamak için çaba sarf et.

¹⁷⁹ Seni bir damla sudan yaratan Allah'ın emirlerine boyun eğ ve dergâhında ibadet et.

¹⁸⁰ Eğer sonsuz cenneti istiyorsan, ibadetlerini aksatma. Sabıklar güruhundan olmak için çabala.

Der-bütûn-ı hâk sâzed cây-ı her yek meyyitûn¹⁸¹

Şems-i Tebrîzî zi-meger ân-kesân âgâh şod

Cân be-dâdeş o be-veche *El-birre hattâ tunfikûn*¹⁸²

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah Dost

Mim

[25a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Dilâ ber hîz u tâ'at kon ki tâ'at bih zi-her kâr-est

Sa'âdetân kesî dâred ki vakt-i subh bîdâr-est¹⁸³

Harûsân der seher gûyend ki kum yâ ey-yühe'l-gâfil

To ez-mestî ne-mî-danî kesî dâred ki hüşyâr-est¹⁸⁴

Hemân bihter ki ber-hîzî zi-dîde çün güher-rîzî

Veyâ ez cehl be-girîzî ki düşmen-i saht mekkâr-est¹⁸⁵

Dilet gûyed ki ber hîzem hevâ gûyed dem-i diger

Hevâ-râ zîr-i pâ âver ki vakt-i emr-i cebbâr-est¹⁸⁶

¹⁸¹ Liderler, padişahlar ve dünya halkı için ecel geldiğinde içinde ölü olmayan bir karış toprak kalmayacak.

¹⁸² Şems-i Tebrîzî gibi uyanık kimselerden ol. *El-birre hattâ tunfikûn* âyeti için can verdi. (Âli İmrân 3/92) Sevdiğiniz şeylerden başkalarına pay çıkarmadıkça hayırda erginliğe/dürüstlüğe asla ulaşamazsınız. İnfak etmekte olduğunuz her şeyi, Allah çok iyi bilmektedir.

¹⁸³ Ey kalbim, kalk ve ibadet et! İbadet her işten daha güzeldir. Mutluluk, sabah vakti uyanık olanlarındır. (Uyanık olanlardan ol!)

¹⁸⁴ Horozlar her sabah der ki: "Ey gafil insanlar kalkın!" Uyanık, zeki olan kişi bilir (ama) sen sarhoşluktan dolayı bilmiyorsun.

¹⁸⁵ En iyisi hemen kalkıp, gözyaşı dökmektir veya cehaletten kaçmaktır. Çünkü düşman katı bir hilekârdır.

¹⁸⁶ Kalbin "Kalk" diyor, nefsin "Biraz sonra" diyor. Nefsini ayaklarının altında ez! Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın emirlerini ifâ etme zamanıdır.

Eyâ miskîn ü bî-çâre esîr-i nefis-i emmâre
Tefekkür kon to yek-pâre ter morden-i be-nâ çâr-est¹⁸⁷

Eyâ Sultân-ı **Tebrîzî** eyâ Şems-i seher-hîzî
Yakîn der-hâk mi-rîzî çi cây ‘aceb destâr-est¹⁸⁸

Yâ tabîbe’l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Allah

Dost

Mim

[25b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ’îlün/ mefâ’îlün/ mefâ’îlün/ mefâ’îlün

Dil ez-agyâr hâlî kon çü ‘azm kûy-ı mâ dârî
Nazar ber-gayr-ı mâ mî-fîgen çü kasd-ı rûy-ı mâ dârî¹⁸⁹

Müdâm ez-lâ-billâ şev eger lâlâ-yı men bâşî
Sedef kon gevher-i hodrâ eger lülü-yi mâ dârî¹⁹⁰

Çü tûtî der-kafes hû kon eger sükker hemî hâhî
Nevâ çün fâhte mîzen eger gûgû-yı mâ dârî¹⁹¹

Kesî diger hüviyyet-râ müsellemler nîst İllâ hû
Be-gû yâ hû vü yâ men hû eger hû hû-yı mâ dârî¹⁹²

¹⁸⁷ Ey nefis-i emmârenin elinde esir olan zavallı tembeller, bir an olsun düşünün. Ölüm kaçınılmazdır.

¹⁸⁸ Ey Tebrizli Sultan, ey sabahları erken kalkan Şems; yakında topraklara gömüleceksin. Bu dünya malları ile gururlanmaya ne gerek var?

¹⁸⁹ Bizim semtimize uğrayacaksan gönlünden yabancıları çıkar. Eğer bizim yüzümüzü görmek istiyorsan bizden başkasına bakma.

¹⁹⁰ Eğer benim lalam olmak istiyorsan, sürekli yokluk(tarafında) ol. (Allah’a yaklaş. Varlığa geç.) Eğer bizim mücevherlerimizi istiyorsan kendi içindeki cevherini sedefe dönüştür.

¹⁹¹ Eğer şeker istiyorsan papağan gibi ‘‘Hû’’ de! Bizim cik cik’lerimizi arıyorsan üveyik gibi ses çıkar.

Men ân şem‘em ki der-meclis merâ pervâne bisyâr-est
Be-sûzân hîş-râ çün ‘ud eger hod bûy-i mâ dârî¹⁹³

Zi-tîr-i gamzeet mestem ki ez-cânem güzer kerdî
Kemân-ı Şems-i dîn gîrî eger bâzû-yı mâ dârî¹⁹⁴

Yâ tabîbe’l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost Mim

[26a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

Bî-dâr şev bî-dâr şev v‘ez îñ cihân bî-zâr şev
Der-kâr-ı Hak der-kâr şev ey dil demî bî-dâr şev¹⁹⁵

Bâ dil be-goftem der-seher ey ez-kıyâmet bî-haber
Ber-hîz ü der-‘âlem niger ey dil demî bî-dâr şev¹⁹⁶

Çendîn cevân nâzenîn üftâde der-zîr-i zemîn
Ger dîde-i dârî be-bîn ey dil demî bî-dâr şev¹⁹⁷

Ey hofte-i refte devân ey mürde-i nâ-dâde cân

¹⁹² Allah’tan başka bir kişinin varlığını kabul etme. Eğer bizim hû hû’larımızı istiyorsan, ‘‘Ya hû veya men hû’’ de.

¹⁹³ Ben meclisteki mumum, etrafımda bir sürü kelebek var. Eğer bizim kokumuzu istiyorsan, kendini öd ağacı gibi yak.

¹⁹⁴ Senin bakışlarından öyle sarhoş oldum ki, (keskin bakışlarının oku) canımı deldi geçti. Eğer bizim pazumuzu istiyorsan Şemseddin’in yayını kuşan.

¹⁹⁵ Uyanık ol, uyanık ol! Ve bu dünyaya küskün ol. (Bu fâni dünyanın mülküne sırt çevir.) Ey gönül bir an (için) uyanık ol, Hak için işinde ol.

¹⁹⁶ Ey kıyametten habersiz (olan), seher vaktinde yürekten söylüyorum. Ey gönül bir an (için) uyanık ol, kalk ve âleme bak.

¹⁹⁷ Ey gönül eğer sahip olduğun gözle bakarsan yerin altında bir hayli narin genç görürsün, uyanık ol!

Ber-çi ki refte kârvân ey dil demî bî-dâr şev¹⁹⁸

Mûy-ı siyeh kerde sefid câsûs-ı merg âmed bedîd
Keştî-yi zi-dünyâ nâ-ümîd ey dil demî bî-dâr şev¹⁹⁹

Ey şâh-ı Şemseddîn-likâ ez-Hakk resîde in ‘atâ
Bâşed beyâ mürr-zed Hüdâ ey dil demî bî-dâr şev²⁰⁰

Yâ tabîbe’l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[26b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef‘ûlü/ mefâ‘îlün/ mef‘ûlü/ mefâ‘îlün

Men bende-i sultânem sultân-ı cihân-bânem
Zi âned meger rahş-ı dîdem şûrîde vü hayrânem²⁰¹

Tûtî-i hoş elhânem simurg-ı sühan-dânem
Hem eşref-i cevânem hem efzal-i insânem²⁰²

Hem sa‘îr-i hurşîdem hem zâde-i cemşîdem
Hem cennet ü hem hûrem hem ravza-i Rıdvânem²⁰³

¹⁹⁸ Ey uykuya koşan, ey (hayat) verilmemiş ölü can, kervan nasıl gitti? Ey gönül uyanık ol!

¹⁹⁹ Siyah kılı beyaz yap! Ölümü haber verenin geldiği âşikâr. Ey gönül dünya gemisinden ümit yok, uyanık ol. (Keştî yani gemi sözcüğü ile keştî-i gam ‘‘bu dünya, gam-keder dünyası, fâni dünya’’ kastedilmiştir.)

²⁰⁰ Ey güneş yüzlü Şah Şemseddin, bu ihsân Hakk’tan geldi. Ey gönül bir an (için) uyanık ol, Hüdâ’nın acı vuran kapısı ol. (Acı da olsa doğrudan yana ol.)

²⁰¹ Sultanın kölesiyim, cihan bekçisinin sultanıyım. Öte taraftan bakış güzelliğiyim, ancak perişan ve şaşkınlım.

²⁰² Hoş nağmeli papağanım, güzel söz söyleyen anka kuşuyum. Hem en şerefli gencim, hem en erdemli insanım.

Hem mâhem ü hem mihrem hem gülşen-i gül-çehrem
Hem zehr ü Behrâmem hem neyyir ü keyvânem²⁰⁴

Hem nûr-ı şehenşâhem hem ‘âşık-ı Allâhem
Hem tâlib-i dergâhem hem sâhib-i ‘irfânem²⁰⁵

Şemsü’l-hak-ı Tebrîzî mansûr şode ey dil

Hem merd-i Hüdâ bînem hem merd-i Hüdâ dânem²⁰⁶

Yâ tabîbe’l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah **Dost** **Mim**

[27a]

Destûr **Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak** **Dost** **Dost**

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Yekdemî gavvâs bûdem ber leb-i deryâ-yı ‘aşk

Sad-hezârân dürr-i gevher dîdem ez dürr-hâ-yı ‘aşk²⁰⁷

Nâgehân ez ‘ayn-ı kudret yek nazar kerdem der-o

‘Âlemî sergeşte dîdem mânde der-sevdâ-yı ‘aşk²⁰⁸

²⁰³ Hem ateş saçan güneşim, hem de güneşin oğluyum. Hem cennet hem cennetteki huri hem de cennetin bekçisiyim.

²⁰⁴ Hem Ay hem Güneş’im hem de gül yüzlü gül bahçesiyim. Hem zehir ve kahraman hem de parlak bir yıldızım.

²⁰⁵ Hem şahlar şahının nuruyum hem de Allah’a meftûnum. Hem dergâhın talibiyim hem de irfan sahibiyim.

²⁰⁶ Ey gönül, Mansûr ol. Hem Allah’ı gören (ol) hem de Allah ile bir bütün ol. Hallac-ı Mansur’un Ene’l Hakk deyişine bu beyitte telmih yapılmıştır. İnsan, ilâhi mertebenin mazharı ve tecelligâhı olması bakımından, mir’atü tecelli’l-Hak bi’l-âlem, yani Hakk’ın âleme tecellisinin aynasıdır. İnsan, meyvesi olması yönünden bütün âlemdir; ondan farklı oluşu yönünden de sırrıdır. Çünkü insan isim ve sıfatlarının zuhur etmesiyle Hakk’ın âleme tecellisinin aynasıdır. S. el-Hakîm, 2017: 183)

²⁰⁷ Aşk incilerinden yüzbinlerce mücevher gördüm. Aşk denizinin dudağına bir an (bile olsa) dalıp, (orada) var olmam gerek.

Hem-çü Musâ *Rabbî erinî* ber-zebân rândem ki tâ
Sad-hezârân *len terânî* âmed ez-Mevlâ-yı ‘aşk²⁰⁹

Çün Süleymân der-pey tâc u nigîn hod mebâş
Tâ nemâ nî ‘âciz ü sergeşte der sahrâ-yı ‘aşk²¹⁰

Hem-çü Yûsuf yek zamân der çâh-ı gam be-nişîn ki tâ
Pâdişah-ı Mısır kerdî Hüsrev-i âlâ-yı ‘aşk²¹¹

Rev **çü Mollâ** ba‘d-ez-în zi-esrâr-ı merdân dem mezen
Çünkü deryâ-yı mevc gîred çün şevved â‘zâ-yı ‘aşk²¹²

Yâ tabîbe’l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Allah

Dost

Mim

[27b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

‘Aşıkân der-kûy-ı cânân e’s-salâ

Sûy-ı ân hurşîd-i tâbân e’s-salâ²¹³

²⁰⁸ Aşk sevdasında yorgun düştüm. Bütün âlemi perişan gördüm. Kudretin ta kendisi onda ansızın bir bakış halinde tecelli buluyor.

²⁰⁹ Mevlâ’nın aşkı geldi, yüzbinlerce kez *len terânî*(beni asla göremezsin) (dedi); (ama) Musâ gibi *Rabbî erinî* (Rabbim bana göster) (sözünü) dilden uzak tuttum. (A‘raf,7/143) Musâ, bizimle sözleştiği yere gelip Rabbi de kendisiyle konuşunca şöyle yakardı: ‘‘Rabbim, göster bana kendini, göreyim seni!’’ Dedi: Asla göremezsin beni! Ama şu dağa bak! Eğer o yerinde durabilirse, sen de beni göreceksin!’’ Rabbi, dağa tecelli edince onu parça parça etti. Ve Musâ baygın vaziyette yere yığıldı. Kendine gelince şöyle yakardı: ‘‘Tespîh ederim seni. Tövbe edip sana yöneldim! İman edenlerin ilkiyim ben.

²¹⁰ Mademki Süleyman tacı ve mührü hemen kendi başına (aldı), aşk çölünde âciz ve âvâre (olanlar) ne kadar arttı. Mühr-ü Süleymân kıssasına telmih yapılmıştır.

²¹¹ Bir zaman(lar) Yûsuf gibi gam kuyusuna oturdu. Aşkı kirleten padişah (gitti), (Yûsuf) Mısır padişahı oldu. Yûsuf (a.s.) kıssasına telmih yapılmıştır.

²¹² Bundan sonra Mollâ gibi insanların sırlarından ders çıkar. Çünkü dalgalı deniz aşka ait olanları ele geçirdi.

E's-salâ ey 'âşıkân der-kûy-ı dost
E's-salâ cân e's-salâ cân e's-salâ²¹⁴

Şâh-ı Türkân ü Hatâ vü şâh-ı Çîn
Bende-i ân mîr-i hubân e's-salâ²¹⁵

Ez-nigârem âteşî der-men fûtâd
E's-salâ der âteş-i cân e's-salâ²¹⁶

Âb-ı heyvân der-leb-i la'leş niger
E's-salâ ber-âb-ı heyvân e's-salâ²¹⁷

Şems-i Tebrîzî zi-bâlâ-yı felek
Her zemâni mîzened tân e's-salâ²¹⁸

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[28a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ez *sekâhum rabbuhum* bîn cümle-i ebrâr mest

V'ez cemâlî lâ-yezâlî heft ü penc ü çâr mest²¹⁹

²¹³ Bilin ki, âşıklar sevgilinin mahallesindedir. O parlak güneşin bulunduğu yerdedir (bunu) bilin.

²¹⁴ Ey dost köyünde olan âşıklar bilin ki, can olanlar, candan olanlar namaza davet var.

²¹⁵ Türklerin şahı ve Çin'in kuzeyi ve Çin şahı, güzellerin başı (ve) köleler; namaza davet var.

²¹⁶ Çaresizce ateşe bakmaktayım. Can ateşi içinde namaza davet var!

²¹⁷ Kırmızı dudağında hayat suyu görünür. Cana can katan su üzerinde namaza davet var.

²¹⁸ Tebrizli Şems, sabah ezanı gökyüzünde her zaman yankılanıyor. (Namazın sabah uykusundan daha hayırlı olduğu vurgulanıyor ve namaza çağrı yapılıyor.)

Ten çü sâye-i ber-zemîn cân-ı pâk-i ‘âşıkân

Der-behişt-i ‘*adn tecrî tahtihâ’l-enhâr* mest²²⁰

Çün füzûn kerd tecellî ez-cemâl-i Hak be-bîn

Zerre zerre her dü ‘âlem geşte Musâ-vâr mest²²¹

Ez tekâzâhâ-yı mestân v’ez cevâb-ı *len terân*

Der şefâ‘at mû-be-mû-yı Ahmed-i Muhtâr mest²²²

Ger be-gûyem ey birâder hayra-i mânî z’în ‘aceb

‘Arş u kürsî âsman-hâ in heme girdâr mest²²³

Şems-i Tebrizi der âmed der-dilem bezm-i nihâd

V’ez şerâb-ı ‘aşk kişt-est in der-dîvâr-ı mest²²⁴

²¹⁹ Rab’leri onlara içecek sunduğundan (*sekâhum rabbuhum*) beri dindarların hepsi kendinden geçmiş görünür. Yediler ve beşler ve dörtler kusursuzca sonsuzdur. Üzerlerinde yeşil, ince ipeklerle, sırmalı, kalın ipeklerden giysiler vardır. Gümüşten bileziklerle süslenmişlerdir. Ve Rableri onlara tertemiz bir içki ikram etmiştir. (İnsan, Dehr, 76/21) Çâr; dört sayısı İslâm felsefesinde ve halk inanışlarında bazı temel unsurları nitelendirmek için kullanılır. Bunlardan bazıları Dört unsur, Dört kitap, Dört Mezhep (Hanefî, Sâfî, Mâlikî, Hanbelî)dir. Bektâşilikte tasavvuftan gelen Şeriat, Tarikat, Marifet, Hakikat kavramları ‘‘Dört Kapı’’ ifadesiyle anlatılır. Penc; İslâm inancında önemli bir yer tutan beş sayısı çoğu kaynaklarda beş vakit namaz olarak gösterilir. Bunun dışında elde beş parmak vardır. Hattatlar Allah yazısını genellikle el şeklinde yazarlar. Ayrıca beş demekle Ehl-i Beyt kastedilir. Ehl-i Beyt, Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan ve Hüseyin’dir. Heft; Kur’an-ı Kerim yedi harf üzerine inmiştir. Mekke ve Medine arasında yedi kale vardır. Kur’an-ı Kerim’de Yusuf Peygamber kıssasındaki rüyaya göre yedi besili ineği, yedi zayıf inek yer yorumunda yedi yıl kıtlık olur. Hac’da Kabe yedi kere tavaf edilir. Kur’an-ı Kerim’de geçen Eshab-ı Kehf olayı, Yedi Uyurlar olarak bilinir. Cuma namazının yedi farzı vardır. Çile yedi yıl doldurulur. Yunus Peygamber Diyarbakır kalesinde yedi yıl oturmuş, Eyüp Peygamber bir mağarada yedi yıl çile doldurmuştur. Mehmet Yardımcı, ‘‘Geleneksel Kültürümüzde ve Âşıkların Dilinde Sayılar’’, *Ç.Ü. Türkojî-Makale Bilgi Sistemi*, no:1546, 2004

²²⁰ Adn cennetlerinin altından ırmaklar kendinden geçerek akar. Âşıkların saf canı zemin üzerindeki gölge gibidir. (Âşıkların zemine vuran gölgeleri, Adn cennetlerinin altında akan ırmaklara benzetilmiştir.) (Beyyine, 98/8) Onların, Rableri katındaki ödülleri, altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri/temiz-bereketli bahçelerdir. Sürekli kalacaklardır orada. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da O’ndan razı olmuşlardır. İşte bu, içi ürpererek Rabbini saygı duyan kişi içindir.

²²¹ Çok fazla görmek isteyene Hakk’ın cemâlinden nasıl tecelli olunduysa, her iki âlem de zerre zerre Musâ gibi mest olmuş. (Bu beyitte A’raf, 7/143. Ayete telmih yapılmıştır.)

²²² Beni asla göremezsın (A’raf, 7/143) cevabından ve sarhoşların hileli sözlerinden Hz. Muhammed’in titizlik gösterdiği şefâat kapısında mest olur.

²²³ Ey dost, eğer hayra mani olanı söylersem buna şaşılır mı? Göğün arş kısmıyla altındaki kürsü, işte sema! Hepsini bu meşgaleyle mest olmuştur.

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[28b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Dûş der-mehtâb-ı dîdem meclis-i ez-dost mest

Tıfl mest ü pîr mest ü mutrib u tanbûr mest²²⁵

Mâh-dâde âsmân-râ cür'â z'ân câm-ı mey

Mâh mest ü mihr mest ü sâye mest ü nûr mest²²⁶

Bûy-ı ân meclis resîde ber-dimâğ-ı bostân

Sebze mest ü âb mest ü şâh mest engûr mest²²⁷

Hor der-i Rıdvân sâgar ez-dest-i sâkî-yi ezel

'Arş mest ü ferş mest ü ravza mest ü hûr mest²²⁸

Sûfîyân cem'î nişeste der-makâm-ı mey horî

Hırka mest ü şemle mest ü Şiblî vü Mansûr mest²²⁹

²²⁴ Tebrizli Şems yaradılış meclisinde gönlüme geldi. Bu mest diyarı aşk şarabından doğmuştur.

²²⁵ Dün gece dost meclisinde baktığım mehtapta hem genç hem yaşlı hem çalgıcı hem de tanbur mest halindeydi.

²²⁶ Ayın kismetî gökyüzüne bu şarap kadehinden bir yudumdur. Ay mest, Güneş mest, gölge mest, ışık mest.

²²⁷ Bu meclisin kokusu bostanın kalbine ulaştı. Yeşillik mest, su mest, kadeh mest, üzüm mest.

²²⁸ Ezel sâkisinin elinden (bir) kadeh (de) Rıdvân'ın kapısında içti. Gökyüzü mest, yeryüzü mest, bahçe mest, huriler mest.

Şems-i Tebrîzî şode ez-cür‘a mest ü harâb

Lâ-cerem mest-est ü güftâreş bûd ma‘zûr mest²³⁰

Yâ tabîbe‘l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[29a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef‘ûlü/ fâ‘ilâtün/ mef‘ûlü/ fâ‘ilâtün

Ser-mest-i câm-ı ‘âşkem bî-sâgar u piyâle

Goftem zi-men çi hâhî goftâ ki sûz u nâle²³¹

Ey hûy-ı hevâ‘î tâ çend câ-yı zi-yed

V‘ey mukarrî-i kesânî bâ gunne vü imâle²³²

Ey mantıkî-i bî-dîn ‘ömret gozeşte zâyî‘

Fikret be-kavl-i şârih hâtır sûy-ı makâle²³³

Diger hakîm-i kâfir-i la‘net ber i‘tikâdeş

²²⁹ Toplanan sûfîler içki meclisinde oturup içtiler. Hırka mest, kilim mest, Şibli mest, Mansûr mest. (Mansûr-ı Hallâc‘a taraftar olan sûfî şairdir. (Mansûr‘un katli gerçekleştirilmeden evvel ona seccade uzatarak namaz kılmasına vesile olmuştur.)

²³⁰ Tebrizli Şems bir yudumdan mest ve harâb oldu. O şüphesiz sarhoştur ancak sarhoş (olduğu için) özür dilediğini söyledi.

²³¹ Aşk kadehinin sarhoşuyum (ama), kadehsiz. Keder ve ızdırıp dolu sözlerden başka benden ne istiyorsun?

²³² Ey nefsine düşkün tabiatlı (kişi), ey insanlıktan nasibini almayan! Ne zamana kadar (böyle) kudretten uzak yerde hatalarınla olacaksın?

²³³ Ey mantığı dinden uzak olan, ömrün boşa geçiyor. Gönlün kelâmının yönüne, fikrin de tarifine (yol göstereyin).

Gûyed be-to havâdis ber-dehr kon havâle²³⁴

Müftî kalem girifte k'în-câ zamân ne-bâşed

Kadı be-fikr mânde k'în bey' şod ikâle²³⁵

Men in û ân nedânem ser-mest-i **Şems-i dînem**

Mutrîb be-zen nevâyî sâkî be-deh piyâle²³⁶

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[29b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Bâz âmedem bâz âmedem hâzâ cünûnü'l- 'âşîkîn

Çün murg-ı şebbâz âmedem hâzâ cünûnü'l- 'âşîkîn²³⁷

Bâz âmedem cûyâ-yı Hak ser-tâ-kadem gûyâ-yı Hak

Der-kurb-ı ev *ednâ*-yı Hak hâzâ cünûnü'l-âşîkîn²³⁸

Bâz âmedem be-her şehâ dîvâne der-şehr-i şomâ

²³⁴ Lanetlenmiş kâfirlige meyleden diğeri, dünyalık olayları bırak ve inancına dön.

²³⁵ Müftü kaleminin bağlandığı yer ve zaman olmaz. O işteki pazarlığı bozmak kadının aklına yerleşmiş.

²³⁶ Be onunla bununla (teferruatla) meşgul olmam, Din Güneşi'nin (Şems'in) sarhoşuyum. Çalgıcı vur (çalgına) ses gelsin, sâki on kadeh (daha) (doldur).

²³⁷ Yine geldim, yine geldim. Gün âşıklıktan delirme günüdür. Çünkü doğan olarak geldim. Gün âşıklıktan delirme günüdür.

²³⁸ Hakk'ı aramaya, baştan ayağa Hakk'ı söyleyen (olarak) yine geldim. O'na yakınlıkta (iki yay mesafesi kadar hatta daha yakınlıkta) (Necm 53/9 telmih vardır). Gün âşıklıktan delirme günüdür.

Şükr konem zi-her şehâ hâzâ cünûnü'l âşıkîn²³⁹

Bâz âmedem mest-i Hüdâ mey hordem ez-dest-i Hüdâ

Men nîstem hest-i Hüdâ hâzâ cünûnü'l âşıkîn²⁴⁰

Lâhut men nâsut şod nâsut men lâhut şod

Câm Hüdâyem kut şod hâzâ cünûnü'l âşıkîn²⁴¹

Ger Şems-i dîn dîvâne şod bâ- 'aşk-ı o hem-hâne şod

Cân bûd hem cânâne şod hâzâ cünûnü'l âşıkîn²⁴²

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[30a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Bâz âmedem der-şûrişî hâzâ cünûnü'l- 'aşıkîn

Bâz âmedem der-gûşeşî hâzâ cünûnü'l- 'aşıkîn²⁴³

Tâ ser-nihâdem der-tıbk ez- 'aşıkân be-zedem sebak

²³⁹ Ey şahlar, sizin şehrinizde divane yine geldim. Hepinize şükrederim, gün âşıklıktan delirme günüdür.

²⁴⁰ Yine geldim! Hakk ile mestim Hakk'ın elinden mey isterim. Allah'ın varlığıyla ben yok oldum. Gün âşıklıktan delirme günüdür.

²⁴¹ Ulûhiyyet âlemi ve insanlık âlemi bende bir bütün oldu. Kadehim de (aldığım) gıdam da Hakk oldu. Gün âşıklıktan delirme günüdür.

²⁴² Eğer Din Güneşi (Şems) divane olursa, O'nun aşkıyla dost olursa hem can olur hem canan olur. Gün âşıklıktan delirme günüdür. (Hem Hakk'a hem Şems'e kavuşurum.)

²⁴³ Coşkuyla yine geldim, gün âşıklıktan delirme günüdür. Gayretimle yine geldim, gün âşıklıktan delirme günüdür.

Benvîs-i kâtib ber-varak hâzâ cünûnü'l- 'âşıkîn²⁴⁴

Men âmedem cûyâ-yı to men âmedem gûya-yı to

Men mest *ev ednâ*-yı to hâzâ cünûnü'l- 'âşıkîn²⁴⁵

Der-fikr-i men her nîm-i şeb der-hayretem mânde 'aceb

Mî-güyem u dil pür-tereb hâzâ cünûnü'l- 'âşıkîn²⁴⁶

Men tâlibem matlûb-râ gom-kerdeem mahbûb-râ

Der-yâb în mahcûb-râ hâzâ cünûnü'l- 'âşıkîn²⁴⁷

Tebrîzgân kân-ı menest hubbû'l-vatan can-ı menest

V'în sikke der-şân menest hâzâ cünûnü'- 'âşıkîn²⁴⁸

Yâ tabîbe'l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Allah

Dost

Mim

[30b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

²⁴⁴ Âşıklık gereğince geçmişe dem vurup (ben bu yola) baş koydum. Kâtip her sayfaya hazâ cünûnü'l-âşıkîn (gün âşıklıktan delirme günüdür) yaz.

²⁴⁵ Seni aramaya geldim, seni söylemeye geldim. Senin yakınlığında sarhoş oldum. Gün âşıklıktan delirme günüdür. (Necm 53/9)

²⁴⁶ Her gece yarısı benim aklıma takılışına hayret ederim. Buna şaşılır mı? Söylüyorum ki; gönül neşe dolu, gün âşıklıktan delirme günüdür.

²⁴⁷ Sevdiğimi kaybettim, aradığıma (sevgilime) talibim. O utangacı bulduğumda (işte o gün) gün âşıklıktan delirme günüdür.

²⁴⁸ Tebrizlinin (Şems'in) özü bendedir, vatan sevgisi canımdadır ve bu damga şanımdadır. Gün âşıklıktan delirme günüdür.

‘Âşık şode ey cân sevdâet mübârek bâd

Ez-kevn ü mekân rustî ân-câet mübârek bâd²⁴⁹

Ez-her dü cihân bügzed tenhâ zen ü tenhâ hor

Tâ melik ü mülk gûyed tenhâ-et mübârek bâd²⁵⁰

Küfret hemegî dîn şod telhet heme şîrîn şod

Helvâ şode küllî helvâet mübârek bâd²⁵¹

Der-hânkâh-ı sîne gavga-est fakîrân-râ

Ey sîne-i bî-kîne gavgaet mübârek bâd²⁵²

Ey ‘aşk-pesendîde cûyende vü gûşende

Be-reh-ât be-rûyende be-reh-ât mübârek bâd²⁵³

Hâmûş kon u pinhân kon bâzâr ne-gû kerdî

Kâlâ-yı ‘aceb be-revî kâret mübârek bâd²⁵⁴

Yâ tabîbe’l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

²⁴⁹ Ey gönül âşık oldun, sevdân mübârek olsun. Kâinattaki yiğitlik ondadır (sevdâdadır) mübârek olsun.

²⁵⁰ Her iki âlemden geçtin, eş yalnız güneş yalnız. Sahibini ve toprağını dile getirene kadar yalnızlığın mübârek olsun.

²⁵¹ İmansızlığın herkese inanç oldu, acın hepsine tatlı geldi. Tatlın çok tatlı oldu, mübârek olsun.

²⁵² Gönül tekkesinde âcizlerin kavgasıdır (Âcizler yani dervişler, tekkelerde kendi nefslerine karşı mücadele içindedirler, yani kavga hâline atıf yapılmıştır). Ey kinle dolmayan gönül kavgan mübârek olsun.

²⁵³ Ey seçilmiş aşk arayan soran ve duyan (ol)! Yönelmiş yollar mübârek olsun. (Yolun açık olsun.)

²⁵⁴ Suskun ol ve gizlen. Ulu orta konuşma. Hayret kumaşı işlere yöneldi, mübârek olsun. (Kendi içine dön ve kâinatın sonsuzluğuna hayret et.)

[31a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef'ûlü/ fâ'ilâtün/ mef'ûlü/ fâ'ilâtün

Mâ râz-ı 'aşk-ı cânân esrâr-ı dil 'ayân-est

Gerçi ber ehl-i sûret ma'nâ-yı ân nihân-est²⁵⁵

Ger z'ân ki merd râhî hâhî cemâl-i cânân

Ez-sıdk-ı dil taleb kon çi cây-ı imtihân-est²⁵⁶

'İlmü'l-yakîn beyân-est 'ayne'l-yakîn 'ayân-est

Hakka'l-yakîn nişân-est bâkî heme gümân-est²⁵⁷

'İlmü'l-beyân çi gûyî nâm u nişân çi hoyî

Ki âncâ ki vü vahdet âmed ne ne nâm u nişân-est²⁵⁸

Bâzâr-ı 'aşk bâzân bîrûn ez-în cihân-est

Câyîst k'ender âncâ ne şehîr ü ne dükkân-est²⁵⁹

Der- 'aşk-ı **Şems-i Tebrîzî** cây resed ki âncâ

Bîrûn zi-küfr ü dîn-est ber-ter zi-cism ü cân-est²⁶⁰

²⁵⁵ Sevgilinin aşkının sırrı, gönlümüzün sırlarını ifşâ etti. O sûret sahibinde anlam gizlidir.

²⁵⁶ Eğer yolda (gönlünde) olanların isteği yârin yüzünü (görmeyi) istemekse, gönül hakîkatıyla talep et. Bu ne imtihan dolu bir yoldur.

²⁵⁷ Hakikî ilim bildirmiştir (doğruluğundan şüphe edilmez), görülen ilim meydandadır (inkâr edilemez). Hakikati yaşama hâli izdir(kalıcı bir işarettir). Hepsinin bâkîliği ise sezgidir. Salt bilgi açısından ele alındığında; ilme'l-yakîn; sâlim akıl, tefekkür ve mütevâtir haberin ifade ettiği bilginin karşılığıdır. Ayne'l-yakîn; ilme'l-yakînün üstündeki derece olup duyularla ya da tecrübe ile elde edilen, bizzat müşahede sonucu ortaya çıkan bilgidir. Hakka'l-yakîn ise kesinlik ifade etme bakımından en üstün bilgi çeşididir ve kişinin ayne'l-yakîn derecesini elde ettikten sonraki hakikate olan vuslatıdır. Kadir Polater, "Kur'an'a Göre Bilgi-İman İlişkisi ve Yakîn Kavramı" *EKEV Akademi Dergisi*, 17/55, 2013, s. 55-69

²⁵⁸ İlmü'l beyân (bir manâyı çeşitli yollarla ifade edebilme) nasıl bir söyleyiş tarzıdır? (Bıraktığı) ün ve iz nasıl bir histir? Orada vahdet (birlik, Allah'a yakınlık) vardır, ne ün ne de işarettir.

²⁵⁹ Aşk pazarı bazen dışardaki dünyadadır. Ne şehir ne de dükkân o yerin içindedir.

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[31b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Şodem ber-sûret-i 'âşık ki bâ-meh mî-koned gavgâ

Çi sûret sûret-i dilber çi dilber dilber-i zîbâ²⁶¹

Nigâr-ı men be-sed hoyî dü zülfeş nûkhet-i dâred

Çi nûkhet nûkhet-i 'anber çi 'anber 'anber-i sârâ²⁶²

Eger rûyeş nemî bînem dü çeşmem çeşme mî-kerded

Çi çeşme çeşme-i lülü çi lülü lülü-yi lâlâ²⁶³

Gam u derdem kesî dâned ki bâşed hem-çü men 'âşık

Çi 'âşık 'âşık-ı sâdık çi sâdık sâdık-ı yektâ²⁶⁴

Çonîn derd ki men dârem gamem zâhid mî-bâyed

²⁶⁰ Tebrizli Şems'in aşkına layık yerdir ki o yer, dışarda inanan ve inanmayanda taze beden ve gönle aittir.

²⁶¹ Ay ile kavga ediyorum (ona) nasıl âşık olunduğunu gösterdim. Bu güzelin sûreti nasıl bir haldir? Bu süslü güzelinki nasıl bir gönül çelmektir?

²⁶² Benim sevgilimin saçları güzel kokar, bu mutlaka yaradılışından gelir. Bu anber kokusu nasıl bir kokudur? Bu saf anber nasıl bir anberdir?

²⁶³ Eğer yüzünü görmüyorsam iki gözüm iki çeşme ağlıyorum. Bu inci çeşmesi nasıl bir çeşmedir? Bu hizmetkâr inci nasıl bir incidir? (Gözyaşları inciye benzetilerek açık istiare yapılmıştır. İnciye hizmetkârlık özelliği yüklenerek ağlama duygusuna yardımcı olduğundan söz edilmiştir.)

²⁶⁴ Benim gibi âşık olmayan kederimi ve üzüntümü bilmez. Bu sâdık âşık nasıl bir âşıktır? Bu benzersiz sâdık nasıl bir sâdıktır?

Çi hem-dem hem-dem-i mahrem çi mahrem mahrem-i dâna²⁶⁵

Devây-ı derd-i cânib-râ Hüsâmî şerbetî dâred

Çi şerbet şerbet-i nâfi' çi nâfi' nâfi' -i sevdâ²⁶⁶

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[32a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Şodem mecnûn-ı ser-gerdân men ez-sevdâ-yı dervîşân

Ne-dânem tâ kocâ bâşed makâm û cây-ı dervîşân²⁶⁷

Ne ân dervîş mî-gûyem kemer-beste be-kallâsî

Ki bed-baht der-cihân bisyâr hemî mând be-dervîşân²⁶⁸

Be-dervîş-i dervîşân Muhammed fahr mîrâred

Besî âyet firistâde Hüdâ der-şân û dervîşân²⁶⁹

²⁶⁵ Benim derdim gibi derde sahip olan zahittir. Bu gizli arkadaş nasıl bir arkadaşır? Bilenin sırrı nasıl bir sırdır?

²⁶⁶ Derdimin devasını Hüsâmî tatlandırdı. Bu faydalı şerbet nasıl bir şerbettir? Bu sevdanın bereketi nasıl bir berekettir? (Hüsâmî; Mevlânâ'nın Mesnevî'yi söyleyerek yazdığını meşhur zat)

²⁶⁷ Dervişlerin sevdasından şaşkın deliye döndüm. Dervişler yeri ve makamı (diye) nereye kadar gittim bilmedim.

²⁶⁸ Kötü talihle dolu cihanda (yaşamak) dervişlere kalıyor. (Burada) Takke-kuşak diken kimseden (alıp) kuşak bağlayan o dervişin olmadığını söylüyorum.

²⁶⁹ Dervişlerin dervişi Hz. Muhammed'in şerefli (ümme-i içinde) bulunuyorum. Allah şan ve dervişlerin içindeki peygambere (Hz. Muhammed'e) pek çok alâmet (göndermiş).

Der-ân sâ'at ki dervîşân semâ' bâ safâ ârend
Hüdâ âyed der-ân sâ'at be-mihmânî dervîşân²⁷⁰

Emîrû'l mû'minîn Haydar ki bed dâmâd-ı peygamber
Kemer mî best ü hoş mîgoft menem ferrâş-ı dervîşân²⁷¹

Âlâ ey **Şems-i Tebrîzî** to çe kon be-dervîşân
Hayâtî câvidân yâbî to ez-dil-hây-ı dervîşân²⁷²

Yâ tabîbe'l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Allah

Dost

Mim

[32b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Eger hâhî şevî vâkıf zi-kâristân-ı dervîşân
Be-rev tohm-ı muhabbet kiş to der-bostân-ı dervîşân²⁷³

Ser ü sâmân-ı dervîşân meger dervîş mî-dâned
Ne-dâned hiç nâ-ehlî ser ü sâmân-ı dervîşân²⁷⁴

²⁷⁰ Dervişlerin gökyüzünden sefa getirdiği o saat, dervişlerin Hüdâ'ya misafirlikten geldiği o saattir. (Dervişlik makamlarından fenâfillah hâli, Allah ile Allah katında bir olmak, vahdet-i vücûd)

²⁷¹ Halifelerden Hz. Ali, peygamberin damadı, cesur ve güzel dervişlerin hizmetçisi olduğumu söylüyorum.

²⁷² Ey şerefli Tebrizli Şems, sen nasıl oldu (da) dervişler için onların gönüllerinde ebedî hayatı buldun.

²⁷³ Eğer dervişlerin hikâyesine vâkıf olmayı istiyorsan, dervişler bahçesinde muhabbet tohumuna çok defa git. (Dervişlerin iç dünyasını anlamaya çalış).

²⁷⁴ Meğer dervişlerin gücünü dervişler bilmiyormuş. Dervişlerin gücünün ehli olmayan hiç bilmezmiş.

Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost

mefâ‘îlün/ mefâ‘îlün/ mefâ‘îlün/ mefâ‘îlün

Eger sultân hemî hâhed zi-dervîşî haber yâbed

Be-yâyed bûdeneş ‘ömrî be-dil der-bân-ı dervîşân²⁷⁵

Behişt ü hûrî vü kevser be-meyl-i râhişân bâşed

Der-ân rûzî ki hâhed kerd Hüdâ mihmân-ı dervîşân²⁷⁶

Beyâ ey **Şems-i Tebrîzî** tü tü kon be-dervîşân

Hayât zindegî yâbî to ez-ihsân-ı dervîşân²⁷⁷

Yâ tabîbe’l-kulûb **Yâ veliyyullah**

Allah

Dost

Mim

[33a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ‘îlün/ mefâ‘îlün/ mefâ‘îlün/ mefâ‘îlün

Hüdâ-râ tâ şevî mahrem kalender şev kalender şev

Çe bendî dil der-în ‘âlem kalender şev kalender şev²⁷⁸

²⁷⁵ Eğer sultan, dervişlerden pek çok haber almak istiyorsa, dervişlerin kapıcısından gönüle (giden yola) ömrü boyunca ulaşmayı bulmalıdır. (ulaşmaya çalışmalıdır).

²⁷⁶ Allah isterse, dervişlerin misafiri (işte) o kısmetli günde gelir. Cennet, hûri, kevser parlayan bir meyl olur. (parıldayarak gönüllere akar).

²⁷⁷ Ey Tebrizli Şems dervişler ile kat kat dolu ol. Dervişlerin ihsanında hayat bul.

²⁷⁸ Allah’ın haram ettiğinden uzak ol. Dünyadan elini eteğini çek. Bu dünyada gönül nasıl tutsak olur? Dünyadan elini eteğini çek.

To hod-râ ez-perîşanî telef kerdî be-nâdânî

Güzâr ez-‘âlem-i fânî kalender şev kalender şev²⁷⁹

Çü ne-bûd gayr-ı Hak gayrî zi-mescîd rev sûy-ı deyrî

Eger dârî çonîn seyrî kalender şev kalender şev²⁸⁰

Eger hâhî ki bî-minnet resîd ez-Hakk be-to rahmet

Hevâric-râ be-kon la‘net kalender şev kalender şev²⁸¹

Beyâ der-pîş-i dervîşân birûn şev ez-çi zindân

Be-kull men ‘aleyhâ fân kalender şev kalender şev²⁸²

Be-nih ber-esb-i himmet zîn güzâr ez-resm ü ez-âyîn

Beyâ pîş-i Hüsâmeddîn kalender şev kalender şev²⁸³

Yâ tabîbe’l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

Mim

[33b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mef‘ûlü/ fâ‘ilâtün/ mef‘ûlü/ fâ‘ilâtün

²⁷⁹ Sen kendini perişanlık içinde yok et. Cehaletle geçen bu fânî dünyada kalender ol.

²⁸⁰ Allah’tan başka teklik yoktur. Kilise tarafına mescitten git. Eğer böyle bir gidişe sahip olmak istiyorsan kalender ol.

²⁸¹ Eğer Allah’tan sana rahmet ulaşırsa, (buna) minnetsizlik etme. Muhaliflere lanet etme kalender ol. (Sana karşı olanlara içinde kin besleme)

²⁸² Dervişlerin ön kapısından zindandan dışarı çık. Büyün varlıklar fânîdir, kalender ol. (Rahmân 55/26) Kullu men aleyhâ fân ‘‘Bütün kişiler, bütün bilinçli varlıklar, bütün insanlar ve bütün cinler, herkes fânîlik üzeredir, yok olucudur.’’

²⁸³ Gayret atının eyeri üzerindeki resim ve izden geç. Hüsâmeddin’in ön kapısında kalender ol. (Hüsâmeddin, Mevlânâ tarafından Mesnevî-i Ma‘nevî’sinin ön sözünde ‘‘mahlukat arasında Allah’ın emanetidir’’ şeklinde anlatılan mürşididir.)

Dânî semâ' çî buved savt-ı belâ şenîden
Ez-hîşten berîden bâ vasl-ı O resîden²⁸⁴

Dânî semâ' çî bûd bî-hod şoden zi-hestî
Ender fenây-ı mutlak zevk-i bekâ çeşîden²⁸⁵

Dânî semâ' çî bûd derd-i devây-ı Ya' kûb
Bûy-ı visâl-i Yûsuf ez-pîrehan şenîden²⁸⁶

Dânî semâ' çî bûd hem-çün âsâ-yı Musâ
Ân sihr-hâ-yı Fir'avn her dem-be-dem keşîden²⁸⁷

Dânî semâ' çî bûd sırr-ı zi'lî ma'allah
Âncâ melek ne-genced bî-vâsıta resîden²⁸⁸

Dânî semâ' çî bûd mânend-i Şems-i Tebrîzî
Çeşmân-ı dil guşûden envâr-ı kuds dîden²⁸⁹

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullah

Allah

Dost

²⁸⁴ Semâ nedir, biliyor musun? Kendinden geçmek ve Hakk'a vâsıl olmakla 'Belâ' sesini işitmektir.

²⁸⁵ Semâ nedir biliyor musun? Kendinden geçmeyi istemektir. Dünya zevklerinden geçip, mutlak yokluğa karışmaktır.

²⁸⁶ Semâ nedir, biliyor musun? Gömlekten Yusuf'a ulaşma kokusunu almak ve Yakub'un derdine deva olmaktır. (Yûsuf 12/96. Ayete telmih yapılmıştır.)

²⁸⁷ Semâ nedir, biliyor musun? Musâ'nın âsâsı gibi, Firavun'un fetanlığına her an karşı gelmektir. (Firavun, İlahlık iddiasında bulunduğu için Hz. Musâ'nın mücadele ettiği Mısır hükümdarıdır. Bu mücadele aynı zamanda Hak ile bâtilin mücadelesidir.)

²⁸⁸ Semâ nedir, biliyor musun? Benim Allah'la öyle bir ânım var ki, o zaman içinde bana bir melek bile ulaşamaz.

²⁸⁹ Semâ nedir, biliyor musun? Tebrizli Şems'in eşidir. Gönül gözleri ile mübarek aydınlıkları görmek ve duymaktır.

Mim

[34a]

Destûr

Yâ Hazret-i Mevlânâ Hâk Dost

Dost

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mef'ûlü/ mefâ'ilün

Kad aşrikati'd-dunyâ min-nûri humeyyânâ

Ve'l-bedru gadâ sâkî ve'l-ke'su süreyyânâ²⁹⁰

Es-safvetu îmânî ve'l-halvetu bustânî

Ve'l-ma'şeru nedmânî ve'l-verdu muhayyânâ²⁹¹

Men kâne lehu 'ışk fe'l-meclisu mesvâhu

Men kâne lehu 'akl iyyâhu ve iyyânâ²⁹²

Men dâka bihi dârun ev a'taşahu nârun

Nehdiyehu ilâ-'ayn yesterçi' reyyânâ²⁹³

Men kâne lehu 'aynun testabsiru 'an-gayb

Feliye'ti 'alâ-şevkin fi-hidmeti **Mevlânâ**²⁹⁴

Yâ dehr siva sadrî **Şemsü'l-hakk Tebrîzî**

Hal enise fi'd-dunyâ usnen leke insânâ²⁹⁵

²⁹⁰ Dünya bizim heyecanımızın/hiddetimizin nuruyla aydınlandı. Dolunay sâkimiz, süreyya yıldızı kadehimiz oldu.

²⁹¹ Saflık imânım, yalnızlık bostanım, kalabalık(ta bulunmak) pişmanlığım; gül yüzümüzdür (çehremiz güldür).

²⁹² Kimde aşk varsa onun varacağı yer meclistir (bezmdir). Kimde akıl varsa onunki ona, bizimki bize (Kafirun, 109/6 lekûm dînukum veliye dîn: sizin dininiz size benimki bana/kafirun suresindeki bu ayete telmih vardır.)

²⁹³ Kim evden (cesetten/bedenden/maddeden) usanır veya (bu) ateş onu susatır, onu pınara ulaştırırız, suya kanar (doyar).kimde gaybi gören göz (basiret) varsa efendimizin hizmetinde şevke gelsin.

²⁹⁴ Kimde gaybi gören göz (basiret) varsa, efendimizin hizmetinde şevke gelsin.

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullâh

Allâh Dost mim

[34b]

Destûr

Yâ Hazret-i Mevlânâ Hâk Dost

Dost

mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fe'ûlün

Olar kim bende-i hâs-ı Hüdâdır

Muhibb-i hânedân-ı Mustafâdır²⁹⁶

Hakikat Kâbesinin kible-gâhı

Îmâm u pişvâmız Murtazâdır²⁹⁷

Ol iki kurretü'l- 'aynun anası

Yakîn bil Fatıma hayrû'n-nisâdır²⁹⁸

Hasan şâh-ı şehîd ehl-i cennet

Hüseyin şâh-ı şehîd-i Kerbelâ'dır²⁹⁹

Okun la'net humâr u hûk u horsa

Olar kim düşmen-i âl-i 'abâdır³⁰⁰

²⁹⁵ Ey zaman/felek/Tanrı Hakkın Tebrizli güneşinin (Şems-i Tebrîzî'nin) gönlünden başka hangi insan seni böyle bir samimiyetle sevebilir?

²⁹⁶ Hz. Peygamber'in soyundaki aşk, Allah'ın has köleliğidir.

²⁹⁷ Hakikat Kâbe'sinin kiblesi, imam ve reisimiz Hz. Ali'dir.

²⁹⁸ O iki göz bebeğinin annesi, mutlak suretle bil ki sevgili Fatıma'dır.

²⁹⁹ Ehl-i cennette şehitlerin şâhı İmam Hasan'dır. İmam Hüseyin Kerbela şehitlerinin şâhıdır.

³⁰⁰ O düşmana, sarhoşa ve kendini bilmeze lanet okuyun, onlar ki Âl-i Aba'nın düşmanıdır. Âl-i Beyt'e (Ehl-i Beyt) muhabbet ve sevgi İslam dinine fitri taraftarlığını gerektiriyor. Âl-i Beyt veya Ehl-i Beyt peygamber efendimizin (S.A.V.) mübarek sülalesi ve soyu ve soyu olup Hz. Ali (R.A.) ve Hz. Fatıma (R.A.) annemizin neslidir. Ehl-i Beytin en mümtaz şahsiyetleri ise Âl-i abadır ki, peygamber efendimiz (S.A.V.) ile beraber Hz. Ali (R.A.), Hz. Fatıma (R.A.), Hz. Hasan (R.A.), Hz. Hüseyin (R.A.)'dır. Âl-i Aba'ya aynı zamanda "Hamse-i Âl-i Aba" veya "Pençe-i Âl-i Aba" da denir. Mustafa Yılmaz Kılınç,

Teberrâ kıl eyâ Monlâ-yı Rûmî

Teberrâ kılmayanlara belâdır³⁰¹

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullâh

Allâh Dost mim

[35a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Bihamdüllâh direm Allâh alup 'aklımı fikrullâh

Dilimde zâtın esmâsı bana ins oldı zikrullâh³⁰²

Ben ol pervaneyem geldim düşüp 'aşkın ile yandım

Yanup ben külli kül oldım beni mahv itdiñ 'aşkullâh³⁰³

Gönül âyinesin tûfî ider isen eger sâfi

Açılıp sana bir kapu 'ayan olur cemâlullâh³⁰⁴

Bu tevhidden murâd olan cemâl-i zâta irmekdir

Görinen kendi zâtıdır değıldir sanma gayrullâh³⁰⁵

Şems-i Tebrîzî bunı bilür ahad kalmaz fenâ bulur

Bu 'âlemin külli mahv olur hemân bâkî kalur Allah³⁰⁶

'Hacı Bektaşî Veli ve Alevilik-Bektaşîlik', *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 9, Ankara 1999, s.242

³⁰¹ Ey Mevlânâ, (o düşmanlardan) uzak dur. Uzak durmayanlara belâ (gelecektir).

³⁰² Allah'a şükreder ve O'nun buyruklarıyla aklımı meşgul ederim. Benim (ve tüm) insanların dilinde Allah'ın adını anmak, zatının yüceliğini (anlamak) vardır.

³⁰³ Allah aşkının etrafında dönerek yanan bir kelebeğim. Yanarak tümünden kül oldum. Allah aşkı ile yok oldum.

³⁰⁴ Eğer gönül aynasına saflığı yansıtırsan (kalbin temiz olursa), sana bir kapı açılır ve Allah'ın yüzü belirir.

³⁰⁵ Allah'tan başka İlâh olmadığına inanan mutlu kişi, Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve ihsanına erişir. Görünen Allah'ın birliğine vâkıf olan kendisinden başkası değıldir.

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullâh

Allâh

Dost

mim

[35b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Bu aşka olanı yoldaş komışam nâmus u 'ârı
Devâsız derde düş oldum iderem âh ile zârı³⁰⁷

Gezerken kendi hâlimde 'aceb sevdâya düş oldum
Gözime zerrece gelmez fenâ ikliminin vâri³⁰⁸

Seherde bülbülü gördüm 'aceb efgâna başlamış
Meger kim nev-bahâr olmuş önüne düşdi gül-zârı³⁰⁹

Hakîkat bülbülü gör kim fenâ gül-zâra meyl itmez
Okur nûr-ile tevhîdi cigerler pâreler hârî³¹⁰

Gel imdi Şems-i Tebrîzî fedâ kıl cânını Hakka
Bu yolda baş u cân virmek budur 'âşıkların kârî³¹¹

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullâh

Allâh

³⁰⁶ Tebrizli Şems bunu (Allah'ın tek oluşunu) bilir ve O'nda yok olur. Bu dünya bir gün yok olur ancak bâki olan Allah'tır.

³⁰⁷ Bu aşka (Allah aşkına) düşeni, ar ve nâmusu (kendime) yoldaş sayarım. Devâsız derde düştüm, ağlayıp inlerim.

³⁰⁸ Kendi hâlimde yaşarken nasıl bir sevdâya düştüm. Yokluk memleketinin varlıklarının gözümde zerrece kadar

³⁰⁹ Bülbül seher vakti figâna başlamış, meğer (bu feryâdın sebebi) ilkbaharın gelmesi ve onun gül bahçesi önüne düşmesiymiş.

³¹⁰ Hakîkâtı bilen bülbül, gül bahçesine meyl etmez. İmanla Lâ ilahe illallâh diyerek cigerleri deler geçer.

³¹¹ Tebrizli Şems gel şimdi canını Hakk'a feda et. Hakk yolunda canını ve başını vermek âşıkların kârıdır.

Dost

Mim

[36a]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Olursa devletim hem-dem kılursa tâli'im yârı

Visâle degşürem hicri bana Hak irgüre bârı³¹²

Hezârân dürlü şehvetden tama' kes yâri istersen

Özinden ur görür yâri nazar kim olmaya 'ârı³¹³

Sana ol dost için düşmen cefâ itse tahammül kıl

Gülen didârına 'âşık gerek hoş göre her hârı³¹⁴

Budur hâlim görürsün sen eger zâhir eger bâtın

Bizimle çün harîf oldın çıkar hâtırdan inkârı³¹⁵

Muhabbet sözi cân içre ki cândan dahı nâzıkdür

Bulunmaz dünyada mahrem sakın fâş itme esrârı³¹⁶

'Aceb haddince **Mevlânâ** sözi Türkîce nazm eyler

Kelâmından olur ma'lûm kişinin kendi mikdârı³¹⁷

³¹² Şansım yâver giderse, talihim yârı bana verirse, Allah izin verirse ayrılığı vuslata değişirim.

³¹³ Eğer yâri istiyorsan bin türlü şehvete boğulmuş açgözlülüğü bırak. Utanması olmayan, o yâri kendisinin sanar.

³¹⁴ O sevgili için düşman sana cefa etse de tahammüllü ol. (Sevgilinin) Gülen yüzü (için) âşığın dikenini mâzur görmesi gerekir.

³¹⁵ Algılayabildiğin ya da algılayamadığın âlem için de hâlim budur. İnkârı bırak çünkü bizimle dost oldun.

³¹⁶ Aşk sözü canın içindedir ancak candan daha nârindir. Mahrem olan dünyada bulunmaz, sakın sırrımı ifşâ etme.

³¹⁷ Kişinin değeri sözlerinden belli olur. (Ancak) Sözü Türkçe söylemek acaba Mevlânâ'nın haddine midir?

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullâh

Allâh

Dost

mim

[36b]

Destûr Yâ Hazret-i Mevlânâ Hak Dost Dost

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Yâ Seyyîdi yâ Mustafâ sallu â'lâ hayrû'l-verâ

Ente'n-nebiyyî bedrû'd-dücâ sallu â'lâ hayrû'l-verâ³¹⁸

Ey server-i şâh-ı cihân v'ey muktedây-ı ins ü cân

Ey hâce-i kerrûbiyân sallu â'lâ hayrû'l-verâ³¹⁹

Ey pâdişâh-ı her resel v'ey mefhar ehl-i sebel

Muhtâc-ı to cümle resel sallu â'lâ hayrû'l-verâ³²⁰

Kur'an fîristâdân Hüdâ ey cümle-râ to reh-nümâ

Cânâ zi-to bâ sad nevâ sallu â'lâ hayrû'l-verâ³²¹

Ey seyyid ü ey bâ safâ v'ey şâfi' rûz cezâ

Mî-rev şehet kemter gedâ sallu â'lâ hayrû'l-verâ³²²

Yâ tabîbe'l-kulûb Yâ veliyyullâh

Allâh Dost mim

³¹⁸ Yaratılmışların en hayırlısı olan Hz. Muhammed, yaratılmışların en yücesi! Zulmetin en fenâsını ışıklandıran nebi!

³¹⁹ Ey cihan şâhı ve ey insanların ve cinlerin efendisi, ey dört büyük meleğin sahibi! Yaratılmışların en hayırlı (sensin).

³²⁰ Ey gözlerine perde inenlerin de padişahı, yaratılmışların en hayırlısı herkes sana muhtaçtır.

³²¹ Ey herkesin yoluna ışık tutan Kur'an peygamberi, yaratılmışların en hayırlısı canlar senden hoş nağmeler duyar.

³²² Ey peygamber, sen ceza gününde ruhlara şefaet edensin. Âciz kullarına yol gösteren yaratılmışların en hayırlısısın.

[37a]

Âyîn-i şerîf (der makâm-ı râst) beste-i Nâyî 'Osmân Dede Efendi (Kaddesallâhu sırruhul azîz)

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

În hâne ki peyveste der o çeng ü çigân-est

Hey Hey Sultân-ı men

Ez hâce be-porsîd ki îh hâne ki çi hân-est³²³

Hey Hey Sultân-ı men

Çün rûz-ı kıyâmet ki kesî-râ ser-i kes nîst

Hey Hey Sultân-ı men

Ez zevk nedâned ki fulânest fulânest³²⁴

Hey Hey Sultân-ı men Hû Hünkâr-ı Men Hû Ra'nâ-yı men

Hû hû yâ hû yâ hû yâ hû yâ men hû âmân

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ Hû yâ hû yâ men hû âmân

Kûteh ne-koned menzil-i mâ illâ Hû yâ hû yâ hû yâ men hû âh

Ger 'âlemiyân-ı cümle tabîbân bâşed yâ hû yâ men hû

Hallî ne-koned müşkil-i mâ illâ Hû yâ hû yâ men hû âh³²⁵

mef'ûlü/ fâ'ilâtü/ mefâ'îlü/ fâ'ilün

Cânâ cemâl-i rûh-i besî hûb u bâ fer-est

[37b]

³²³ Bu ev ki, içinde saz ve tepler çalıyor. Bu evin nasıl bir ev olduğunu hocaya sorun.

³²⁴ Kıyamet günü gibi, kimsenin kimseye baktığı (hâlini sorduğu) yok. Zevkten kimse bilmiyor, falan kimdir filan kimdir?

³²⁵ Bizim gönümüzü yakan ancak O'dur. Gideceğimiz yolu kısaltan ancak O'dur. Bütün insanlar tabibim olsa bile, derdimize deva olan ancak O'dur.

Lâkin cemâl-i hûb-ı to hod çîz-i dîger-est³²⁶

Mândem dehân bâz-ı zi-ta' zîm-i ân-ı cemâl

Her lahza ber-zebân-ı dil Allâhuekber-est³²⁷

Hem-çün kamer tebâfet **zi-Tebrîzî şems-i dîn**

Niçün kamer çe bâşed kân rûy-ı akmer-est³²⁸

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fâ'

Tâ rûy-ı bedîn kible-i cân âverdîm

Sıdk-ı dil ü ikrâr-ı zebân âverdîm

Çün mazhâr-ı Âdem-est in şâh-ı cihân **mükerrer**

Mâ hem-çü mülk-i secde ezân âverdîm³²⁹

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Ey dil bu yeter iki cihânda sana iz'ân **âmân âmân**

Birdir bir iki olmaga yok bilmiş ol imkân³³⁰

Hak söyleyicek sende senin ortada nen var **âmân**

'Âlemde hemân ben didigindir sana noksân³³¹

³²⁶ Ey can, ruhun yüzü çok güzel ve parlaktır. Ancak senin güzelliğin bir başkadır.

³²⁷ O güzelliğin karşısında hürmetten ağzı açık kaldım. Her an gönül dilimde Allahuekber (tekbîr) vardır.

³²⁸ Din güneşi Tebrizli (Şems) ile ay gibi parladın. Ay da ne ki, (O'nda) yüz tane ayın parlaklığı var.

³²⁹ Can kiblesine yöneldiğimizden beri, kalp temizliğini dilimizde kabul ettik. (Gönül güzelliğimiz dilimize yansıdı.) Bu dünya Hz. Âdem'in sahipliğinde olduğu için, biz de melek gibi secde ettik. Bu secde ibadet secdesi anlamında değildir. Allah'tan başkasına yapılması emredilen secde yüceltme ve selamlama anlamındadır. Söz konusu secde, terim anlamında gerçekleşmiş olabileceği gibi, lügavî anlamda veya daha farklı bir şekilde de gerçekleşmiş olabilir. Bizim böyle bir şeyi tespit imkânımız yoktur. ... burada meleklerin secdesinin şekilselliği değil de onun içerdiği anlam öne çıkarılmalıdır. O da Allah'ın emri gereği meleklerin, Âdem'in şahsında, insana saygı sunma, onu yüceltme ve selamlamalarıdır. Allah, meleklerin Âdem'e secdesini, saygı gösterme, yüceltme ve itaatın en yüksek şekli sayılan secde kavramıyla bize anlatmaktadır. Hasan Keskin, "Kur'an'da Meleklerin Hz. Âdem'e Secdesinin Yorumu", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2/6, Sivas 2002, s. 123

³³⁰ Ey gönül bu teslimiyet sana iki cihanda da yeter. O'nun varlığı tektir, iki olmasının imkânı yoktur.

³³¹ Sana neyin var (bu âlemde) diye sorduğunda, benim dediğin ne varsa onlar senin eksigindir. (Varlık âleminde mal mülk sahiplenmeyip, dünyadan elini eteğini çekmenin önemi hatırlatılmıştır.)

Sa'y eyle rızâ gözle ko ıtlâk-le kaydı

[38a]

‘Âlemde **Semâ’î** bu yeter sâlike ‘irfân³³²

Hey hey sultân-ı men hey hey hünkâr-ı men cân-ı men cânân-ı men

Hey hey hey hey hey belî mîr-i men (Selâm)

Sultan-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî

Der-men be-demî men zinde şevem yek cân çi şevad sad cân-ı menî³³³

müstef’ ilün/ müstef’ ilün/ müstef’ ilün/ müstef’ ilün/

Ey ‘âşıkân ey ‘âşıkân peymâne-râ gom-kerdeem

Zi-ân mey ki der peymâne-hâ ân der ne-gonced hordeem³³⁴

Âh zâlim yâr mîrem (selâm-ı sâlis) Frenkçîn

Âmed nidâ ez-âsmân cân-râ ki bâzü’s-salâ

Cân goft ki ey nâdî-i hoş ehlen ve sehlen merhabâ³³⁵

Terennüm sâz perde puselik

müfte’ ilün/ fâ’ ilün/ müfte’ ilün/ fâ’ ilün

Yâr yâr Ey ki hezâr âferîn bu nice sultân olur **mükerrer**

Kulı olan kişiler cânem hüsrev ü hâkân olur **mükerrer**³³⁶

³³² Ey Semâ’î çalışıp çabala, arzun ile kendini bırak ve O’na bağlan. Dünyada irfan ehli olana, bu yolda (Hakk yolunda) tecrübeleri yeter.

³³³ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

³³⁴ Ey âşıklar ey âşıklar kadehi kaybettim. Kadehlere sığmayan o meyden içtim.

³³⁵ Cana gökyüzünden ezan sesi geldi. Can dedi ki: Ey güzel sesle haykıran hoş geldin safâ geldin

³³⁶ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

Terennüm sâz perde puselik

Yâr yâr Ayagının tozunu sürmecigin gözine
Nesne görür gözi kim vâlih ü hayrân olur³³⁷

[38b]

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Şemşîr-i ezel be-dest-i merdân-ı Hüdâ-est
Gûy-ı ebedî der hâm-i çevgân-i Hüdâ-est

Ân ten ki çü kûh-i Tûr reveş âmed
Nakd-i hod ez-o taleb ki o kân-i Hüdâ-est³³⁸

Yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr mera dost yâr-ı men vây

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'ilün/ fâ'

Peyveste zi-Hak mest şevved bâkî bâş
Ne müstagrak 'aşk u sûz u müştâk bâş
Çün bâde be-cûş der hum-ı kâleb-i hod **mükerrer**
V'ân-gâh be-hod harîf ü hem sâki bâş³³⁹

mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'îlün/ fe'ilün (fa'lün)

Zi-'aşk-ı rûy-ı to rûşen dil-i benîn ü benât
Bi-yâ ki ez to şevved seyviâtihim hasenât³⁴⁰

Hiyâl-i to çü der âyed be-sîne-i 'âşık **mükerrer**

Derûn-ı hâne-i teni pür şevved çerâğ-ı hayât³⁴¹

³³⁷ Ayağının tozunu gözüne sürünce, o göz artık gördüğü her şeye hayranlığından dona kalır.

³³⁸ Ezel kılıcı Allah yolundaki yiğitlerin elindedir. Ebedilik topu Allah'ın çevgânının (ucu eğri değneğinin) kıvrımındadır. Tûr dağı gibi parlayan o bedenden kendi bedelini iste. Çünkü Tanrı madenidir o.

³³⁹ Daima Hakk ile mest ve ölümsüz ol. Aşka dal ve Allah sevgisi ile yan. Kalbinin küpünde kayna dur şarap gibi, böylece hem zarif hem sâkî ol.

³⁴⁰ Yüzünün aşkıyla oğlanların ve kızların gönlü aydın. Gel, seninle günahlar sevaplara dönüşür.

Terennüm sâz perde-i puselik

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

mef'ûlü/ fe'ûlün/ mef'ûlü/ fe'ûlün

Hey hey Ne 'acâib bezemiş hüsn ile Bârî

Bu sûret-i yâri bu nakş-ı nigârî³⁴²

[39a]

Her ehl-i nazar kim göre tahsîn kârı

Bu çeşm-i 'izârı kalmaya karârî³⁴³

Ey mutrib-ı dil-keş ele al çeng ü rebâbı

Çâk eyle hicâbı ref' eyle nikâbı³⁴⁴

Ey sâki'-i mehveş taşa çal şîşe-i 'ârı

Sun câm-ı 'ukârı ref' eyle humârı³⁴⁵

Ey zâhid-i zerrâk u müzevvir ko riyâyı

Tut râh-ı fenâyı derk eyle Hüdâyı³⁴⁶

Şast-ı şehe düş mâh-ı 'aşk ol ko kenârı

Bul şâh-ı şikârı terk eyle feşârı³⁴⁷

Hey hey nedir ol hâl-i mu'anber rûh-i enver

Ol sâkî-yi kevser ol rûh-i musavver³⁴⁸

³⁴¹ Senin hayalin göğsüne dolunca, beden hânesinin içi de hayat ışığıyla dolar.

³⁴² Yârin yüzünü güzellikle nasıl da kusursuzca bezemiş.

³⁴³ Bakış ehli gül yanaklı güzeli görse, övüncünden ayakta duracak hâli kalmaz.

³⁴⁴ Ey gönül çelen çalgıcı, sazı ve kemani elinde al. Perdeyi yırt, peçeyi kaldır.

³⁴⁵ Ey ay gibi güzel sâki, namus şîşesini taşa vur. Şarap kadehini sun, sarhoşluğu def et.

³⁴⁶ Ey ikiyüzlü arabozucu zâhit, gösterişi bırak. Yok oluş yolunu tut, Hüdâ'yı terk et. (Allah için, gösteriş amacıyla yaptığın davranışlardan vazgeç. Fenâfillah makamına ulaş.)

³⁴⁷ Şahın altmışına düş, aşkın ayı ol, nihayeti bırak. En değerli şâhı bul, sıkıcı olanı bırak.

Seyr it nice cem ' eylemiş ol nûr ile nârı

Zi-san ' at-ı cârî zi-kudret-i Bârî³⁴⁹

'Uşşâki katâr eyledi 'aşk içre **Muhammed**

Ol şâh-ı mümecced ol matlab ü maksad³⁵⁰

[39b]

Ey şütr-dil sen ola gör pîş-i katârı

Çek 'aşk ile bârı bî-derdile hârî³⁵¹

Ey Şâhidî vâlih ü şûrîde vü şeydâ

Ey bî-ser ü bî-pâ dîvâne vü rüsvâ³⁵²

Derd ile belâ ile geçür leyl ü nehârı

Kıl nâle vü zârı nûş eyle bihârî³⁵³

Âh yar yüreğim del ciğerim gör ki neler var mükerrer yâre haber ver

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Yâ Rabb harem-i hazretine râh bağışla

Yâ derd-le bir âh-ı seher-gâh bağışla³⁵⁴

Aldın dil-i gümrâhımı koydun beni bî-dil

Bârî yerine bir dil-i âgâh bağışla³⁵⁵

³⁴⁸ Anberden de güzel kokan o ben ve en parlak çehre, cennet ırmağının sâkîsi, tasvir edilen ruh nasıldır?

³⁴⁹ Yaradanın kudretinden gelen marifetle, o aydınlık(cennet) ve karanlığı(cehennem) bir araya getirmiş.

³⁵⁰ O şereflendirilmiş kasdolunan ve istenilen şâh (Hz. Muhammed), aşk içinde âşıkları birbiri ardınca sıraladı.

³⁵¹ Ey hasetle dolu olan, sıralananların en önündekini gör. Aşk ile eziyet çek, dert ile diken (gör).

³⁵² Ey kederden perişan ve çılgın olan Şâhidî, ey başsız ve ayaksız deli, ayıpları meydana çıkan!

³⁵³ Gece ve gündüzü dert ve bela ile geçir. Ağlayıp inle, diken ile sefâ sür.

³⁵⁴ Ya Rabb, huzuruna gelmeye müsaade et (bunun için) yol göster. Sabah vakti dertli bir âh çektir.

³⁵⁵ Yolunu şaşırılmış gönlümü aldın, beni gönülsüz bıraktın. Bari onun yerine (yolunu) bilen bir dil bahşet.

Selâm-ı râbî‘

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân î mân-ı menî

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevad sad cân-ı menî³⁵⁶

Âh î mân-ı meni

Âyîn-i şerîf (der makâm-ı hicâz) beste Nâyî ‘Osmân Dede (Kaddesallâhu sırruhu’l-azîz)

mef‘ûlü/ fâ‘ilâtü/ mefâ‘îlü/ fâ‘ilün

[40a]

Yâ men livâ’ü ‘aşkike lâ-zâle‘âliyâ **yâr hey sultân-ı meni vây**

Kad hâbe men yekûnü mine’l-‘aşkı hâliyâ³⁵⁷ **yâr hey sultân-ı meni vây**

Nâdâ nesîmü ‘aşkike fî-enfüsi’l-verâ **yâr hey sultân-ı meni vây**

Ahyâkümâ celâliye celle celâliyâ³⁵⁸ **yâr hey sultân-ı meni vây**

Hünkâr-ı men dost ra‘nâ-yı men vay hey hey

Hey hey hey sultân-ı men vây yâr yâr

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Kurretü’l-‘ayn-ı menî ey cân belî **yâr yâr**

Mâh-ı bedrî gird-i mâ gerdân belî³⁵⁹ **yâr yâr**

Sad-hezârân âferîn ber-rûy-ı to **yâr yâr**

Mî-firisted hûrî vü rıdvân belî³⁶⁰ **Âh**

³⁵⁶ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde î mânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

³⁵⁷ Ey kimseler, aşkın bayrağı yüce olsun. (Aşk bayrağını yere indiren) Şimdi o kimselerin tamamı hebâ oldu. *Ve kad hâbe men dessâhâ* (Şems 91/10) Ve kim, (nefsinin) kusurlarını örtmeye çalıştıysa hüsrana uğramıştır.

³⁵⁸ Rüzgârın nidâsı, kâinatın en nefisi olan İlâhî aşkı yaşatmayan kimselere yazık!

³⁵⁹ Ey can, benim gözümün nurusun. Dolunay bizde döner.(Sevgili, gözbebeğindeki parlak ışıktır, dolunaydır.) Evet!

³⁶⁰ Allah, senin üzerine yüzbinlerce güzellik ve hoşnut edici vasıflar bahşetmiş.

fâ' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fa' lün

Samt u cû' vü şehri gazelet ü zikr be-devâm **yâr murâd-ı men**

Nâ-tamâmân cihân-râ be-koned kâr-ı tamâm³⁶¹ **yâr murâd-ı men**

Asl İn cümle kemâlât be-cüz mürşîd nist **yâr murâd-ı men**

Sadr-ı sâhib dil ü kâmil sıfat-ı behrâşâm³⁶² **yâr murâd-ı men**

mef' ûlü/ fâ' ilâtü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

Şevk-i hayâl-i dost benim cân cân ider

Hey hey hey hey hey cân-ı men

[40b]

Sûd u ziyânı zevk-ı gamı bî-nişân ider

Hey hey hey hey cân-ı men³⁶³

Gâhi tebessüm ile selâm-ı tamâm-ı nâz

Hey hey hey cân-ı men

'Aşk âşinâye secdeye âyet beyân ider³⁶⁴

Bir tâb var ki şû'le-i ruhsâr-ı yârda

Cibrîl-i 'aşkı lem'asına dide-bân ider³⁶⁵

³⁶¹ Sukût, açlık, senden bahsetme ve zikir benim ilacımdır.(Yine de) Dünyanın bütün işleri eksiksizce tamamlanmadı.

³⁶² Aslında bütün bu iyilikler her mürşit için değildir. Olgunlar ve gönül sahipliğinin ilk vasfı yiyecek ve içecektir. Hz. İsa'nın bir başka mucizesi de gökten sofraya (ma'ide) indirmesidir. Seydi Kiraz, "Türk-İslam Edebiyatında Bir Peygamber Portresi: Hz. İsa" *Ekev Akademi Dergisi*, 18/60, 2014, s.261-280

³⁶³ Hayalin arzusu, dost (için) tene can olur. Kaybın ve kazancın, kederin lezzetinin tarifi yoktur.

³⁶⁴ Zaman zaman tebessüm et, bitiş selamı naz eder; aşka yakın olana, secde edene izah verir.

³⁶⁵ Sevgilinin pırıltısı çehresindeki ateşendir. Cebrail, aşkın parıltısına gözcülük eder. Kur'an-ı Kerim ve hadislerde de Hz. İsa hakkında birçok ayrıntıya yer verilmiştir. Hz. İsa'nın annesi Hz. Meryem, Mescid-i Aksa'da vaktini zikir ve ibadetle geçirirken Rûh'ül-Kudüs, (Cebrail) ona, bir genç suretinde görünür. Hz. Meryem korkar ve Allah'a sığınır. Rûh'ül-Kudüs, kendisinin Allah tarafından gönderilen bir melek olduğunu ve ona bir erkek evlat müjdelemeye geldiğini söyler. Hz. Meryem şaşırır fakat Hz. Âdem'in yaratılış şeklini düşününce rahatlar. Gelen ilham üzerine ıssız bir yere çekilir; şiddetli bir doğum sancısı çekmeye başlar. Bu sancı, öylesine güçlüdür ki böyle bir acı çekmektense ölmeyi arzular. Cebrail'in teskin edici sözleriyle rahatlayan Hz. Meryem, bir kuru hurma ağacına tutunarak Hz. İsa'yı doğurur. Bu sırada bir taraftan hurma ağacı yeşererek meyve vermeye diğer taraftan ayakucunda bir su akmaya başlar. Cebrail'in telkiniyle ağacı silkeleyerek meyvesinden yer ve akan sudan içer. Bu mucizevî doğuşu tebrik

mef'ûlü/ fâ'ilâtü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Hey hey hey cân-ı men

Dândem ezel-i secde ber-rûy-ı sanem-râ

Âh hey hey hey makbûl-i men

Ber-bâm-ı felek Âh bordem ez ân rûy-ı 'âlem-râ³⁶⁶

Âh hey hey hey makbûl-i men

Mu'ciz be-nümâ ez-leb-i la'let çü Mesîhâ

Hey hey hey makbûl-i men

Tâ-zinde koni Âh mürde-i sad-sâle-i gam-râ

Âh hey hey hey makbûl-i men³⁶⁷

[41a]

Hey sultân-ı men hünkâr-ı men yâr ihsan meded gufrân

Meded vây hey hey hey hey sultân-ı men

Selâm

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân imân-ı menî âh

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevved sad cân-ı menî³⁶⁸

müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün

Âh Ey 'âşıkân ey 'âşıkân ân-kes ki bî-nidd rûy-ı o

Şûrîde kereded 'akl-ı o âşüfte kereded hûy-ı o³⁶⁹

Zâlim yâr mîrem

eden, ona ilk göz aydınlığı dileyen Cebrail olur. Doğumdan sonra Rûh'ül-Kudüs, ondan kimseyle konuşmamasını ve Yahudiler tarafından sorulacak sorular için kundaktaki bebeği göstermesini ister (Meryem 19/18-20,22-26). S. Kiraz, a.g.m.,

³⁶⁶ Allah'a secdenin ezeliyeti, puta (secdeye) dem vurur. Gök kubbe üzerine o dünya (put için secdeye duran dünya) için efkâr doğar.

³⁶⁷ İsâ gibi mucize gösteren kırmızı dudağın, yüz yıllık gamlı ölüye hayat verir. Hz. İsâ yaradılış yönüyle diğer insanlardan farklıdır. O Rûh'ül-Kudüs'ün nefesiyle yaratılmıştır. S. Kiraz, a.g.m.

³⁶⁸ Sultânımsın, sultânımsın, gönlümde canımda imânımsın. Bana üflersen dirilirim, bir can da ne ki yüzlerce canımsın.

³⁶⁹ Ey âşıklar, ey âşıklar onun yüzü kimselere benzemez. Onun aklına deli divane oldu, huyuna çılgın gibi bağlandı.

Selâm-ı sâlis

müfte‘ilün/ mefâ‘ilün/ müfte‘ilün/ mefâ‘ilün

Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî suhen yekî

Rûh yekî beden yekî yâr yekî suhen yekî³⁷⁰

Yâr u dil-hazîn yekî tâ dem-i âteşin yekî

Millet ü ‘aşk u dîn yekî yâr yekî suhen yekî³⁷¹

‘Ayn-ı heme ‘ayân yekî ma‘nî-yi her beyân yekî

Zikr-i dil ü zebân yekî yâr yekî suhen yekî³⁷²

[41b]

‘Aşk-ı melâmetem yekî sakm u selâmetem yekî

Men‘-i melâletem yekî yâr yekî suhen yekî³⁷³

Terennüm sâz perde-i hüseyinî

müfte‘ilün/ fâ‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Ey ki hezâr âferîn bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hâkân olur³⁷⁴

Şerbetinün katresin her kim içer cür‘asın

Gönli güher doluben **cânem** sinesi ‘ummân olur³⁷⁵

³⁷⁰ Güzellik tektir, güzel birdir, sevgili tektir, söz birdir. Ruh tektir, beden tektir, sevgili tektir, söz birdir. Allah’ın yaratıklarının eşi benzeri yoktur.

³⁷¹ Hüzünlü gönüm ve sevgilim tektir. Çektiğim âhlar da tektir. Millet, aşk ve din tektir. Sevgili için söylenen sözler benzersizdir.

³⁷² Göz birdir, meydanda gözüken de birdir. Her açıklamanın anlamı da birdir. Gönül ve dilin söylediği birdir, sevgili için sarf edilen sözler de eşsizdir.

³⁷³ Hüznümden doğan aşkımda tektir, huzursuzluğum da huzurum da tektir. Kederim tektir, sevgili de söz de tektir.

³⁷⁴ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

Terennüm sâz semâ'î

mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fe'ülün

Gûş ki be-Hakk-bâz bûd der-heme cây

O hiç sohen ne-şünûd illâ be-Hüdây³⁷⁶

V'ân dîde kez o nûr-ı pezîred o-râ

Her zerre bûd âyîne-i dost-nümây³⁷⁷

Yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr ra dost yâr-ı men vây

Terennüm sâz semâ'î

mef'ülû/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fe'ülün

Ser-rişte-i devlet ey birâder be-güzâr hey yâr

V'în 'ömr-i kirâmi be-nehâret mî-gozâr³⁷⁸

Dâ'im heme câ bâ-heme kes der heme hâl hey yâr

[42a]

Mey-dâr nihofte çeşm-i dil cânib-i yâr³⁷⁹

mef'ülû/ mefâ'ilü/ mef'ülû/ fa'lün

Olduk yine secde ber-nâr-ı muhabbet

Olmaz dil beste-i efkâr-ı muhabbet³⁸⁰

³⁷⁵ Şerbetinin damlasından her kim bir yudum alırsa, gönlü cevher dolar ve yüreği derya deniz olur.

³⁷⁶ Dinle! Her yer, mekân, mevki Hakk'a doğru olur. O, yok denecek kadar az duyulan sesler mutlaka Allah'tan gelir.

³⁷⁷ Onun kabullenen gözünün gördüğü her zerre, dost gösteren ayna olur.

³⁷⁸ Ey kardeş, şansın en ufak izi geçti gitti ve bu şerefli ömür de, senin aydınlığıyla geçiyor.

³⁷⁹ Her yerle birlikte herkesin tüm halleri (acıları ve sevinçleri durmaksızın) devam ediyor. Sevgilinin yanındaki mey tutan (kişinin) gönül gözü gizlidir.

³⁸⁰ Âşık ateşiyle yine secdeye durduk. Aşk düşünceleriyle bağlı gönül olmaz.

Cân u dilimi eyler idim gamzeñe teslîm
Mîhr ü meh-i gam olsa dil-zâr-ı muhabbet³⁸¹

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün
Ey subh-ı sa'âdet zi-cebîn-i to hüveydâ
Ân hüsn çî hüsn-est takaddes u te'âlâ³⁸²

Ân-cây ki cism-est be-küllî heme ism-est
Ân-cây ki cân-est ne ism ü ne müsemma³⁸³

müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün/
Men'iyât-ı çonânem ey nigâr-ı Yemenî
K'ender galatam ki men toem yâ to menî³⁸⁴

Ney-i men menem u ney-i to toyî ney-i to menî
Hem men menem u hem to toyî hem to menî³⁸⁵

mef'ûlü/ fâ'ilâtün/ mefâ'îlü/ fâ'ilâtün
Men ez-kocâ gam u şâdî-yî in cihân zi-kocâ
Men ez-kocâ gam u yâr-ı mihr-bân zi-kocâ³⁸⁶

To murg-ı çâr perî tâ ber-âsmân be-pürî

[42b]

³⁸¹ Aşkla inleyen gönlün gamdan ayı ve güneşi olsa da canımı ve gönlümü bir bakışına emanet ettim.

³⁸² Ey saadet sabahı, senin (secdeye kapanan) alnının güzelliği, ne kadar da kusursuz ve yüce bir güzelliğidir.

³⁸³ Bu yer (secde), meydana gelmiş bütün isim ve cisimler içindir. Bu yer, isimlendirilmemiş ve belirsizdir.

³⁸⁴ Ey Yemenli güzel gibi zapt edilmem zordur. Benim ona ait olmam ya da onun ben olmasında yanlış yok denecek kadar azdır.

³⁸⁵ Benim hiçliğim benimdir, onun hiçliği onundur. Hem ben benim, hem o odur. (Herkes kendine aittir ancak) Onun hiçliği ve benliği bana aittir.

³⁸⁶ Ben neredeyim, gam nerede? Bu dünyadaki mutluluk nerededir? Ben neredeyim, gam nerede? Merhametli sevgili nerede?

To ez-kocâ vü reh-i bân ü nerdübân zi-kocâ³⁸⁷

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

Kad aşrikati'd-dunyâ min-nûri humeyyânâ

Ve'l-bedru gadâ sâkî ve'l-ke'su süreyyânâ³⁸⁸

Men kâne lehu 'aynun testabsirü 'an-gayb

Felye'ti 'alâ-şevkin fî-hidmeti **Mevlânâ**³⁸⁹

(Selâm-ı Râbi') evfer

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî

Der-men be-demî men zinde şevem yek cân çi şeved sad cân-ı menî **îmân-ı menî**³⁹⁰

Âyîn-i şerîf (der makâm-ı 'uşşâk) Nâyi 'Osmân Dede (Kaddesallâhu sırruhu'l-azîz)

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlün/ fâ'

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ Hû **hey yâr hey ra'nây vâ yâr âh**

Kûteh ne-koned menzîl-i mâ illâ Hû **hey yâr hey ra'nâ-yı men vâ yâr âh**³⁹¹

Ger 'âlemiyân-ı cümle tabîbân bâşed **yâr hey yâr hey ra'nâ-yı men vâ yâr yâr**

Hallî ne-koned müşkil-i mâ illâ Hû **hey yâr hey ra'nâ-yı men vâ hey dost**³⁹²

Hey zîbâ-yı men dâd ey vâ yâr

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ül

İmrûz çi rûzest ki hurşîd dü tâ-st **yâr yâr yâr**³⁹³

³⁸⁷ Sen dört kuşun perisisin (en güzelisin). Gökyüzüne doğru gittin. Sen neredesin? Yol ve yolcu nerede?

³⁸⁸ Dünya bizim heyecanımızın/hiddetimizin nuruyla aydınlandı. Dolunay sâkimiz, süreyya yıldızı kadehimiz oldu.

³⁸⁹ Kimde gaybi gören göz (basiret) varsa, efendimizin hizmetinde şevke gelsin.

³⁹⁰ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

³⁹¹ Ondan başka kimse gönlümüzde aşk ateşini yakamaz. Ondan başka kimse göçüp gideceğimiz yerin yolunu kısaltamaz.

³⁹² Eğer bütün insanlar tabip olsa neye yarar? Müşkülümüzü ondan başkası çözemez.

[43a]

İmrûz çi rûz-est ki hûrşîd dü tâ-st **yâr yâr yâr**

İmrûz zi-rûz-hâ birûn-est u cüdâ nest **yâr âh**³⁹⁴

Ez-çarh be-hâkiyân nisâr-est u sadâ-est **yâr yâr yâr**

Key dil şode kân morde ki îr rûz şehâ-st **yâr yâr yâr**³⁹⁵

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Âh bî- 'aşk neşât-ı tarab efzûn ne-şevd

Yâr hey yâr hey ra'nâ-yı men vây hey dost hey zîbâ-yı men vây

Bî- 'aşk u cüd-ı hûb u mevzûn ne-şevd³⁹⁶

Yâr hey yâr hey yâr hey ra'nâ-yı men vây hey dost hey zîbâ-yı men vây

Yek katre-i zi-ebr eger be-deryâ bâred

Hey yâr hey ra'nâ-yı men vây hey dost hey zîbâ-yı men vây

Bî-cünbüş-i 'aşk dürr-i meknûn ne-şevd³⁹⁷

Yâr hey yâr hey ra'nâ-yı men vây hey dost hey zîbâ-yı men vây

Dâd ey vây hey ra'nâ-yı men vây hey hey hey hey zîbâ-yı men vây

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ez-kenâr-ı hîş yâbem her demî men bûy-ı yâr

Yâr yâr cân cân-ı men

Çün ne-gîrem hîş dâmen mî-keşem ender kenâr³⁹⁸

[43b]

³⁹³ Güneşin ikiye bölündüğü bugün nasıl bir gündür?

³⁹⁴ Güneşin ikiye bölündüğü bugün nasıl bir gündür? Bugün günlerden ayrıdır ve dışarıda sakinlik vardır.

³⁹⁵ Gökten insanlara saçandır ve sestir. Gönül ne zaman (dünya) işlerinden vazgeçerse o gün şah olur.

³⁹⁶ Aşksızlıktan ah edenin sevinci çok olmaz. Güzelin cömertliği ve aşksız oluşu ölçüsüzdür.

³⁹⁷ Bulutun bir damlası (yağmur olup) denize düşmez. Aşkın zevki incinin saklı olması gibidir.

³⁹⁸ Çevremden geçen tanıdıklardan her an yârın kokusunu alırım. Çünkü tanıdığım eteğinin ucuna bile (sevgiliye benzetip) tutuluyorum.

Rû çü âteş ey çü âteş 'aşk âteş her ser-hoş

Yâr yâr cân cân-ı men âh

Cân zi-âteş-hây-ı dirhem ber-figân-ı eyne'l-firâr³⁹⁹

Yâr yâr cân cân-ı men vâ y hey

Sultân-ı men vâ y hey hey hey hey hünkâr-ı men vâ y dâd ey

Vây hey ra'nâ-yı men vâ y hey hey hey hey zîbâ-yı men vâ y

Selâm-ı sâni

Âh Sultân-ı meni âh sultân-ı meni ender dil ü cân îmân-ı meni âh

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevad sad cân-ı meni âh îmân-ı meni⁴⁰⁰

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Âh Ey 'âşıkân ey 'âşıkân âh men hâk-râ gevher konem dost

Ey mutribân ey mutribân deff-i şomâ pür-zer konem mükerrer⁴⁰¹

Âh zâlim yâr mîrem

Selâm-ı sâlis

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Hey hey Şehd nûşîn âh leb ey pâk ez-heme ey Âlûdegî

Ey benşîn ki tâ bâz îsted çeşmem zi-hûn âlûdegî⁴⁰²

Terennüm sâz perde-i nevâ

[44a]

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âmân bu nice sultân olur

³⁹⁹ Sevgilinin dudakları gibi iki defa ateşe tutuldum, her an başım döner. Canım ateşin her zerresine maruz kalıyor, bu feryattan kaçacak yer yok mu?

⁴⁰⁰ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁴⁰¹ Ey âşıklar, ey âşıklar ben toprağı elmas yaptım. Ey çalgıcılar, ey çalgıcılar sizin definizi saf altın yaptım.

⁴⁰² Ey tamamı pak olan lezzetli bal dudak ve ey sessizce bakan gözlerim kana bulandı.

Kulu olan kişiler **cânem** hüsrev-i hâkân olur⁴⁰³

Sen mâlike tapma gel köşk sarây yapma gel
Şol çalışub yabdığın sonucu virân olur⁴⁰⁴

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Ey kavm-i be-hac refte kocâyîd kocâyîd

Dildâr hem ân-câst be-yâyid be-yâyid **mükerrer**⁴⁰⁵

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Âşkân hû İmrûz çü her rûz harâbım harâb

Mî-güşâ der endîşe vü ber-gîr rebâb⁴⁰⁶

Sad gûne nemâz-est ü rükû'-est ü sücûd **yâr yâr yâr mükerrer**

An-râ ki cemâl-i dost başed mihrâb **yâr yâr yâr mükerrer**⁴⁰⁷

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fa'

Hod-râ çü demî ziyâde hurrem yâbî **yâr yâr yâr**

V'în 'ömr-i nasîb-i hiş ândem yâbî **yâr âh**⁴⁰⁸

Zinhâr to zâyî' mî-koni ândem-râ **yâr yâr yâr mükerrer**

Zîrâ ki çonân demî diger kem yâbî **yâr yâr yâr mükerrer**⁴⁰⁹

⁴⁰³ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁴⁰⁴ Sahip olduklarıyla övünme, köşk saray yapma (dünya malına bel bağlama). Ne kadar çalışıp mal mülk sahibi olsan da sonunda her şey yıkılır. (Sana kalan koca bir hiç olur)

⁴⁰⁵ Ey hacca giden kavim neredesiniz? Sevgili bu yerdedir, hadi gelin.

⁴⁰⁶ Bugün ne kadar harap edici bir gün ve ben harap oldum. (Gün) Endişe ile doğar ve devam eder.

⁴⁰⁷ Yüz renkli namaz, rükû ve secdeye kapanıştır. Dostun güzelliği ona mihrap oldu.

⁴⁰⁸ Güler yüzlü sevgiliden bir nefes bulduğu gibi kendisinin bu kısmetli ömründe de bir nefes bulur.

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

[44b]

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Derhâ neme besteend illâ der-i to

Tâ reh ne-bered garîb illâ ber-i to **yâr yâr yâr**

Ey der kerem 'izzet-i nur efşânî

Hurşîd u meh u sitâre-gân çâker-i to **yâr yâr yâr**⁴¹⁰

Yüregim yar gel gel gör ki neler var

Terennüm sâz perde-i 'acem

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Der-kûy-i harâbât-ı me-râ 'aşk-keşân kerd **hey**

Ân dilber-i 'ayyâr-ı me-râ di-dü nişân kerd **dost**⁴¹¹

Men der-pey ân dilber-i 'ayyâr bereftem **hey**

O rûy-ı hod ân lahza zemîn bâz-ı nihân kerd **dost**⁴¹²

Sultân-ı 'arefnâk bodeş mahrem-i esrâr **hey**

Ân sırr-ı tecellî ezel cümle beyân kerd⁴¹³

Selâm-ı râbi'

Sultân-ı menî **âh** sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî **âh**

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevved sad cân-ı menî **âh** îmân-ı menî⁴¹⁴

⁴⁰⁹ Sen o nefesi asla ziyan etmezsin. Ama o nefesi de diğerleri gibi eksik bulursun.

⁴¹⁰ Ey kerem ve ihsanda, ışık saçmada güneşin, ayın ve yıldızların da (kendisine) köle olduğu kişi; bütün kapılar yalnız sana sığınılsın diye kapanmıştır. Ancak senin kapın açıktır.

⁴¹¹ Aşk virane mahalleye sürükledi beni. O hilekâr güzel gördü, bana bir iz bıraktı.

⁴¹² O hilekâr güzelin ardı sıra gittim. O kendini bir an olsun ifşâ etmedi. (Yüzünü sakladı.)

⁴¹³ Sırlar mahremi olan arefnak sultanı, ezel sırlarının hepsini açıkladı.

Âyîn-i şerîf der makâm (çâr-gâh) beste-i e'ş-şeyh Nâyî 'Osmân Dede (Kaddesallâhu sırruhu'l-azîz)

[45a]

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlün/ fâ'

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ Hû **Hû illâ Hû**

Kûteh ne-koned menzil-i mâ illâ Hû **Hû illâ Hû**⁴¹⁵

Ger 'âlemiyân-ı cümle tabîbân başed

Cân-ı men vay hey yâr hey dost hey yâr

Hallî ne-koned müşkil-i mâ illâ Hû **yâ Hû illâ Hû**⁴¹⁶

müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün

Âh Bâ-ân ki ez-peyvestegi men 'aşk-geştem 'aşk-ı men

Bigâne mî-bâşem çonîn bâ-'aşk ez-dest-i fiten⁴¹⁷

Hey yâr hey dost

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

İmrûz semâ'-est ü müdâm-est ü sekkâyî **cân-ı men vây**

Gerdân şode ber-cemi' kadeh-hây-i 'atâyi **cân-ı men vây**⁴¹⁸

Fermân-ı sakiyullâh resîd be-nuşîd **hey yâr hey dost**

În ten heme cân şevk zi-ihvân safâyi⁴¹⁹

⁴¹⁴ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁴¹⁵ Bizim gönlümüzü yakan ancak O'dur. Gideceğimiz yolu kısaltan ancak O'dur.

⁴¹⁶ Bütün insanlar tabibim olsa bile, derdimize deva olan ancak O'dur.

⁴¹⁷ Benim aşkım çektiğim âhlar ile buluştu ve aşkım dolup taştı. Fitnecinin elinde benim gibi aşktan gayrısına kayıtsız kalıyorum.

⁴¹⁸ Bugün her nefeste Allah'ın adını zikretme ve iştme, sakilik yapma günüdür. Dağıtılan kadehlerin toplanıp döndürüldüğü gündür.

⁴¹⁹ Allah'ın nurunu saçan kimsenin emri, içenlere ulaştı. Bütün insanların canı ve ruhu, dostun gönül şenliği ile zevklendi.

mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Be-yâyîd be-yâyîd her ki be-dildâr-ı resîde-est **hey sultân-ı men**

Be-yâyîd be-yâyîd her ki be-dildâr-ı remîde-est⁴²⁰

Hey hey sultân-ı men hünkâr-ı men hey ra'nâ-yı men hey hey hey hey hey

Makbûl-i men vây hey cânem vây hey mîrem vây

[45b]

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Sûre-i ve'l-leyl dîdem vasf-ı gîsû-yı şomâst **hey hey hey hey**

Ra'nâ-yı men

Ve'd-duhâ hândem ser-â-ser nüsha-i rûy-ı şomâst **ey zân**⁴²¹

Âyet âyet tâ-be-sûy-ı *kâbe kavseyn* âmedem **ey zân**

Çün nazar kerdem be-dîdem tâk-i ebrûy-ı şomâ-st **ey zân**⁴²²

mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Be-yâyîd be-yâyîd her ki be-dildâr resîde-est **hey hey**

Sultân-ı men Be-yâyîd be-yâyîd her ki be-gülzâr-ı demîde-st⁴²³

Hey hey sultân-ı meni hünkâr-ı meni hey ra'nâ-yı meni hey hey hey hey hey

Makbûl-i men vây hey cânem vây hey mîrem vây

müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

Âh Bâ-ân ki ez-peyvestegî men 'aşk geştem 'aşk-ı men

Bîgâne mî-bâşem çonîn bâ 'aşk ez-dest-i fiten⁴²⁴

⁴²⁰ Her gidiş sevgiliye ulaşmaktır. (Sevgiliye biraz daha yakınlaşmaktır.) Her gidiş çekingen sevgilidir.

⁴²¹ Leyl sûresini gördüm, senin saçını tarif ediyor. Duhâ sûresini baştan başa okudum. (Sanki) senin yüzünün bir nüshasıdır. (Seni yaradanın cömertliğine şükrediyorum.)

⁴²² Ayet ayet Kabe Kavseyn'e kadar geldim. Bir bakış attım ve gördüm ki o senin kaşlarının yayıdır. (Necm sûresi, 53/9) Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ; (Allah'ın peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu.

⁴²³ Her gidiş sevgiliye ulaşmaktır. Gidişlerin sonu yetişmiş(olgunlaşmış) gül bahçesidir.

⁴²⁴ Benim aşkımdan çektiğim âhlar ile buluştu ve aşkımdan dolup taştı. Fitnecinin elinde senin gibi aşktan gayrısına kayıtsız kalıyorum.

Hey hey sultân-ı men hünkâr-ı men hey hey hey hey hey makbûl-i men vây

Selâm-ı sâni

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şeved

Sad cân-ı menî âh⁴²⁵

[46a]

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân men hâk-râ gevher konem

Ey mutribân ey mutribân deff-i şomâ pür-zer konem **mükerrer**⁴²⁶

Zâlim yâr mîrem

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Hey hey Şehd nûşîn âh leb ey pâk ez heme ey âlûdegi

Ey Benşîn ki tâ bâz îsted çeşmem zi-hûn ey pâlûdegi⁴²⁷

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev-i hâkân olur⁴²⁸

İşbu sûretdir kamu ol tâyîdir bu 'amû

Şart-ı müslümânlığın sıdk ile îmân olur⁴²⁹

⁴²⁵ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁴²⁶ Ey âşıklar, ey âşıklar ben toprağı elmas yaparım. Ey çalgıcılar, ey çalgıcılar sizin definizi saf altınla doldururum.

⁴²⁷ Ey tamamı pak olan lezzetli bal dudak ve ey sessizce bakan gözlerim kana bulandı.

⁴²⁸ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁴²⁹ Her kişi bütün işlerini kendi arzusuyla yapmalıdır. Müslümanlığın şartı doğru sözlü ve iman sahibi olmaktır.

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

În hâne ki peyveste der u çeng ü çegân-est

Ez-hâce be-porsîd ki în hâne çi hân-est⁴³⁰

Çün rûz-ı kıyâmet ki kesî-râ ser-i kes nîst **yâr yâr**

Ez-zevk ne-dâned ki fulânest fulânest⁴³¹

Yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr-ı merâ dost yâr-ı men vây

[46b]

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fa'

Bişnev to zenî çehâ çehâ mî-gûyed

Esrâr-ı nühüfte gîr yâ mî-gûyed⁴³²

Ruh zerd ü derûn tehî vü ser-dâde beyâd

Bî-nutk-ı zebân Hüdâ Hüdâ mî-gûyed **mükerrer**⁴³³

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ul

Mevlâye ene't-tâibü mimmâ selefâ

Hel yukbelü 'özü 'âşıkîn kad telefâ⁴³⁴

An kân nedâmetî sūdûden ü cefâ

Mevlây 'afallah 'afallah 'afa **mükerrer**⁴³⁵

⁴³⁰ Bu ev, içinde saz ve teflerle doludur. Bu evin nasıl bir ev olduğunu hocaya sorun.

⁴³¹ Kıyâmet günü gibi, kimsenin kimseye baktığı (hâlini sorduğu) yok. Zevkten kimse bilmiyor, falan kimdir filan kimdir?

⁴³² Dinle! Bak neler neler söylüyorum. Gizli sırları söylüyorum.

⁴³³ Beniz soluk, kalp boş, kapı açık. Allah'ın adını zikretmekten başka dil tutuldu konuşmuyor.

⁴³⁴ Allah'ım, geçmiş günahlarıma tövbe ediyorum. Kendinden geçmiş âşığın özrünü kabul eder misin?

⁴³⁵ Cahilin pişmanlığı eziyet çekmek ve men edilmektir. Allah onu affetsin!

müfte‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Bâz resîdîm ne mey-hâne mest âh

Bâz rehîdîm zi-bâlâ vü pest yâr yâr âh⁴³⁶

Yâr-1 men yâr dost yâr-1 men âh yâr-1 men yâr-1 merâ dost yâr-1 men vây

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

müfte‘ilün/ fâ‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Bâz ezân kûh-1 Kâf âmede ‘ankâ-yı ‘aşk

Bâz ber âmed zi-cân na‘ra vü hey-hây-1 ‘aşk⁴³⁷

‘Aşk-1 nidây-1 bülend kerd bâ vü ez-pest

[47a]

K‘ey dil-i bâlâ nukr der-kadd-i bâlây-1 ‘aşk⁴³⁸

Yar yüregim yâr gör ki neler var

mefâ‘ilün/ fe‘ilâtün/ mefâ‘ilün/ fe‘ilün (fa‘lün)

Kocâ-st mutrıb-1 dil nâz na‘re-hây-1 salâ

Der-efgend dem-i o der-hezâr ser-i sevdâ⁴³⁹

Çü âftâb-1 cemâlet ber-amed ez-maşrık

Zi-zerre zerre şenîdem nâm-1 Mevlânâ⁴⁴⁰

Selâm-1 râbi‘

Sultân-1 menî sultân-1 menî ender dil ü cân îmân-1 menî

⁴³⁶ Yine geldim (ama) meyhanede mest olmadım. Az çok yine sıkıntı çektim.

⁴³⁷ Ezan vakti aşk kuşu yine Kaf dağına geldi. Candan bir nârâ attı ve aşk (için) ünledi.

⁴³⁸ Alçaklardan yüksek bir aşk nidâsı attı. Ey yüce gönül, aşkın yüceliğinden de büyüksün.

⁴³⁹ Selâmın sesindeki naz gönül şarkısında nerededir? Onun nefesi (Ezan okuyanın) sevdanın başındaki bülbülleri yerden yere attı.

⁴⁴⁰ Yüzünün güneşinin doğudan doğması gibi Mevlânâ'nın nâmını zerre zerre işittim.

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevêd

Sad cân-ı men⁴⁴¹

Âyîn-i şerîf der makâm (penc-gâh) usûleş devr-i revân beste-i kadîm

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Şehbâz-ı Cenâb-ı Zü'l-celâl-est semâ'

Hey hey hey hey hey ra'nâ-yı men cân-ı men vay

Ferrâş-ı kulûb-i ehl-i hâl-est semâ'⁴⁴²

Hey hey hey hey hey ra'nâ-yı men cân-ı men vay

Der-mezheb-i münkirân herâm-est semâ'

[47b]

Hey hey hey hey hey ra'nâ-yı men cân-ı men vay

Der-mezheb-i 'âşıkân helâl-est semâ'⁴⁴³

Ey zân

Dost ra'nâ-yı men hey hey hey yâr zîbâ-yı men hey hey hey yâr cân-ı men

Mîr-i men vay âh hey sultân-ı men vay hey hey hey hey hey makbul-i men

Vay yâr yar yüregim yâr hey hey hey hey gör ki neler var

Ey sanemî dost sanemî gül-i zîbâyet yâr-ı men

Ey mehâ dost mehâ âfitâb-ı rûyet yâr-ı men⁴⁴⁴

Ey geleyim dost geleyim dedi ne-yâmed hey cân-ı men hey mîr-i men

Dost geleyim dedi ne-yâmed⁴⁴⁵

⁴⁴¹ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁴⁴² Ulu Tanrı eşiğinin doğanıdır semâ, hâl ehlinin gönüllerini artırır semâ!

⁴⁴³ Semâ; inkâr edenlerin mezhebinde haramdır (ancak) âşıkların mezhebinde helaldir.

⁴⁴⁴ Ey put gibi güzel sevgili, canım sevgili; ey ay gibi güzel sevgili, parlak yüzlü sevgili!

⁴⁴⁵ "Gelirim" dedi (ama) gelmedi. "Gelirim" dedi (ama) gelmedi.

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlün/ fâ'

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ hû cân-ı men vay

Kûteh ne-koned menzil-i mâ illâ hû cân-ı men vay⁴⁴⁶

Ger 'âlemiyân-ı cümle tabîbân başed cân-ı men vay

Hallî ne-koned müşkil-i mâ illâ hû cân-ı men vay⁴⁴⁷

Terennüm sâz perde-i nevâ

Selâm-ı sâni

[48a]

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Sîmîn-zekanâ seng-dilâ lâle-'izârâ

Hoş kon be nigâhî dil-i gam-perver-i mâ-râ⁴⁴⁸

Hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men hey ra'nâ-yı men hey zîbâ-yı men dost

În kâleb-i fersûde ger ez-kûy-ı to dûrest

E'l-kalbü 'alâ bâbîke leylen ve nehârâ⁴⁴⁹

Hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men hey ra'nâ-yı men hey zîbâ-yı men

Terennüm sâz perde-i nevâ

Selâm-ı sâlis

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Bişnev ez-ney çün hikâyet mî-koned belî yâr-ı men vay

Ez-cüdây-hâ şikâyet mî-koned belî yâr-ı men dost⁴⁵⁰

⁴⁴⁶ Ondan başka kimse gönlümüzde aşk ateşini yakamaz. Ondan başka kimse göçüp gideceğimiz yerin yolunu kısaltamaz.

⁴⁴⁷ Eğer bütün insanlar tabip olsa neye yarar? Müşkülümüzü ondan başkası çözemez.

⁴⁴⁸ Ey gümüş çeneli, taş yürekli, lale yanaklı (sevgili)! Bir bakışınla gamlı yüreğimizi hoş et.

⁴⁴⁹ Bu yıpranmış beden senin mahallenden uzakta olsa da kalbi gece ve gündüz senin kapındadır.

⁴⁵⁰ Hikâyeyi neyden dinle, anlatıyor. Ayrılıklardan şikâyet ediyor.

Kez ney-sitân tâ merâ be-berîde-end **belî yâr-ı men vay**

Ez nefîrem merd ü zen nâlîde-end **belî yâr-ı men vay**⁴⁵¹

Sîne hâhem şerha şerha ez-firâk **belî yâr-ı men vay**

Tâ bi-güyem şerh-i derd-i iştiyâk⁴⁵²

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur

[48b]

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev-i hâkân olur **vay**⁴⁵³

Sana direm ey dede sanma bizi dünyada

Nefs-i dîvîn zabt iden dünyada Süleymân olur⁴⁵⁴

Terennüm sâz perde-i huseynî

mef' ulü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ulün

Ey kavm-i be-hac refte kocâyîd kocâyîd **dost**

Yâr hem ân-câ-st be-bâyîd be-bâyîd **yâr-ı men**⁴⁵⁵

Yâr-ı merâ âh yâr-ı men yâr-ı merâ dost yâr-ı men yâr-ı merâ vay

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef' ulü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ul

⁴⁵¹ Beni kamışlıktan kestikleri andan itibaren, erkek de kadın da sesime ses verip, benim feryadıma ağlıyor.

⁴⁵² Ayrılıktan dilim dilim olmuş, kesilmiş bir gönül isterim. Özlem derdini ona anlatayım.

⁴⁵³ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁴⁵⁴ Ey dede, sana diyorum bizi dünyada sanma. (Dünyanın fâniliğine biz kanmayız.) Şeytâni nefsinin zabteden dünyada Süleyman olur.

⁴⁵⁵ Ey hacca giden kavim, neredesiniz? Neredesiniz? Sevgili burada, hadi gelin, hadi gelin.

‘Âşık ki tevâzu’ ne-nümâyed çi koned **yâr**
 Şeb-hâ ber kûy-ı to neyâyed çi koned **yâr**⁴⁵⁶

Ger pûse dihed zülf-i to-râ tîre mi-şev **yâr**
 Dîvâne ki zencîr ne-hâhed çi koned **yâr yâr**⁴⁵⁷
Yâr-ı zâlim yâr-ı zâlim yâr-ı kelim yâr-ı mîrem hey dost
 Dîvâne ki zencîr ne-hâhed çi koned **yâr**⁴⁵⁸

müfte’ ilün/ müfte’ ilün/ fâ’ ilün

Âh Güzelin ‘aşkına hâlâtına **âmân**
 Yandı yürek ‘aşk harârâtına **dost**⁴⁵⁹

[49a]

And içeyim gayrı güzel sevmeyim **âmân**
 Tanrı ve Tanrı’nın âyâtına⁴⁶⁰

Terennüm sâz perde-i hüseyni
 müfte’ ilün/ müfte’ ilün/ fâ’ ilün

Âh min’el-‘aşk ve hâlâtîhi **dost** min’el-‘aşk ve hâlâtîhi
 Ahraka kalbi bi harârâtîhi⁴⁶¹ mâ nazara’l-‘aynü ilâ gayrikum
 Uksimü bi’llahi ve âlâtîhi⁴⁶²

Terennüm sâz perde-i segâh
 mef’ûlü/ mefâ’ ilü/ mefâ’ ilü/ fe’ûlün

⁴⁵⁶ Âşık tevazu göstermesin de ne yapsın? Gecelerce senin mahallene gelmesin de ne yapsın?

⁴⁵⁷ Eğer saçından bir öpücük alırsa, darılma sakın. (Âşık) Senin saçlarına dolanmasın da ne yapsın.

⁴⁵⁸ Senin saçlarına dolanmasın da ne yapsın.

⁴⁵⁹ Ah o güzelin aşkına, hallerine, onun aşkın hararetine yürek yandı (yürek dayanmaz).

⁴⁶⁰ Tanrı ve Tanrı’nın ayetleri aşkına artık güzel sevmemeye ant içeyim.

⁴⁶¹ Ah, aşkın elinden! (Onun aşkıyla) yüreğim yandı.

⁴⁶² Allah’a ve O’nun ayetleri üzerine ant içerim ki gözüm başkasına bakmadı.

Dost der-kûy-ı harâbât me-râ ‘âşık-küşân kerd **hey**

An dilber-i ‘ayyâr-ı me-râ dîd nişân kerd **dost**⁴⁶³

Men der-pey-i ân dilber-i ‘ayyâr be-reftem **hey**

O rûy-ı hod ân lahza zemîn bâz-ı nihân kerd⁴⁶⁴

Dost sultân-ı ‘arefnâk bodeş mahrem-i esrâr **hey**

An sırr-ı tecellî ezel cümle beyân kerd⁴⁶⁵

Selâm-ı râbî‘

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevad sad cân-ı menî âh îmân-ı menî⁴⁶⁶

[49b]

Âyîn-i şerîf der makâm (dügâh) usûleş devr-i revân beste-i kadîm

mef‘ûlü/ mefâ‘ilün/ mefâ‘îlü/ fa‘ûl

‘Aşk-est tarîk-i râh-ı peygamber-i mâ

Ma zâde-i ‘aşkem ü ‘aşk bud mâder-i mâ⁴⁶⁷

Ey mâder-i mâ nühüfte der-çâder-i mâ

Pinhân şode der-tabî‘at-ı kâfer-i mâ⁴⁶⁸

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘ilün/ fâ‘

Men bende-i Kur’ânem eger cân dârem

Men hâk-i reh-i **Muhammed**-i muhtârem⁴⁶⁹

⁴⁶³ Aşk, virane mahalleye sürükledi beni. O hilekâr güzel gördü, bana bir işaret bıraktı.

⁴⁶⁴ O hilekâr güzelin ardı sıra gittim. O kendini bir an olsun ifşâ etmedi. (Yüzünü sakladı.)

⁴⁶⁵ Sırlar mahremi olan ‘‘arefnâk’’ sultanı, ezel tecellisinin sırlarının hepsini açıkladı. Yarabbi! Seni hakkıyla bilemedik diyen Peygamber (s.a.v.)’e işaret edilmektedir.

⁴⁶⁶ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁴⁶⁷ Peygamberimizin yolu aşktır. Biz aşkın çocuğuyuz. Aşk bizim annemiz oldu.

⁴⁶⁸ Ey bizim örtümüzün altında gizlenmiş olan annemiz, (sen) bizim inkârcı tabiatımızda saklanmışsın.

Ger nakl koned coz îñ kes ez-güftârem

Bî-zârem ez o vu zîn sühân bî-zârem⁴⁷⁰

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/

Bâ-ân ki mî-dânî me-râ her kes ne-mî hânî me-râ

Hestem segî z'îñ âstân ez der çi mî-rânî me-râ⁴⁷¹

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey 'âşık oldum bilmedim yâr özgelerle yâr imiş

Ey Allah Allah 'âşıkâ bunca cefâlar var imiş⁴⁷²

Bunca edâlar var imiş⁴⁷³

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey bî-vefâ yâr îñ-çonîn bî-rahm u sengin-dil me-bâş

Ey derd-mendân-ı tuîm ez-hâl-i mâ gâfil me-bâş⁴⁷⁴

[50a]

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Der-çemen üftâd ey nâle-i bülbül bülbül **cânem**

Tâ to der-âyîne-i yâr-i men der-hayme-i gül **ey gül mükerrer**⁴⁷⁵

Hey sultân-ı meni hey hünkâr-ı meni hey ra'nâ-yı meni hey makbûl-i men

Selâm-ı sâni

⁴⁶⁹ Ben Kur'an-ı Kerim'in kuluyum ancak ona can veririm. Ben seçilmiş olan Hz.Muhammed'in yoluna toprağım.

⁴⁷⁰ Bir kişi eğer sözlerim haricini dile getirip başkasına anlatırsa, onun sözlerinden de şikâyetçiyim ondan da!

⁴⁷¹ Beni tanıdığın halde hiç istemiyorsun. Ben bur dergâha ait bir köpeğim, niçin beni kapından kovuyorsun?

⁴⁷² Âşık oldum (ama) sevdiğimin başkalarına yârenlik yaptığını bilemedim. Allah'ım âşığa ne çok cefa varmış.

⁴⁷³ Böyle durumlar var imiş.

⁴⁷⁴ Ey vefasız sevgili, merhametsiz ve taş yürekli olma! Senin derdini çekiyoruz, hâlimize kayıtsız kalma.

⁴⁷⁵ Ey inleyen bülbül, çimenlerin üzerine düştün. Sevgilimin aksindeki gülün tomurcuğu biziz.

Sultân-ı menî sultân-ı menî **âh** ender dil ü cân î mân-ı menî **âh**

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevad sad cân-ı menî⁴⁷⁶

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân men hâk-râ gevher konem **dost**

Ey mutribân ey mutribân deff-i şoma pür-zer konem **dost zâlim yâr mîrem**⁴⁷⁷

Selâm-ı sâlis

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Hey hey Şehd nûşîn **âh** leb ey pâk ez heme ey pâlûdegi

Ey benşîn ki tâ bâz îsted çeşmem zi-hûn ey âlûdegi⁴⁷⁸

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **dost mükerrer** bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hâkân olur **mükerrer**⁴⁷⁹

Besleme gel tengi ni'met ü biryân ile

Bir gün olur şol teng tamuda biryân olur⁴⁸⁰

[50b]

Terennüm sâz perde-i hüseyî

mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

⁴⁷⁶ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde î mânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁴⁷⁷ Ey âşıklar, ey âşıklar ben toprağı elmas yaparım. Ey çalgıcılar, ey çalgıcılar sizin defnizi saf altınla doldururum.

⁴⁷⁸ Ey tamamı pak olan lezzetli bal dudak ve ey sessizce bakan gözlerim kana bulandı.

⁴⁷⁹ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁴⁸⁰ Gel, canımı yiyecek içecek ve kebapla besleme. Beslediğin o can bir gün cehennemde yanıp kavrulacak.

Ey kavm-i be-hac refte kocayîd kocayîd

Ma'şûk hem ân-câ-st beyâyîd beyâyîd **yâr-ı men**⁴⁸¹

Yâr-ı mera âh yâr-ı men yâr-ı mera dost yâr-ı men mera yâr-ı mera vây

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûl

'Âşık ki tevâzu' ne-nümâyid çi koned **yâr**

Şebhâ ber-kûy-ı to ne-yâyid çi koned **yâr**⁴⁸²

Ger pûse dehed zülf-i to-râ tîre me-şev **yâr**

Dîvâne ki zencîr ne-hâhed çi koned **yâr yâr**⁴⁸³

Yâr-ı zâlim yâr yâr-ı zâlim yâr-ı kelem yâr-ı mîrem hey dost

Dîvâne ki zencîr ne-hâhed çi koned **yâr**⁴⁸⁴

müfte'îlün/ müfte'îlün/ fâ'îlün

Âh güzelin 'aşkına hâlâtına **âmân**

Yandı yürek 'aşk-ı harârâtına **dost**⁴⁸⁵

And içeyim gayrı güzel sevmeyem **âmân**

Tanrı vü Tanrının âyâ tihi⁴⁸⁶

Terennüm sâz perde-i hüseyî

müfte'îlün/ müfte'îlün/ fâ'îlün

[51a]

Ah min'el 'aşk ve hâlâtihi **dost** mine'l-'aşk u hâlâtihi

⁴⁸¹ Ey hacca giden kavim, neredesiniz? Neredesiniz? Sevgili burada, hadi gelin, hadi gelin.

⁴⁸² Âşık tevazu göstermesin de ne yapsın. Gecelerce senin mahallene gelmesin de ne yapsın.

⁴⁸³ Eğer saçından bir öpücük alırsa, darılma sakın. (Âşık) Senin saçlarına dolanmasın da ne yapsın.

⁴⁸⁴ Senin saçlarına dolanmasın da ne yapsın.

⁴⁸⁵ Ah o güzelin aşkına, hallerine, onun aşkın hararetine yürek yandı (yürek dayanmaz).

⁴⁸⁶ Tanrı ve Tanrı'nın ayetleri aşkına artık güzel sevmemeye ant içeyim.

Ahraka kalbî bi-harârâtihi⁴⁸⁷ mâ nazara'l- 'aynü ilâ gayrikum

Aksimu bi'llahi ve âlâtihi⁴⁸⁸

Terennüm sâz perde-i segâh

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlün/ fe'ûlün

Dost Der-kûy-ı harâbât me-râ 'âşık-küşân kerd **hey**

An dilber-i 'ayyâr-ı me-râ dîd nişân kerd dost⁴⁸⁹

Dost men der-pey-i ân dilber-i 'ayyâr be-reftem

O rûy-ı hod ân lahza zemin bâz-ı nihân kerd⁴⁹⁰

Dost sultân-ı 'arafnâk bodeş mahrem-i esrâr **hey**

An sırr-ı tecellî ezel cümle beyân kerd⁴⁹¹

Selâm-ı râbî'

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevad sad cân-ı menî **âh îmân-ı menî**⁴⁹²

Âyîn-i şerîf der makâm (hüseynî) usûleş devr-i revân beste-i kadîm

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlün/ fâ'

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ **Hû cân-ı men vay**

Kûteh ne-koned menzil-i mâ illâ **Hû can-ı men vay**⁴⁹³

[51b]

⁴⁸⁷ Ah, aşkın elinden! (Onun aşkıyla) yüreğim yandı.

⁴⁸⁸ Allah'a ve O'nun ayetleri üzerine ant içerim ki gözüm başkasına bakmadı.

⁴⁸⁹ Aşk, virane mahalleye sürükledi beni. O hilekâr güzel gördü, bana bir işaret bıraktı.

⁴⁹⁰ O hilekâr güzelin ardı sıra gittim. O kendini bir an olsun ifşâ etmedi.

⁴⁹¹ Sırlar mahremi olan arafnâk sultan, ezel sırlarının hepsini açıkladı.

⁴⁹² Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁴⁹³ Ondan başka kimse gönlümüzde aşk ateşini yakamaz. Ondan başka kimse göçüp gideceğimiz yerin yolunu kısaltamaz.

Ger 'âlemiyân-ı cümle tabîbân bâşed cân-ı men vây

Halli ne-koned müşkil-i mâ illâ Hû cân-ı men vây⁴⁹⁴

Hey yâr meded ihsan meded gufrân meded vay hey yâr-ı men hey mîr-i men

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ger sebze-i ranî gül-berg terî ger sebze ranî gül-berk terî dost

Şad mânem ki resed ender murâd-i hîş velî hey bî-çâre ender murâd yâr-ı men⁴⁹⁵

mef' ûlü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ûl

İmrûz semâ'-est semâ'-est semâ' vefâ nedâned hey hey zâlim hey

Nûr-est şu'â'-est şu'â'-est şu'â' vefâ nedâned hey hey zâlim hey⁴⁹⁶

Ez-'aşk metâ'-est metâ'-est metâ' vefâ nedâned hey hey zâlim hey

Ez-'akl vedâ'-est vedâ'-est vedâ' vefâ nedâned hey hey zâlim hey⁴⁹⁷

Hey sultân-ı meni vay hey hünkâr-ı meni dost hey ra'nâ-yı men vay hey hey

Hey hey makbûl-i men yâr ey

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Bî-vefâ yârâ çonîn bî-rahm u sengîn dil me-bâş hey

Ey derd-mendân to-îm ez-cân-ı ma gâfil me-bâş⁴⁹⁸

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Der-çemen üftâd ey nâle-i bülbül bülbül cânem

Tâ to der âyine-i yâr-ı men çün hayme-i gül ey gül mükerrer⁴⁹⁹

Hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men hey ra'nâ-yı men hey makbûl-i men

⁴⁹⁴ Eğer bütün insanlar tabip olsa neye yarar? Müşkülümüzü ondan başkası çözemez.

⁴⁹⁵ Hoş kokulu yeşillik ve taze gül yaprağı gibi mutluyum. Mutlu ve çaresiz olmak arasından kendi murâdına erişmek isterim.

⁴⁹⁶ Bugün gökyüzüdür (gök gibi mavidir). Vefâ (bunu) bilmez. Aydınlıktır, ışık kaynağından çıkan huzmedir. Vefâ (bunu) bilmez.

⁴⁹⁷ Aşk yüzünden fayda görür, fayda görür (ama) vefâ (bunu) bilmez. Akıllı davranmaya veda etmektir, (ancak) vefâ bundan habersizdir.

⁴⁹⁸ Ey vefasız sevgili, rahmetini ve taş kalbini gösterdin. Senin dertlilerindenim, hâlimize kayıtsız kalma.

⁴⁹⁹ Ey inleyen bülbül, çimenliğe düşkünsün. Gülün tomurcuğu gibi sevgilimin aksine sen yansydın.

[52a]

Selâm-ı sâni

Sultân-ı men sultân-ı men âh ender dil ü cân î mân-ı menî âh

Der-men be-demî zinde şevem yek-cân çi şeved **sad cân-ı men**⁵⁰⁰

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân men hâk-râ gevher konem

Ey murıbân ey mutrıbân deff-i şomâ pür-zer konem⁵⁰¹

Dost zâlim yâr âh mîrem

Selâm-ı sâlis

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Hey hey şehd-nûşîn **âh** leb **ey pâk** ez heme âlûdegi

Ey benşîn ki **tâ bâz** îsted çeşmem zi-hûn ey pâlûdegi⁵⁰²

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **dost mükerrer** bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hâkân olur⁵⁰³

Tutar isen bu yüregın terk ide ayrugın

Taş timur mumlayın hükmüne fermân olur⁵⁰⁴

⁵⁰⁰ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde î mânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁵⁰¹ Ey âşıklar, ey âşıklar ben toprağı elmas yaparım. Ey çalgıcılar, ey çalgıcılar sizin defnizi saf altınla doldururum.

⁵⁰² Ey tamamı pak olan lezzetli bal dudak ve ey sessizce bakan gözlerim kana bulandı.

⁵⁰³ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁵⁰⁴ Bu yüreğe düşersen, diğerlerini terk et. Taş ve demir senin emirlerin karşısında mum gibi erir.

Terennüm sâz perde-i hüseyni

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Ey kavm-i be-hac refte kocâyîd kocâyîd **dost**

Dildâr hem ân-câ-st beyâyîd beyâyîd **yâr**⁵⁰⁵

[52b]

Yâr-ı mera âh yâr-ı mera yâr-ı mera dost yâr-ı men yâr-ı mera vây

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ul

'Âşık ki tevâzu' ne-nümâyîd çi koned **yâr**

Şebhâ ber-kûy-ı to ne-yâyîd çi koned **yâr**⁵⁰⁶

Ger pûse dehed zülf-i to-râ tîre mî-şev **yâr**

Dîvâne ki zencîr ne-hâhed çi koned **yâr yâr**⁵⁰⁷

Yâr-ı zâlim yâr yâr-ı zâlim yâr kelem yâr-ı kilem yâr-ı mîrem hey dost

Dîvâne ki zencîr ne-hâhed çi koned **yâr âh**⁵⁰⁸

müfte'ilün/ müfte'ilün/ fâ'ilün

Âh güzelin 'aşkına hâlâtına **âmân**

Yandı yürek 'aşk-ı harârâtına **dost**⁵⁰⁹

And içeyim gayrı güzel sevmeyem **âmân**

Tanrı vü Tanrının âyâ tihi⁵¹⁰

Terennüm sâz perde-i hüseyni

müfte'ilün/ müfte'ilün/ fâ'ilün

⁵⁰⁵ Ey hacca giden kavim, neredesiniz? Neredesiniz? Sevgili burada, hadi gelin, hadi gelin.

⁵⁰⁶ Âşık tevazu göstermesin de ne yapsın. Gecelerce senin mahallene gelmesin de ne yapsın.

⁵⁰⁷ Eğer saçından bir öpücük alırsa, darılma sakın. (Âşık) Senin saçlarına dolanmasın da ne yapsın.

⁵⁰⁸ Ah sevgili, senin saçlarına dolanmasın da ne yapsın?

⁵⁰⁹ Ah o güzelin aşkına, hallerine, onun aşkın hararetine yürek yandı (yürek dayanmaz).

⁵¹⁰ Tanrı ve Tanrı'nın ayetleri aşkına artık güzel sevmemeye ant içeyim.

Ah mine'l-‘aşk u hâlâ tihi **dost** mine'l-‘aşk u hâlâ tihi
 Ahrak kalbi bi harârâ tihi mâ nazare'l ‘ayn ilâ gayrukum
 Aksam u billah u âlâ tihi⁵¹¹

[53a]

Terennüm sâz perde-i segâh

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ûlün

Der-kûy-ı harâbât me-râ ‘âşık-küşân kerd **hey**
 Ân dilber-i ‘ayyâr me-râ di dü nişân kerd **dost**⁵¹²

Men der-pey-i ân dilber-i ‘ayyâr be-reftem **hey**
 O rûy-ı hûr ân lahza men bâz-ı nihân kerd **dost**⁵¹³

Sultân ‘arafnâk bodeş mahrem-i esrâr **hey**
 Ân sırr-ı tecellî ezel cümle beyân kerd⁵¹⁴

Selâm-ı râbî‘

Sultân-ı meni sultân-ı meni ender dil ü cân î mân-ı meni
 Der-men be-demi zinde şevem yek-cân çi şevved **sad cân-ı meni âh î mân-ı meni**⁵¹⁵

Âyîn-i şerîf der-makâm (beyâti) Kûççek Dervîş Mustafa rahmetullâhu ‘aleyh
mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ul

Şâhâ zi-kerem ber men-i dervîş-i niger

⁵¹¹ Aşkın elinden ve hallerinden âh çekerim. Aşkın elinden ve hallerinden zevk duyarım. Hararetiyle kalbimi yakıp kavuran (aşk üzerine yemin olsun ki) gözüm senden gayrısına bakmadı.

⁵¹² Aşk, virane mahalleye sürükledi beni. O hilekâr güzel gördü, bana bir işaret bıraktı.

⁵¹³ O hilekâr güzelin ardı sıra gittim. O kendini bir an olsun ifşâ etmedi.

⁵¹⁴ Sırlar mahremi olan arafnâk sultan, ezel sırlarının hepsini açıkladı.

⁵¹⁵ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde î mânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

Hey hey sultân-ı men vay hey hey hünkâr-ı men vay

Ber-hâl-i men hasta-i dil-rîş-i niger⁵¹⁶

Hey hey sultân-ı men vay hey hey hünkâr-ı men vay hey yâr

[53b]

Her çend niyem lâıyk-ı bahşâyış-i to

Ey zan

Ber men-i mi-niger ber-kerem-i hîş niger⁵¹⁷

Hey hey sultân-ı men vay hey hey hünkâr-ı men vay âh

Hey hey ihsân meded vay vay hey hey gufrân meded vay

Hey yâr yar yüregim yâr âh gör ki neler var hey yâr

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fâ'

Yâ Rab zi-dü kevn bî-niyâzem gerdân

Hey yâr hey dost v'ez efser-i fakr-i ser-firâz-em gerdân hey yâr hey dost⁵¹⁸

Ender haremeh mahrem-i râzem gerdân

Hey yâr hey dost ân reh ki ne sûy-ı tost bâzem gerdân hey yâr hey dost⁵¹⁹

mefâ'îlün/ fe'îlâtün/ mefâ'îlün/ fe'îlün

Biyâ biyâ ki toyî cân cân cân semâ'

Biyâ ki serv-i revâni be-bostân-ı semâ'⁵²⁰

Biyâ ki çeşme-i hurşîd zîr-i sâye-i tost

Hezâr zuhre to dâri ber-âsmân-i semâ'⁵²¹

Terennüm sâz perde-i nevâ

⁵¹⁶ Ey şah, keremle bak ben dervîşe. Gönlü yaralı olan bana bak.

⁵¹⁷ Her ne kadar sen bağışlamana layık değilsem de bana değil kendi keremine bak.

⁵¹⁸ Ya Rabbi, beni iki dünyaya da muhtaç etme. Fakirlik tâciyla yücelt beni.

⁵¹⁹ Haremimde sırlarının mahremi kıl beni. Sana çıkmayan yoldan çevir beni.

⁵²⁰ Gel, gel! Gökyüzünün canı sensin. Gökyüzü bahçesinin salınan servisi sensin.

⁵²¹ Gel! Güneş pınarı senin gölgindedir. Semâ göğünde bir yıldızın var senin.

Selâm-ı sâni

[54a]

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fe'ûlün

Yâr çü in sultân-ı mâ-râ bende bâşi mükerrer yâr âh

Her giryende to der-hande bâşi **âh**⁵²²

Yâr eger pür-gam şevd etrâf-ı 'âlem mükerrer yâr

To şâd u hürrem ferhunde bâşi **âh**⁵²³

Yâr be-'aşk-ı Şems-i Tebrîzî bedeh mükerrer yâr

Ki der-mülk-i Hüdâ pâyende bâşi **hey**⁵²⁴

Hey hey hey ihsân meded hey hey gufrân meded hey hey ihsân meded vay hey hey gufrân meded vay

Terennüm sâz perde-i hüseyni

(Selam-ı salis)

fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlün

Nagehân 'anber-feşân âmed sabâ **belî yâr-ı men âmân**

Bûy-ı müşk ü za'ferân âmed sabâ **belî yâr-ı men dost**⁵²⁵

Gül şüküfte ender in sahn-ı çemen **belî yâr-ı men âmân**

Sad-nevây-ı bülbülân âmed sabâ **belî yâr-ı men dost**⁵²⁶

Şems-i Tebrîzî sabâhü'l-'aşk-ı goft belî yâr-ı men âmân

'Âşıkân-râ can-ı cân âmed sabâ⁵²⁷

⁵²² Bu sultanımıza kul olursan, herkes ağlarken sen gülersin.

⁵²³ Bütün dünya gamla dolsa da, sen sevinçli, mutlu ve şanslı olursun.

⁵²⁴ Tebrizli Şems aşkına kadehi ver, (böylece) Tanrı katında kalıcı olursun.

⁵²⁵ Sabah, ansızın anber kokuları saçarak geldi. Sabah, misk kokusu ve za'ferân (mis kokulu bir çiçek) olarak geldi.

⁵²⁶ Şu çimenlikte güller açtı. Sabah, bülbüllerin yüz nağmesi oldu.

Terennüm sâz perde-i 'acem

[54b]

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **dost mükerrer** bu nice sultân olur

Kulu olan kişiler **âh** hüsrev-i hâkân olur⁵²⁸

Bir kişi kim mâl bulur sanma ki devlet bulur

Devleti bulan kişi Allahı bulan olur⁵²⁹

Terennüm sâz perde-i 'acem

mef' ulü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ulün

Ân sorh kabâyi ki çü meh-pâr ber âmed

Emsâl derîn hırka-i jengâr ber âmed **âh**⁵³⁰

Şemsü'l-hak Tebrîzî resîd-est be-guyîd **âh**

K'ez çarh-ı safâ ân meh-i envâr ber âmed **âh**⁵³¹

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Her ki zi- 'uşşâk gürîzân şevêd **âh**

Bâr-ı diger hâce-i peşîmân şevêd⁵³²

Her ki sebûy-ı to keşed 'âkıbet

Der-harem-i 'işret-i sultân şevêd⁵³³

⁵²⁷ Tebrizli Şems, aşk sabahı dedi. Sabah, âşıkların canının cananı oldu.

⁵²⁸ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şâhı olur.

⁵²⁹ Mal mülk edinen bir kişi, sanma ki şanslıdır. Asıl şanslı olan Allah'ı bulan kişidir.

⁵³⁰ O kırmızı aba giyen ay gibi doğdu. Eski bir hırka ile çıkageldi.

⁵³¹ Dinleyin, Tanrı güneşi, Tebrizli Şems geldi. Sefa feleğinde, o parlak ay doğdu.

⁵³² Âşıklardan kaçanlar, pişman olur ve diğer bütün eziyetleri çekerler.

⁵³³ Kim senin testini taşıyorsa, sonunda sultanın zevk ve sefa haremine girer.

Terennüm sâz perde-i 'acem

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

Kad aşrikati'd-dunyâ min-nûri humeyyânâ

[55a]

Ve'l-bedru gadâ sâkî ve'l-ke'su süreyyânâ⁵³⁴

Es-safvetu î mânî ve'l-halvetu bustânî

Ve'l-ma'şeru nedmânî ve'l-verdu muhayyânâ⁵³⁵

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte'îlün/ fâ'îlün/ müfte'îlün/ fâ'îlün

Câme siyeh kerd küfr nur-ı Muhammed resîd

Tabl-ı bekâ kûftend mülk-i muhalled resîd⁵³⁶

Dil çi süturlâb-ı şod âyet-i heft-âsmân

Şerh-i dil-i Ahmedî heft mecelled resîd⁵³⁷

Tabl-ı kıyamet zedend sûr-ı haşr mî-demed

Vakt şod ey mordegân haşr-ı mücedded resîd⁵³⁸

Ez pey-i na-mahremân kufl zi-dem ber-dehân

Hîz be-gû mutribân 'işret-i sermed resîd⁵³⁹

⁵³⁴ Dünya, bizim heyecanımızın/hiddetimizin nuruyla aydınlandı. Dolunay sâkimiz, süreyya yıldızı kadehimiz oldu.

⁵³⁵ Saflık imânım, yalnızlık bostanım, kalabalık(ta bulunmak) pişmanlığım; gül yüzümüzdür (çehremiz güldür).

⁵³⁶ Kâfirlerin elbisesi siyah olur. Hz. Muhammed'in ışığı geldi. Sonsuzluk davulu çalındı, ebedî saltanat devri geldi.

⁵³⁷ Yedi göğün eseri gönül, usturlap gibi oldu. Ahmedî'nin gönül şerhi yedi cilt oldu.

⁵³⁸ Kıyamet davulu çaldı, kıyamet sûru üfleniyor. Ey ölümler, vakit geldi. Yeni kıyamet zamanı geldi.

Selâm-ı râbî‘

Sultân-ı menî âh sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî âh

Der-men be-demî âh men zinde şevem yek-cân çi şevad sad cân-ı meni îmân-ı meni⁵⁴⁰

[55b]

Âyîn-i şerîf der makâm (segâh) beste-i ‘İtrî Efendi rahmetullâhu ‘aleyh

mef‘ûlü/ mefâ‘ilü/ mefâ‘ilün/ fa‘

Ey ‘âşık-ı rûy-ı to hezârân ‘âşık

Cân-ı men cân-ı men sultân-ı men

Rûy kerde be-sûy-ı to hezârân ‘âşık⁵⁴¹

Cân-ı men cân-ı men sultân-ı men

Tenhâ ne menem ‘âşık-ı rûy-ı to ki hest

Cân-ı men cân-ı men cânân-ı men sultân-ı men

Ber her ser-i mûy-ı to hezârân ‘âşık⁵⁴²

Cân-ı men cân-ı men sultân-ı men âh

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

Ey sûfi-yi ehl-i sefâ ez-cân be-gû Allah hû

Ey ‘âşık-ı ‘aşk-ı vefâ ez-cân be-gû Allah hû⁵⁴³

Hâhî ki cümle cân şevi tâ lâyık cânân şevi âh

To her çi hâhî ân şevî ez-cân be-gû Allah hû âh⁵⁴⁴

⁵³⁹ Gizli olmayanlar yüzünden (onlar anlamasın diye) ağızıma kilit vurdum. Kalk, söyle çalgıcı, sonsuz eğlence zamanı geldi.

⁵⁴⁰ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁵⁴¹ Binlerce âşık (senin) yüzüne âşık. Binlerce âşık, sana (doğru) yönelmiş.

⁵⁴² Sadece ben senin yüzüne âşık değilim. Saçının her bir teline binlerce âşık var.

⁵⁴³ Ey sefa ehlinin sûfisi, candan bir ‘‘Allah hû’’ de. Ey vefa âşığı âşık, candan bir ‘‘Allah hû’’ de.

⁵⁴⁴ Sevgiliye layık olmak için, hep can olmak ister misin? Candan bir ‘‘Allah hû’’ de, (Allah) ne dilerse, o olursun.

Dünyâ rehâ kon dîn be-cû âh dest ez heme ‘âlem be-şev **âh**

Ne ân be-gû ne îñ be-gû ez-cân be-gû Allah hû **âh**⁵⁴⁵

Hey yâr ra ‘nâ-yı men sultân-ı men makbul-i men âh hey hey hey hey yâr-ı men âh

[56a]

mef‘ülü/ mefâ‘ilün/ mef‘ülü/ mefâ‘ilün

Men bende-i sultânem sultân-ı cihânbânem **âh**

Z’ân dem ki rûheş-i dîdem şûrîde vü hayrânem **âh**⁵⁴⁶

Men o şodem o men şod o cân u dilem ten şod **âh**

Peyveste çerâ bâşed îñ nâle vü efgânem **âh**⁵⁴⁷

Hey sultânem hey subhânem âh hey yâr zâlim dost

Yâr yâr yar yüregim yâr gör ki neler var âh

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Ey zi-hicrân firâket âsmân bigrîste

Dil meyân-ı hûn nişeste ‘akl u cân bigrîste **mükerrer**⁵⁴⁸

Cebra’îl-i kudsiyân-râ bâl u per-hâ sûhte **mükerrer**

Enbiyâ vü evliyâ-râ dîde-gân bigrîste **mükerrer**⁵⁴⁹

Ey dirîgâ ey dirîgâ ey dirîgâ ey dirîg

Ber-çonân çeşm-i ‘ayân çeşm-i gumân bigrîste⁵⁵⁰

(Selâm-ı sâî)

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

⁵⁴⁵ Dünyayı terk et, dîn ara, tüm dünyadan vazgeç. Ne onu de, ne bunu de, candan bir ‘‘Allah hû’’ de.

⁵⁴⁶ Ben sultânın kuluyum, cihan sultanının kuluyum. Yüzünü gördüm görelî şaşkınlım, coşkuluuyum.

⁵⁴⁷ Ben o oldum. O da ben oldu. Ruhum ve gönlüm bedenimden çıktı. Bu feryadım ve iniltim nedendir?

⁵⁴⁸ Ey ayrılığıyla gökyüzünün ağladığı dost, gönül kanlar içinde, akıl ve can ağlıyor.

⁵⁴⁹ Yüce Cebrail ve diğer meleklerin kanatları yanmış, peygamberler ve evliyalar ağlıyor.

⁵⁵⁰ Ne yazık! Ne yazık! Ne yazık! Yazık! Gören göz gibi gönül gözü de ağlıyor.

Ey ‘âşıkân ey ‘âşıkân ez ‘âlem-i cân âmedem
Ser der-figen cân der-taleb cüyâ-yı cânân âmedem⁵⁵¹

Ey mutribân ey mutribân savt ez-nevâ âverdeem

[56b]

Çün ‘andelîb ez-şevk-i gül her dem gazel-hân âmedem⁵⁵²

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Ey dûş ber dergâh-ı ‘izzet kûs-i sultânî zedem

Ey hayme ber-bâlâ-yı dârü’l-mülk-i Rabbâni zedem⁵⁵³

Ey mahbûb-ı men matlûb-ı men mergûb-ı men makbûl-i men

Selâm-ı sâlis

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Hûzenem ber-kudsiyân her şeb zi-dil **hû hû zenem**

Ber-cemâl-i Hak heme yâ hû vü yâ men **hû zenem**⁵⁵⁴

Dil-cû cây-ı Hak büved Hak bâ-menest ü men be-Hak

Hak-be-Hak vâsıl şode ber-hîşten **hû hû zenem**⁵⁵⁵

mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün

Âh dilâ nezd-i kesî be-nişîn ki o ez-dil haber dâred **âh**

Be-zîr-i ân dırahtî rev ki o gül-hây-ı ter dâred⁵⁵⁶

⁵⁵¹ Ey âşıklar, ey âşıklar can âleminden geldim. Canım sevgiliyi ister, cananı aramaya geldim.

⁵⁵² Ey çalgıcılar, ey çalgıcılar Nevâ makamından ses getirdim. Gülün şevkiyle gazel okuyan bülbül gibi okumaya geldim.

⁵⁵³ Dün gece izzetlik dergâhında sultanlık davulunu vurdum. İlahi başkentin üstüne bir çadır kurdum.

⁵⁵⁴ Her gece meleklerle gönülden ‘‘Hû hû’’ derim. Hak’ın cemâline ‘‘Hû hû’’ derim.

⁵⁵⁵ Gönlün yeri Hak’ın olunca, Hak benimle olur, ben O’nunla olurum. Hak Hak’a kavuştu. Kendime ‘‘Hû hû’’ derim.

Âh be-nâl ey bülbül-i destân ki zîrâ nâle-i mestân âh

Meyân-ı sahre vü hârâ eser dâred eser dâred⁵⁵⁷

Terennüm sâz perde-i evîc

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev ü hâkân olur⁵⁵⁸

[57a]

Hâlıkını isteyen nâ-halef olmuş degil

Halka gönül bağlayan sonra peşîmân olur⁵⁵⁹

Terennüm sâz perde-i evîc

mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ul

Ey 'aşk-ı to be-girifte ser-â-pâ-yı dilem vây

Ey vasl-ı ruhet keşte temennâ-yı dilem vây⁵⁶⁰

Ger dâd-i dilem sûhte-i men ne-dehî vây

Ey vây dilem vây dilem vây dilem vây⁵⁶¹

Ey geşte fedâ-yı to ser-â-pây-ı dilem vây

Şod zülf-i çu hindû-yı to me'vâ-yı dilem vây⁵⁶²

⁵⁵⁶ Gönül, gönlün hâminden anlayanın yanında olur. Taze gülleri olan ağacın altına git.

⁵⁵⁷ Ey âşik bülbül, inle! Çünkü sarhoşların feryatları kayaya da taşta da işler.

⁵⁵⁸ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁵⁵⁹ Allah'ı isteyen (O'nda O'nunla yok olmak isteyen kimse) başkasının yerine geçmiş değildir. İnsanlara gönül bağlayan sonradan pişman olur.

⁵⁶⁰ Gönlüm baştan ayağa senin aşkına tutuldu. Gönlümün dileği yüzüne kavuşmak oldu.

⁵⁶¹ Eğer (sana) yanan gönlümün hakkını vermezsen vah gönlüme! Vah gönlüme, vah benim gönlüme!

⁵⁶² Gönlüm baştan ayağa senin aşkına ağladı (sana feda oldu). Gönlümün barınağı, kapkara saçların oldu.

Ger hindû-yı zülf-i to dilem vânedehî vâý

Ey vâý dilem vâý dilem vâý dilem vâý⁵⁶³

Terennüm sâz perde-i evîc

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ul

Her âh ki ez der-dilem mî-şenevî vâý

Ez âh-ı dilem gerçi gilem mî-şenevî vâý⁵⁶⁴

Ger gûşi be-hâl-i dil-i men bâz kon vâý

Dâ'im zi-dilem dilem dilem mî-şenevî vâý⁵⁶⁵

[57b]

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ul

Ey 'aşk-ı to be-güsiste per ü bâl-i dilem vâý

Nâmed zi-cihân der ne-gû fâl-i dilem vâý (segâh)⁵⁶⁶

Ey cân u dilem be-porsî ahvâl-i dilem vâý

Hâl-i dil-i kesî mebâd çün hâl-i dilem vâý⁵⁶⁷

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mefâ'îlü/ fe'ul

Tâ her ser-i kûy-ı to makâm-est me-râ vâý

Der-sâgar-ı dîde hûn müdâm-est me-râ vâý⁵⁶⁸

Ez vasl u firâk-ı to künûn âzâdem mükerrer

⁵⁶³ Eğer saçlarının siyahlığını bana vermezsen, vah gönlüme! Vah benim gönlüme!

⁵⁶⁴ Gönlümdeki âh edişleri (dertleri) anlıyorsun, gönlümün kederini yanıp yakınmamdan anlıyorsun.

⁵⁶⁵ Gönül hâlime kulak verirken, gönlümün hâlini daima gönlümden dinlersin.

⁵⁶⁶ Gönlümün kolu kanadı senin aşkınla kırıldı. Gönlümün falında (senden başka) bir söz çıkmadı.

⁵⁶⁷ Ey canım, ey gönlüm! Gönlümün hâlini bir sor! Kimsenin gönlünün hâli benim gönlüm gibi olmasın.

⁵⁶⁸ Senin mahallenin durak bellediğimden beri, gözlerimde hep kan var.

Ez-to gam u 'aşk-ı to tamâm-est merâ vâý⁵⁶⁹

(Selâm-ı râbî')

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân ân kesî ki bîned rûy-ı o
Şûrîde vü kereded 'akl-ı âşüfte kereded hûy-ı o⁵⁷⁰

Âyîne-i şerîf

Der makâm (sûz-i dil-ârâ) usûleş sâde dü yek beste-i Sultân Selîm Hân 'aleyhirahme
ve'l-gufrân

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Hey yâr Dilberî vü bî-dilî esrâr-ı mâ-st

Hey yâr hey dost yâr pîr-i men âh

Hey yâr Kâr-ı kâr-ı mâ-st çün o yâr-ı mâ-st⁵⁷¹

[58a]

Hey yâr hey dost yâr pîr-i men âh

Hey yâr nevbet-i köhne fûrûşân der gozeşt

Ey zân

Hey yâr nev fûrûşânîm v'în bâzâr-ı mâ-st⁵⁷²

Ey zân

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

Âh semâ' ârâm-ı cân-ı 'âşıkân-est

Kesî dâned ki o-râ cân-ı cân-est⁵⁷³

Âh husûsâ halka-i k'ân-der semâ'-nidd

Hemî gerdend ü Ka'be-i der-miyân-est⁵⁷⁴

⁵⁶⁹ Şimdi senin vuslatında da ayrılığında da âzâdım. Senin aşkın ve derdinle bir bütün oldum.

⁵⁷⁰ Ey âşıklar, ey âşıklar! Onun yüzünü gören ve huyunu bilen kimselerin akli gider, delirirler.

⁵⁷¹ Güzellik ve gönülsüzlük bizim sırrımızdır. İş, bizim işimizdir. O da bizim yârimizdir.

⁵⁷² Eski işler şöret ve aydınlıkla geçip gitti. Yeni döşemelerim bizim pazarımızdadır.

⁵⁷³ Semâ', âşıkların gönül rahatlığıdır. Canın canına sahip olanlar bunu bilir.

mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Âh in 'aşk kemâl-est ü kemâl-est ü kemâl
V'in 'akl hayâl-est ü hayâl-est ü hayâl⁵⁷⁵

Dîdâr-ı cemâl-est ü cemâl-est ü cemâl
Nûr-est u visâl-est ü visâl-est ü visâl⁵⁷⁶

mefâ'îlü/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fa'

Âh çün bende neî nidâ-yi şâhî mî-zen âh
Tîr-i nazar-ân çonân ki hâhi mî-zen⁵⁷⁷

Çün ez-hod u gayr-ı hod müsellemed keştî âh

[58b]

Bî-hod be-nişîn kûsî ilahî mî-zen⁵⁷⁸

Hey hey hey hey hey hey hey dost dost ihsân meded

Gufrân meded yâr yâr yâr yâr yâr-ı men

Selâm-ı sâni

Terennüm sâz perde-i pûselik

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî âh

Der-men be-demî men zinde şevem yek cân çi şevved sad cân-ı menî âh îmân-ı menî⁵⁷⁹

Terennüm sâz perde-i nevâ

fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlün

⁵⁷⁴ Özellikle o halka (Tarîkat mensuplarının kendi etraflarında dönerek oluşturdukları çember), semâya benzerdir. Bu dönüş tıpkı Kâbe'yi tavaf etmek gibidir.

⁵⁷⁵ Bu, olgunluğa erişmiş bir aşktır. Eksiksizdir, tamdır ve bu akıl, hayaldir. Hayaldir, hayal!

⁵⁷⁶ (Tanrı'nın) yüzünü görmektir, güzelliştir! Aydınlıktır ve kavuşmaktır!

⁵⁷⁷ Mademki kul değilsin, şahlık nidâsını çal. Nazar okunu (bakışlarını) istediğin gibi at.

⁵⁷⁸ Hem kendinden hem başkasından kurtulunca, kendinde olmadan otur ve ilahi davulu çal.

⁵⁷⁹ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

Mutrîbân esrâr-ı mâ-râ bâz gû
Kıssa-hây-ı cân fezâ-râ bâz gû⁵⁸⁰

Mahzen-i *innâ fetahnâ* ber-güşâ
Sırr-ı cân-ı **Mustafâ-râ** bâz gû⁵⁸¹

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur
Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hâkân olur hüsrev ü hâkân olur⁵⁸²

Ey başını vir ögüt Allahı iste bu gün⁵⁸³

[59a]

Uslı sözidür işit bunda ne yalan olur⁵⁸⁴

Terennüm sâz perde-i hüseyinî

müfte' ilün/ fâ' ilân/ müfte' ilün/ fâ' ilân

Kâr ne-dârem coz ân kâr ki kârem o-st
Lâf zenem lâf lâf z'ân ki harîdârem o-st⁵⁸⁵

Cân u dilem sâkin-est çünkü dil u cânem o-st

⁵⁸⁰ Ey çalgıcı, sırlarımızı söyle. Cana can katan hikâyeler anlat.

⁵⁸¹ *Innâ fetahnâ* mahzenin aç da Mustafa'nın can sırrını söyle. (Fetih, 48/1) Şu bir gerçek ki, biz sana apaçık bir fetih nasip ettik. Allah, Hz. Muhammed'in 7 gök katını fethetmesini nasip kılmıştır. 7 âlemi de fethetmiş, Allah'ın huzuruna yükselip miracı tamamlamak üzere dünyaya geri dönmüştür.

⁵⁸² Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁵⁸³ Başını Allah yolunda ver ve bugün O'nu iste.

⁵⁸⁴ Akıllı sözüdür, bunda yalan olmaz.

⁵⁸⁵ O'ndan başka bir şey bilmem. İşim gücüm O'dur. Söz söylerim, ondan bundan dem vururum. Benim alıcım O'dur. (Beni anlayan O'dur.)

Kâfileem eymenest kâfile-sâlârem o-st⁵⁸⁶

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilân

Hîz ki imrûz cihân ân-i mâ-st

Cân u cihân sâkîyû mihmân-i mâ-st⁵⁸⁷

Zühre ve meh def-zen-i şâdîyi mâ-st

Bülbül-i cân mest-i gülistân-ı mâ-st⁵⁸⁸

müfte‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Âh güzelin aşkına hâlâtına âmân

Yandı yürek ‘aşkı harârâtına⁵⁸⁹

And içeyim gayrı güzel sevmeyem **dost**

Tanrı vü Tanrının âyâtına⁵⁹⁰

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

[59b]

mef‘ülü/ mefâ‘ilü/ mefâ‘ilün/ fa‘

Ey kâşif-i esrâr-ı Hüdâ **Mevlânâ**

Sultân-ı fenâ şâh-ı bekâ **Mevlânâ**

‘Aşk itmededür hazretine böyle hitâb

Mevlâ-yı gürûh-ı evliyâ **Mevlânâ**⁵⁹¹

⁵⁸⁶ Canım ve gönlüm huzur içindedir, çünkü canım da gönlüm de O’dur. Kervanım uğurludur çünkü kervanımın reisi O’dur.

⁵⁸⁷ Kalk! Çünkü bugün âlem bizimdir. Can ve cihan bizim sâkimiz, misafirimizdir.

⁵⁸⁸ Zühre yıldızı ve Ay mutluluğumuzun def çalanıdır. Can bülbülü, gül bahçemizin sarhoşudur.

⁵⁸⁹ Ah o güzelin aşkına, hallerine, onun aşkın hararetine yürek yandı (yürek dayanmaz).

⁵⁹⁰ Tanrı ve Tanrı’nın ayetleri aşkına artık güzel sevmemeye ant içeyim.

Selâm râbi'

Sultân-ı menî âh sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî âh

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevved sad cân-ı menî âh îmân-ı menî⁵⁹²

Âyin-i şerîf

Der makâm (nihâvend) usûleş devr-i revân beste-i Musâhib-i Şehriyâr Ahmed Aga rahmetullâhu 'aleyh

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Düş ber-dergâh-ı 'izzet-i kûs-ı sultânî zedem

Hey yâr hey dost pîr-i men cânân-ı men

Hayme ber-bâlâ-yı dârü'l-mülk-i Rabbâni zedem⁵⁹³

Eyzân

Ber-fîrâz-ı 'arş-ı himmet ez-kef-i ma'suk-ı dil

Eyzân

Bâde-i vahdet zi-ratl-ı câm-ı subhânî zedem⁵⁹⁴

[60a]

Hey yâr hey dost pîr-i men cânân-ı men

Hey hey hey hey yâr hey dost hey hey ihsân meded hey hey

Gufrân meded yâr yâr yâr yüregim yâr gör ki neler var

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey çerâğ-ı âsmân rahmet-i Hakk ber-zemîn

Hey yâr hey dost pîr-i men cânân-ı men

⁵⁹¹ Ey Tanrı'nın sırlarını keşfeden Mevlânâ; yokluk âleminin sultanı, ebedî âlemin şâhı Mevlânâ! Aşk, huzurunda böyle sesleniyor. Evliya topluluğunun efendisi Mevlânâ!

⁵⁹² Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁵⁹³ Dün gece izzetlik dergâhında sultanlık davulunu vurdum. İlahi başkentin üstüne bir çadır kurdum.

⁵⁹⁴ Allah'ın lütfunun gölgesi üzerinde, gönülden sevilenin ayağının altında Allah'ın büyük cam kadehinden vahdet şarabı içtim.

Nâle-i men gûş dâred derd-i hâl-i men be-bîn⁵⁹⁵

Eyzân

Ya murâd-ı men be-deh yâ fâr-ı gam kon ez-murâd

Eyzân

Va‘de-i ferdâ rehâ kon yâ çonân kon yâ çonîn⁵⁹⁶

Eyzân

Hey hey hey hey yâr hey dost hey hey ihsân meded hey hey

Hey hey gufrân meded yâr yâr yar yüregim yâr gör ki neler var

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Yek-demî gavvâs bûdem ber leb-i deryâ-yı ‘aşk

Hey yâr hey dost pîr-i men cânân-ı men

Sad hezârân dürr-i gevher dîdem ez-dürr-hây-ı ‘aşk⁵⁹⁷

[60b]

Eyzân

Nâgehân ez-kudret-i Hakk yek nazar kerdem derû

Eyzân

‘Âlemi ser-geşte dîdem mânde der-sevdây-ı ‘aşk⁵⁹⁸

Eyzân

Selâm-ı sâni

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân **îmân-ı menî âh**

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevad **sad cân-ı menî âh**⁵⁹⁹

⁵⁹⁵ Ey gökyüzünün kandili, zeminde Hakk’ın rahmeti! Feryadıma kulak ver, dertli halimi gör.

⁵⁹⁶ Benim muradım, O’nun için arzularından el etek çekmektir. Geleceğin vadesinden öyle ya da böyle kurtulmaktır.

⁵⁹⁷ Aşk incilerinden yüzbinlerce mücevher gördüm. Aşk denizinin dudağına bir an (bile olsa) dalıp, (orada) var olmam gerek.

⁵⁹⁸ Ansızın Hakk’ın kudretiyle onun kapısına bir bakış attım. Bütün âlemi perişan gördüm, aşk sevdasından yorgun düştüm.

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân **Monlâ-yı Rûmî** mî-resîd

Ey 'ârifân ey 'ârifân **Monlâ-yı Rûmî** mî-resîd⁶⁰⁰

Âh mahbûb-ı men **mergûb-ı men âh matlûb-ı men makbûl-i men**

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

'Âşıkân-râ kible-i dîdâr âmed-est

Gerçi zerre-i kible bisyâr âmed-est⁶⁰¹

[61a]

'Âşıkân-râ nîst fikr-i ârzû

'Âşıkî bî-fahr u bî-'âr âmed-est⁶⁰²

Yâr-ı Şems-i Tebrîzî heme güftâr-ı to

Yâr der-hakîkât dürr-i şeh-vâr âmed-est⁶⁰³

Âh belî yârem

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hakan olur⁶⁰⁴

⁵⁹⁹ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁶⁰⁰ Ey âşıklar, ey âşıklar Molla-yı Rûmî geliyor. Ey ârifler, ey ârifler Molla-yı Rûmî geliyor.

⁶⁰¹ Âşıklara güzelliğin(sevgilinin) kiblesi gelmiştir. Gerçi o kiblenin zerresi bile fazla gelmiştir.

⁶⁰² Âşıklar için vuslat düşüncesi yoktur. Âşıklık büyükleme değildir. Âşıklık ayıp değildir.

⁶⁰³ Sevgili Tebrizli Şems, hepsi senin sözlerindir. Şahlara yakışacak inci doğruluktan gelir.

⁶⁰⁴ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

Her ki bu gün Veled'e inanuben yüz sürer
Yohsul ise bâ-y olur bâ-y ise sultân olur⁶⁰⁵

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fa'

Bişnev to zenî çihâ çihâ mî-gûyed
Esrâr nühüfte kibriyâ mî-gûyed⁶⁰⁶

Ruh-ı zerd derûn tehî vü ser-dâde be-bâd **mükerrer**
Bî-nutk-ı zebân Hüdâ Hüdâ mî-gûyed⁶⁰⁷

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilü/ fe'ul

Men yâ to çonânem ey nigâr-ı Hotanî **vây**

[61b]

K'ender galatem ki men toem yâ to meni⁶⁰⁸

Ney menem u ney to toyi ney to meni **vây**⁶⁰⁹

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ fâ'ilâtün/ mef'ûlü/ fâ'ilâtün

Dânî semâ' çî bûd savt-ı belâ şenîden

Ez-hîştên berîden bâ-vasl-ı o resîden⁶¹⁰

⁶⁰⁵ Her kim ki, (Sultan) Veled'e inanarak hürmet gösterirse (dergâhına yüz sürerse); yoksul ise zengin, zengin ise sultan olur.

⁶⁰⁶ İnsanlığı dinle! Neler neler söylüyor. Cenâb-ı Allah'ın gizli sırlarını söylüyor.

⁶⁰⁷ Bezgin ruhu, avare kalbi ve baş veren (herşey) mahvoldu. Lâl olan dil (bir tek) Allah Allah diyor.

⁶⁰⁸ Ey Hotanlı güzel, ben ve sen o denli benzeriz ki! Bu nadir bulunur (aslında) kâideye uymaz. Ben senim, sen bensin.

⁶⁰⁹ Yok olan benim ve yok olan sensin. Ben ve sen yokuz.

⁶¹⁰ Semâ nedir, biliyor musun? Kendinden geçmek ve Hakk'a vâsıl olmakla 'Belâ' sesini işitmektir.

Dânî semâ' çî bûd bî-hod şoden zi-hestî **âh**
 Ender fenâ-yı mutlak zevk-i bekâ çeşîden⁶¹¹

Terennüm sâz perde-i evc

mef'ûlü/ fâ'ilâtün/ mef'ûlü/ fâ'ilâtün

Ser-mest-i 'aşkem âh bî-sâgar u piyâle
 Goftem zi-men çî hâhi goftâ ki sûz u nâle⁶¹²

Men in v'ân ne-dânem ser-mest **Şems-i dînem**
 Mutrib be-zen nevâyî **âh** sâki be-deh-piyâle⁶¹³

Selâm-ı râbi'

Sultân-ı menî sultân-ı menî **âh** ender dil ü cân **îmân-ı menî âh**
 Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çî şevad **sad cân-ı menî**⁶¹⁴

[62a]

Âyîn-i Şerîf

Der makâm (hicâz) beste-i Seyyid Ahmed Aga Sâhib-i Şehriyâr rahmetullâhu 'aleyh
 mef'ûlü/ fâ'ilâtün/ mef'ûlü/ fâ'ilâtün

Men şebhâz-ı kudsem ez-lâ-mekân resîde

Hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men

Be-her şikâr saydî der-kâlib-i âremîde⁶¹⁵

⁶¹¹ Semâ nedir biliyor musun? Kendinden geçmeyi istemektir. Dünya zevklerinden geçip, mutlak yokluğa karışmaktır.

⁶¹² Aşk kadehinin sarhoşuyum (ama), kadehsiz. Keder ve ızdırap dolu sözlerden başka benden ne istiyorsun?

⁶¹³ Ben Din Güneşi Şems ile tüm bunlar içinde sarhoşum. Çalgıcı, vur nağmeye, sâki on kadeh daha (getir).

⁶¹⁴ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁶¹⁵ Ben mübârek bir doğan kuşuyum, yersiz yurtsuzum. Huzurlu varlık için hep avlandım. Mantıku't-tayr'da tanımlanan kuşlardan biri, yeniden efendisinin koluna konmayı arzulayan doğandır... Mevlânâ ruhtan sık sık kuzgunlarla aynı kafese konmuş bir doğan ya da bir bülbül olarak veya eşeklerle dolu bir

Eyzân

Simurg-ı Kâf-ı kurbem ez-dâm-ı kevn coste

Eyzân

Tâvus-ı bâğ-ı ‘arşem ez-âşyân perîde⁶¹⁶

Eyzân

Hey hey hey hey yâr hey dost hey hey hünkâr-ı men hey hey

Sultân-ı men hey hey subhân-ı men âh âh âh hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlün/ fa‘

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ Hû

Hû hû hû hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men

Kûteh ne-koned menzil-i mâ illâ Hû⁶¹⁷

Eyzân

[62b]

Ger ‘âlemiyân cümle tabîbân bâşed

ahıra konulan ceylan olarak söz eder. Attâr’ın Simurg adı üzerine cinas yapması gibi Mevlânâ da doğan (bâz) sözcüğü ile bir cinas yapmıştır. Farsça’da bu kuşa ‘bâz’ denilmesinin sebebi, sultanın sinesine geri dönmek (bâz-âmeden) istemesidir. Asil kuşun dünyevî sürgününden, davul sesini duyup nasıl döndüğünü anlatırken kullandığı imgeler son derece dokunaklıdır. Efendisinin koluna konup, başıyla sahibinin göğsüne sürtünür. Böylece daha önce kayıp ve şaşkın olan ruh, huzur ve sükûn içinde Rabb’ine döner. Sâfi Arpağuş, ‘Tasavvufta ‘Mantıku’t-tayr’ Mevlânâ’da Hz. Süleyman ve Kuşdili Tasavvuru’, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29/2, 2005, s.121-135

⁶¹⁶ Kâinat tuzağında Kaf dağının Simurg kuşuna yakınım, (onu) ararım. Uçmuş (dağılmış) yuvada, göğün en -yüksek katının tavus kuşuyum. Efsanevî kuşlar, lâ-mekân yani yuvasız, yuvaya muhtaç olmayan kuşlardır. Onların dünyevî olan yuva ve yiyinti gailisinden uzak olmaları, terk-i dünya yapmış olan dervişlerin halleri ile örtüşmektedir. Kafdağı’nın arkasına, bütün zorlukları aşarak giden ve kuşların şahını görebilen ‘simurg’ yani otuz kuş, aslında bir bilinç aydınlanması yaşamışlardır. Yani aradıklarının aslında kendileri veya kendilerinde olduğunu idrak etmişlerdir. Bu durum analogik olarak kendi iç dünyasında yolculuk yaparak Hak ve hakikati arayan sâlikin Hakk’ı müşahede etmeye başlamasıdır. Ali Yıldırım, Mevlânâ’nın Eserlerinde Kuş Sembolizmi, *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, Tuzla Belediyesi Kültür Yayınları, 3/6, İstanbul 2015, s.241 ...Kur’an-ı Kerim’in; ‘İbrahim Rabbine: Ey Rabbim! Ölüyü nasıl dirilttiğini bana göster, demişti. Rabbi ona: Yoksa inanmadın mı? Dedi. İbrahim: Hayır! İnanırdım, fakat kalbimin mutmain olması için (görmek istedim) dedi. Bunun üzerine Allah: Öyleyse dört tane kuş yakala, onları yanına al, sonra (kesip parçala), her dağın başına onlardan bir parça koy. Sonra da onları kendine çağır; koşarak sana gelirler. Bil ki Allah azîzdür, hakîmdir, buyurdu’ (Bakara 2/260) âyetindeki dört kuşa ait yorumudur. Bu dört kuş; kaz, tavus, karga ve horozdur. İfade ettikleri anlamları ise şu şekildedir: Kaz hırsı, tavus makam sevgisini, karga (kuzgun) uzun yaşama isteğini, horoz da şehveti temsil etmektedir. S. Arpağuş, a.g.m.

⁶¹⁷ Ondan başka kimse gönlümüzde aşk ateşini yakamaz. Ondan başka kimse göçüp gideceğimiz yerin yolunu kısaltamaz.

Hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men

Hallî ne-koned müşkil-i mâ illâ Hû⁶¹⁸

Hû hû hû hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men

Hey hey hey hey yâr hey dost hey hey hünkâr-ı men hey hey sultân-ı men

Hey hey subhân-ı men âh âh âh hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men âh

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Bişnev ez-ney çün hikâyet mî-koned

Vây hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men

Ez-cüdâyhâ şikâyet mî-koned **eyzân**⁶¹⁹

Ney hadîs-i râh-ı pür-hûn mî-koned **eyzân**

Kıssahây-ı 'aşk-ı Mecnûn mî-koned **eyzân**⁶²⁰

Selâm-ı sâni

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Âh yâr resîdem ber-leb-i deryâ be-dîdem

Hû vü yâ men hû âh yâr

Ta' allül mî-konem her dem heme yâ⁶²¹

Hû vü yâ men hû

[63a]

Hey hey ra' nâ-yı men hey hey zîbâ-yı men mergûb-ı men makkûl-i men yâr yâr hû

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

Âh yâr şenîdi **Şems-i Tebrîzî** be-yâyîd ber-ser-i bâzâr **âh yâr**

⁶¹⁸ Bütün insanlar tabip olsa neye yarar? Müşkülümüzü ondan başkası çözemez.

⁶¹⁹ Hikâyeyi neyden dinle, anlatıyor. Ayrılıklardan şikâyet ediyor.

⁶²⁰ Kan dolu yolun sözlerini ney söylüyor. Mecnûnâne aşkları anlatıyor.

⁶²¹ Gözlerimle denizin kenarına ulaştım. Her an mazeret arıyorum.

Be-dîdî mâh-ı meh-rûyeş heme Allahû illâ hû⁶²²

Hey hey ra'nâ-yı men hey hey zîbâ-yı men mergûb-ı men makbûl-i men yâr yâr hû

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

'Âşıkân evvel kadem ber her dü 'âlem mî-zened vây

Ba'd-ez-ân der-kûy-ı 'aşk ez-'âşıkî dem mî-zened vây⁶²³

Tâ berâyed ez-gedâyî nâm-ı mâ der kûy-ı dost vây

Kûs-ı sultânî-yi mâ der hû dü 'âlem mî-zened vây⁶²⁴

Sâkinân âsitân-ı 'aşk mânend celâl vây

Ez-ferâgat poşt-i pâ der-mülket-i Cem mî-zened vây⁶²⁵

Terennüm sâz perde-i hüseyî

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev ü hâkân olur⁶²⁶

Ayağının tozunu sürmecigin gözine

Nesne görür gözi kim vâlih ü hayrân olur⁶²⁷

[63b]

Terennüm sâz perde-i düğâh

⁶²² Hadi gelin! Tebrizli yiğit Şems'i anlayın (ona kulak verin). Ay yüzlü güzellerin hepsini görün.

⁶²³ Âşıklar her iki âleme de ayak basıyor. Ondan sonra aşk mahallesinde âşıklıktan dem vuruyor.

⁶²⁴ Dost meclisinde bizim nâmımız, kimsesizlikten böyledir. Sultânımızın davulu her iki âlemde de Hû çeker.

⁶²⁵ Aşk göğünün sakinleri Cenâb-ı Hakk'ın azametinin tecellisi gibidir. Hz. Süleyman'ın mülkünde kendi hakkını ayağın altına almak ve ondan vazgeçmektir.

⁶²⁶ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁶²⁷ Ayağının tozunu gözüne sürünce, o göz artık gördüğü her şeye hayranlığından dona kalır.

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Gûş ki be-Hak bâz büved der heme cây

Belî yâr âh belî dost yâr cân-ı men vây

O hîç sohen ne-şünûd illâ be-Hüdây⁶²⁸

Eyzân

V'ân dîde k'ez o nûr pezîred o-râ

Eyzân

Her zerre büved âyîne-i dost nümây⁶²⁹

Eyzân

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fâ'

Yâ Rab zi-dü kevn bî-niyâzem gerdân

V'ez efser fakr-ı ser-efrâzem gerdân⁶³⁰

Ender haremî-i mahrem-i râzem gerdân

Ân reh ki be-sûy nîst bâzem gerdân⁶³¹

Yâr yâr dost dost yâr yüregim yâr gör ki neler var vây

Vây vây vây yâr yüregim del cigerim gör ki neler var

Terennüm sâz perde-i nevâ

[64a]

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ul

Her âh ki ez-derd-i dilem mî-şenevî vây

Âzâde dilem gerçi kilem mî-şenevî vây⁶³²

⁶²⁸ Dinle! Her yer, mekân, mevki Hakk'a doğru olur. O, yok denecek kadar az duyulan sesler mutlaka Allah'tan gelir.

⁶²⁹ Onun kabullenen gözünün gördüğü her zerre, dost gösteren ayna olur.

⁶³⁰ Ya Rabbi, beni iki dünyaya da muhtaç etme. Fakirlik tâciyla yücelt beni.

⁶³¹ Haremde sırlarının mahremi kıl beni. Sana çıkmayan yoldan çevir beni.

Ger gûş be-hâl-i dil-i men bâz konî vây
Dâ'im zi-dilem dilem dilem mî-şenevî vây⁶³³

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün
Kad aşrikati'd-dunyâ min-nûri humeyyânâ
Ve'l-bedru gadâ sâkî ve'l-ke'su süreyyânâ⁶³⁴

Men kâne lehu 'aynun testabsirü 'an-gayb
Felye'ti 'alâ-şevkin fî-hidmeti Mevlânâ⁶³⁵

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî
Der-men be-demî zinde şevem yek-cân çi şeved sad cân-ı menî âh îmân-ı menî⁶³⁶

Âyîn-i şerîf der makâm (Hicâz) beste-i 'Abdürrahîm Efendi rahmetullâhu 'aleyh
mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

Men 'âşık-ı ân hüsne'm 'aşk-est münâcâtem
Hey yâr hey sultân-ı men vây âh
Ez savma 'a bîrûnem der-kûy-ı harâbâtem⁶³⁷
Hey yâr hey sultân-ı men vây yâr yâr

[64b]

Men bende-i sultânem sultân-ı cihân-bânem
Hey yâr hey sultân-ı men vây vây
Z'ân dem ki ruheş dîdem şûrîde vü hayrânem⁶³⁸

⁶³² Gönül derdimden çıkan her âh duyuluyor. Hür gönlümden geçen sözler duyuluyor.

⁶³³ Gönlümün hâline kulak verirsən yine duyarsın. Daima gönlümden (içerimden) duyuluyor.

⁶³⁴ Dünya bizim ateşimizin nuruyla aydınlandı. Dolunay bize sâkî, Ülker (yıldızı) de kadehimizdir.

⁶³⁵ Kimde gaybi gören göz (basiret) varsa, efendimizin hizmetinde şevke gelsin.

⁶³⁶ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsən ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁶³⁷ Ben o güzele âşığım, yakarışım aşkımdır. İbadet yerinin dışındayım, harabe mahallelerdeyim.

Hey yâr hey sultân-ı men vâ yâr yâr

Hey hey ihsân meded hey hey gufrân meded yâr yâr yâr yüregim yâr yâr

Yâr del cigerim vâ gör ki neler var

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilü/ fe'ul

Tâ bende zi-hod fânî-yi mutlak ne-şevved yâr yâr yâr

Tevhîd be-nezd-i o muhakkak ne-şevved yâr yâr yâr⁶³⁹

Tevhîd hulûl nîst nâ-bûden-i to-st yâr yâr yâr

Ver-ne be-güzâf-ı bâtl ne-şevved yâr yâr yâr mükerrer⁶⁴⁰

Yâr hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men hey hey ra'nâ-yı men

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Âftâb imrûz ber-şekl-i dîger tâbân şod-est âh

Ber-şu'â'eş hem-çü zerre cân-ı men raksân şod-est⁶⁴¹

Müşterî der-tâli'-st u mâh u zühre der-huzûr âh

Tâ ki bâ çevgân-ı zülf-i o mîr-i ân meydân şod-est⁶⁴²

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilü/ fe'ul

Yâ Rab to me-râ be-nefs-i tannâz me-dih

[65a]

Yâr yâr yâr cân cân-ı men âh

Bâ her çi coz ez-tost me-râ sâz me-dih⁶⁴³

Yâr yâr yâr cân cân-ı men âh

⁶³⁸ Ben sultânın kuluyum, cihan sultanının kuluyum. Yüzünü gördüm görelî şaşkınum, coşkuluyum.

⁶³⁹ Fânî olan, kendinden geçmedikçe Hak katında tevhid gerçekleşmez.

⁶⁴⁰ Tevhid, hulûl (ruhun başka bir varlığa girmesi) değildir, senin yok olman demektir. (Bu) Hurafe sözlerden hâsıl olursa uygun düşmez.

⁶⁴¹ Bugün Güneş gökyüzünde başka türlü doğmuştur. Işıkları benim canım gibi raks ediyor.

⁶⁴² Sevgilinin saçları o meydanın beyi olsun diye Ay ve Zühre huzura çıkmıştır.

⁶⁴³ Yâ Rabbim, beni nefsin eline bırakma. Senden başkasına beni itme.

Men der-to hemî girîzem ez-fitne-i hîş

Yâr hey sultân-ı men

Men ân toem me-râ be-men bâz me-dih⁶⁴⁴

Yâr yâr yâr yâr cân cân-ı men

Terennüm sâz perde-i nevâ

Selâm-ı sâni

mefû' lû/ mefâ' îlû/ mefâ' îlû/ fe' ûlûn

Dâdendeem ezel secde ber-rûy-ı sanem-râ

Ber-bâm-ı felek bordem ez ân rûy-ı 'alem-râ⁶⁴⁵

Hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men âh hey ra' nâ-yı men âh hey makbûl-i men âh

Mu' ciz be-nümâ ez-leb-i la' let çü Mesîhâ

Tâ zinde konî morde-i sad sâle-i gam-râ⁶⁴⁶

Hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men âh hey ra' nâ-yı men âh makbûl-i men

[65b]

Terennüm sâz perde-i hüseyinî

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtûn/ fâ' ilâtûn/ fâ' ilûn

'Âşıkân der-kûy-ı cânâ e's-salâ **belî yâr-ı men**

Sûy-ı ân hurşîd-i tâbân e's-salâ **belî yâr-ı men**⁶⁴⁷

E's-salâ ey 'âşıkân der-kûy-ı dost **belî yâr-ı men**

E's-salâ cân e's-salâ cân e's-salâ **belî yâr-ı men**⁶⁴⁸

⁶⁴⁴ Ben kendi nefsimin fitnesinden kaçmaktayım. Ben sana aitim, beni bana bırakma.

⁶⁴⁵ Ezelde, sevgilinin yüzüne karşı secde etmeyi bana nasip gördüler. Göğün zirvesine bayrağı diktim.

⁶⁴⁶ İsa gibi mucize gösteren kırmızı dudağın, yüz yıllık gamlı ölüye hayat verir. Hz. İsa yaratılış yönüyle diğer insanlardan farklıdır. O Rûh'ül-Kudûs'un nefesiyle yaratılmıştır. S. Kiraz, a.g.m.

⁶⁴⁷ Sevgilinin mahallesinde âşıklara davet var. Güneş o tarafa doğru daha da parlak doğuyor. Hadi gelin!

Şems-i Tebrîzî zi-bâlâ-yı felek belî yâr-ı men

Her zemânî mî-zened tân e's-salâ⁶⁴⁹

Terennüm sâz perde-i hüseynî

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev ü hâkân olur mükerrer⁶⁵⁰

Şerbetinün katresin her kim içer cür'asın

Gönli güher doluben sînesi 'ummân olur⁶⁵¹

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

Ey subh-ı sa'âdet zi-cebîn-i to hüveydâ

Ân hüsn çi hüsnet takaddes u te'âlâ⁶⁵²

[66a]

Ân-cây ki cism-est be-küllî heme ism-est

Ân-cây ki cân-est ne ism ü ne müsemma⁶⁵³

Yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr merâ dost yâr-ı men vây

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef' ülü/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fa'

Çün bende nei nidây-i şâhi mî-zen vây

⁶⁴⁸ Ey âşıklar, hadi gelin! Size candan davet var, davet var.

⁶⁴⁹ Gökyüzünün en yüce katında Tebrizli Şems, her vakit güneş (misali) doğuyor. Hadi gelin!

⁶⁵⁰ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁶⁵¹ Şerbetinin damlasından her kim bir yudum alırsa, gönlü cevher dolar ve yüreği derya deniz olur.

⁶⁵² Ey mutluluk sabahı, senin tarafında apaçıktır. Bu ne kadar da kusurdan uzak güzelliştir.

⁶⁵³ O makam(mevki) ki, gelip geçicidir. Herkes için isimdir namdır. O makam(fenâfillah) ki candır, isimlendirilmemiştir, geçici değildir.

Tîr-i nazarân çonân ki hâhi mî-zen **yâr yâr yâr mükerrer**⁶⁵⁴

Çün ez-hod u gayr-ı hod müselleme keştî **âh**

Bî-hod be-nişîn kûsî ilahi mî-zen **vây**⁶⁵⁵

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilü/ fe'ül

Men bâ-to çonânem ey nigâr-ı Hotenî

K'ender galatem ki men toem yâ to menî⁶⁵⁶

Ni men menem u ni to toyî ni to menî **yâr yâr yâr**

Hem men menem u hem to toyî hem to menî⁶⁵⁷

Terennüm sâz perde-i muhayyer

mef'ûlü/ mefâ'ilü/ mefâ'ilü/ fe'ul

Mevlâye ene't-tâibü mimmâ selefâ

Hel yukbelü 'özü 'âşıkîn kad telefâ⁶⁵⁸

Yâr yâr yâr mükerrer

Ez-kân nedâmetî sūdūden ü cefâ **yâr yâr**

[66b]

Mevlâye 'afallâh 'afallâhu 'afâ **mükerrer**⁶⁵⁹

Terennüm sâz perde-i hüseynî

mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fe'ilün (fa'lün)

⁶⁵⁴ Mademki kul değilsin, şahlık nidâsını çal (padişahlığını ilan et). Nazar okunu (bakışlarını) istediğin gibi at.

⁶⁵⁵ Hem kendinden hem başkasından kurtulunca, kendinden geçmişçesine ilahi davulu çal.

⁶⁵⁶ Ey Hotanlı güzel, ben ve sen o denli benzeriz ki! Bu nadir bulunur, (aslında) kâideye uymaz. Ben senim, sen bensin.

⁶⁵⁷ Ne ben benim ne sen sensin ne sen bensin. Hem ben benim hem sen sensin. Hem sen bensin.

⁶⁵⁸ Allah'ım, geçmiş günahlarıma tövbe ediyorum. Kendinden geçmiş âşığın özrünü kabul eder misin?

⁶⁵⁹ Cahilin pişmanlığı eziyet çekmek ve men edilmektir. Allah onu affetsin! (Allah'ım beni affet)

Kocâ-est mutrib-ı dil nâz na‘re-hây-ı salâ
Der-efgened dem-i o der-hezâr ser sevdâ **mükerrer**⁶⁶⁰

Çü âftâb-ı cemâlet ber amed ez-maşrık
Zi-zerre zerre şenîdem ki nâm-ı **Mevlânâ mükerrer**⁶⁶¹

Selâm-ı râbi‘

Sultân-ı menî **âh** sultân-ı menî ender dil ü cân **îmân-ı menî âh**
Der-men be-demî **âh** men zinde şevem yek-cân çi şevved sad cân-ı menî **âh** **îmân-ı menî**⁶⁶²

Âyîn-i şerîf

Der makâm (‘acem) pûselik beste-i ‘Abdûlbâki Efendi rahmetullâhu ‘aleyh
mef‘ûlü/ mefâ‘îlün/ mef‘ûlü/ mefâ‘îlün

Ân kesî ki to-râ dâr ki ez-‘ıyş çi kem dâred
Yâr yâr yâr hey sultân-ı men hey dost
V‘ân kesî ki to-râ bîned ey mâh çi gam dâred⁶⁶³

Eyzân

Pes ‘âşık-ı âşüfte âsûde vü hoş hufte

[67a]

Eyzân

Der-sâye-i ân zülfi kû halka vü ham dâred⁶⁶⁴
Yâr yâr yâr hey sultân-ı men dost hey
Yâr yâr yâr hey hey ihsân meded dost dost dost dost

⁶⁶⁰ Gönül çalgıcısı nerede! Onun nefesi, ‘‘Haydi’’ (diyerek) binlerce başı sevdaya düşürsün.

⁶⁶¹ Yüzün güneş gibi doğudan doğunca Mevlânâ’nın nâmını bütün zerrelere işittim.

⁶⁶² Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁶⁶³ Sana sahip olan kimsenin içi hayat sevinciyle dolar. Ey ay (gibi güzel), o kimseler seni görenin ne derdi olur?

⁶⁶⁴ Nice perişan âşık, huzurlu ve sakin uyumuştur. O kıvrımlı saçlarının gölgesinde (uyumuştur).

Hey gufrân meded yâr yâr yâr hey sultân-ı men dost hey

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

İmrûz cemâl-i to sîmâ-yı diger dâred hey dost hey yâr

İmrûz leb-i nûşet helvâ-yı diger dâred hey dost hey yâr⁶⁶⁵

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Ey ki ez-hurşîd bihter rûy-i to yâr yâr

Men gulâm-ı zülf çün Hindû-yı to yâr yâr⁶⁶⁶

Bînem ân rûzî ki bâşem ey sanem yâr yâr

Ser-nihâde mest ber zânû-yı to yâr yâr⁶⁶⁷

Hey dost yâr yâr yâr hey sultân-ı men dost

Terennüm sâz perde-i 'acem

Selâm-ı sâni

Sultân-ı menî âh sultân-ı menî âh ender dil ü cân î mân-ı menî âh

Der-men be-demî âh men zinde şevem âh yek cân çi şevved sad cân-ı menî âh î mân-ı menî⁶⁶⁸

[67b]

Terennüm sâz perde-i nevâ

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

'Âşıkân lâf ez-tebârek rabbüne'l-a'lâ zenend hey

Sâdıkân lebbeyk-i vahyullâhi mâ evhâ zenend hey⁶⁶⁹

⁶⁶⁵ Bugün senin güzelliğinin diğer yüzü görüldü. Bugün tatlı dudakların başka bir tada büründü.

⁶⁶⁶ Ey yüzü güneşten daha güzel olan (sevgili), ben Hintli gibi saçlarının kölesiyim.

⁶⁶⁷ Ey put kadar güzel (sevgili), (senin) sarhoş bir hâlde başımı dizine yasladığım günü görecek miyim?

⁶⁶⁸ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda, gönlümde î mânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁶⁶⁹ Âşıklar, "Yüce Rabbimiz mübârektir" der. Sâdıklar ise, Hakk vahyettiği için "buyur" derler.

Lâ-cerem hem ‘âşıkân ü sâdıkân ez-sûz-i dil **hey**
 Darb-hâ ber-tabl-ı *subhâne’llezî esrâ* zenend **hey**⁶⁷⁰

Terennüm sâz perde-i ‘acem

müfte‘ilün/ fâ‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur
 Kulu olan kişiler **âh** hüsrev ü hâkân olur⁶⁷¹

Sen mâlike tapma gel köşk ü sarây yapma gel
 Şol çalışup yabduguş soğucu vîrân olur⁶⁷²

Terennüm sâz perde-i ‘acem

mef‘ülü/ mefâ‘ilün/ mef‘ülü/ mefâ‘ilün

Kad aşrikati’d-dunyâ min-nûri humeyyânâ
 Ve’l-bedru gadâ sâkî ve’l-ke’su süreyyânâ⁶⁷³

Es-safvetu îmânî ve’l-halvetu bustânî
 Ve’l-ma‘şeru nedmânî ve’l-verdu muhayyânâ⁶⁷⁴

müfte‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Âh güzelin aşkına hâlâtına

Yandı yürek ‘aşkı harârâtına⁶⁷⁵

⁶⁷⁰ Şüphesiz hem âşıklar hem de sâdıklar gönülleri yanarak ‘‘Allah bütün noksanlıklardan münezzehtir’’ davulunu çalarlar. (İsrâ 17/1) Bütün varlıkların tespiti o kudretedir ki, ayetlerimizden bazılarını kendisine gösterelim/ kendisini ayetlerimizden bir parça olarak gösterelim diye kulunu, gecenin birinde Mescid-i Haram’dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa’ya/ o en uzak secdegâha yürütmüştür. Hiç kuşkusuz, O’dur Semî’ ve Basîr.

⁶⁷¹ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁶⁷² Sahip olduklarıyla övünme, köşk saray yapma (dünya malına bel bağlama). Ne kadar çalışıp mal mülk sahibi olsan da sonunda herşey yıkılır. (Sana kalan koca bir hiç olur)

⁶⁷³ Dünya bizim heyecanımızın/hiddetimizin nuruyla aydınlandı. Dolunay sâkimiz, süreyya yıldızı kadehimiz oldu.

⁶⁷⁴ Saflık imânım, yalnızlık bostanım, kalabalık(ta bulunmak) pişmanlığım; gül yüzümüzdür (çehremiz güldür).

[68a]

And içeyim gayrı güzel sevmeyem **dost**

Tanrı vü Tanrının âyâtına⁶⁷⁶

Terennüm sâz perde-i çârgâh

müfte‘ilün/ fâ‘ilân/ müfte‘ilün/ fâ‘ilân

Bâz ez-ân kûh-ı Kâf âmede ‘Ankâ-yı ‘aşk

Bâz ber-âmed zi-cân u na‘re-i hey-hâ-yı ‘aşk⁶⁷⁷

‘Aşk nidâ-yı bülend ü kerd be âvâz-ı pest

K‘ey dil ü bâlâ niger kadd ü bâlâ-yı ‘aşk⁶⁷⁸

Terennüm sâz perde-i ‘acem

müfte‘ilün/ fâ‘ilân/ müfte‘ilün/ fâ‘ilân

Câme siyeh kerd küfr nûr-ı **Muhammed** resîd

Tabl-ı bekâ güftened mülk-i muhalled resîd⁶⁷⁹

Ez-pey-i nâ-mahremân kufl zedem ber-dehân

Hîz mi-gû mutribân ‘işret-i ser-med resîd⁶⁸⁰

Selâm-ı râbi‘

Sultân-ı menî **âh** sultân-ı menî âh ender dil ü cân **îmân-ı menî âh**

⁶⁷⁵ Âh güzelin aşkından ve hallerinden (onun aşkının) ateşinden yüreğim yandı.

⁶⁷⁶ Tanrı’ya ve âyetleri üzerine and içerim ki, artık güzel sevmeyeceğim.

⁶⁷⁷ Yine aşkın Anka kuşu o Kaf dağından geldi. Aşkın seslenişi ve narası candan koştı.

⁶⁷⁸ Aşk kısık bir sesle yüksek seslenişte bulundu: ‘‘Ey yüce gönül! Aşkın yüksek boyuna bak!’’

⁶⁷⁹ Kâfirlerin elbisesi siyah olur. Hz. Muhammed’in ışığı geldi. Sonsuzluk davulu çalındı, ebedî saltanat devri geldi.

⁶⁸⁰ Gizli olmayanlar yüzünden (onlar anlamasın diye) ağızıma kilit vurdum. Kalk, söyle çalgıcı, sonsuz eğlence zamanı geldi.

Der-men be-demî âh men zinde şevem âh yek cân çi şevd sad cân-ı menî âh îmân-ı
menî⁶⁸¹

Âyîne-i şerîf der makâm (‘ırâk) beste-i Şeydâ Hâfız Efendi rahmetullâhu ‘aleyh

[68b]

mef‘ûlü/ mefâ‘îlün/ mef‘ûlü/ mefâ‘îlün

Mâ hest ne-mî-dânem hurşîd ruhet yâ ne

Hey cân-ı men hey hey sultân-ı men âh

Bu ayrılık odına cânem nice bir yâne⁶⁸²

Eyzân

Sevdâ-yı ruh-ı Leylî hâsıl-ı mâ haylî

Hey cân-ı men hey hey sultân-ı men

Mecnûn gibi vâveylî oldım dil-i dîvâne⁶⁸³

Eyzân

Hey hünkâr-ı men hey mîrem vây hey hey ihsân meded yâr yâr yar yüregim

Del cigerim vây gör ki neler var âh

müstef‘îlün/ müstef‘îlün/ müstef‘îlün/ müstef‘îlün/

Ey Hâlık-ı heft-âsmân dermândeem feryâd-res

Yâr hey sultân-ı men âh

V’ey râzık-ı pîr ü cevân dermândeem feryâd-res⁶⁸⁴

Eyzân

Ey kâdir-i her ins ü cân dârende-i kevn ü mekân⁶⁸⁵

⁶⁸¹ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁶⁸² Yüzün ay mı güneş mi bilmem. Bu ayrılık ateşinden canım daha ne kadar yanacak?

⁶⁸³ Leyla’nın çehresine sevdalanmak, nicedir bizde peydâ olmuştur. Perişan gönlüm Mecnun gibi feryat ediyor.

⁶⁸⁴ Ey yedi kat göğün yaratıcısı(Allah) çaresizim feryadıma yetiş. Ey genç yaşlı herkesin rızkını veren (Allah) çaresizim feryadıma yetiş.

⁶⁸⁵ Ey insan ve cinlere kudreti yeten, kâinatı saklayan

Eyzân

[69a]

Dânende-i râz-ı nihân dermândeem feryâd-res⁶⁸⁶

Eyzân

Ey nâm-ı to ber-kâm-ı leb hânem to-râ her rûz u şeb

Eyzân

Ey kâr-sâz-ı her sebeb dermândeem feryâd-res⁶⁸⁷

Eyzân

Hey hey hünkâr-ı men hey hey ra' nâ-yı men âh

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Düş reftem der-meyân-ı meclis-i sultân-ı hîş

Ber-kef-i sâkî be-dîdem der-sûrahî cân-ı hîş⁶⁸⁸

Güfemeş ey cân-ı cân-ı sâkiyâ behr-i Hüdâ

Pür kon in peymâne-râ vü me-şken in peymân-ı hîş⁶⁸⁹

Hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men hey ra' nâ-yı men hey hey hey yâr yâr hey makbûl-i men

Selâm-ı sâni

Sultân-ı menî âh sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî âh

Der-men be-demî âh men zinde şevem yek cân çi şevad sad cân-ı menî âh îmân-ı menî âh⁶⁹⁰

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/

⁶⁸⁶ Gizli sırrı bilen (Allah) çaresizim feryadıma yetiş.⁶⁸⁷ Dudaklarımın işi gece ve gündüz seni (senin adını) anmaktır. Her sebebi yaratan (Allah), çaresizim feryadıma yetiş.⁶⁸⁸ Dün gece sultanımın meclisine katıldım. Sakinin elinde canıma (can katan) sürahiye gördüm.⁶⁸⁹ Ona dedim ki: "Ey can saki! Her (şey) Allah'tan (gelir), kendi sözünden dön ve bu kadehe, dostun kadehine daha fazla (şarap) koy."⁶⁹⁰ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân men cân-ı cânân yâftem

[69b]

Ey sâdıkân ey sâdıkân men nûr-ı îmân yâftem⁶⁹¹

Ey zâlim yâr mîrem

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Der-dil ü cân hâne kerdî 'âkıbet **belî yâr-ı men**

Her dü râ dîvâne kerdî 'âkıbet **belî yâr-ı men**⁶⁹²

Ey zi-'âşket 'âlemî vîrân şode **belî yâr-ı men**

Kasd-ı în vîrâne kerdî 'âkıbet **belî yâr-ı men**⁶⁹³

Ey dil-i mecnûn u ez-mecnûn beter **belî yâr-ı men**⁶⁹⁴

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev-i hâkân olur **yâr mükerrer**⁶⁹⁵

Sen mâlike tapma gel köşk ü sarây yapma gel

Şol çalışup yabduguş soğucı vîrân olur⁶⁹⁶

⁶⁹¹ Ey âşıklar, ey âşıklar sevgilinin ruhunu buldum. Ey sâdık olanlar, ben îman ışığını buldum.

⁶⁹² Can ve gönül için en sonunda yurt yaptın, her ikisini de sonunda delirttin.

⁶⁹³ Âlemi perişan eden âşktır, bunun amacı en sonunda (âlemi) yıkmaktır.

⁶⁹⁴ Ey deli gönül, ey deliden de beter gönül!

⁶⁹⁵ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁶⁹⁶ Sahip olduklarınla övünme, köşk saray yapma (dünya malına bel bağlama). Ne kadar çalışıp mal mülk sahibi olsan da sonunda herşey yıkılır. (Sana kalan koca bir hiç olur)

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Mâ der-dü cihân gayr-ı Hüdâ yâr ne-dârîm

Coz yâd-ı Hüdâ hiç dige kâr ne-dârîm âh⁶⁹⁷

[70a]

Müşâk-ı dil ü cân-ı to Şemsü'l-Hak Tebrîzî

Der-âyîne-i coz v'âyine dîdâr ne-dârîm hey hey⁶⁹⁸

Yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr merâ dost

Yâr-ı men merâ dost yâr-ı men vây

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ / mefâ'îlü/ fe'ûlün

İmrûz semâ'est ü müdâm-est ü sakâyî

Gerdân şode ber-cemi' kadeh-hây-i 'atâyî⁶⁹⁹

Fermân-ı sakiyullâh resîd-st be-nuşîd âh

În ten heme cân şevk zi-ihvân safâyî⁷⁰⁰

Terennüm sâz perde-i hüseyî

müfte'îlün/ müfte'îlün/ fâ'îlün

Her ki zi-'uşşâk gorîzân şeved hey

Bâr-ı dîger hâce peşîmân şeved hey⁷⁰¹

Her ki sebûy-ı to keşed 'âkıbet hey

⁶⁹⁷ Biz her iki cihanda da Allah'tan gayrı yar bilmeyiz. (Bizim) Allah'ı zikretmekten başka bir işimiz yoktur.

⁶⁹⁸ Ey Şems, senin canına ve gönlüne talibiz. Senin aksinden başka güzel yüz bilmeyiz.

⁶⁹⁹ Bugün her nefeste Allah'ın adını zikretme ve işitme, sakilik yapma günüdür. Dağıtılan kadehlerin toplanıp döndürüldüğü gündür.

⁷⁰⁰ Allah'ın nurunu saçan kimsenin emri, içenlere ulaştı. Bütün insanların canı ve ruhu, dostun gönül şenliği ile zevklendi.

⁷⁰¹ Ey hoca! Âşıklardan kaçan sonunda pişman olur.

Der-harem-i 'işret-i sultân şevd⁷⁰²

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Vesvese-i ten gozeşt gulgule-i cân resîd

Mûr fûrû şüd be gûr hayl-i Süleymân resîd⁷⁰³

În felek-i âteşî çend koned serkeşî

[70b]

Nûh be-keştî ne-şost cûşeş tufân resîd⁷⁰⁴

Çend muhannet nijâd da'vi-yi merdî koned

Rüstem hançer keşîd Sâm-ı Nerîmân resîd⁷⁰⁵

Mihnet-i Ya'kûb-râ fâka-i Eyyüb-râ

Çâre-i dîger ne-bûd rahmet-i Rahmân resîd⁷⁰⁶

Yar yüregim yâr gör ki neler var âh yüregim del ki cigerim gör ki

Neler var yâre haber var âh

mefâ' ilün/ fe' ilâtün/ mefâ' ilün/ fe' ilün (fa' lün)

Gözüm ki kana boyandı şerâbı neyleyeyim

Ciger ki odlara yandı kebâbı neyleyeyim⁷⁰⁷

⁷⁰² Sonunda senin testini taşıyan (kişi), içki meclisine sultân olur.

⁷⁰³ Beden vesvesesi geçti gitti, can çılgılığı geldi, karıncalar yuvalarına girdi, Süleyman'ın ordusu geldi.

⁷⁰⁴ Bu yanan gökyüzü ne zamana kadar âsılık edecek? Nuh gemiye bindi, çoşan tufanın (sularıyla) yıkandı.

⁷⁰⁵ Mumyalanan ölümler daha ne kadar mertlik davasına girecek? Rüstem hançerini çekti, Sam ve Neriman geldi. Sâm; Şehnâme'de adı geçen bu kahraman Ferîdun zamanında yaşamıştır. Nerîman'ın oğlu olup çok kuvvetli imiş. Oğlu Zâl doğduğu zaman saç, kirpik ve kaşlarının bembeyaz olmasından dolayı onu dağa atıp gelmiştir. (İ. Pala, 2004: 390) Nerîmân; Rüstem'in dedesi olan Sâm'ın babasıdır. İran mitolojisinde adı oğlu Sâm ile yiğitliği ile anılır. İ. Pala, *a.g.e.* Rüstem; İran'ın ünlü kahramanı, adı Şehnâme'de övgüyle anılır. Cemşîd soyundan gelen Nerîmân'ın torunu ve Sâm'ın oğlu olan Sicistân ve Seyistân hükümdarı Zâl'in oğludur. Daha delikanlılığında birçok devleri öldürmüş ve olağanüstü başarılar göstermiştir. Zâl, saç, kaş ve kirpikleri beyaz olarak doğduğu için bu lâkabı almıştı. Bu hali uğursuzluk sayan babası Sâm, "Bu benim oğlum değildir" diyerek onu Elburz dağına atmış. Zâl, orada simurg denen kuş tarafından beslenip büyütülmüştür. İ. Pala, *a.g.e.*

⁷⁰⁶ Eyyüb'ün mihnetine, Yakub'un fakirliğine başka çare yoktu. Allah'ın rahmeti yetiştirdi.

Ne yâre yaradı cismim ne bana bilmem hiç
İlâhî ben bu bir avuc türâbı neyleyeyim⁷⁰⁸

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân **îmân-ı menî âh**
Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevved **sad cân-ı menî âh îmân-ı menî**⁷⁰⁹

Âyîne-i şerîf

Der makâm (beste-nigâr) Sâdık Efendi rahmetullâhu ‘aleyh
fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Akbele’s-sâkî ‘aleynâ hâmilen ke’sel-müdâm **hey yâr hey dost cân-ı men cânân-ı men**

[71a]

Fe’şrebû min ke’si huldin ve’trukû ekle’t-taâm **ey zân**⁷¹⁰

Yâ nedîmî selsebilen nahnu aynü’s-selsebîl **ey zân**

Kum lenâ neftah cinânen min cinânin yâ gulâm⁷¹¹

Hey hey sultân-ı men hey hey hünkâr-ı men hey hey ra‘nâ-yı men

Yâr yâr yâr yüregim yâr yâr yüregim del cigerim gör ki neler vâr

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Ân semâ‘-ı Mevlevî mesmû‘ bâdâ tâ ebed

Hey hey hey cân-ı men yâr hey sultân-ı men

V’în livâ‘-i ma‘nevî merfû‘ bâdâ tâ ebed⁷¹²

⁷⁰⁷ Gözüm kana boyandı, şarabı ne eyleyeyim? Ciğer ateşlere yandı, kebabı ne eyleyeyim?

⁷⁰⁸ Bedenim ne sevgiliye ne de bana yaradı. Yarabbi, bu bir avuç toprağı ne yapayım?

⁷⁰⁹ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

⁷¹⁰ Sâkî, (elinde) şarap kadehi olduğu halde bizi karşıladı. “Ebedîlik kâsesinden için ve yemeğı bırakın” dedi.

⁷¹¹ Ey dostum! Bir sebil akıt. Biz selsebil kaynağıyız. Ey hizmetkâr, bizim için kalk cennetlerden bir cennet açalım.

⁷¹² Mevlevî semâsı duyuldu, sonsuz olsun. Ve o manevi bayrak dalgalandı, sonsuz olsun.

Eyzân

‘Âşıkân feyz-i Hak-râ ictimâ‘ ü istimâ‘

Eyzân

În semâ‘-ı Mevlevî mesmû‘ bâdâ tâ ebed⁷¹³

Hey hey sultân-ı men hey hey hünkâr-ı men hey hey ra‘nâ-yı men yâr yâr yâr

Yüregim yâr yâr yüregim del cigerim gör ki neler vâr

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Her ki cûyed rûz u şeb râh-ı rızâ-i Mustafâ

[71b]

Hey hey cân-ı men hey hey sultân-ı men hey hey makbûl-i men

Lâ-cerem râzı bûd ez vey Hüdây-i Mustafâ⁷¹⁴

Eyzân

Ez-berây-ı rahmet mecmû‘-ı ‘âlem âmed-est Mustafâ

Eyzân

Mustafâ ber-‘âlem ü ‘âlem berây-ı Mustafâ⁷¹⁵

Eyzân

Selâm-ı sâni

Sultân-ı menî sultân-ı menî ender dil ü cân îmân-ı menî âh

Der-men be-demî men zinde şevem yek-cân çi şevved sad cân-ı menî âh⁷¹⁶

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/

⁷¹³ Âşıklar Hakk’ın feyzinde toplandı ve O’na kulak verip dinledi. Bu Mevlevî semâsı ebediyen dinlenir olsun.

⁷¹⁴ Her kim ki, gece ve gündüz Hz. Muhammed’in yolunda giderse, Hz. Muhammed’in Hüdâ’sı da ondan şüphesiz râzı olsun.

⁷¹⁵ Muhammed Mustafâ, âleme rahmet olarak gelmiştir. Mustafâ âleme ve âlem Mustafâ’nın rahmetine (kavuşmuştur).

⁷¹⁶ Sultânım sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.

Ey ‘âşıkân ey ‘âşıkân men ‘âşık-ı dîrîneem **âh**

Ey sâdikân ey sâdikân men ‘âşık-ı dîrîneem⁷¹⁷

Âh zâlim yâr mîrem

Selâm-ı sâlis

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Âmed ân mahbûb-ı insân **merhabâ yâr dost belî yâr-ı men**

Sad-hezârân lutf u ihsân **merhabâ yâr dost belî yâr-ı men**⁷¹⁸

[72a]

Âmeden mahbûb-ı cümle kâ’inât **yâr dost belî yâr-ı men**

Bâ-kemâl fazl-ı Rahmân merhabâ **eyzân**⁷¹⁹

Şems-i Tebrîzî be-hân ez-levh-i dil **eyzân**

Âyet-i cân der-sad elhân merhabâ **eyzân**⁷²⁰

Terennüm sâz perde-i eviç

müfte‘ilün/ fâ‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev-i hâkân olur **mükerrer**⁷²¹

İşbu sûretdir kamu ol tâyîdir bu ‘amû

Şart-ı müslümânlığın sıdk-la îmân olur⁷²²

⁷¹⁷ Ey âşıklar ey âşıklar, ben kadîm bir âşığım. Ey sâdiklar ey sâdiklar, ben kadîm bir âşığım.

⁷¹⁸ Yüzbinlerce lütuf ve ihsan sahibi, insanların sevgilisi geliyor, O’na selam olsun!

⁷¹⁹ Bütün kâinatın sevgilisi olan o yüce kişi, Cenâb-ı Hakk’ın rahmeti ve ihsanıyla geliyor, O’na selam olsun!

⁷²⁰ Gönlünün yüzünde Şems-i Tebrizi ve yüzlerce nağmede canların izini okuyan, Selam olsun (sana)!

⁷²¹ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şâhi olur.

⁷²² Yol budur, herkes arzusuyla (gider). Müslümanlığın şartı, hakîkate muvafık olma ve îman etmedir.

Terennüm sâz perde-i eviç

müfte' ilün/ mefâ' ilün/ müfte' ilün/ mefâ' ilün

Ey büt-i nâzenîn-i men dest-i men-est ü dâmen-est vây

Serv-i semen-berîn-i men dest-i men-est ü dâmen-est vây⁷²³

Kıble-i dil serây-ı to Ka'be-i cân hevây-ı to vây

Rûy-ı men-est pây-ı to dest-i men-est ü dâmen-est vây⁷²⁴

müfte' ilün/ mefâ' ilün/ müfte' ilün/ mefâ' ilün

Bülbül-i bâğ-ı o menem 'akl kocâ vü men kocâ vây

Çeşm-i çerâğ-ı o menem 'akl kocâ vü men kocâ vây⁷²⁵

[72b]

Hestî-yi Hak havâleem bahr büved nevâleem vây

Keştî-yi Nûh piyâleem 'akl kocâ vü men kocâ vây⁷²⁶

Hey hey yâr hey hey dost yâr yâr-ı men yâr âh-ı men yâr-ı merâ

Dost yâr-ı men vây

Terennüm sâz perde-i eviç

fâ' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilün

Her ki ruhsâr-ı to bîned be-gülistân ne-reved vây

Her ki derd-i to keşed cânib-i dermân ne-reved vây⁷²⁷

Her ki der-hâne demî bâ-to be-halvet be-nişest vây

⁷²³ Ey nazlı güzel, benim elim senin eteğindedir. Ey benim selvi boylum, yasemin tenlim!

⁷²⁴ Gönül kıblesi senin sarayıdır. Canım, aşkının Kabesidir, benim yüzüm ayağının altındadır. Elim, senin eteğindedir.

⁷²⁵ O bağımlı bülbül (âşığı) benim, akıl nerededir? Ben neredeyim? Onun kandili benim, akıl nerede, ben neredeyim?

⁷²⁶ Hakk'ın varlığı benim dayanağım, deniz; içeceğim, Nuh'un gemisi; kadehimdir. Akıl nerede ben neredeyim?

⁷²⁷ Senin güzel yüzünü gördüğümden beri gül bahçesine uğramam. Senin derdine düştüğümden beri derman aramam.

Bâ-temâşâ-yı gül ü lâle vü reyhân ne-reved **vây**⁷²⁸

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

Kad aşrikati'd-dunyâ min-nûri humeyyânâ

Ve'l-bedru gadâ sâkî ve'l-ke'su süreyyânâ⁷²⁹

Men kâne lehu 'aynun testabsirü 'an-gayb

Felye'ti 'alâ-şevkin fî-hidmeti Mevlânâ⁷³⁰

Selâm-ı râbî'

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâ âhire⁷³¹

Âyîn-i şerîf der-makâm (sabâ) beste-i İsmâ'il Dede rahmetullâhu 'aleyh

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

[73a]

Bişnevîd ez-nâle-i bang-ı rebâb **hey yâr yâr**

Nüktehây-ı 'aşk der her gûne bâb **hey hey hey**⁷³²

Yâr pîr-i men âh

Bâ-figân u nevha gûyân dâ'imâ **hey yâr yâr**

Ey Hüdâ vü ey Hüdâ vü ey Hüdâ⁷³³

Hey hey hey yâr-ı men pîr-i men âh

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Taht u fark ez-'aşk âmed der-vücûd **hey yâr yâr**

⁷²⁸ Bir an olsun seninle birlikte tenhaya çekilmek, gül, lale ve reyhana ibretle bakmak gibidir.

⁷²⁹ Dünya bizim heyecanımızın/hiddetimizin nuruyla aydınlandı. Dolunay sâkimiz, süreyya yıldızı kadehimiz oldu.

⁷³⁰ Kimde gaybi gören göz (basiret) varsa, efendimizin hizmetinde şevke gelsin.

⁷³¹ Sultânım sultanımsın sen benim. (Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın.)

⁷³² Rebabın darbe sesindeki inlemeyi dinleyin. Her darbe, aşkın türlü hallerini anlatıyor.

⁷³³ Daima Allah Allah Allah diyerek ağlayıp feryat eder.

Hem zemîn-i tîre hem çarh-ı kebûd⁷³⁴

Hey hey hey yâr-ı men pîr-i men âh

Ez-muhabbet-zâd hestî der-cihân hey yâr yâr

Behr-i hikmet tâ şevved Hâlık ‘ayân⁷³⁵

Hey hey hey yâr-ı men pîr-i men âh

Mahbûb-ı men mergûb-ı men matlûb-ı men mükerrer hey hey hey yâr-ı men yâr-ı men
âh

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Der-târîkat evvelân bâşed ki dil hey yâr âh

Der-derûn-ı ten şevved sâfi vü gil⁷³⁶

Hey hey hey yâr-ı men pîr-i men âh

[73b]

‘Aşk-ı merdân ber-ter ez- ‘aşk-ı Hüdâ-st pîr-i men

Z’ân ki der-merdân Hüdâ-râ sırr hâst pîr-i men⁷³⁷

Âh Hest Hak ma‘bûd-ı cümle der-cihân âh pîr-i men

Nîst kes ez-bendegî-yi o cihân pîr-i men⁷³⁸

Âh hey hey yâr yâr-ı men hey hey yâr yâr-ı men âh dest-gîrem yâr yâr-ı men

Yar yüregim del cigerim yâr gör ki neler var âh mahbûb-ı men vây âh âh

Hey hey makbûl-i men vây

Selâm-ı sâni

Sultân-ı menî ilâhire

⁷³⁴ Mavi gökyüzü de karanlık yeryüzü de, şahlık da seçkinlik de aşktan vücut bulur.

⁷³⁵ Hayırlı olan ne varsa Allah’tan geldiği gibi cihanın varlığı da (Allah’a olan) aşktan doğmuştur.

⁷³⁶ Su ve toprak (çamur) insanın mayasıdır. Gönül de herşeyden önce bu yoldan geçer. (Ruh bendende su gibi saf olursa, kişi Allah’tan başka hiçbir şeye bakmaz.)

⁷³⁷ İnsanların aşkı Allah aşkından ötürü üstündür. Çünkü insanlarda Hakk’ın sırları vardır.

⁷³⁸ Hakk, dünyadaki bütün varlıkların yaratıcısıdır. Kimse O’nun kulluğundan çıkmaz.

Terennüm sâz perde-i çârgâh

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Hem-çü Âdem her velî nûr-ı Hüdâ-st belî yâr-ı men

Tâ ne-pindârî ki Hak ez v'ey cüdâ-st belî yâr-ı men⁷³⁹

Z'ân melâ'ik secde ârendeş zi-cân belî yâr-ı men

K'ender o dîdened nûr-ı bî-kerân belî yâr-ı men⁷⁴⁰

Hak halîfeş kerd der-arz u semâ belî yâr-ı men

[74a]

Tâ ki kereded sûy-ı menzil reh-nümâ hey hey yâr-ı men⁷⁴¹

Terennüm sâz perde-i neva

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev-i hâkân olur mükerrer⁷⁴²

Sana direm ey dede sanma bizi dünyada

Nefs-i dîvîn zabt iden dünyada Süleymân olur⁷⁴³

Terennüm sâz perde-i neva

mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

⁷³⁹ Âdem gibi her insan da Hüdâ'nın ışığından (doğmuştur). Hakk'tan uzakta, ayrı zannetmeyesin.

⁷⁴⁰ O melekler (Allah'a) candan secde ettiler. Çünkü onda sonsuz olanın (Allah'ın) ışığını gördüler.

⁷⁴¹ Allah onu, menzile doğru yol gösterici olsun diye, yerde ve gökte halife yaptı.

⁷⁴² Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁷⁴³ Ey dede, sana diyorum bizi dünyada sanma. (Dünyanın fâniliğine biz kanmayız.) Şeytâni nefsinin zabteden dünyada Süleyman olur.

Ben bilmez idim gizli ‘ayân hep sen imişsin
Tenlerde vü cânlarda nihân âh âh hep sen imişsin yâr yâr

Senden bu cihân içre nişân ister idim mükerrer
Âhir bunı bildim ki cihân âh âh hep sen imişsin yâr yâr⁷⁴⁴

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ûlün
Olduk yine biz secde-ber-i nâr-ı muhabbet
Olmaz dilimiz beste-i efkâr-ı muhabbet⁷⁴⁵

Cân u dilimi eyler idim gamzene teslîm mükerrer
Mahrûmî-i gam olsa dil-i zâr-ı muhabbet⁷⁴⁶

[74b]

Terennüm sâz perde-i eviç
mef‘ûlü/ mefâ‘îlün/ mefâ‘îlün/ fa‘

Ey maksâd-ı ‘âşıkîn olan Mevlânâ yâr yâr yâr yâr-ı men
Ey neş’e-i mü’mînîn olan Mevlânâ eyzân⁷⁴⁷

Bî-çâreleriz hâlimize rahm eyler eyzân
Bî-çârelere mu‘în olan Mevlânâ eyzân⁷⁴⁸

Dost dost yâr yâr-ı men

Selâm-ı râbi‘

Sultân-ı menî ilâhire⁷⁴⁹

⁷⁴⁴ Ben bilmezdim ama gizliliği âşikar olan senmişsin. Ruhlarda ve bedenlerde gizli olan hep sen imişsin. Bu dünyada senden bir iz, işaret istedim. Sonunda anladım ki, bu cihan senmişsin.

⁷⁴⁵ Biz yine aşkın ateşine secde ettik. Fikrimizde aşkın efkârına bağlanmak vardır.

⁷⁴⁶ Aşkla inleyen gönlün gamı gizli olsa da, bir bakışına canımı ve gönlümü teslim ederdim.

⁷⁴⁷ Ey âşıklığın maksadı olan Mevlânâ, ey inananların neşesi olan Mevlânâ!

⁷⁴⁸ Çaresizlere yardımcı olan Mevlânâ, çaresiz olan bizlere merhamet et.

Âyîn-i şerîf der makâm-ı (sabâ) pûselik beste-i Dede Efendi rahmetullâhu ‘aleyh
mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlün/ fâ‘

Âteş ne-zened der-dil-i mâ illâ hû yâr hû yâr-ı men hû
Kûteh ne-koned menzil-i mâ illâ hû yâr hû yâr-ı men hû⁷⁵⁰

Ger ‘âlemiyân-ı cümle tabîbân bâşed yâr hû yâr-ı men hû
Halli ne-koned müşkil-i mâ illâ hû yâr hû yâr-ı men hû⁷⁵¹

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ûlün

mef‘ûlü/ fe‘ûlün/ mef‘ûlü/ fe‘ûlün

Hey hey Ne ‘acâib bezemiş hüsn ile yârı

Bu sûret-i yârî bu nakş-ı nigârı⁷⁵²

Her ehl-i nazar kim göre tahsîn ola kârı⁷⁵³

[75a]

Bu çeşm-i ‘izârı kalmaya karârı⁷⁵⁴

‘Uşşâkı katâr eyledi ‘aşk içre Muhammed

Ol şâh-ı mümecced ol matlab ü maksad⁷⁵⁵

Ey şütr-dil seni ola gör pîş-i katârı

Çek ‘aşk ile bârî bî-derdile hârı⁷⁵⁶

⁷⁴⁹ Sultânım (sultanımsın sen benim. Canımda gönlümde îmânımsın. Ancak sen bana bir nefes verirsen ben dirilirim. Bir can da ne ki, sen benim yüzlerce canımsın).

⁷⁵⁰ O’ndan başka kimse gönlümüzde aşk ateşini yakamaz. O’ndan başka kimse göçüp gideceğimiz yerin yolunu kısaltamaz.

⁷⁵¹ Eğer bütün insanlar tabip olsa neye yarar? Müşkülümüzü ondan başkası çözemez.

⁷⁵² Sevgilinin suretini ve bakışlarını nasıl da güzelliklerle bezemiş.

⁷⁵³ Güzel bakışının (her) işi (daha da) güzelleşir.

⁷⁵⁴ Gül yanaklı güzeli (görenin) ayakta duracak hâli kalmaz.

⁷⁵⁵ O şereflendirilmiş kasdolunan ve istenilen şâh (Hz. Muhammed), aşk içinde âşıkları birbiri ardınca sıraladı.

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Âh ben bilmez idim güzeli hep sen imişsin yâr yâr-ı ma'bûdem Allah

Tenlerde vü cânlarda nihân hep sen imişsin yâr yâr-ı ma'bûdem Allah⁷⁵⁷

Senden bu cihân içre nişân ister idim ben eyzân

Âhir bunı bildim ki cihân hep sen imişsin eyzân⁷⁵⁸

Dost dost maksûdem Allah âh pîrem dest-gîrem mahbûb-ı men âh mükerrer

mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

Resîdem ber-leb-i deryâ be-dîdem hû vü yâ men hû hû hû yâ hû yâ men hû mükerrer

Ta'allül mî-konem her dem heme yâ hû vü yâ men hû eyzân⁷⁵⁹

Şenîdem Şems-i Tebrîzî be-yâyîd ber-ser-i bâzâr

Be-dîdemi mâh-ı meh-rûyeş heme Allah⁷⁶⁰

İllâhû hû yâ hû yâ men hû

Selâm-ı sâni

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Âh Ey şâh-ı şehri-i 'akl u cân ber-taht-ı dil hâkân toyî âh

[75b]

Ender zemîn ü âsmân sultân-ı sultânân toyî⁷⁶¹

Âh der cân-ı mâ cânân toyî âh der-kân-ı ma'nâ kân toyî âh

Cennet toyî şerbet toyî âh sâkî toyî rıdvân toyî⁷⁶²

⁷⁵⁶ Ey hasetle dolu olan, sıralananların en önündekini gör. Aşk ile eziyet çek, dert ile dikenî (gör).

⁷⁵⁷ Ben bilmezdim ama güzelliği âşikâr olan senmişsin. Ruhlarda ve bedenlerde gizli olan hep sen imişsin.

⁷⁵⁸ Bu dünyada senden bir iz, işaret istedim. Sonunda anladım ki, bu cihan senmişsin.

⁷⁵⁹ Gözlerimle Hû (çeke çeke) deniz kenarına ulaştım. Her an herşeye Hû (demek için) mazeret aradım.

⁷⁶⁰ Yakınlarda Tebrizli Şems'in (ayak seslerini) duydum. Hadi gelin! O ay yüzlüyü görmeye hadi gelin!

⁷⁶¹ Ey akıl ve can şehrinin şâhı! Gönül tahtındaki hakan sensin. Yerde ve gökte sultanların sultânı sensin.

Bâ-‘âşık ez-dünyâ me-gû vez mülket-i ‘ukbâ me-gû **âh**
 Coz hazret-i Mevlâ me-gû **âh** mî-gû ki îñ u ân toyî⁷⁶³

Terennüm sâz perde-i çârgâh

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

‘Âşıkân der-kûy-ı cânân e’s-salâ **belî yâr-ı men**
 Sûy ân hurşîd-i tâbân e’s-salâ **belî yâr-ı men**⁷⁶⁴

Şems-i Tebrîzî zi-bâlây-ı felek belî yâr-ı men

Her zemânî mî-keşed hân e’s-salâ **belî yâr-ı men**⁷⁶⁵

Terennüm sâz perde-i çârgâh

müfte‘ilün/ fâ‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur
 Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev-i hâkân olur⁷⁶⁶

Besleme gel teninü ni‘met ü büryân ile
 Bir gün olur şol tenün tamuda büryân olur⁷⁶⁷

Terennüm sâz perde-i nevâ

[76a]

mef‘ülü/ mefâ‘ilü/ mefâ‘ilü/ fe‘ülün

Der-bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra‘nâ

⁷⁶² Canımız da cananımız da sensin. Düşlerimizin menbaı sensin. Cennet sensin, şerbet sensin, saki sensin, Rıdvan sensin.

⁷⁶³ Dünyadan ve ahiret mülkünden âşığa söz etme. Mevlâ’dan gayrısını anma. ‘‘Bu da o da sensin’’ de.

⁷⁶⁴ Âşıklar, haydi sevgilinin mahallesine (gidin). Haydi o parlak güneşin yönüne (gidin).

⁷⁶⁵ Tebrizli Şems, her zaman felekten sofrasını kuruyor.

⁷⁶⁶ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁷⁶⁷ Gel, canımı yiyecek içecek ve kebapla besleme. Beslediğin o can bir gün cehennemde yanıp kavrulacak.

Der-çeşm çü nûrî vü çü cân der heme â'zâ⁷⁶⁸

Men bülbül-i güzârem ü derdem toyi zârem **mükerrer**

Ez-çîst 'aceb bâ-to mâ-râ heme îñ sevdâ⁷⁶⁹

Yâr yâr îñ heme sevdâ-yı dost dost îñ heme sevdâ

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûl

Ey rûy-ı to kıble-i cihân dil-i men

Ender dü cihân emn ü emân dil-i men **mükerrer**

Hem cân u tenî vü hem to cân dil-i men

Ey gevher-i deryâ-yı nihân dil-i men **mükerrer**⁷⁷⁰

fe'ûlün/ fe'ûlün/ fe'ûlün/ fe'ûlün

Âh to mâh-i 'acîbî ki misl ne-dârî

Be-her cilve cân-râ der-âteş-sipârî **yâr yâr yâr**⁷⁷¹

Âh be-zülfeyn ebrû be-çeşmân-ı âhû

Pey-i dil-rübâyî çü şîr-i şikârî **yâr yâr yâr**⁷⁷²

Âh meh ü hor gulâmet zebân geşt râmet **mükerrer**

Dü 'âlem be-dâmet çü zîbâ nigârî **yâr yâr yâr**⁷⁷³

Âh nazîret ne-dîdem ne ez-kes şenîdem

[76b]

⁷⁶⁸ Ey sanem, güzellik bağı hoş kokulu güldür. Bedenin her bir uzvu, gözde nur ve can gibidir.

⁷⁶⁹ Ben, gül bahçesinin dertli bülbülüym, senin için inlerim. Bu sevdada senin için (inlemek) bize düşendir. Buna şaşılmaz.

⁷⁷⁰ Ey (sevgili), sana yönelmek benim gönlümde cihan kıblesine yönelmek gibidir. (Bu sebeple) iki cihanda da benim yüreğim korkusuzdur (güvendedir). Hem can ve ten hem de sendeki can benim gönlümdür. Ey sırlar denizinin incisi, (sen) benim gönlümsün.

⁷⁷¹ Sen o kadar güzel ve hayret verici bir aysın ki, eşin benzerin yok. Her cilvende (aşğın) canını ateşe atarsın.

⁷⁷² (Ey sevgili) âhu gözlerinle, kâküllerinle ve kaşlarınla ava giden aslan gibi gönül avlamaya çıkmışsın.

⁷⁷³ Ay ve Güneş senin kölendir. İki dünya da senin tuzağına düşmüştür. Sen ne güzel sevgilisin!

Dil ü dîn be-bordî çi ‘ayyâr yârî **yâr yâr yâr**⁷⁷⁴

Âh Veledâ-râ çi bâşed şehâ gedâ zi-rahmet

Zi-silk-i gulâmân-ı hîşet şomârî **yâr yâr yâr**⁷⁷⁵

Selâm-ı râbî‘

Sultân-ı meni ilâhire

Âyîn-i şerîf

Der-makâm (şevk-i tarab) beste-i İsmâ’îl Dede rahmetullâhu ‘aleyh

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ul

Hey yâr ey hasret-i hûbân cihân rûy hoşet

Hey yâr hey dost belî yâr-ı men âh

Vey kible-i ‘ârifân dü ebrûy-ı hoşet⁷⁷⁶

Eyzân

Ez-cümle sıfât-ı hîş ‘üryân keştem **âh**

Eyzân

Tâ gavta horem bürehne der-cûy hoşet⁷⁷⁷

Eyzân

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

Ey Yûsuf-ı âhir sûy-ı în Ya‘kûb-ı nâ-bînâ biyâ **âh**⁷⁷⁸

[77a]

⁷⁷⁴ Senin dengin gibisini ne gördüm ne duydum. Kalbi de inancı da alıp götürdün; sen ne hilekâr bir sevgilisin.

⁷⁷⁵ Ey sultan! Lütfunla Veled’i de kölelerinin arasına koysan ne olur?

⁷⁷⁶ Güzellerin arzusu dünya (işlerine) bakmaktır ve bu tuhaflıklarıdır. Âriflerin kiblesi ise senin iki kaşının güzelliğidir.

⁷⁷⁷ Soyunun sıfatlarının hepsinden soyundum (arındım). Sudaki derinlik misali kıymetsizim (çünkü kimse oraya ulaşmak istemez), suyun içinde yalnız kalışım senin yüzünden.

⁷⁷⁸ Ey nihayete yönelen Yusuf, bu gözleri görmeyen Yakub’un yanına gel.

Ey 'Îsâ-yı pinhân şode ber-târem-i mî-nâ biyâ⁷⁷⁹

Ey Kâbe kavseyn mertebet vey devlet-i bâ-mekremet

Kes nîst şâhâ mahremet der-kurb-ı *ev ednâ*⁷⁸⁰

Maksûd-ı cânem **Şems-i dîn** ey Rahmetenli'l-âlemîn

Tebrîz-i 'arş-ı berîn ez-Mescid-i aksâ biyâ⁷⁸¹

Mahbûb-ı men mergûb-ı men matlûb-ı men makbûl-ı men âh

mef'ûlü/ fâ'ilâtü/ mefâ'ilü/ fâ'ilün

Ümmîd-i men be-fazl-ı Hüdâvend-i ekber-est **hey yâr hey dost belî yâr-ı men cânem**

Ârâm-ı cân-ı mâ bütnâ-yı peyamber-est **hey yâr hey dost belî yâr-ı men cânem**⁷⁸²

Fahrem bedân-ı resûl ki nâmeş Muhammed-est **hey yâr hey dost belî yâr-ı men**

Rûyeş çü mehtâb ü kaddeş çün sanavber-est⁷⁸³

Hey yâr hey dost belî yâr-ı men âh

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilü/ fe'ul

Hâk-i kademet sa'âdet-i cân-ı men-est **eyzân**

Hâk ez-kademet heme gül ü yâsemen-est⁷⁸⁴ **eyzân**

⁷⁷⁹ Ey gizlenmiş İsa gök kubbenin üzerinden uçup gitti.

⁷⁸⁰ Kâbe kavseyn (Hz. Muhammed'in göğe ağmasından sonra Allah'a iki yay boyu yaklaşması, Mirac hadisesi) senin mertebendir ve izzetli bir yerdir. Gizli şahın (Allah) o yakınlığında, değersiz kimse yoktur. Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu. (Necm 53/9).

⁷⁸¹ Canıma kastedildi ey Rahmetul lil-âlemîn! Tebriz, en yüce gökyüzü oldu, Mescid-i Aksa'dan (Kudüs'te peygamberlerin yaptırdığı mabet) (oraya) gel. Rahmetul lil-âlemîn; Kuran-ı-Kerim Peygamber Efendimizi (s.a.v.) "Rahmetul lil 'Âlemin" ismiyle çağırıştır. Olaylar incelendiğinde bu özelliğin gerçekten Peygamber Efendimizin (s.a.v.) zatında en yüce şekilde var olduğunu görmek mümkündür. Her zaman sahabelerine birbirini severek yaşamayı telkin etmiştir; kendisi hiçbir zaman kimseyi incitmemiştir. Musibet içinde olan birisini görür görmez; ister hiç tanımadık birisi olsun hep yardımına koşar ve sıkıntısını yok etmedikçe rahat olmamıştır. Hayvanlar ve kuşlar için de şefkati telkin etmiştir; onların rahatı için de çabalamıştır.

⁷⁸² Benim ümidim, yüce Allah'ın inayetidir. Bizim canımızın huzur bulduğu yer peygamberimize olan sevgimizdir.

⁷⁸³ Peygamberi O'nunla düşünürüm ki nâmı Muhammed'tir. Ona bakmak Ay ışığına bakmak gibidir, boyu söğüt ağacı gibidir.

⁷⁸⁴ Senin ayağının bastığı toprak, benim canımın mutluluğudur. Adımını attığın her karışta hem gül hem yasemin biter.

Ser-tâ-kademet hâk-i to ber-mî-rûyed

Âh hey yâr hey dost belî yâr-ı men

[77b]

Z'ân hâk-i kadem çi rûy ber-dâş-ı ten-est⁷⁸⁵ eyzân

Selâm-ı sâni

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey tûtî-yi 'Îsâ- nefes vey bülbül-i şîrîn-nevâ

În zühre-râ kâlîv kon z'ân nağme-hây-ı cân fedâ⁷⁸⁶

Sâkî to mâ-râ yâd kon der- 'aşk-ı ân şîrîn-likâ⁷⁸⁷

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey dûş ber dergâh-ı 'izzet kûs-i sultânî zedem âh

Hayme ber-bâlâ-yı dârü'l-mülk-i Rabbânî zedem⁷⁸⁸

Hüseynî Dü-gâh

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey sabâ bûy-ı zi-hatt u hâl-i Şemseddîn be-yâr

Nâfe-i müşk-i Hıtâ ez-Çîn be-Kostantîn be-yâr⁷⁸⁹

⁷⁸⁵ Senin toprağın ayağından başına kadar dürüstlikle yoğrulmuştur. Bu yüzden ayak bastığın her toprakta meyve bitmiş gibidir.

⁷⁸⁶ Ey nefesi can veren papağan, ey tatlı sesli bülbül; bu zühre yıldızına sağır ol, can alan nağmelerini (duyma).

⁷⁸⁷ Sen, sâki! O aşk sebebiyle bizim cana yakınlığımızı hatırla.

⁷⁸⁸ Dün gece izzetlik dergâhında sultanlık davulunu vurdum. İlahi başkentin üstüne bir çadır kurdum.

⁷⁸⁹ Ey saba (yeli), Din Güneşi (Şems)'nin ayva tüylerine ve benine (bu) âşığı için (es). Çin'den misk âhusunun kokusunu sevgili için İstanbul'a (getir). Çin Hıtâ dolayısıyla miskin kaynağıdır. Bu sebeple; misk(müşg), bûy, âhû, nâfe, kan, Tâtâr, Hâtâ/Hıtâ gibi unsurlarla zengin bir tasavvur alanı oluşmuştur. Ayrıca Çin kelimesinin "kıvrım, büküm" gibi anlamlarıyla sevgilinin misk kokulu saçları (zülfi, turra), bazen de kaşları (ebrû) ile ilgi kurulur. Emine Yeniterzi, Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur

Mâ be-bûy-ı Şemseddîn ser-hoş şodîm mutrib-ı o
Mâ zi-câm-ı Şems-i dîn hestîm sâkî mey be-yâr⁷⁹⁰

Ey belî yârem vây

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur
Kulı olan kişiler cânem hüsrev-i hâkân olur⁷⁹¹

[78a]

Tutar isen buyruğın terk ide gör ayruğın
Taş u demür mumlayın hükmüğe fermân olur⁷⁹²

Terennüm sâz perde-i eviç

mef' ulü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilün/ fâ'

Mecnûn û perişân-ı toem destem gîr yâr ey yâr-ı men vây
Ser-geşte vü hayrân-ı toem destem gîr eyzân⁷⁹³

Her nî ser ü pây dest-gîri dâred

Men nî ser ü sâ mân-ı toem destem gîr yâr ey yâr-ı men⁷⁹⁴

Vây yâr yâr yâr-ı men vây âh yâr-ı men merâ dost yâr-ı men vây

Özellikleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi-Klasik Türk Edebiyatının Kaynakları Özel Sayısı-Prof. Dr. Turgut Karabey Armağanı*, 3/15, 2010, s.301-334

⁷⁹⁰ Biz sevgilinin kokusuyla sarhoş olduk, onun şarkısını söyledik. Biz kadehte o Din Güneşi'nin varlığını (bulduk), sâkî aşk hatrına mey (getir).

⁷⁹¹ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁷⁹² (Allah'ın) emirlerini tut ve O'ndan gayrısını terk et. Taş ve demir (bile) O'nun hükmü karşısında mum misâli erir gider.

⁷⁹³ Senin (derdinden) perişan ve çılgın bir hâldeyim; elim eteğim tuttu. Senin yüzünden sersem ve şaşkınlım; elim eteğim tuttu.

⁷⁹⁴ Baştan aşağı (tamamen) elim kolum bağlı kaldı, buna şaşılmaz. Senden başka zenginliğim yoktur, elim kolum bağlıdır.

Terennüm sâz perde-i eviç

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Ben bilmez idim güzeli 'ayân hep sen imişsin
Tenlerde vü cânlarda nihân âh hep sen imişsin⁷⁹⁵

Senden bu cihân içre nişân ister idim ben
Âhir bunı bildim ki cihân âh hep sen imişsin⁷⁹⁶

Vây mükerrer

mef'ûlü/ fâ'ilâtü/ mefâ'îlü/ fâ'ilün

Âh pinhân mişev ki rûy-ı to ber-mâ mübârek-est
Nezzâre-i to ber heme cân-hâ mübârek-est⁷⁹⁷

[78b]

Ey beste-gân-ı ten temâşâ-yı cân revîd mükerrer
Âhir resûl goft temâşâ mübârek-est vây⁷⁹⁸

Terennüm sâz perde-i muhayyer

mefâ'ilün/ fe'ilâtün/ mefâ'ilün/ fa'lün

Âh ne 'ışka sabr ider oldım ne 'akl ile yârem
Ne kârı başa çıkardım ne belli bî-kârem vây⁷⁹⁹

Âh belâ-yı 'aşkla Hakkâ ki n'olduğım bilmem

Bu anlanur elemimden ki 'âşık-ı zârem vây⁸⁰⁰

⁷⁹⁵ Ben bilmezdim ama güzelliği âşikâr olan senmişsin. Ruhlarda ve bedenlerde gizli olan hep sen imişsin.

⁷⁹⁶ Bu dünyada senden bir iz, işaret istedim. Sonunda anladım ki, bu cihan senmişsin.

⁷⁹⁷ Gizli olan sana yönelmek bizim üzerimize (yağan) berekettir. Senin hâkimiyetin bütün canlılara rahmettir.

⁷⁹⁸ Ey bestekârlar, insan (ruhunda) seyre çıkın. Son peygamber seyre çıkmak mübarektir demiştir.

⁷⁹⁹ Ne aşka sabreder oldum ne de akıl ile dost olabildim. Ne işime bakabildim ne de düzgün bir işim kaldı.

Âh Semâ'î gibi ben ol bî-hodem ki 'âlemde
Ne keyf ile mütekeyyif ne mest ü huş-yârem vây⁸⁰¹

Selâm-ı râbi'

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

Âyîn-i şerîf der makâm (beste-i nigâr) beste-i Dede Efendi rahmetullâhu 'aleyh
mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ul

Ey kible-i ikbâl-i cihân hâk-i deret

Yâr yâr yâr yâr-ı men

Ser-mâye-i mukbilân kabûl-i nazaret⁸⁰²

[79a]

Yâr yâr yâr yâr-ı men

İmrûz toyi sâkî-i bezm-i tevhîd⁸⁰³

Yâr yâr yâr yâr-ı men

Pîr-i men ihsân-ı men der-men dermân-ı men cân-ı men cânân-ı men Mevlâ-yı
Mevlânâ-yı men

müfte'îlün/ mefâ'îlün/ müfte'îlün/ mefâ'îlün

Bülbül-i baĝ-ı o menem 'akl kocâ vü men kocâ

Çeşm-i çerâĝ-ı o menem 'akl kocâ vü men kocâ⁸⁰⁴

Hestî-i Hak havâleem bahr büved nevâleem

Keştî-yi Nuh-ı piyâleem 'akl kocâ vü men kocâ⁸⁰⁵

⁸⁰⁰ Aşkın yüceliğiyle Hakk'ın (karşısında) ne olduğumu bilmem. İnleyen bir âşığım, kederimden ancak bu anlaşılır.

⁸⁰¹ Kural tanımazlar gibi ben de âlemde ne yaptığımı bilmez biriyim. Ne keyif alıyorum ne keyif veriyorum. Ne sarhoş ne de ayığım.

⁸⁰² Ey kapısının toprağı, dünyadaki talih kiblesi olan! Bakışınla onaylayan, bahtı açık olanların sermayesidir.

⁸⁰³ Bugün, Allah'ın birlik meclisindeki sâki sensin!

⁸⁰⁴ O baĝım bülbülü (âşığı) benim, akıl nerededir? Ben neredeyim? Onun seçilmişisi benim, akıl nerede, ben neredeyim?

mef'ûlü/ mef'ûlü/ fa'lün

Yâr yâr mahbûb-ı men Hayrân-ı ruhsâr-ı toem men men yâr yâr-ı men

Mestân-ı çeşmân-ı toem men men yâr yâr⁸⁰⁶

Men âh pîr-i men ihsân derd-i men dermân-ı men

Cân-ı men cânân-ı men Mevlâ-yı Mevlânâ-yı men

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlün/ fâ'

Mecnun û perişân-ı toem destem gîr yâr yâr yâr yâr-ı men

Ser-geşte vü hayrân-ı toem destem gîr ey zân⁸⁰⁷

Her nî ser ü pây dest-gîri dâred yâr yâr yâr yâr-ı men âh⁸⁰⁸

Dost dost yâr yâr-ı men âh yâr yâr yar yüregim

[79b]

Yar yüregim del cigerim gör ki neler var

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

Men bî-ser ü sâ mânem hasret-keş-i cânânem

Gûyende-i Mevlânâ hem bende-i fermânem⁸⁰⁹

Selâm-ı sâni

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

Terennüm sâz perde-i çâr-gâh

Selâm-ı sâlis

fâ'îlâtün/ fâ'îlâtün/ fâ'îlün

⁸⁰⁵ (Herşeyimi) Allah'ın varlığına ısmarladım, nasibim çok olsun. Nuh'un gemisinde kadeh benim, akıl nerede ben neredeyim?

⁸⁰⁶ Senin çehrenin hayranıyım, senin gözlerinin sarhoşuyum.

⁸⁰⁷ Senin perişan bir mecnununum. Elim kolum bağlıdır. Seni takdirle beğenen bir şaşkınım, elim kolum bağlıdır.

⁸⁰⁸ Baştan aşağı (tamamen) elim kolum bağlı kaldı, buna şaşılmaz.

⁸⁰⁹ Ben perişan bir haldeyim, sevgilinin hasretini çekerim. Mevlânâ söyleyen(emreden) ben de emir kuluyum.

Hem-çü âdem her velî nûr-ı Hüdâ-est **belî yâr-ı men**

Tâ ne pindârî ki Hak ez vey cüdâ-est **belî yâr-ı men**⁸¹⁰

Z'ân melâ'ik-i secde ârendeş zi-cân **ey zân**

K'ender o dîdened nûr-ı bî-gerdân **ey zân**⁸¹¹

Hak halîfeş kerd der-arz u semâ **ey zân**

Tây kereded sûy-ı menzil reh-nümâ **hey hey yârem**⁸¹²

Terennüm sâz perde-i nevâ

[80a]

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hâkân olur⁸¹³

Bir kişi kim mal bulur sanma ki devlet bulur

Devleti bulan kişi Allah'ı bulan olur⁸¹⁴

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef' ulü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ulün

Ben bilmez idim güzeli 'ayân hep sen imişsin

Tenlerde vü cânlarda nihân **âh âh** hep sen imişsin **yâr yâr**⁸¹⁵

⁸¹⁰ Her insan misâli evliya da Hakk'ın nurundan doğmuştur. Hakk'tan ayrı zannedilemez.

⁸¹¹ O melekler (Allah'a) candan secde ettiler. Sonsuz olanın (Allah'ın) ışığının değeri oradan (meleklerin bile secde etmesinden) görüldü.

⁸¹² Gökyüzü ve yeryüzünde Hakk (için) sözleşenlerin her biri vardı. Dünya (onlara) kılavuz oldu.

⁸¹³ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁸¹⁴ Mal mülk edinen bir kişi, sanma ki şanslıdır. Asıl şanslı olan Allah'ı bulan kişidir.

⁸¹⁵ Ben bilmezdim ama güzelliği âşikâr olan senmişsin. Ruhlarda ve bedenlerde gizli olan hep sen imişsin.

Senden bu cihân içre nişân ister idim ben

Âhir bunı bildim ki cihân **âh âh** hep sen imişsin **yâr yâr**⁸¹⁶

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Olduk yine biz secde-ber-i nâr-ı muhabbet

Olmaz dilimiz beste-i efkâr-ı muhabbet⁸¹⁷

Cân u dilimi eyler idim gamzene teslîm

Mahrûmî-i gam olsa dil-zâr-ı muhabbet⁸¹⁸

Terennüm sâz perde-i eviç

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fa'

Ey maksadı 'âşıkîn olan **Mevlânâ yâr yâr yâr yâr yâr-ı men**

Ey neş'e-i mü'minîn olan **Mevlânâ eyzân**⁸¹⁹

[80b]

Bî-çâreleriz hâlimize rahm eyle **eyzân**

Bî-çârelere mu'în olan **Mevlânâ eyzân**⁸²⁰

Dost dost yâr yâr-ı men

Selâm-ı râbi'

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

Âyîn-i şerîf der makâm (hüzzâm) beste-i İsmâ'îl Dede rahmetullâhu 'aleyh

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

⁸¹⁶ Bu dünyada senden bir iz, işaret istedim. Sonunda anladım ki, bu cihan senmişsin.

⁸¹⁷ Biz yine aşkın ateşine secde ettik. Fikrimizde aşkın efkârına bağlanmak vardır.

⁸¹⁸ Aşkla inleyen gönlün gamı gizli olsa da, bir bakışına canımı ve gönlümü teslim ederdim.

⁸¹⁹ Ey âşıklığın maksadı olan Mevlânâ, ey inananların neşesi olan Mevlânâ!

⁸²⁰ Çaresizlere yardımcı olan Mevlânâ, çaresiz olan bizlere merhamet et.

Mâ hest ne-mî-dânem hurşîd-i ruhet yâ ne âh

Bu ayrılık odına cânem nice bir yâne âh âh⁸²¹

Sevdâ-yı ruh-ı Leylî şod hâsılı mâ haylî âh

Mecnûn gibi vâveylâ oldım deli dîvâne âh âh⁸²²

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

‘Âşık oldım bilmedim yâr özgelerle yâr imiş Allah Allah

‘Âşık bunca cefâlar vâr imiş⁸²³

Yar yüregim yâr gör ki neler vâr yâr yüregim del cigerim

Gör ki neler vâr âh âh yâre haber vâr âh

[81a]

fe‘ûlün/ fe‘ûlün/ fe‘ûlün/ fe‘ûlün/

To mahî ‘acîbî ki misl ne-dârî

Be-her cilve cân-râ der-âteş-sipârî âh⁸²⁴

Be-zülf-eyn ebrû be-çeşmân-ı âhû

Pey-i dil-rübâyî çü şîr-i şikârî âh⁸²⁵

Meh ü hor gulâmet zi cân geşt âramet mükerrer

Dü ‘âlem be-dâmet çi zîbâ nigârî âh⁸²⁶

Nazîret ne-dîdem ne ez-kes şenîdem

Dil ü dîn be-bordî çi ‘ayyâr yârî âh⁸²⁷

⁸²¹ Yüzün ay mı güneş mi bilmiyorum. Bu ayrılık ateşinden canım daha ne kadar yanacak?

⁸²² Leyla'nın çehresine sevdalanmak, nicedir bizde peydâ olmuştur. Perişan gönlüm Mecnun gibi feryat ediyor.

⁸²³ Âşık oldum ama yârin başkalarıyla yâr olduğunu bilemedim. Âşığa böyle cefalar nasipmiş.

⁸²⁴ Sen o kadar güzel ve hayret verici bir aysın ki, eşin benzerin yok. Her ciltvende (aşığın) canını ateş atarsın.

⁸²⁵ (Ey sevgili) âhu gözlerinle, kâküllerinle ve kaşlarınla ava giden aslan gibi gönül avlamaya çıkmışsın.

⁸²⁶ Ay ve Güneş senin kölendir. İki dünya da senin tuzağına düşmüştür. Sen ne güzel sevgilisin!

Veled-râ çi bâşed şehâ güzer rahmet

Zi-silk-i gulâmân-ı hîşet şomârî yâr âh⁸²⁸

Yâr mahbûb-ı men dost dost mergûb-ı men matlûb-ı men makbûl-i men âh

müfte‘ilün/ mefâ‘ilün/ müfte‘ilün/ mefâ‘ilün

Hüsn yekî hasen yekî yâr yekî sohen yekî

Rûh yekî beden yekî yâr yekî sohen yekî âh⁸²⁹

Yâr u dil-hazîn yekî tâ dem-i âteşîn yekî

Millet ü ‘aşk ü dîn yekî yâr yekî sohen yekî⁸³⁰

‘Aşk-ı melâmetem yekî sakm u selâmetem yekî

[81b]

Men‘-i melâletem yekî yâr yekî sohen yekî⁸³¹

Selâm-ı sâni

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

Ey Hâlık heft-âsmân âh dermândeem feryâd-res âh

V‘ey râzık-ı pîr ü cevân dermândeem feryâd-res⁸³²

Ey rahm-ı to ber nîk ü bed âh ihsân-ı to bî-hadd ü ‘add

⁸²⁷ Senin dengin gibisini ne gördüm ne duyduğum. Kalbi de inancı da alıp götürdün; sen ne hilekâr bir sevgilisin.

⁸²⁸ Ey sultan! Lütfunla Veled’i de kölelerinin arasına koysan ne olur?

⁸²⁹ Güzellik tektir, güzel birdir, sevgili tektir, söz birdir. Ruh tektir, beden tektir, sevgili tektir, söz birdir. Allah’ın yarattıklarının eşi benzeri yoktur.

⁸³⁰ Hüzünlü gönüm ve sevgilim tektir. Çektiğim âhlar da tektir. Millet, aşk ve din tektir. Sevgili için söylenen sözler benzersizdir.

⁸³¹ Hüznümden doğan aşkımda tektir, huzursuzluğum da huzurum da tektir. Kederim tektir, sevgili de söz de tektir.

⁸³² Ey yedi kat göğün yaratıcısı(Allah) çaresizim feryadıma yetiş. Ey genç yaşlı herkesin rızıkını veren (Allah) çaresizim feryadıma yetiş.

Her lahza gûyem ey Ehâd dermândeem feryâd-res⁸³³

Âh ey cân-ı mâ cânân-ı mâ sultân-ı mâ sübhân-ı mâ

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Devletet pâyende bâdâ ey süvâr belî yâr-ı men

Rahm kon ber-âşıkân ma'zûr-dâr eyzân⁸³⁴

Çün taleb kerdî be-cidd âmed nazar eyzân

Cedd-i Hitâ nekned çonîn âmed haber hey hey yârem⁸³⁵

Terennüm sâz perde-i nevâ

[82a]

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev ü hâkân olur⁸³⁶

Hâlıkını isteyen nâ-halef olmuş degil

Halka gönül bağlayan sonra peşîmân olur⁸³⁷

Terennüm sâz perde-i nevâ

mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ulün

Zehî 'aşk zehî 'aşk ki mâ râst Hüdâ yâ

Ki mâ-râ vü cihân-râ be-yârâst Hüdâ yâ ovf belî yârem⁸³⁸

⁸³³ Ey insan ve cinlere kudreti yeten, kâinatı saklayan ve gizli sırrı bilen (Allah) çaresizim feryadıma yetiş.

⁸³⁴ Ey süvarî! Senin şansın daim ola. Âşıklarını mâzur gör, (onlara) acı.

⁸³⁵ Mademki talep ettin, ceddine imrenerek bak. Çin'deki atalar gibi (sen de) bilgili ol.

⁸³⁶ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁸³⁷ Allah'ı isteyen (O'nda O'nunla yok olmak isteyen kimse) başkasının yerine geçmiş değildir. İnsanlara gönül bağlayan sonradan pişman olur.

Çi bezm-est çi sâki-st çi bâde-st ki hordîm
 Çi nûş-est çi nukl-est çi hurm-est Hüdâ yâ⁸³⁹
 Ovf âh belî yârem

Veled-râ mesel-i gûy devâ nîst be-çevgân
 Bedân sû ki ne deryâ ne sahrâ-st Hüdâ yâ⁸⁴⁰
 Ovf âh belî yârem

Terennüm sâz perde-i segâh
mef'ûlü/ mefâ'ilün/ fe'ûlün
 Ey ân ki toyî murâd u matlûb
 Hestî ber-i cümle halk mahbûb **mükerrer**⁸⁴¹

[82b]

Ey Yusûf-ı hüsn ez-firâket
 Der-nâle vü giryeem çü Ya'kûb **mükerrer**⁸⁴²

Tecrîd ne-cû **Veled zi-'âlem mükerrer**
 Tâ hem-çü mücerredân şevî hûb **mükerrer**⁸⁴³

müfte'ilün/ müfte'ilün/ fâ'ilün

Âh bülbül-i 'aşk ez-seher âgâz kerd
 Pîş-i gülistân seher âgâz kerd **mükerrer**⁸⁴⁴

⁸³⁸ Bizdeki aşk ne güzeldir, aşk ne hoştur, şefkattir Yâ Hüdâ! Bizi ve tüm âlemi süslüyor, yarabbi!

⁸³⁹ Bu meclis, ne sâki! İçtiğimiz ne bâdedir! Ne sohbet, ne meze, ne hurma ya rabbi!

⁸⁴⁰ Veled'i top gibi çevganla, ne denizin ne ovanın tarafına koşturuyorsun yarabbi!

⁸⁴¹ Ey güzel, arzulanan ve talep edilen (yâr). Bütün halkın gözünde sevgili, sensin!

⁸⁴² Ey güzellikte Yusuf gibi olan! Senin ayrılığından Yakub gibi inliyorum.

⁸⁴³ Ey Veled, âlemden elini eteğini çek ki, tecrîd olanlar gibi hoş olasın!

⁸⁴⁴ Aşk bülbülü seher vakti, gül bahçesinin önünde feryat etmeye başladı.

Ez-pes-i her perde vü nağme ki güft **mükerrer**

Nağme-i hûb-ı dîger âgâz kerd **mükerrer**⁸⁴⁵

Selâm-ı râbi‘

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

Âyîn-i şerîf der makâm (nevâ-beste) İsmâ‘îl Dede Efendi rahmetullâhu ‘aleyh

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Ey tecelli-gâh cânem rûy-ı to

Hey hey hey yâr yâr yâr-ı men

V’ey dilem-râ meyl-i küllî sûy-ı to⁸⁴⁶

[83a]

Hey hey hey yâr yâr yâr-ı men âh

Sad-hezârân cân u dil âvihte

Hey hey hey yâr yâr yâr-ı men

Dîdem ey dilber zi-yektâ mûy-ı to⁸⁴⁷

Hey hey hey yâr yâr yâr-ı men âh

mef‘ûlü/ mefâ‘ilün/ mefâ‘îlü/ fe‘ûl

Hurşîd-i sipihr-i lâ-mekânî dil-i mâ-st

Hey hey hey yâr yâr yâr-ı men âh

Tâ der-dil-i mâ ‘aşk-ı to menzil kerd-st

Hey hey hey yâr yâr yâr-ı men

Ser-çeşme-i âb u zindegânî dil-i mâ-st⁸⁴⁸

Hey hey hey yâr yâr yâr-ı men âh

⁸⁴⁵ Her perdeden ve nağmeden söyle, başka güzel ezgiyle de inle!

⁸⁴⁶ Ey (sevgili)! İlâhî kudretin görüldüğü yer senin yüzündür. Ey (sevgili)! Gönlüm, ziyâdesiyle senden tarafa meyleder.

⁸⁴⁷ Ey gönülçelen güzel, yüzbinlerce canın ve gönlün senin eşsiz olan saçının bir teli için (bile) darağacına asılı olduğumu gördüm.

⁸⁴⁸ Allah’ın semâsının güneşi bizim gönlümüzdür. Senin aşkın bizim gönlümüzdeki mekân olmuştur. Su ve hayat pınarı bizim gönlümüzdür.

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Âferîn ey mâh-rû ber-cân-ı to **âh**

Ber-cemâlî bî-hadd ü pâyân-ı to **mükerrer**⁸⁴⁹

Tûtî-yi cânem be-şod hayrân u zâr **âh**

[83b]

Z'ân şeker-hande leb-i handân-ı to **mükerrer**⁸⁵⁰

Ey rûy-ı to nev-bahâr-ı handân

Ahsenet zehî nigâr-ı handân⁸⁵¹

Yâr yâr yâr yâr-ı men

Ey şehr-i cihân harâb bî-to

Ey hüsrev-i şehriyâr-ı handân⁸⁵²

Yâr yâr yâr yâr-ı men

Selâm-ı sâni

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey şâh-ı şehr 'akl u cân ber-taht-ı dil ü hâkân toyî **âh**

Ender zemîn ü âsmân sultân-ı sultânân toyî **âh**⁸⁵³

Der-cân-ı mâ cânân toyî **âh** der-kân-ı ma' nâ kân toyî **âh**

Cennet toyî şerbet toyî **âh** sâkî toyî rıdvân toyî **âh**⁸⁵⁴

⁸⁴⁹ Ey ay yüzlü (güzel), senin canın ve nihayetsiz yüz güzelliğın varolsun.

⁸⁵⁰ Canımın papağanı (tatlı dillim), senin gülümseyen dudağıma ve o tatlı gülüşüne tutkunum (onun karşısında) direnecek gücüm kalmadı.

⁸⁵¹ Ey (sevgili), senin yüzün gülen bir ilkbahar, en güzel (şeyin de) bu gülen yüzündür.

⁸⁵² Ey gülüşü güzel hükümdâr (sevgili), sensiz bu dünyanın her şehri haraptır.

⁸⁵³ Ey akıl ve can şehrinin şâhı! Gönül tahtındaki hakan sensin. Yerde ve gökte sultanların sultânı sensin.

⁸⁵⁴ Canımız da cananımız da sensin. Düşlerimizin menbaı sensin. Cennet sensin, şerbet sensin, saki sensin, Rıdvân sensin.

Bâ-‘âşık ez-dünyâ me-gû vez mülket-i âh ‘ukbâ me-gû âh

Coz hazret-i Mevlâ me-gû âh mî-gû ki in û ân toyî⁸⁵⁵

Terennüm sâz perde-i çârgâh

[84a]

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

‘Âşıkân der-kûy-ı cânâ e’s-salâ belî yâr-ı men

Sûy ân hurşîd-i tâbân e’s-salâ ey zân⁸⁵⁶

Şems-i Tebrîzî zi-bâlây-ı felek ey zân

Her zemâni mî-zened tân e’s-salâ ey zân⁸⁵⁷

Terennüm sâz perde-i çârgâh

müfte‘ilün/ fâ‘ilün/ müfte‘ilün/ fâ‘ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev-i hâkân olur⁸⁵⁸

Ey başını vir ögüt Allahı iste bu gün

Uslı sözidür işit bunda ne yalan olur⁸⁵⁹

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef‘ülü/ mefâ‘ilü/ mefâ‘ilü/ fe‘ülün

Der-bâğ-ı cemâlî sanemâ çün gül-i ra‘nâ

⁸⁵⁵ Dünyadan ve ahiret mülkünden âşığa söz etme. Mevlâ’dan gayrısını anma. ‘‘Bu da o da sensin’’ de.

⁸⁵⁶ Sevgilinin mahallesinde âşıklara davet var. Güneş o tarafa doğru daha da parlak doğuyor. Hadi gelin!

⁸⁵⁷ Gökyüzünün en yüce katında Tebrizli Şems, her vakit güneş (misali) doğuyor. Hadi gelin!

⁸⁵⁸ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁸⁵⁹ Başını Allah yolunda ver ve bugün O’nu iste. Akıllı sözüdür, bunda yalan olmaz.

Der-çeşm çü nûrî vü çü cân der-heme a'zâ⁸⁶⁰

Men bülbül-i gülzârem ü der dem-i to zârem **mükerrer**

Ez-çîst 'aceb bâ-to me-râ în heme sevdâ⁸⁶¹

Yâr yâr în heme sevdâ dost dost în heme sevdâ

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'îlü/ fe'ul

Ey rûy-ı to kıble-i cihân dil-i men

[84b]

Ender dü cihân emn ü emân-ı dil-i men **mükerrer**⁸⁶²

Hem cân u tenî vü hem to cân-ı dil-i men

Ey gevher-i deryâ-yı nihân-ı dil-i men **mükerrer**⁸⁶³

fe'ûlün/ fe'ûlün/ fe'ûlün/ fe'ûlün/

Ey to mah-i 'acîbî ki misl ne-dârî

Be-her cilve cân-râ der-âteş-sipârî **yâr yâr yâr**⁸⁶⁴

Âh be-zülfeyn ebrû be-çeşmân-ı âhû

Pey-i dil-rübâyî çü şîr-i şikârî **yâr yâr yâr**⁸⁶⁵

Âh meh ü hor gulâmet zebân geşt râmet **mükerrer**

Dü 'âlem be-dâmet çi zîbâ nigârî **yâr yâr yâr**⁸⁶⁶

⁸⁶⁰ Ey sevgili, sen güzellik bahçesinde hoş bir gül gibisin. Gözlerdeki ışık gibisin, bütün uzuvlardaki can gibisin.

⁸⁶¹ Ben, gül bahçesinin dertli bülbülüym, senin tuzağında inlerim. Bu sevdada senin için (inlemek) bize düşendir. Buna şaşılmaz.

⁸⁶² Ey (sevgili), sana yönelmek benim gönlümde cihan kıblesine yönelmek gibidir. (Bu sebeple) iki cihanda da benim yüreğim sendedir.

⁸⁶³ Hem bedenimin canısın hem gönlümün ruhu; ey gönlümde saklı olan denizin incisi!

⁸⁶⁴ Sen o kadar güzel ve hayret verici bir aysın ki, eşin benzerin yok. Her cilvende (aşığın) canını ateş atarsın.

⁸⁶⁵ (Ey sevgili) âhu gözlerinle, kâküllerinle ve kaşlarınla ava giden aslan gibi gönül avlamaya çıkmışsın.

⁸⁶⁶ Ay ve Güneş senin kölendir. İki dünya da senin tuzağına düşmüştür. Sen ne güzel sevgilisin!

Âh nazîret ne-dîdem ne ez-kes şenîdem
Dil ü dîn be-bordî çi 'ayyâr yârî yâr yâr yâr⁸⁶⁷

Âh Veled-râ çi bâşed şehâ ger zi-rahmet
Zi-silk-i gulamân-ı hîşet şomârî yâr yâr yâr⁸⁶⁸
Selâm-ı râbi'

[85a]

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire
Âyîn-i şerîf der-makâm (ferah-fezâ)
usûleş devr-i revân beste-i İsmâ'îl Dede Musâhib-i Şehriyâr rahmetullâhu 'aleyh
fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Bişnev ez-ney çün hikâyet mî-koned yâr yâr-ı men
Ez-cüdây-hây şikâyet mî-koned yâr yâr yâr-ı men⁸⁶⁹

Kez ney-sitân tâ merâ be-berîde-end yâr yâr-ı men
Ez-ne-fîrem merd ü zen nâlîde-end yâr yâr yâr-ı men âh⁸⁷⁰

Sîne hâhem şerha şerha ez-firâk mükerrer yâr yâr-ı men
Tâ be-güyem şerh-i derd-i iştiyâk yâr yâr yâr-ı men âh⁸⁷¹

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

İmrûz cemâl-i to ber-dîde mübârek-bâd

Ber-mâ-ı hûş-ı tâze pîçende mübârek-bâd yâr yâr yâr-ı men âh⁸⁷²

⁸⁶⁷ Senin dengin gibisini ne gördüm ne duydum. Kalbi de inancı da alıp götürdün; sen ne hilekâr bir sevgilisin.

⁸⁶⁸ Ey sultan! Lütfunla Veled'i de kölelerinin arasına koysan ne olur?

⁸⁶⁹ Hikâyeyi neyden dinle, anlatıyor. Ayrılıklardan şikâyet ediyor.

⁸⁷⁰ Beni kamışlıktan kestikleri andan itibaren, erkek de kadın da sesime ses verip, benim feryadıma ağlıyor.

⁸⁷¹ Ayrılıktan dilim dilim olmuş, kesilmiş bir gönül isterim. Özlem derdini ona anlatayım.

⁸⁷² Bugün senin yüz güzelliğini gördüm, mübarek olsun! Körpe canımız ezildi, mübarek olsun!

Gülhây çü meyân bend-end ber-cümle cihân handîd

Ey ber-gül-i sad çün gül handîde mübârek-bâd⁸⁷³

Yâr yâr yâr-ı men dost dost yâr yâr-ı men

[85b]

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Tâ men be-dîdem rûy-ı to ey şem'-i mâh-ı rûşenem

Her câ nişînem haremem her câ revem der-gülşenem⁸⁷⁴

Her câ hayâlî şeh bûd bâğ u temâşâ ki bûd

Der her makâmî ki revem ber- 'işretî ber-mî-tenem âh⁸⁷⁵

Der-hâ eger beste şevved zîn hân-kâh-ı şeş derî

Ân mâh-rû ez-lâ-mekân ser der-koned ber revzenem⁸⁷⁶

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

Âh men ez-iklîm-i bâlâyem ser-i 'âlem ne-mî-dârem âh

Ne ez-âbem ne ez-hâkem ser-i âdem ne-mî-dârem âh⁸⁷⁷

Der-ân şerbet ki cân sâzed mükerrer dil-i müştâk cân bâzed âh

Hîred hâhed ki der-tâzed meniş-i mahrem ne-mî-dârem âh⁸⁷⁸

Selâm-ı sâni

⁸⁷³ Güller nasıl ortadan bağlanmış? (Gül yaprakları ortalarındaki tomurcuğa nasıl da kenetlenmiş) Cümle âlem (buna) gülümser. Ey yüz gülden (değerli olan) gül, (senin) gülüşün mübarek olsun!

⁸⁷⁴ Ey ay parlaklığına sahip mum, senin yüzünü gördüğümden beri (bana) oturduğum her yer harem, gittiğim her yer gül bahçesidir.

⁸⁷⁵ Ey sevgili, (senin) hayal(in) ile her yer cennette seyre çıkmak gibi, gittiğim sofraya ait olan her nesne ruh(unu) (hatırlatır) gibi.

⁸⁷⁶ Eğer kapılar kapanırsa o altı kapıya yönel. O ay yüzlü, yersiz yurtsuzların başını koyduğu bir küçük penceredir.

⁸⁷⁷ Ben yüce dünyayım, kâinatın nihayetini bilmiyorum, ne sudayım ne topraktayım, insanın sonunu bilmiyorum.

⁸⁷⁸ Can veren o şerbet, arzu dolu gönle yeniden hayat verir. İdrâk isteyen taze fikir gizlenmiş midir bilmiyorum.

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Âh ey mutribân ân perde-gân yâr mest âmed-est

Ey hayât bâ-sefâ vü bâ-vefâ mest âmed-est⁸⁷⁹

Âh ey 'aşk-ı bî-çün bîn ki cân-râ çün kadeh pür mî-koned

Âh ey rûy-ı sâkî bîn ki handân ez-bekâ mest âmed-st⁸⁸⁰

[86a]

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Z' felek mer 'âşıkân-râ bende bâd belî yâr-ı men

Devlet in 'âşıkân pâyende bâd⁸⁸¹

Ber-dehây-ı cân-fezâ ber-dâşte

Der-Hicâz u Râst u Segâh u Nevâ âh Nevâ⁸⁸²

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev ü hâkân olur⁸⁸³

Her ki bu gün Veled'e inanuben yüz sürer

Yohsul ise bây olur bây ise sultân olur

Tilküsi arslân olur⁸⁸⁴

⁸⁷⁹ Ey çalgıcılar, o perdeleri (çalın) sevgili mest olsun. Hayat sefa ve vefa ile mest olsun.

⁸⁸⁰ Mantiğa sığmayan aşkı gör, cana kadehe dolar gibi doluyor. Sâkinin yüzünü gör, sonsuz bir gülüşle mest oluyor.

⁸⁸¹ Felek kuşkusuz âşıklara köle olsun, baht âşıklardan yana olsun. Cana can katan ağzımızın tadı bozulmasın.

⁸⁸² Cana can katan ağzımızın tadı, Hicâz, Râst, Segâh ve Nevâ (makamlarında) bozulmasın.

⁸⁸³ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

Terennüm sâz perde-i 'acem

müfte' ilün/ müfte' ilün/ müfte' ilün/ müfte' ilün

Yâr-ı me-râ gâr-ı me-râ 'aşk-ı ciger-hâr me-râ yâr yâr yâr

Yâr-i toyî gâr-ı toyî hâce nigh-dâr me-râ vâý⁸⁸⁵

Nûh toyî rûh toyî fâtiḥ u meftûh toyî

[86b]

Sîne-i meşrûh toyî berdâr esrâr-ı merâ vâý⁸⁸⁶

Nûr-ı toyî sûr toyî devleti mansûr-ı toyî

Murg ki Tûr toyî coste be-minkârem yâr yâr yâr⁸⁸⁷

Terennüm sâz perde-i eviç

mef'ûlü/ fâ' il/ mef'ûlü/ fâ' il/

Rüyet çü gülzâr la'let güher bâr

Cânî vü dildâr dil-râ nigh-dâr yâr yâr yâr⁸⁸⁸

Ey yâr u meh-rû bâ-çeşm-i âhû

Hûbî vü hoş-hû dil-râ nigh-dâr yâr yâr yâr⁸⁸⁹

Terennüm sâz perde-i nevâ

⁸⁸⁴ Her kim ki, (Sultan) Veled'e inanarak hürmet gösterirse (dergâhına yüz sürerse); yoksul ise zengin, zengin ise sultan olur. Tilkisi arslan olur.

⁸⁸⁵ Benim yârim, mağaram, ciğerimi paralayan aşkım da sensin. Beni kolla, gözet. (mağara; sığınılacak yer mânâsına da gelir ve Hz. Peygamber'in hicret gecesi mağaraya sığınmasına telmih yapılır.)

⁸⁸⁶ Nuh da sensin, ruh da sensin, açan da açılan da sensin. Sırlar kapısında bana açılan yürek de sensin.

⁸⁸⁷ Nur da sensin, düğün de sensin, senin yardımın (bana) devlettir. Tur dağındaki ağızından kaçan kuş da sensin.

⁸⁸⁸ Yüzün gül bahçesi, kırmızı dudakların mücevherler gibidir. Cansın ve gönül alansın, gönlü gör, gözet. (Allah'ın zâtı ve kudreti, yüzdür; dudaklar, kelâmıdır.)

⁸⁸⁹ Ey ay yüzlü sevgili, ahu gözlerinle güzelsin, iyi huylusun, gönlü gözet. (Gözler, Allah'ın koruyuşudur.)

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ fe'ûlün

'Aşk-est ber-âsmân perîden
Sad-perde be-her-nefs derîden⁸⁹⁰

Goftem ki dilâ mübâreket bâd
Der-halka-i 'âşıkân resîden⁸⁹¹

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ fe'ûlün
Ey bülbül-i bâg lâ-yezâli
Ber-çarh-ı safâ meh-i kemâli⁸⁹²

În meclis ü in semâ'-ı pür-nûr

[87a]

Ez-hazret-i to me-bâd hâli⁸⁹³

Selâm-ı râbi'

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

Âyîn-i şerîf der-makâm (nühuft) beste-i Eyyübî Hüseyin Dede Efendi rahmetullâhu
'aleyh

mef'ûlü/ mefâ'ilün/ mefâ'ilü/ fe'ûl

Mâ-râ reh-i dîger-est bîrûn zi-cihât yâr yâr yâr hey sultân-ı meni

Menzil ne-konîm hiç der-şehr-i sıfât ey zân⁸⁹⁴

Mâ zâde-i zâtîm ü ber-i zât revîm eyzân

Ber-reften-i yâr şod zi-yârân salâvat eyzân⁸⁹⁵

⁸⁹⁰ Aşk göklere uçmaktır. Her nefeste yüzlerce perdeyi aşmaktır.

⁸⁹¹ Ey gönül, âşıklar halkasına ulaşman kutlu olsun, dedim.

⁸⁹² Ey ölümsüz gül bahçesi, sen sefa göğünün dolunayısın.

⁸⁹³ Bu meclis, bu nurla dopdulu olan semâ meclisinin hâli senden iyi olmasın.

⁸⁹⁴ Bizim (görünenlerin) dışında başka yolumuz vardır. Sıfatlar diyarında konaklamayız.

Yar yüregim gör ki neler vâh âh yâr yar yâre haber var âh

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

İlticây-ı mâ be-şâh-ı evliyâ-st yâr yâr yâr hey sultân-ı menî

Z'ân ki nûreş müştak ez-nûr-ı Hüdâ-st eyzân⁸⁹⁶

Ey ki dâri dîde-i rûşen be-bîn eyzân

Çeşm ü cânêş cism ü cân-ı Mustafâ-st⁸⁹⁷

Yâr yâr yâr hey sultân-ı menî

[87b]

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey zi Hindistân-ı zülfet her zemân ber-hâste yâr yâr yâr hey sultân-ı menî

Na're ez-merdân-ı morde vü ez-zemân ber-hâste eyzân⁸⁹⁸

Cûy-hây-ı şîr-râ pinhân revân kerde zi-hâk eyzân

V'ez meânî sâkiyân-ı hem-çü cân ber-hâste eyzân⁸⁹⁹

Âteş-i ruhsâ(r)-ı to der-pîşe-i cân-hâ zede eyzân

Dûd-ı cihânâ ber şode heft-âsmân ber-hâste eyzân⁹⁰⁰

Şems-i Tebrîzî çü kân-ı 'aşk-ı bâkî-râ nümûd eyzân

Hûn-ı dil yâkut vâreş 'aks-i ân ber-hâste⁹⁰¹

Yâr yâr yâr hey sultân-ı menî

Selâm-ı sâni

⁸⁹⁵ Biz Zât'a aidiz ve O'na gidiyoruz. Sevgiliye gidene, dostlardan selâm (var)!

⁸⁹⁶ Biz velilerin şâhına sığınıyoruz çünkü, O'nun nûru Hakk'ın nurundan çıkmıştır.

⁸⁹⁷ Ey aydınlık ve gören göze sahip kişi! O'nun gözü ve canı, (Muhammed) Mustafa'nın canı ve cismidir.

⁸⁹⁸ Saçlarının Hindistan'ı ne zaman görünse, ölümler meydanından bir feryat kopar.

⁸⁹⁹ Manâlar (dünyasından) sâkiler göründü, topraktan gizli süt ırmakları akıttılar.

⁹⁰⁰ Yanağının ateşi canların âdetini sardığı zaman, onlardan çıkan duman yedi göğü kapladı.

⁹⁰¹ Tebrizli Şems, ölümsüz aşk madenini gösterince, onun aksinden yakut gibi olan gönül kanı aktı.

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ez-Şems-i Tebrîzî eger bâde resed mestem koned **dost**

Men lâû' bâlî-vâr hod üstün-i keyvân be-şikenem⁹⁰²

Âh zâlim yâr mîrem

Selâm-ı sâlis

[88a]

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

'Âşıkân der-kûy-ı cânân e's-salâ **belî yâr-ı men**

Sûy ân hurşîd-i tâbân e's-salâ **eyzân**⁹⁰³

Şems-i Tebrîzî zi-bâlây-ı felek **ey zân**

Her zemânî mî-zened tân e's-salâ **ey zân**⁹⁰⁴

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler hüsrev ü hâkân olur⁹⁰⁵

Ayağının tozını sürmecigin gözine

Nesne görür gözi kim vâlih ü hayrân olur⁹⁰⁶

mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilün/ fâ'

⁹⁰² Eger Tebrizli Şems'ten şarap gelirse, mest olurum ve hiç çekinmeden Zühal (gezegeninin) direğini kırarım.

⁹⁰³ Sevgilinin mahallesinde âşıklara davet var. Güneş o tarafa doğru daha da parlak doğuyor. Hadi gelin!

⁹⁰⁴ Gökyüzünün en yüce katında Tebrizli Şems, her vakit güneş (misali) doğuyor. Hadi gelin!

⁹⁰⁵ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁹⁰⁶ Ayağının tozunu gözüne sürünce, o göz artık gördüğü her şeye hayranlığından dona kalır.

Her cân ki ez ân dilber-i mâ şâdân-est

Peyveste sereş sebz ü beş handân-est⁹⁰⁷

Endâze-i cân nîst çonân lütf u cemâl **mükerrer**

Âheste be-güyem meger cânân-est **yâr-ı men**⁹⁰⁸

Yâr âh yâr-ı men yâr âh yâr-ı men yâr-ı mera dost yâr-ı men vâv

Terennüm sâz perde-i çârgâh

[88b]

mefâ‘ilün/ fe‘ilâtün/ mefâ‘ilün/ fa‘lün

Zehî livâ vü ‘alem **Lâ İllâhe İllâllâh**

Ki zed ber-evc-i kadem **Lâ İllâhe İllâllâh mükerrer**⁹⁰⁹

Behişt-i lütf û bülendî hidîv **Şemseddîn mükerrer**

Zehî şifây-ı sakam **Lâ İllâhe İllâllâh mükerrer**⁹¹⁰

Terennüm sâz perde-i nevâ

mefâ‘ilün/ fe‘ilâtün/ mefâ‘ilün/ fe‘ilün

Be-zât-ı pâk-i to Yâ Râb be-cân-ı pâk-i resûl **mükerrer**

Be-çâr-ı yâr güzîn ü *be-kurreteyn-i Betûl* **mükerrer**

Be-Âl ü Sahb-ı kirâm ü be-Tâbiîn-i i‘zâm **mükerrer**

Me-rân zi-dergeh-i lutfet me-râ hazîn ü melûl⁹¹¹

⁹⁰⁷ Bizim güzelimiz sebebiyle neşeli olan her canın başı daima yeşerir, kuru otlar (bile) canlanır.

⁹⁰⁸ O denli bir iyilik ve güzellik ki canda bunun karşılığı olamaz. Aheste söyleyeyim; ‘‘Sevgilidir o!’’

⁹⁰⁹ Bu sancak ve sembol ne güzeldir; Allah’tan başka İlah yoktur (Kelime-i tevhîd). Gökyüzünün en yüksek noktasına ayak basan; Allah’tan başka İlah yoktur.

⁹¹⁰ Ulu Şemseddin lütuf ve yücelik cennetidir. Hastalığın şifâsı Lâ İllâhe İllâllâh demektir.

⁹¹¹ Yâ Rab senin zatın hürmetine, Hz. peygamberin mübarek canı hürmetine, dört halifenin hürmetine ve Hz. Muhammed’in gözünün nûru ola Fâtıma hürmetine Yüce ve ulu ehl-i beyt, ashâb ve tâbiîn (Hz. Muhammed’i görmüş olanları görüp kendilerinden hadis dinlemiş olanlar) hürmetine beni lütuf kapından mahzun ve ümitsizce çevirme.

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Z'ân şâh ki o-râ heves-i tabl u 'alem nîst
 Sevdâ-yı gulâmân u gam-ı hayl u haşem nîst
 Âşüfte vü dîvâne vü şûrîde şodestem **mükerrer**
 Zîrâ ki be-dîvâne vü ser-mest kalem nîst⁹¹²

Selâm-ı râbi'

[89a]

Sultân-ı meni sultân-ı meni ilâhire

Âyîn-i şerîf

Der-makâm ('arabân) beste-i Nakşî Dede Efendi rahmetullâhu 'aleyh

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Ey resûl Hazret-i Hak v'ey Habîb-i Kibriyâ

Yâr yâr dost dost yâr hey sultân-ı men

Ey ziyâ'-yi 'ayn-i 'âlem v'ey imâm-ı enbiyâ **eyzân**⁹¹³

Yek piyâle mey bi-dih ey sâkî-yi bezm-i elest **eyzân**

Ber-men-i miskîn nazar kon ey sirâc-ı pür-ziyâ **eyzân**⁹¹⁴

Hey hey sultân-ı men hey hey hünkâr-ı men hey hey ra'nâ-yı men yâr yâr yâr

Yüregim yar yar yüregim del çigerim gör ki neler var âh

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Bâz ser-mestem zi-bâlâ mî-resem **yâr yâr yâr**

V'ez cemâl-i Hak te'âlâ mî-resem **yâr yâr yâr**⁹¹⁵

⁹¹² Davula ve bayrağa hevesi olmayan, hizmetkârlarıyla mutlu olmayan, ordunun ve askerlerinin endişesini duymayan bir padişah (yüzünden) Şaşırılmış bir haldeyim, deli divâne oldum. Ama deliye kalem olmaz. (Deli divanenin suçu yazılmaz.)

⁹¹³ Ey Hak teâlanın elçisi, yüce Allah'ın sevgilisi, ey âleminin gözünün nûru, ey peygamberlerin önderi!

⁹¹⁴ Ey elest meclisinin sâkîsi, zavallı olana bana bir bak da bir kadeh bâde ver ey ışık dolu kandil!

⁹¹⁵ Yine sarhoşum, yukarıdan, ulu Mevlâ'nın cemâl sıfatından geliyorum.

Der-gülistânî ki cây-i **Mustafâ-st yâr yâr yâr**
 İn çonîn güyâ vü bûyâ mî-resem **yâr yâr yâr**⁹¹⁶

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Âh hey yâr Eyyühe’l-uşşâk âteş geşte çün istâre’im
Yâr yâr yâr hey sultân-ı men

[89b]

Lâ-cerem raksân heme şeb gird-i ân meh-pâreem **eyzân**⁹¹⁷

Âh seher peygâm-i in peygamber-i hûbân resîd **eyzân**
 K’e’s-salâ ey ‘âşıkân mâ ‘âşıkân-râ çâreem **eyzân**⁹¹⁸
Yâr yâr yâr hey sultân-ı men

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Mutribâ esrâr-ı mâ-râ bâz gû
 Kıssa-hây-ı cân fezâ-râ bâz gû⁹¹⁹

Mahzen-i *innâ fetahnâ* ber-güşâ
 Sırr-ı cân-ı Mustafa-râ bâz gû⁹²⁰

Çün Salâhaddîn salâh-i cân-hâ-st **mükerrer**
 To salâh-i cân-hâ-râ bâz gû **mükerrer**⁹²¹

Terennüm sâz perde-i hüseyî

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

⁹¹⁶ Mustafa aleyhisselâmin mekânı olan gül bahçesinde koklayarak ve (bunları) söyleyerek geziyorum.

⁹¹⁷ Ey âşıklar! Yıldız gibi ateş olmuş, çaresiz o ay parçasının etrafında geceleri dolaşıyoruz.

⁹¹⁸ Sabah güzeller önderinin “Gelin ey âşıklar! Biz âşıkların çaresiyiz.” çağrısı (bize) ulaşıyor.

⁹¹⁹ Ey çalgıcı, bizim sırlarımızı söyle, cana can katan hikâyeleri anlat.

⁹²⁰ “İnnâ fetahnâ” mahzenin aç da Hazreti-i Muhammed’in can sırrını söyle. (Fetih, 48/1) Şu bir gerçek ki, biz sana apaçık bir fetih nasip ettik. Allah, Hz. Muhammed’in 7 gök katını fethetmesini nasip kılmıştır. 7 âlemi de fethetmiş, Allah’ın huzuruna yükselip miracı tamamlamak üzere dünyaya geri dönmüştür.

⁹²¹ Çünkü Salahaddin, canın huzur bulmasını istiyor, canların huzuru için anlat.

Âh Ey tâ'irân-ı kuds-râ âh

‘Aşket füzûde bâl-hâ

Der-halka-i sevdây-i to âh

Rûhâniyân-râ hâl-hâ⁹²²

Âh mahbûb-ı men âh matlûb-ı men mergûb-ı men âh makbûl-i men

[90a]

Âh Âb-ı hayât âmed sohen âh

K'âyed zi-‘ilm-i min ledün

Cân-râ ez-o hâli me-kon âh

Tâ ber-dihed a‘mâl-hâ⁹²³

Âh mahbûb-ı men âh matlûb-ı men mergûb-ı men âh makbûl-i men

Terennüm sâz perde-i hüseyî

Selâm-ı sâlis

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

‘Âşıkân-ı der-kûy-ı cânân e’s-salâ

Belî yâr-ı men dost

Sûy-i ân hurşîd-i tâbân e’s-salâ⁹²⁴

Belî yâr-ı men dost

Ez-nigârem âteş-i der-men fütâd

Belî yâr-ı men dost

Şems-i Tebrîzî zi-bâlây-ı felek

Belî yâr-ı men dost

⁹²² Ey sevgili, senin aşkın ilâhi kuşlara kanat açtırmış, senin sevdan ile zincirlenmiş olan melekler türlü hallere girmişler.

⁹²³ İlâhi ilimden gelen söz, can suyudur. Ruhu ondan mahrum bırakma, işler meyvesini versin.

⁹²⁴ Sevgilinin mahallesinde âşıklara davet var. Güneş o tarafa doğru daha da parlak doğuyor. Hadi gelin!

[90b]

Her zemânî mî-zened hân e's-salâ⁹²⁵

Terennüm sâz perde-i hüseyî

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Yâr yâr Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur **mükerrer**

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hâkân olur **mükerrer**⁹²⁶

Şerbetinün katresin her kim içer cür'asın

Gönli güher doluben sinesi 'ummân olur⁹²⁷

Terennüm sâz perde-i hüseyî

mef' ülü/ fâ' ilâtün/ mef' ülü/ fâ' ilâtün

Ey mîr âb be-güşâ ân çeşme-i revân-râ

Tâ çeşme-hâ güşâyed zi'şkûfe bostân-râ⁹²⁸

Mâ sûfiyân-ı râhîm mâ tabla-hâr-ı şâhîm

Pâyende dâr Yâ Râb in kâse-râ vü hân-râ⁹²⁹

Terennüm sâz perde-i hüseyî

müfte' ilün/ fâ' ilân/ müfte' ilün/ fâ' ilân

Mevc-i 'aceb bîn ki hâst ez-dil-i deryâ-yı 'aşk

Reft be-bâlâ ki bîn bin'ger-i bâlâ-yı 'aşk⁹³⁰

⁹²⁵ Sevgiliden bana bir ateş düştü. Tebrizli Şems, gökyüzünün zirvesinde her zaman sizi çağırıyor.

⁹²⁶ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁹²⁷ Şerbetinin damlasından her kim bir yudum alırsa, gönlü cevher dolar ve yüreği derya deniz olur.

⁹²⁸ Ey suyun emiri! O akan ırmağın suyunu aç ki, bahçede tomurcuklar açsın.

⁹²⁹ Biz vahdet yolunun sûfileriyiz, hakikat padişahının sofrasında yiyenleriz. Yâ Rabbi! Bu sofrayı ve kâseyi ebedi kıl.

⁹³⁰ Aşk denizinin ortasındaki acayip dalgaya bak! Bak da aşkın boyunu gör.

Bûd **Veled** bâ-kadîm pîş-i zi-‘âlem nedîm **vây**
 Horde zi-câm-ı bekâ bî-leb-i mey-hây-ı ‘aşk⁹³¹

[91a]

Yâr yâr yar yüregim yâr dost dost del cigerim vây yar yüregim
Del cigerim gör ki neler var yâr yüregim del cigerim gör ki neler var yâre haber var

Terennüm sâz perde-i hüseynî
 mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ûlün

Mâ mest ü harâb ez-pey-i ma‘şûk-ı elestîm
 Mâ mest-i elestîm çü ma‘şûk-perestîm⁹³²

Mestân-ı harâbîm be-gû pîr-i harâbât
 Tâ bâde beyârend ki ma‘âşık-ı mestîm⁹³³
 müfe‘ilün/ mefâ‘ilün/ müfe‘ilün/ mefâ‘ilün

Goftem dûş ‘aşk-râ ey to karîn **yâr-ı men vây**
 Hiç me-bâş yek-zemân gâ’ib ez în kenâr-ı **men vây**⁹³⁴

În ten-i men harâb-ı to dîde-i men sehâb-ı to **vây**
 Zerre-i âfitâb-ı to în ten-i bî-karâr-ı men **vây**⁹³⁵

Morde bedem zi-bûy-ı to zinde şodîm **Şemseddîn vây**

⁹³¹ Veled, âlem (yaratılmadan) önce sonsuz (sevgiliye) dost idi. Kıyısı görünmeyen aşk denizinde, ebedîlik kadehinden içti.

⁹³² Biz elest meclisindeki sevgili yolunda sarhoş ve perişanız. Sevgili uğrunda bu meclisin sarhoşuyuz.

⁹³³ Biz harâb olmuş sarhoşlarız. Ey harâbât pîri! Söyle, (bize) şarap versinler çünkü biz sarhoş âşıklarız.

⁹³⁴ Dün gece aşka söyledim ki; ey beni sevgilim! Bir an bile yanımdan ayrılma.

⁹³⁵ Benim canım senin uğrunda harâb oldu, gözlerim senin yüzünden buluta döndü. Hiçbir yere sığamayan bu bedenim, senin güneş yüzünün karşısında bir zerredir.

Ey to hayât-ı cân-hâ ey şeh-i kâmkâr-ı men vâÿ⁹³⁶

Selâm-ı râbi‘

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

[91b]

Âÿn-i şerîf

Der-makâm (şedd-i ‘arabân) beste-i Musâhib-i Şehriyâr Salîh Efendi rahmetullâhu
‘aleyh

Mef‘ûlü/ fâ‘ilâtün/ mef‘ûlü/ fâ‘ilâtün

Ey ferd ü Hayy ü dâñâ *Yâ Rabbenâ zalemnâ*

Tevfik-bahş mâ-râ *Yâ Rabbenâ zalemnâ*⁹³⁷

Hey hey sultân-ı men hey hey hünkâr-ı men

Ma ‘âciz ü fakîrim ser-geşte vü hakîrim

Der-bend-i ten esîrim *Yâ Rabbenâ zalemnâ*⁹³⁸

Eyzân

mef‘ûlü/ mefâ‘ilü/ mefâ‘ilü/ fe‘ûlün

Âñ sorh kabâyî ki çü meh-pâr ber-âmed hey sultân-ı men

Emsâl der-în hırka-i jengâr ber-âmed⁹³⁹

Şems-i Tebrîzî resîd-st be-gûÿîd hey sultân-ı men

Der-çarh-ı sefâ ân meh-i envâr ber-âmed⁹⁴⁰

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

⁹³⁶ Ey canların cânı, ey kıymetli şâhım! Senin kokunun güzelliğiyle ben öldüm, Şemseddin dirildi.

⁹³⁷ Ey eşi ve benzeri bulunmayan, herşeyi bilen Allah; biz (kendi nefslerimize) zulmettik. (A‘raf, 7/23)

‘Ey Rabbimiz, dediler, öz benliklerimize zulmettik. Eğer bizi affetmez, bize acımazsan elbette ki hüsrana uğrayanlardan olacağız.’

⁹³⁸ Biz âciz ve çaresiziz, perişan ve kıymetsiziz. (Bu dünyaya) bedenle bağlı esîrleriz, biz (kendi nefslerimize) zulmettik.

⁹³⁹ O kırmızı aba giyen ay gibi doğdu. Eski bir hırka ile çıkageldi.

⁹⁴⁰ Dinleyin, Tanrı güneşi, Tebrizli Şems geldi. Sefa feleğinde, o parlak ay doğdu.

Bâz âmedem der-şûrişi hâzâ cünûn'ül- 'âşıkîn

Hey yâr hey dost pîr-i men vây

Bâz âmedem der-gûşeşi hâzâ cünûnû'l- 'âşıkîn **eyzân**⁹⁴¹

[92a]

Tâ ser-nihâdem der-tıbk-ı ez- 'âşıkân be-zedem sebak **eyzân**

Be-nüvîs kâtib ber-varak hâzâ cünûnû'l- 'âşıkîn **eyzân**⁹⁴²

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Ân dilber-i 'ayyâr ciger-hâre-i mâ gû

Her yâr dost pîr-i men cânân-ı men

Ân Hüsrev-i Şîrîn şeker-bâre-i mâ gû **eyzân**⁹⁴³

Bî-sûret-i o meclîs-i mâ-râ nemekî nîst **eyzân**

Ân pür-nemek pür fenn-i 'ayyârî mâ gû **eyzân**⁹⁴⁴

Yâr yâr yar yüregim gör ki neler var dost dost yâre haber var

Selâm-ı sâni

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Ey resûl-i hazret-i Hak v'ey Habîb-i Kibriyâ

Ey ziyâ-yı 'ayn-ı 'âlem v'ey imâm-ı enbiyâ⁹⁴⁵

Merhamet kon hak-pâyet **Rûm-i Monlâ** rûz şeb

Ahmed ü Mahmûd Ebû'l Kâsım Muhammed Mustafâ⁹⁴⁶

Terennüm sâz perde-i nevâ

⁹⁴¹ Coşkuyla yine geldim, gün âşıklıktan delirme günüdür. Gayretimle yine geldim, gün âşıklıktan delirme günüdür.

⁹⁴² Âşıklık gereğince geçmişe dem vurup (ben bu yola) baş koydum. Kâtib her sayfaya hazâ cünûnû'l âşıkîn (gün âşıklıktan delirme günüdür) yaz.

⁹⁴³ O hilebâz güzel bizim eziyet çektiğimizi söyledi. O Hüsrev ve Şirin'e şeker saçtığımızı söyledi.

⁹⁴⁴ Onun olmayışı, bizim meclisimizin tadı tuzudur. Tuzun çokluğunu hilebâzın türlüünü bize söyledi.

⁹⁴⁵ Ey Hak teâlanın elçisi, yüce Allah'ın sevgilisi, ey âleminin gözünün nûru, ey peygamberlerin önderi!

⁹⁴⁶ Gece ve gündüz ayak bastığın toprağa her bir adınla merhamet eyle!

Selâm-ı sâlis

[92b]

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

Ey 'âşıkân ey 'âşıkân men ez-kocâ 'aşk ez-kocâ

Ey bî-dilâ bî-dilâ men ez-kocâ 'aşk ez-kocâ⁹⁴⁷

Ey mutribân ey mutribân ber-def zenîd ahvâl-i men

Men bî-dilem men bî-dilem men ez-kocâ 'aşk ez-kocâ⁹⁴⁸

Terennüm sâz perde-i nevâ

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn **âh** bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler **cânem** hüsrev ü hâkân olur⁹⁴⁹

Sen mâlike tapma gel köşk sarây yapma gel

Şol çalışup yabduguş soñucu virân olur⁹⁵⁰

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

Der-kûy-ı harâbât me-râ 'âşık-küşân kerd

Ân dilber-i 'ayyâr me-râ dîd ü nişân kerd⁹⁵¹

⁹⁴⁷ Ey âşıklar, ey âşıklar ben neredeyim? Aşk nerede? Ey kalpsizler, ey kalpsizler ben neredeyim? Aşk nerede?

⁹⁴⁸ Ey çalgıcı, ey çalgıcı benim hallerime def(ine vurduğun gibi) vur. Ben gönülsüzüm, ben gönülsüzüm ben neredeyim? Aşk nerede?

⁹⁴⁹ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

⁹⁵⁰ Sahip olduklarıyla övünme, köşk saray yapma (dünya malına bel bağlama). Ne kadar çalışıp mal mülk sahibi olsan da sonunda herşey yıkılır. (Sana kalan koca bir hiç olur)

⁹⁵¹ Aşk virane mahalleye sürükledi beni. O hilekâr güzel gördü, bana bir iz bıraktı.

Men der-pey-i ân dilber-i ‘ayyâr be-reftem
O rûy-ı hod ân lahza ze-men bâz-nihân kerd⁹⁵²

Sultân-ı mâ ‘arefnâk bodeş mahrem-i esrâr
Ân sırr-ı tecellî-i ezel cümle beyân kerd⁹⁵³

[93a]

Terennüm sâz perde-i nevâ

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ûlün

Bize tesellî Hüdâ’dan ne haber vâr
Cürmümüzü ‘avf ide ol hazret-i gaffâr âh⁹⁵⁴

Şem‘-i ruhuna cismimi pervâne düşürdüm
Evrâk-ı dili âteş-i sûzana düşürdüm⁹⁵⁵

Bir katre iken kendimi ‘ummâna düşürdüm
Hayfâ yolunu vâdî-yi hicrâna düşürdüm⁹⁵⁶

Takrîr idemem derd-i derûnım elemim vâr
Mevlâyı seversen beni söyletme gamım vâr⁹⁵⁷

Yâr yâr yar yüregim yâr gör ki neler var yüregim del

Cigerim gör ki neler var yâre haber var

Selâm-ı râbi‘

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

⁹⁵² O hilekâr güzelin ardı sıra gittim. O kendini bir an olsun ifşâ etmedi. (Yüzünü sakladı.)

⁹⁵³ Sırlar mahremi olan arafnak sultanı, ezel sırlarının hepsini açıkladı.

⁹⁵⁴ Bize acımızı unutturacak Allah’tan ne teselli var. Günahları bağışlayan, suçumuzu affetsin.

⁹⁵⁵ Ruhun mumuna bedenimi pervane ettim. Gönlümün yapraklarını yanan ateşe döndürdüm.

⁹⁵⁶ Bir damla iken kendimi denize düşürdüm. Yazık ki yolunu ayrılık vadisine düşürdüm.

⁹⁵⁷ Derinlerdeki derdimi anlatamam, elemim büyüktür. Allah aşkına beni söyletme, gamım var.

Âyîn-i şerîf

Der-makâm (nev-eser) beste-i Musâhib-i Şehriyâr Rıf'at Beg sellemallâhu

[93b]

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Mâ der dü cihân gayr-ı Hüdâ-yâr ne-dârîm **hey yâr**

Coz yâd-ı Hüdâ hiç dîger kâr ne-dârîm⁹⁵⁸

Hey hey sultân-ı men hey hey hünkâr-ı men

Müş tâk-ı dil ü cân-ı to **Şems'ül-Hak-ı Tebrîzî hey yâr**

Der-âyîne-i coz vâye-i dîdâr ne-dârîm⁹⁵⁹

Eyzân

fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

Mazhar-ı Hak bâşed o-râ îñ cihân **hey yâr**

Dem-be-dem bîned cemâl-i Hakk-ı 'ayân⁹⁶⁰

Hey yâr hey dost pîr-i men cânân-ı men

Îñ çonân ki goft Mevlânâ-yı mâ **hey yâr**

Âñ ki pîr ü kâmil ü dâñâ-yı mâ **hey yâr**⁹⁶¹

Eyzân

müfte'ilün/ fâ'ilân/ müfte'ilün/ fâ'ilân

Bâz ez-ân kûh-ı Kâf âmede 'ankây-ı 'aşk **hey yâr**

Bâz ber âmed zi-cân na're-i hey-hây-ı 'aşk⁹⁶²

⁹⁵⁸ İki cihanda Allah'tan başka yar bilmeyiz. Allah'tan başkasını dost diye bilmeyiz.

⁹⁵⁹ Ey Tebrizli Şems; senin canının ve gönül şevkinin, yüzünün nasibinden başka ayna bilmeyiz.

⁹⁶⁰ Bu dünya ona Hakk'tan mazhar oldu, dembedem apaçık Hakk'ın cemâlini gördü.

⁹⁶¹ Mademki Mevlânâ'mız söyledi, o ki bizim bilgemiz, kâmilimiz ve pîrimizdir.

⁹⁶² Yine aşkın Anka kuşu o Kaf dağından geldi. Aşkın seslenişi ve narası candan koptu.

Eyzân

‘Aşk nidâ-yı bülend kerd bâ vü ez-pest **hey yâr**

[94a]

K’ey dil-i bâlâ niger kadd ü bâlây-ı ‘aşk⁹⁶³

Hey yâr hey dost pîr-i men cânân-ı men

Be-nigerd der-**Şemseddîn** mefhar-ı Tebrîzî-yâr **hey yâr**

Şâdî-yi cân-hây-ı pâk ü dîde-i dil-hây-ı ‘aşk⁹⁶⁴

Eyzân

fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

Merhabâ ey şâh-ı bâkî pâdişâh-ı kâmkâr

Rûh-bahş-ı her revân ü âftâb-ı her diyâr⁹⁶⁵

Eyzân

În cihân u ân cihân her dü gulâm-ı emr-i tost

Ger ne-hâhî ber hemeş zen ver hemî hâhî be-dâr⁹⁶⁶

Çeşm-i hâk ez-**Şems-i Tebrîzî** çi külli kîmyâ-st

Tâbiş-i ân kîmyâ-râ ber mes-i îşân komâr⁹⁶⁷

Hey sultân-ı men hey hünkâr-ı men yâr hey makbûl-i men

Selâm-ı sâni

müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

Âh Bâz âmedem bâz âmedem ez-pîş-i ân yâr âmedem

⁹⁶³ Aşk kısık bir sesle yüksek seslenişte bulundu: ‘‘Ey yüce gönül! Aşkın yüksek boyuna bak!’’

⁹⁶⁴ Tebrizli kıymetli Şems’e bak! (O) mübârek canların sevinci ve aşk dolu gönüllerin gözdesi(dir).

⁹⁶⁵ Ey ebedî şah! Ey her şeyin sahibi olan, (sana) selam olsun! Memleketlere (doğan) güneş ve yollara ruh veren(sin).

⁹⁶⁶ Bu dünya ve öte dünya senin emrine âmâde olmuş. İstemezsen vurursun, istersen asarsın.

⁹⁶⁷ Şems-i Tebrîzî’nin toprak(tan yaradılmış) gözü ne kadar da değerlidir. O kimyanın(gözün) parlamışını sen ağaçtan bil.

[94b]

Der-men niger der-men niger behr-i to gam-hâr âmedem⁹⁶⁸

Hey yâr-ı men hünkâr-ı men cânân-ı men sultân-ı men

Terennüm sâz perde-i nevâ

Selâm-ı sâlis

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Ey be-gofte der-dilem esrârâ belî yâr-ı men

V'ey ki dâred bâ fakîrân kârâ eyzân⁹⁶⁹

Ey hayâlet gam-küsâr-ı sîne-hâ eyzân

V'ey cemâlet revnâk-ı gül-zârâ eyzân⁹⁷⁰

Şems-i Tebrîzî be-şehr-i 'aşk-ı to eyzân

Geşte iymen ez-heme ağyârâ eyzân⁹⁷¹

Terennüm sâz perde-i gerdâniyye

müfte' ilün/ fâ' ilün/ müfte' ilün/ fâ' ilün

Ey ki hezâr âferîn âh bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler cânem hüsrev ü hâkân olur⁹⁷²

İşbu sûretdir kamu ol Tâyîdir bu 'amû

Şartı müslümânlığın sıdk ile îmân olur⁹⁷³

⁹⁶⁸ Yine geldim, yine geldim. O sevgilinin yanından geldim. Bana bak, bana bak; derdini dinlemeye geldim.

⁹⁶⁹ Ey gönlüme sırlar söyleyen, ey fakirlerle alâkadar olan!

⁹⁷⁰ Ey hayali gönüllerin tesellisi olan, ey yüzü gül bahçelerinin ışıltısı!

⁹⁷¹ Tebrizli Şems! Aşkının şehrinde tüm yabancılardan emin oldun.

⁹⁷² Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

[95a]

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Înân ki taleb-kâr-ı Hüdâyîd Hüdâyîd

Hâcet be-taleb nîst şomâyîd şomâyîd⁹⁷⁴

Tevhîd ü kitâbîd ü hurûfîd ü kelâmîd

Cibr'îl-i burâkîd resûlîd semâyîd⁹⁷⁵

Der-hâne-i hod yâfem ez-şâh nişâni

Engüşterîn la'l kemer-i hasse-i kâni⁹⁷⁶

Dûş âmede bû dest-i merâ hûb be-borde

Ân şâh-ı dil-ârâm menem mahrem-i câni⁹⁷⁷

Terennüm sâz perde-i râst

mef'ûlü/ mefâ'îlü/ mefâ'îlü/ fe'ûlün

Ey dil bu yeter sana iki cihânda iz'ân

Birdir bir iki olmaga yok bilmiş ol imkân **mükerrer**⁹⁷⁸

Hak söyleyicek sende senin ortada nen vâr **mükerrer**

'Âlemde hemân ben didigindir sana noksân **mükerrer**⁹⁷⁹

⁹⁷³ Her kişi bütün işlerini kendi arzusuyla yapmalıdır. Müslümanlığın şartı doğru sözlü ve iman sahibi olmaktır.

⁹⁷⁴ Tanrıyı isteyen inananlarsınız (siz). İstemeye ne hâcet, siz varsınız siz.

⁹⁷⁵ Tevhid ve kitapsınız, harfsiniz, kelamsınız. Burak'a (binen) Cebrail, peygambersiniz, ayinsiniz.

⁹⁷⁶ Evimde şahtan bir iz buldum. Kırmızı bir yüzük ve mücevherli bir kemer.

⁹⁷⁷ Gönülçelen o şah ve o can sırrı dün gelmişti, ben o güzelin elindeydim.

⁹⁷⁸ Ey gönül bu teslimiyet sana iki cihanda da yeter. O'nun varlığı tektir, iki olmasının imkânı yoktur.

⁹⁷⁹ Hakk sana neyin var (bu âlemde) diye sorduğunda, benim dediğin ne varsa onlar senin eksigiindir. (Varlık âleminde mal mülk sahiplenmeyip, dünyadan elini eteğini çekmenin önemi hatırlatılmıştır.)

Sa'y eyle rızâ gözle ko ıtlak ile kaydı **mükerrer**
 'Âlemde **Semâ'î** bu yeter sâlike 'irfân **mükerrer**⁹⁸⁰
Selâm-ı râbî'

[95b]

müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/
 Ey 'âşıkân ey 'âşıkân Monlâ-yı Rûmî mî-resed
 Ey sâdıkân ey sâdıkân Monlâ-yı Rûmî mî-resed⁹⁸¹

Âyîn-i şerîf

Der-makâm (ferah-nâk) beste-i Sermüezzîn-i Şehriyâr Rıf'at Beg sellemallâhu
 mef' ulü/ fâ' ilâtün/ mef' ulü/ fâ' ilâtün

Mâ-râ zi- 'aşk-ı cânân esrâr-ı dil 'ayân-est **hey yâr**
 Gerçi ber-ehl-i sûret ma' nây-ı ân nihân-st **hey hey yâr**⁹⁸²

Ger z'-ân ki merd râhî hâhî cemâl-i cânâ **hey hey yâr**
 Ez-sıdk-ı dil taleb kon çi câ-yı imtihân-est **hey hey yâr pîr-i men**⁹⁸³

mef' ulü/ mefâ' ilün/ mef' ulü/ mefâ' ilün
 Ey sancak-ı nasrullâh v'ey meş' ale-i *Yâsin* **hey yâr**
 Yâ Rab çi sebük-rûhî ber-çeşm ü serem be-nişîn **hey hey yâr pîr-i men**⁹⁸⁴

Ey tâc-ı hüner-mendî mi' râc-ı hıred-mendî **hey yâr**
 Ta' rîf ne-mî-bâyed çün cümle toyi ta' yîn **hey hey yâr pîr-i men**⁹⁸⁵

⁹⁸⁰ Ey Semâ'î çalışıp çabala, arzun ile kendini bırak ve O'na bağlan. Dünyada irfan ehli olana, bu yolda (Hakk yolunda) tecrübeleri yeter.

⁹⁸¹ Ey âşıklar, ey âşıklar Molla-yı Rûmî geliyor. Ey ârifler, ey ârifler Molla-yı Rûmî geliyor.

⁹⁸² Sevgilinin aşkının sırrı, gönlümüzün sırlarını ifşâ etti. O sûret sahibinde anlam gizlidir.

⁹⁸³ Eğer yolda (gönlünde) olanların isteği yârin yüzünü (görmeyi) istemekse, gönül hakîkatıyla talep et. Bu ne imtihan dolu bir yoldur.

⁹⁸⁴ Allah'ın yardımının sancağı ve Yasin'in ışığı, Ya Rabb gözüme ve başıma yerleşen (ne güzel) bir gönül hafifliğidir bu.

⁹⁸⁵ Marifetlilik tacı ve akıllılık miracı, tamamiyle sana bahşedilmiş.

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Düş der-mehtâb dîdem meclisî ez-dost mest **hey yâr**

Tıfl u mest ü pîr ü mest ü mutrib ü tanbûr mest **hey hey yâr pîr-i men**⁹⁸⁶

Mâh-dâde âsmân-râ cür'a z'ân câm-ı mey **hey yâr**

Mâh mest ü meh-rû mest sâye mest ü nûr mest **hey hey yâr pîr-i men**⁹⁸⁷

[96a]

Şems-i Tebrîzî şode ez-cür'a mest ü harâb **hey yâr**

Lâ-cerem mest-est ü güftâreş bûd mağrur mest **hey hey yâr pîr-i men**⁹⁸⁸

Mahbûb-ı men mergûb-ı men matlûb-ı men yâr hey makbûl-i men

Terennüm sâz perde-i dü-gâh

Selâm-ı sâni

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

Bahâr âmed bahâr âmed bahâr hoş- 'izâr âmed

Hoş ser-sebz-i hoş 'âlem o ân lâle-zâr âmed⁹⁸⁹

Zi-sûsen bişnev ey reyhân ki sûsen deh zebân dâred

Be-dest-i âb-ı gil be-niger ki ber-nakş-ı nigâr âmed⁹⁹⁰

Terennüm sâz perde-i nevâ

Selâm-ı sâlis

⁹⁸⁶ Dün gece dost meclisinde baktığım mehtapta hem genç hem yaşlı hem çalgıcı hem de tanbur mest halindeydi.

⁹⁸⁷ Ayın kismetini gökyüzüne bu şarap kadehinden bir yudumdur. Ay yüzlü mest, Güneş mest, gölge mest, ışık mest.

⁹⁸⁸ Tebrizli Şems bir yudumdan mest ve harâb oldu. O şüphesiz sarhoştur ancak mest hâlinde mağrur olduğunu dile getirdi.

⁹⁸⁹ Bahar geldi, bahar geldi. Güzel yüzlü bahar geldi. Âlem taze yeşilliklerle doldu ve güzelleşti, o an lale bahçesi (meydana) geldi.

⁹⁹⁰ Ey reyhan, sâseni dinle! Sâsenin on tane dili var. Su ve çamurun ellerine bak! Resim çizilmiş (gibi).

mef'ûlü/ mefâ'îlün/ mef'ûlü/ mefâ'îlün

'Âşık şode ey cân sevdâet mübârek bâd
Semâ' ârâm-ı cân-ı bî-karâr-st⁹⁹¹

Ez-kevn ü mekân restî ân-câet mübârek bâd

[96b]

Sebük-i berceh çi cây-ı intizâr-st⁹⁹²

Ez her dü cihân bügzed zi-tenhâ zen ü tenhâ hor
Cû merd ü çeng bâng-ı tabl be-şenîd⁹⁹³

Tâ melik-i mülk gûyed tenhâet mübârek bâd
Der-ân sâ'at hezârân der-hezâr-st⁹⁹⁴

Şenîdi bergeşî dûd-ı şimşîri⁹⁹⁵

Terennüm sâz perde-i hüseynî

müfte'îlün/ fâ'îlün/ müfte'îlün/ fâ'îlün

Ey ki hezâr âferîn bu nice sultân olur

Kulı olan kişiler hüsrev ü hâkân olur⁹⁹⁶

Sana direm ey dede sanma bizi dünyede

Nefs-i dîvîn zabt iden dünyede Süleymân olur⁹⁹⁷

⁹⁹¹ Ey can âşık oldun, sevdân mübârek olsun. Sema (âyini), kararsız gönlün hükmüdür.

⁹⁹² Dünyadan geçtin, mübârek olsun. Çabuk harekete geç, beklemek çağı değildir.

⁹⁹³ Her iki âlemden geçtin, herkes yalnız. Çalgı dileyen, davulun sesini duyar.

⁹⁹⁴ Yüce sahip belirtti ki yalnızlığın mübârek olsun. O an bülbüller(in sayısı) binlerce oldu.

⁹⁹⁵ Şimşirin dumanının yüz çevirişini duydun.

⁹⁹⁶ Ey binlerce varlığı yaratan, bu nasıl bir sultandır ki, onun kulu olan kişiler şahlar şahı olur.

Terennüm sâz perde-i segâh

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Hüseynî Kerbelâyî âb be-güzâr

Şâh-ı mâ şâh-st nâmeş Murtaza-st⁹⁹⁸

Ki âb imrûz tığ-ı âb-dâr-est

Her dü 'âlem şâh-ı mâ şîr-i Hüdâ-st⁹⁹⁹

[97a]

mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ulün

Fedâ kon cân cû Şemsüddin-i Tebrîzî

Mustafâ-râ gayr ez-o hem-dem me-dân¹⁰⁰⁰

fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

Eger cân-ı to ez-Hakk kâm-kâr-est

Der-hakikat-ı râz der-i Mustafâ-st¹⁰⁰¹

Şems-i Tebrîzî to hem dânist

⁹⁹⁷ Ey dede, sana diyorum bizi dünyada sanma. (Dünyanın fâniliğine biz kanmayız.) Şeytâni nefsinin zabteden dünyada Süleyman olur.

⁹⁹⁸ Kerbela'dan Hüseyin su (gibi) geçti. Bizim şâhımız öyle bir şahıdır ki nâmı Murtaza'dır.

⁹⁹⁹ Bugün su, su taşıyanın kılıcıdır. Bizim şâhımız her iki âlemde de Allah'ın Aslanıdır. Divan şiirinde Hz. Ali; Allah'ın Arslanı, Şîr-i Yezdan, Şîr-i Hudâ; Hayder/Haydar (A. Arslan, cesur, yiğit kimse), Haydar-ı kerrar (A. Döne döne savaşıyor, tekrar tekrar hücum eden), Saki-i Kevser (cennette bulunan Kevser Irmağının suyunu müminlere dağıtacağına inanılmasından dolayı), Şâh-ı velayet (velilerin, ermişlerin şahı), Şâh-ı Necef, Dürr-i Necef, Padişah-ı Necef (mezarının bulunduğu Necef'e ithafen, Ebu Türab, İmam-ı evliya, Emirü'l-müminin, Murteza (A. beğenilerek seçilmiş, Hz. Peygamberin seçerek emanetçilik ve vekillik görevi vermesinden dolayı), Kasım (A. taksim eden, bölen. Dünyada ilim, marifet ve hikmet, ahirette rahmet ve şefa'at taksim edeceğine inanılmasından dolayı)... gibi güzel, olumlu, anlamlı lakap, özellik ve isimlerle anılmıştır. Necati Demir, "Türk Düşünce Dünyasında Hz. Ali", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 60, 2011, s. 99

¹⁰⁰⁰ Tebrizli Şems (gibi) Hz. Peygamberin yolunda olan dostumun ve gayrılarının canı (bu yolda) feda olsun.

¹⁰⁰¹ Eğer senin canın Hakk yolunda (feda) ise gayene varmışsın demektir. (Çünkü) gizli hakikat Hz. Peygamberdir.

Dîn-i mâ **Mustafâ bâ** Murtazâ-st¹⁰⁰²

Terennüm sâz perde-i nevâ

Selâm-ı râbi‘â

Sultân-ı menî sultân-ı menî ilâhire

İlahî Sultân Veled beste-i segâh

mef‘ûlü/ mefâ‘îlü/ mefâ‘îlü/ fe‘ûlün

Şem‘-i ruhuna cismimi pervâne düşürdüm

Evrâk-ı dili âteş-i sûzana düşürdüm¹⁰⁰³

Hayfâ yolumu vâdî-yi hicrâna düşürdüm

Bir katre iken kendimi ‘ummâna düşürdüm¹⁰⁰⁴

[97b]

Takrîr idemem derd-i derûnum elemim vâr

Mevlâ’yı seversen beni söyletme gamım vâr¹⁰⁰⁵

‘Aklım benim ol zülf-i perişân ile gitdi

Gönlüm heves-i vuslat-ı cânân ile gitdi¹⁰⁰⁶

Fikrim benim gözleri mestân ile gitdi

Sabrim benim ol nergîs-i fettân ile gitdi¹⁰⁰⁷

Hicrân odına yandı derûnum elemim vâr

¹⁰⁰² Tebrizli Şems, bizim dinimiz Hz. Ali ve Hz. Muhammed’in dinidir. Mutlak suretle bunu bil.

¹⁰⁰³ Ruhun mumuna bedenimi pervane ettim. Gönlümün yapraklarını yanan ateşe döndürdüm.

¹⁰⁰⁴ Bir damla iken kendimi denize düşürdüm. Yazık ki yolumu ayrılık vadisine düşürdüm.

¹⁰⁰⁵ Derinlerdeki derdimi anlatamam, elemim büyüktür. Allah aşkına beni söyletme, gamım var.

¹⁰⁰⁶ Benim aklım o dağınık saçlı yüzünden gitti, gönlüm sevgilinin arzusu ve ona kavuşma hayali ile kendinden geçti.

¹⁰⁰⁷ Benim fikrim o gözleri baygın yüzünden gitti, sabrim aklı başından alan gözlü güzel yüzünden bitti.

Mevlâ'yı seversen beni söyletme gamım vâr¹⁰⁰⁸

Perde-i semâ'

Dinle sözümi sana direm özge edâdır

Dervîş olana lâzım olan 'ışk-ı Hüdâdır¹⁰⁰⁹

'Âşıkın nesi vârisa ma'şûka fedadır

Semâ' safâ câna safâ ruha gıdâdır¹⁰¹⁰

'İşkıla gelin tâlib-i cûyende olalım

[98a]

Zevk ile sefâlar sürelim zinde olalım¹⁰¹¹

Hazret-i Mevlânâ'ya gelin bende olalım

Semâ' sefâ câna sefâ ruha gıdâdır¹⁰¹²

¹⁰⁰⁸ İçim ayrılık ateşiyle yandı, elemim büyüktür. Allah aşkına beni söyletme, gamım var.

¹⁰⁰⁹ Dinle sözümü, sana derim bu başka bir haldir. Dervîş olanın gerçek aşkı, Allah aşkıdır.

¹⁰¹⁰ Âşığın nesi var ise, sevgiliye fedadır. Sema (ayini) sefa, cana feda, ruha gıdadır.

¹⁰¹¹ Aşk ile gelin, arayışın tâlibi olalım. Zevk ve sefa içinde olup zinde kalalım.

¹⁰¹² Gelin, Hz. Mevlânâ'ya köle olalım, bu ayin; cana sefa ruha gıdadır.

SONUÇ

Çalıştığımız Mecmû'a-i Âyin-i Şerîf adlı 51 varaktan oluşan eser, 1313 tarihinde istinsah edilmiştir. Eser, âyin-i şerîfi dinleyenlerin elinde kaynak olarak bulunması amacıyla kaydedilmiş, yazarı belli değildir.

Çalışmamızın birinci bölümünde, Mevlânâ'nın önderliğinde Mevlevîlik kavramı, onun izinden gidenlerce Mevlevîliğin nasıl yayıldığı, Mevlevî dergâhları, semâ'nın nasıl icrâ edildiği ve Mevlevî Âyin-i Şerîf'lerin ayrılmaz bir parçası olan müzik formu üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümünde, Mecmû'a-i Âyin-i Şerîf'in nüsha tavsifi, muhtevası ve önemi, mecmuada yer alan âyin-i şerîflerin makamları, bestekârları ve seçilen güftelerin dili ve ait olduğu şâirler gösterilmeye çalışılmıştır. Güftelerin, Mevlevî düşünce yapısının izlerini taşıyan çeşitli şâirlerin şiirlerinden alınan parçalardan oluşturulmuş karma bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Mecmuada adı geçen 15 bestekârın Mevlevîlik ile olan ilişkileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde, genel itibarıyla Farsça olan eser çevriyazı yapılmıştır. Çeşitli parçaların birleşiminden meydana gelmiş bu mecmua, bir bütün halinde ele alınıp incelenmeye çalışılmıştır. Böylece, Mevlevî tarikatına mensup şâirlerin vermek istediği mesajlar, kendisiyle özdeşleştirdiği düşünceler rahat bir şekilde izlenebilmiştir.

Geçmiş yüzyılların kültürünü günümüze taşıyan âyin-i şerîf mecmuaları üzerinde yapılan çalışmalar büyük bir önem arz etmektedir. Bu konunun bilinciyle üzerinde çalıştığımız, âyin-i şerîf mecmuası, edebiyat/kültür tarihine kazandırılmaya çalışılmıştır.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Namık (1989). “Tezkirelere Göre 16. Asır Sonuna Kadar Türk Edebî Kültür Hayatı” , *V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi, Tebliğler*, 21-25 Ağustos, İstanbul, 157-172.
- Akbel, Burcu ve Sahil, Buğra Sercan, “Nâyî Osman Dede’nin Mevlevî Âyinlerinde Makam ve Usûl Yapıları” , *Sanat Tasarım Dergisi*, Sayı:2, 199-224.
- Akgündüz, Murat (2007). “Mevlevîlik ve Osmanlı Padişahları” , *Harran Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 18, 37-44.
- Akpınar, Şerife (2014). “Divan Şiirinin Söz Varlığında Yalan” , *Turkish Studies*, Sayı: 9/3, 44-78.
- Aksoy, Hasan (1995). “Esrar Dede” , *TDV İslam Ansiklopedisi*, , Cilt: 11, 432-434, Ankara.
- Akün, Ömer Faruk (2013). *Divan Edebiyatı*, İSAM Yayınları, İstanbul.
- Ali Enver, (2010). *Semâhâne-i Edeb*, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Altıntaş, Hayrani (1981). *Tasavvuf Tarihi*, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Arpağuş, Sâfi (2005). “Tasavvufta ‘Mantıku’t-tayr’ Mevlânâ’da Hz. Süleyman ve Kuşdili Tasavvuru” , *Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 29/2, 121-135.
- Âsitâne Mevlevî Kültür Dergisi, Sayı:1, Ocak 2010.
- Aydemir, Yaşar (2007). “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler” . *Turkish Studies*, Sayı: 2/3, 123-137.
- Ayvazoğlu, Beşir (2013). *Aşk Estetiği: İslam Sanatlarının Estetiği Üzerine Bir Deneme*, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Andrews, Walter G. (2000). *Şiirin Sesi Toplumun Şarkısı*, (Çeviren: Tansel Güney), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Bayrakçı, Ömer Faruk (2015). “Türk Din Mûsikisinde ‘Mevlevî Ayini’ Formuna Genel Bir Bakış” , *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: II, 139-152.
- Cebecioğlu, Ethem (2014). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Otto Yayınevi, İstanbul.
- Ceylan, Ömür (2005). *Böyle Buyurdu Süfi: Tasavvuf ve Şerh Edebiyatı Çalışmaları*, Kapı Yayınları, İstanbul.
- (2007). *Tasavvufî Şiir Şerhleri*, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Çelebioğlu, Âmil (1998). *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, MEB Yayınları, İstanbul.

- Çetinkaya, Yalçın (2015). *İhvân-ı Safâ'da Müzik ve Sema*, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Çevikoğlu, Timuçin. (2010), *Mevlevîhânelerin Faaliyette Olduğu Dönemde Bestelenmiş Mevlevî Âyinlerinin Usûl-Arûz Vezni İlişkisi Yönünden İncelenmesi*, (Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dağlar, Abdülkadir (2008). ‘‘Mevlevî Edebiyatı Kaynaklarından Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye ile Semâ-hâne-i Edeb’in Mukayesesi’’, *Turkish Studies*, Sayı: 3/2, 229-277.
- Değirmençay, Veyis (1996). ‘‘Sultan Veled ve Rebabnâme’’, (Basılmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Demir, Necati (2011). ‘‘Türk Düşünce Dünyasında Hz. Ali’’, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Velî Araştırma Dergisi*, Sayı:60, 85-104.
- Devellioğlu, Ferit (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara.
- Dilçin, Cem (1983) (düz.). *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara.
- Ediboğlu, Baki Süha (1962). *Ünlü Türk Bestekârları*, Ak Kitabevi, İstanbul.
- Ergun, Sadettin Nüzhet (1942). *Türk Musiki Antolojisi*, Cilt: I- II, İstanbul.
- Feridüddin Attar (2015). *Evliya Tezkireleri*, (çev: Süleyman Uludağ), Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Gölpınarlı, Abdülbâki (1943). *Yunus Emre Divânı*, Ahmed Halit Kitabevi, İstanbul.
- (1999). *Mevlânâ Celâleddin Hayatı, Eserleri, Felsefesi*, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- (2006). *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- (2006). *Mevlânâ’dan Sonra Mevlevîlik*, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Güneş, Kadir (2011). *Arapça - Türkçe Sözlük*, Mektep Yayınları, İstanbul.
- Heper, Sadettin (1974). *Mevlevî Âyinleri*, Konya Turizm Derneği Yayını, Konya.
- İbn Haldun (1977). *Şifâü’s-Sâil: Tasavvufun Mahiyeti*, (haz. Süleyman Uludağ), Dergâh Yayınları, İstanbul.
- İbnü’l-Arabî (2017). *Füsûsu’l-Hikem*, (Çeviren: Ersin Balcı), Kopernik Yayınları, İstanbul.
- İz, Fahir (1995). *Eski Türk Edebiyatında Nazım*, Cilt:I, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Kara, Mustafa (1985). *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- (2005). *Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları: Tarikatler, Tekkeler, Şeyhler*, Dergâh Yayınları, İstanbul.

- Karaköse, Saadet (2013). “Bir Elif Çekmek: Klâsik Türk Edebiyatımızda Elif”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 2/1, 199-228.
- Kanar, Mehmet (1999). *Evhadüddin-i Kirmânî / Rubâîleri*, İnsan Yayınları, İstanbul.
- (2010). *Türkçe-Farsça Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul.
- Keskin, Hasan (2012). “Kur’an’da Meleklerin Hz. Adem’e Secdesinin Yorumu”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 2/6, Sivas, 107-124.
- Kılınç, Mustafa Yılmaz (1999). “Hacı Bektâşî Velî ve Alevîlik-Bektâşîlik”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektâşî Velî Araştırma Dergisi*, Sayı:9, Ankara.
- Kiraz, Seydi (2014). “Türk-İslam Edebiyatında Bir Peygamber Portresi: Hz. İsa”, *EKEV Akademi Dergisi*, Sayı: 60, 261-280.
- Kuran-ı Kerîm Meali (2015). (haz. Yaşar Nuri Öztürk), Yeni Boyut Yayınları, İstanbul.
- Kur’an-ı Kerîm ve Açıklamalı Meali (2001). (Heyet), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Kut, Günay (1986). “*Mecmua*”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C. 6, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Levend, Âgâh Sırrı (1984). *Divan Edebiyatı: Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- Mengi, Mine (2010). *Divan Şiirinin Arka Bahçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- (2014). *Divan Şiiri Yazıları*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Mermer, Ahmet- Keskin Neslihan (2011). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Mevlânâ Celâleddin Rûmî, *Rubâîler*, (çev. Nuri Gençosman), MEB Yayınları, 1974, İstanbul.
- Mevlânâ Celâleddin Rûmî, *Mesnevî*, (çev. Veled İzbudak), MEB Yayınları, 1991, İstanbul.
- Mevlânâ Celâleddin Rûmî, *Dîvân-ı Kebîr*, (çev. ve haz. Abdülbâkî Gölpınarlı), Kültür Bakanlığı Yayınları, 1992, Ankara.
- Odyakmaz, Nevzat (1999). *Bektâşîlik, Mevlevîlik, Masonluk*, Özne Yayınları, İstanbul.
- Önkaş, Nilgün Açık (2015). *Klâsik Türk Edebiyatında Mevlevîlik Kültürü ve Mevlevî Şâirler*, Gece Kitaplığı, Muğla.
- Özkırımlı, Atilla (1990). “*Mecmua*”, Türk Edebiyatı Ansiklopedisi, C. 3, Cem Yayınları, İstanbul.
- Özönder, Hasan (1988). “Âteş-bâz velî ve Mevlevî Dergâhlarında Âteş-bâz Velî Makamı’nın Önemi”, *12-14 Aralık, III. Milli Mevlânâ Kongresi*, Konya, 97-103.

- Öztürk, Yaşar Nuri (1998). *Kur'an'ın Temel Kavramları*, Yeni Boyut Yayınları, İstanbul.
- Öztürk, Mustafa (2003). *Kur'an ve Aşırı Yorum*, Kitabiyat Yayınları, İstanbul.
- Pala, İskender (2010). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Parlatır, İsmail (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınları, Ankara.
- Polater, Kadir (2013). ‘‘Kur'an'a Göre Bilgi-İmân İlişkisi ve Yakîn Kavramı’’, *EKEV Akademi Dergisi*, Sayı: 17/55, 55-69.
- Râğıb El-İsfahânî (2012). *Müfredât: Kur'ân Kavramları Sözlüğü*, (çev. Yusuf Türker), Pınar Yayınları, İstanbul.
- Sâmi, Şemsettin (2006). *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- Schimmel, Annemarie (2012). *İslamın Mistik Boyutları*, Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Solmaz, Süleyman (2004). ‘‘Divan Şiirinde Kelime Seçimini Etkileyen Faktörler’’, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 15, 39-51.
- Suad el-Hakîm (2017). *İbnü'l Arabî Sözlüğü*, (çev. Ekrem Demirli), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Sultan Veled, *Rebabnâme*, (çev. Niğdeli Hakkı Eroğlu), (haz. Amber Güneysel, İsmail Koçak), Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2011, Konya.
- Şentürk, Ahmet Atilla, Ahmet Kartal (2004). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- (2011). *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, YKY Yayınları, İstanbul.
- Şeyh Gâlib (1994). *Dîvân*, (haz. Muhsin Kalkışım), Akçağ Yayınları, Ankara.
- Tâhirü'l-Mevlevî (1973). *Edebiyat Lügatı*, (haz. Kemal Edib Kürkcüoğlu), Enderun Kitabevi, İstanbul.
- Tatçı, Mustafa (2008). *Yûnus Emre Külliyyatı 5: Yûnus Emre Şerhleri*, H Yayınları, İstanbul.
- Timurtaş, Faruk Kadri (2003). *Osmanlı Türkçesi Grameri III: Eski Yazı ve İmlâ-Arapça-Farsça-Eski Anadolu Türkçesi*, Alfa Yayıncılık, İstanbul.
- Top, H. Hüseyin (2007). *Mevlevî Usul ve Adabı*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Uludağ, Süleyman (1979). *İslâm Düşüncesinin Yapısı: Selef, Kelâm, Tasavvuf, Felsefe*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- (2014). *İslâm Açısından Müzik ve Sema*, Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- (2015). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Uysal, Muhittin (2012). *Tasavvuf Kültüründe Hadis*, Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Üngör, Ethem Ruhi (1981). *Türk Musikisi Güfteler Ansiklopedisi*, Eren Yayınları, İstanbul.

Ünver, İsmail (2008). ‘‘Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler’’, *Turkish Studies*, Sayı: 3/6, 1-46.

Yardımcı, Mehmet (2004). ‘‘Geleneksel Kültürümüzde ve Âşıkların Dilinde Sayılar’’, *Çukurova Üniversitesi Türkoloji-Makale Bilgi Sistemi*, No: 1546.

Yeniterzi, Emine (2010). ‘‘Klâsik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri’’, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi- Klâsik Türk Edebiyatının Özel Kaynakları Sayısı- Prof. Dr. Turgut Karabey Armağanı*, Sayı: 3/15.

Yıldırım, Ali (2015). ‘‘Mevlânâ’nın Eserlerinde Kuş Sembolizmi’’, *Akra Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi*, Tuzla Belediyesi Kültür Yayınları, Sayı: 3/6, İstanbul.

Yılmaz, Mehmet (1992). *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

(2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler*, Kesit Yayınları, İstanbul.

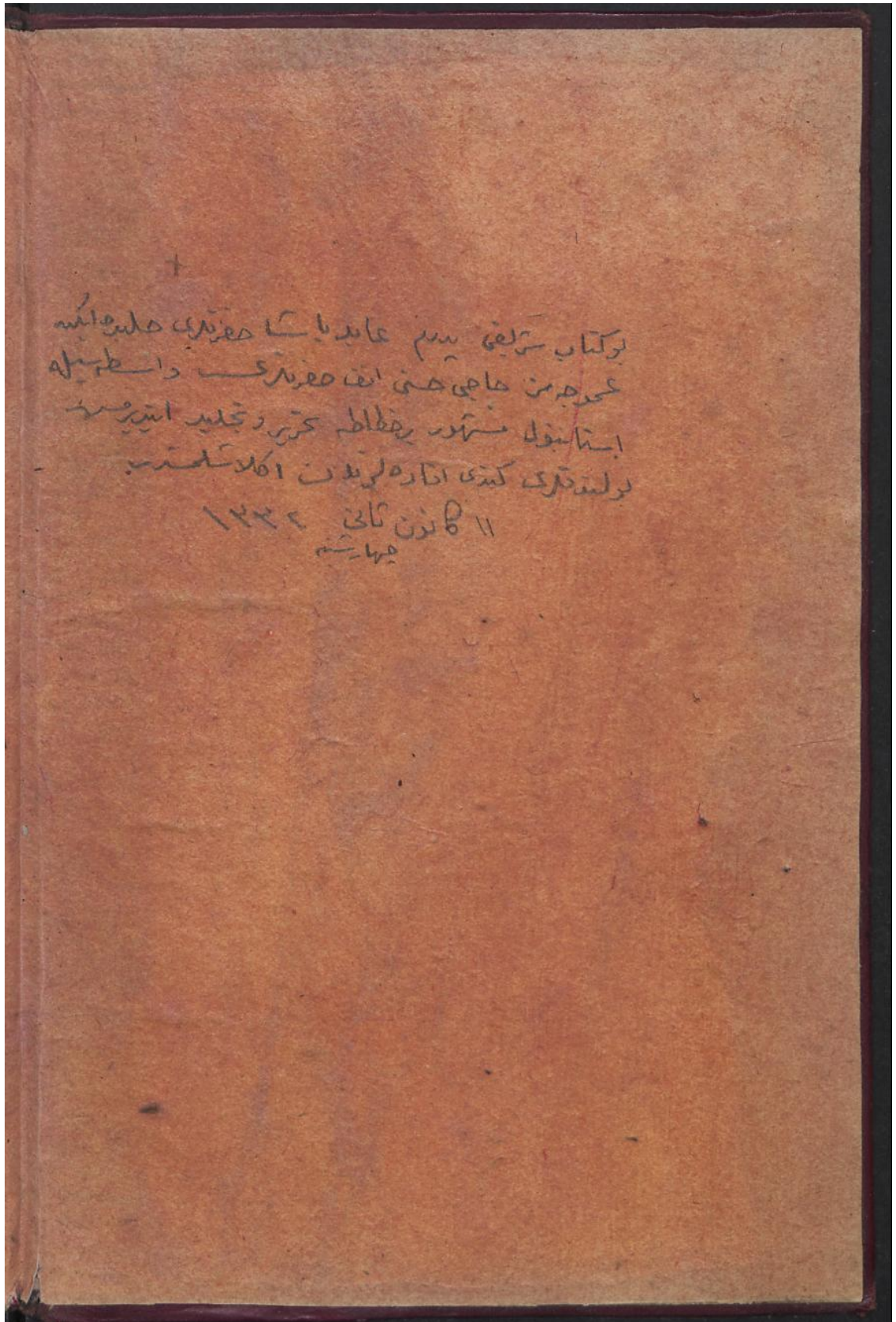
Yunus Emre (2005). *Divân ve Risâletü’n-Nushiyye*, (haz. Mustafa Tatçı), Sahhaflar Kitap Sarayı, İstanbul.

Zavotçu, Gencay (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, Kesit Yayınları, İstanbul.

EKLER

EK-1

TIPKIBASIM

ājin - ū - nāt
i - Newlewiže
[Derwisch - Litt.]

226, 322

Cod. Pers. 5

کتابه اردی
کتابی است در باره ایلی که کتاب
ک از ادب منور شده است نامی کبیر است که کتوب
کا مرآت زبانه فارسیه است که (سوی دولتیه) است
[کتابه
مؤلف کتابه بنام تهرودان است که نام او فخر المومنین است
اگر چه تهرودان درود - نامی است که در عین - ارفق
شکر است که بنام تهرودان - معروف است که نام او درود]

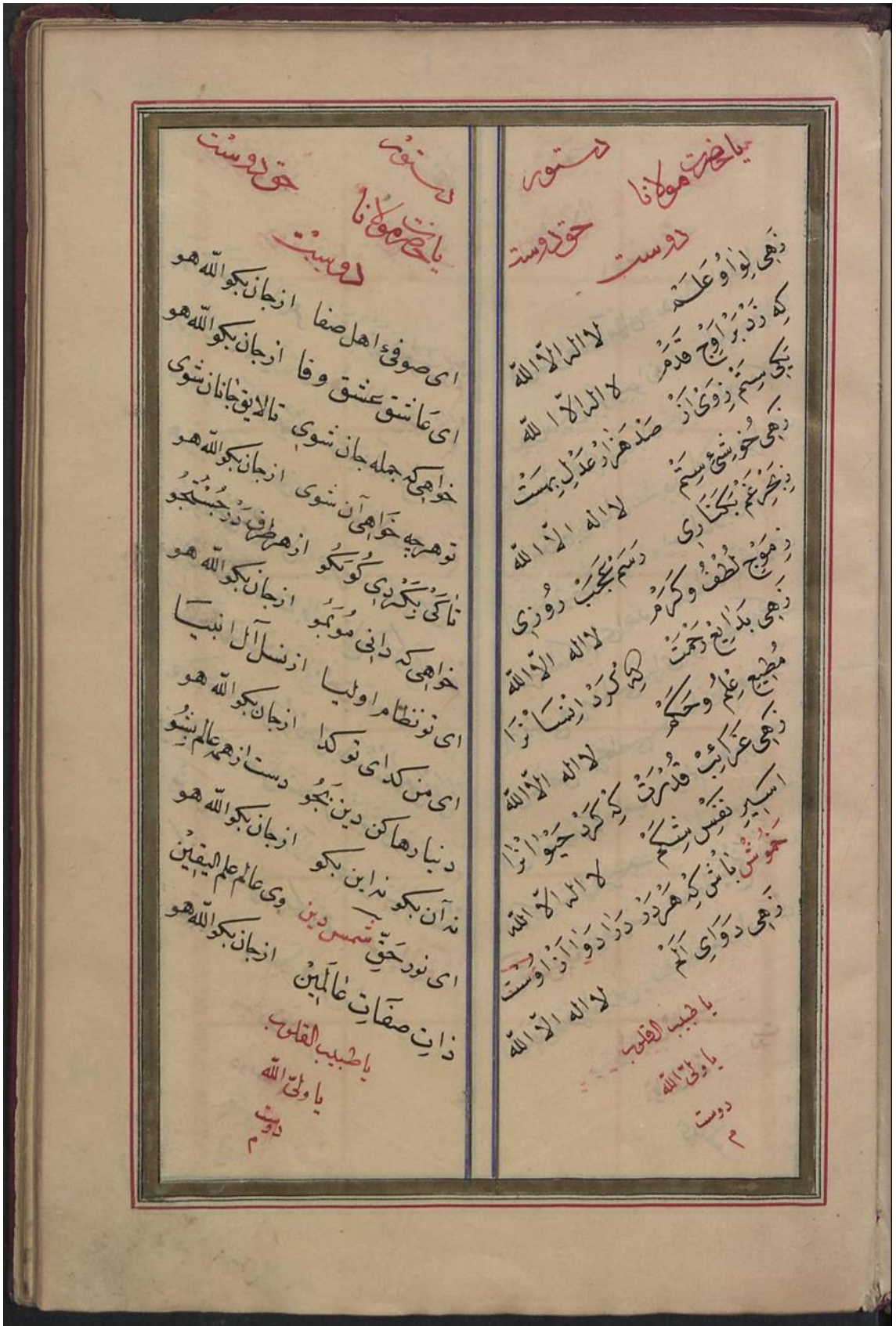
این شعر بفرماید و قوت و حرکات لطیفه را مقدمه فیه

کرامت ۱	حجاز ۲	جاسرگاه ۳	جادرگاه ۴
پنجگاه ۵	زوبگاه ۶	حسین ۷	بیاتی ۸
سنگاه ۹	سوزدلارا ۱۰	نیاوند ۱۱	حجاز ۱۲
حجاز ۱۳	عجم ۱۴	عجاف ۱۵	بستنکار ۱۶
صبا ۱۷	صبا بوسک ۱۸	شوق طرب ۱۹	بستنکار ۲۰
هزارم ۲۱	نوابسته ۲۲	فرحنا ۲۳	نهفت ۲۴
عریان ۲۵	شت عریان ۲۶	نفاش ۲۷	فرحناک ۲۸

این شعر بفرماید و قوت و حرکات لطیفه را مقدمه فیه

<p>دوست یا حضرت مولانا دوست حق دوست</p> <p>یا ربنا ظلنا یا ربنا ظلنا سرکشه و حقیریم یا ربنا ظلنا هر واحدی و دینان یا ربنا ظلنا هم واحدی و رحمان دارای انس و جانانی یا ربنا ظلنا ستار بندگانی معبود گمانی پیوسته عذر خواهیم یا ربنا ظلنا مستغرق کما همیم بانا منہ سیاهیم کوید عشق یا ربنا یا ربنا ظلنا منزل جلال هر شب باقدسی مقرب یا طیب الطوب یا ولی الله دوست زعی</p>	<p>دوست یا حضرت مولانا دوست حق دوست</p> <p>یا مالک الملک العظیم یا حی زحمر الرحیم ما عاجز و جبار تو ما برنگاه یار تو از جاهلی زور بر کرد کوبنده تقصیر کرد ای خالق پروردگار از معصیتها در گذار ای قل هو الله احد گفته بجان کفو احد ای شمس دین ای شمس دین میگو بصدق دل یقین یا طیب الطوب یا ولی الله دوست م</p> <p>استغفر الله العظیم استغفر الله العظیم ما خفته و بیدار تو استغفر الله العظیم وز عاقبتی بدیدر کرد استغفر الله العظیم وی صانع لیل و نهار استغفر الله العظیم وی قادر و فود الصمد استغفر الله العظیم تیر ز جازاتو نیکین استغفر الله العظیم</p>
---	--

عربی
میان
مرد

یا حضرت مولانا دستور
دوست خود دوست

زهی یوا و عتد
که زدن بر او چ قدم
یکی رسم زوی از
زهی خوشی رسم
زین غیر رسم بکناری
زین مویج نطف و کرم
زهی بدایع دهن
مضیع علم و حکم
زهی عزایب قدر
اسیر نفس مشام
زهی دواوی نام
یا حبیب القلوب
یا ولی الله
دوست

یا صاحب القلوب
دوست خود دوست

ای صوفی اهل صفا از جان بگو الله هو
ای عاشق عشق وفا از جان بگو الله هو
خواهی که جمله جان شوی از جان بگو الله هو
تو هر چه خواهی آن شوی از هر چه در جیبجو
تا کی بگری گو گو از جان بگو الله هو
خواهی که دانی موبو از نسل آل انبیا
ای تو نظام اولیا از جان بگو الله هو
ای من کدای تو کدا دست از همه عالم نشو
دنیارها کن دین بجو از جان بگو الله هو
نه آن بگو نه این بگو وی عالم علم الیقین
ای نور حق شمس دین از جان بگو الله هو
ذات صفات عالمین
یا حبیب القلوب
یا ولی الله
دوست

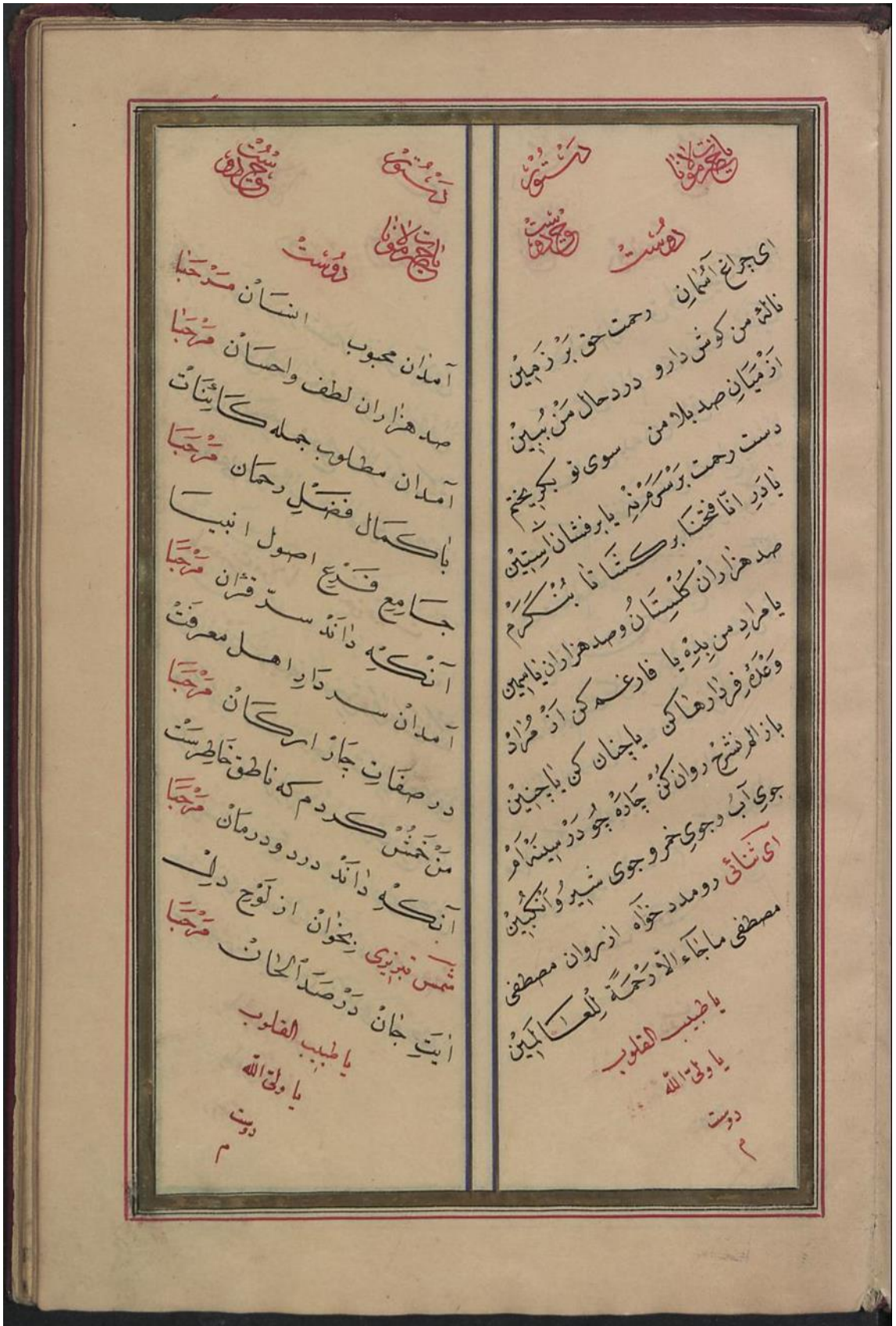
ای بسفخسوی این یعقوب نابینا
 وی عجبی پیمان شده
 از مهر روزم قیر شد دل چون گان بد تو شد
 یعقوب مسکین پیر شد
 چشم مجد نامت ای دوشیزا
 زان طره اندر همت
 ای قاب تو سین مریت وی دولت نامت
 کس نیست شاه محرمت در قرب او دانا
 ای نودوا و چاره ام بی تو ز دل صد باره ام
 در اندرون خاره ام چون غیر تو شد لا اریا
 مقصود جام نفسین ای دحمة للعالمین
 تیر شد عرشین برین از سجدا فسی اریا
 یا طیب القلب
 یا ولی الله
 دوت

ای سنجق نصر الله
 یارب چه سبک روحی بر خیم و سمر نشین
 ای تاج هنر مندای معراج خرد مندی
 تعریف نمی باید چون جمله تویی تعیین
 از عشق جهان سوزت و ز شوق جگر دوزت
 بی هیچ دعا کوی عالم همه بر امین
 نافع تری از باران
 بیغیر بیماران
 در خمر چه داری گفت داروی دل غمگین
 خرز دل یعقوبه
 هر حسم و هم خوبه
 تو نود دل و جان
 شمس الحق تبریزی
 هر خطه زان و این
 از جان دلت جویم
 یا طیب القلب
 یا ولی الله
 دوت

یا حیله الله رسول خاتونیکتا تویی
 برترین ذوالجلال پالایی همتا تویی
 نازنین حضرت حق صدر بدر کاشان
 نور چشمه اینیا چشم چراغ ما تویی
 در شب معراج بودی جبرئیل اندر رکاب
 یا رسوله الله نودانی کنبد حضرت تویی
 رهنمای عاجزان بی سرو بی پا تویی
 سروستان رسالت نو بهار معرفت
 کلین باغ شریعت بلبل بالا تویی
شمس تبریزی که دارد غف بیغز در
مصطفی و مجتبی آن سید اعلی تویی
یا حبیب القلوب
یا ولی الله
 دوست

سوره و الیل یا بوم وصف کبوسی شماست
والضحی خواندم سراسر قاف قوسین آمدم
آیت آیت تا بسوی طاق بروی شماست
چون نظر کردم بدیدم **فرفرفم** بسی
مرفرفه سوره یوسف **حسن بگری** شماست
ذره ذره آفتاب **سبحان الذی** سرتندم
دربنی معنی سبحان الذی **هوی** شماست
وصف قریب ذات بی مثال آهوی شماست
بانای طیبتم فادخلوها **خالدین** اندر جهان
چون بگوین جان شنیدم از سرگویی شماست
گم نیارده هیچ عذری گفت در یوم الحساب
خاطر خامش **سبحان الله** ننا کوی شماست
یا حبیب القلوب
یا ولی الله
 دوست

14b - 14a

دوست

دوست

دوست

دوست

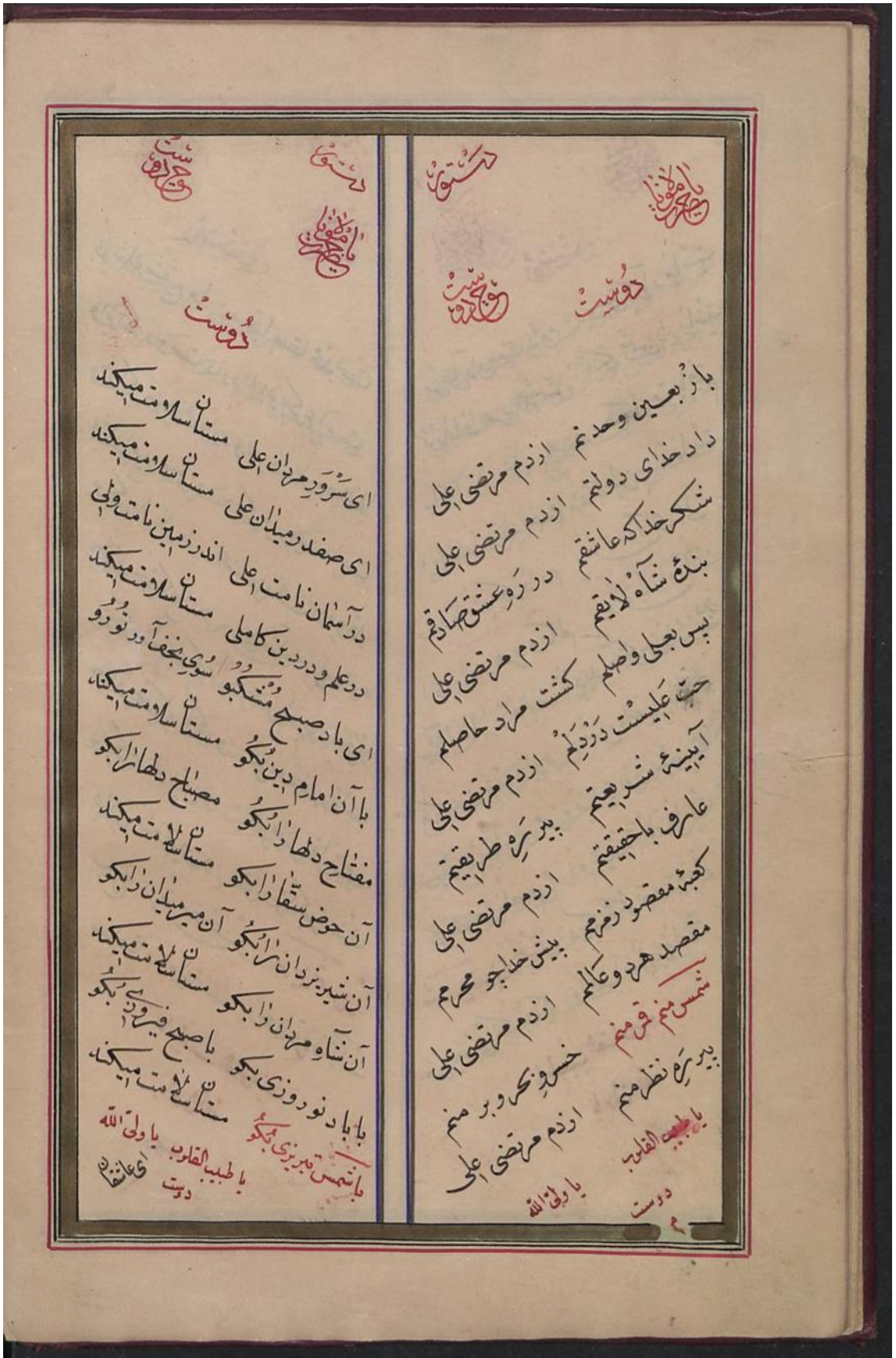
آمدن محبوب انسان مَدَحِبَا
 صد هزاران لطف و احسان مَرَجَبَا
 آمدن مطلوب جمله کائنات مَرَجَبَا
 با کمال فضل رحمان مَرَجَبَا
 جامع قریب اصول انبیا مَرَجَبَا
 آنکه داند سَدَقَات مَرَجَبَا
 آمدن سَدَقَاتِ اهل معرفت مَرَجَبَا
 در صفاتِ چار امرگان مَرَجَبَا
 من خَشِ کدوم که ناطقِ حاضرست مَرَجَبَا
 آنکه داند درد و درمان مَرَجَبَا
 شمسِ نبوی بخوان از توحِ دل مَرَجَبَا
 آیتِ جان در صد آفات مَرَجَبَا
 یا طیب القلوب
 یا ولی الله
 دوست
 م

دوست

دوست

دوست

ای چراغِ آسمان رحمت حق بر زمین
 ناله من گوش دارو در حال من بین
 از میان صد بلا من سوی تو بگویم
 دست رحمت بر سر من یا بر نشان استین
 یادِ اناختنا و گشتنا تا بشکریم
 صد هزاران گلستان و صد هزاران باغین
 یا هراد من بیده یا فارغ من از مراد
 و عن فرادها کن بلجان کن بلجین
 باز الفریخ روان کن بجاده جو در سینه
 جوی آب و جوی خرو جوی شیرو و آبکین
 ای شانی رو مدد خواه از مروان مصطفی
 مصطفی ما جاء الازحمة للعالمین
 یا طیب القلوب
 یا ولی الله
 دوست
 م

دوست
دوست

دوست
دوست

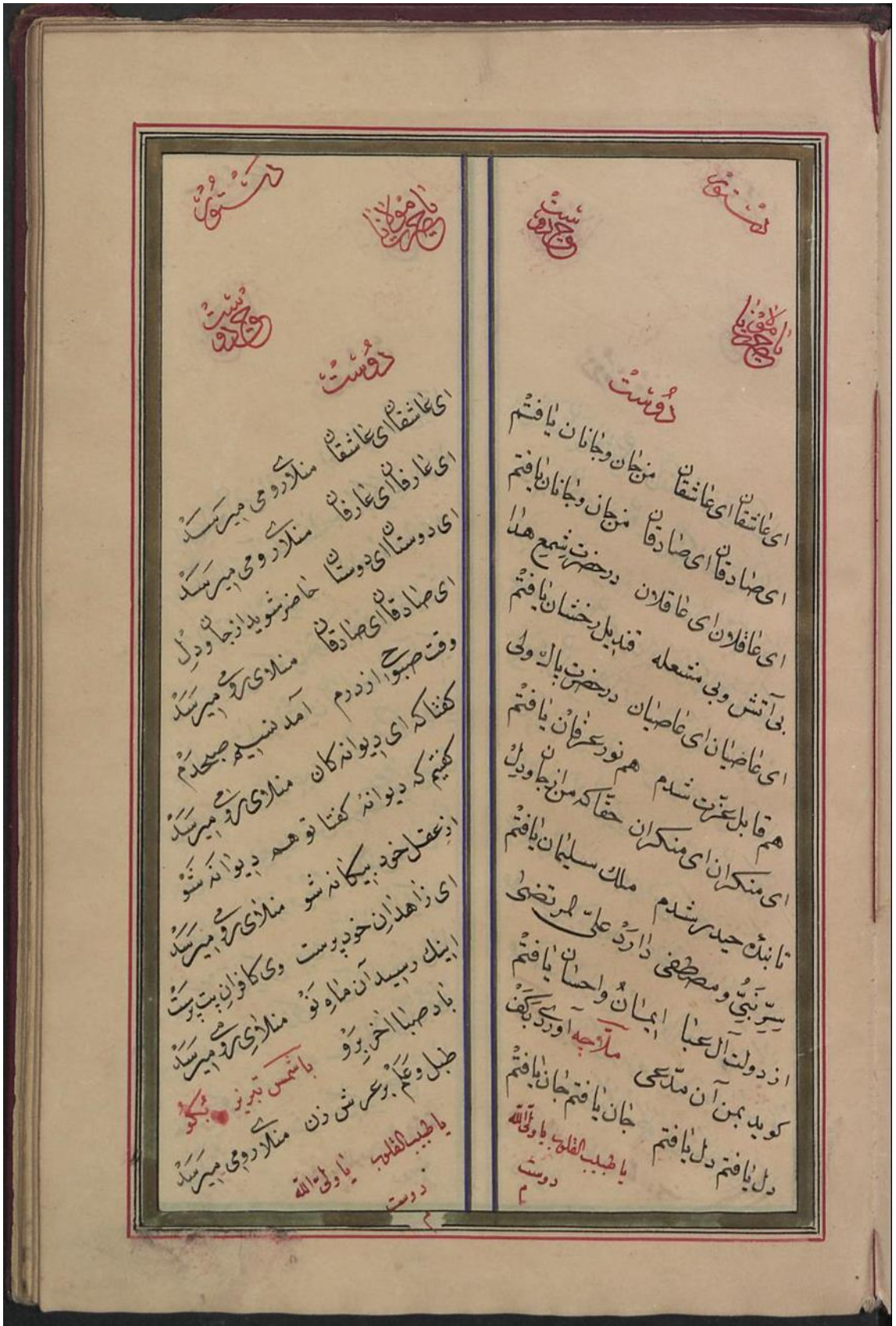
بار بعین وحدتم ازدم مرضی علی
 داد خدای دولتیم ازدم مرضی علی
 شکر خدا که عاشقم در زرعش تصادم
 بند شاه لایقم ازدم مرضی علی
 پس بجلی و صلح گشت مراد حاصلم
 حت علیست دزدیم ازدم مرضی علی
 اینستا شریعتم بیرونه طریعتم
 عارف با حقیقتم ازدم مرضی علی
 کعبه مقصود ز فرغم پیش خرابو محرم
 مقصد هر دو عالم ازدم مرضی علی
 شمس منم منم منم
 بیرونه نظر منم
 یا طبیعت القلوب
 یا ولی الله
 دوست

دوست
دوست

دوست

استاساومت میکند
 ای سرور مردان علی استاساومت میکند
 ای صفا در میدان علی اندر زمین نامت ولی
 در آسمان نامت علی استاساومت میکند
 در علم و در دین کاملی استاساومت میکند
 ای باد صبح مشکبو استاساومت میکند
 با آن امام دین بگو مصباح دهارا بگو
 مفتاح دهارا بگو استاساومت میکند
 آن حوض سقا را بگو آن میر میدان را بگو
 آن شیر نردان را بگو استاساومت میکند
 آن شاه مردان را بگو با صبح فیرا بگو
 با باد نور دوزی بگو استاساومت میکند
 با شمس تبریزی بگو
 با طبیب القلوب یا ولی الله
 دوست

16b - 16a

دوست

دوست

دوست

دوست

ای عاشقا ای عاشقا منجان و جانان یافتم
 ای عارفای عارفان منجان و جانان یافتم
 ای دوستانای دوستان حاضر شوید از جا و در
 ای صادقای صادقان حاضر شوید از جا و در
 وقت صبح از دردم آمد نسیم صبحدم
 گفتا که ای دیوانه کان منلای منم یافتم
 گفتم که دیوانه گفتا تو همه دیوانه شو
 از عقل خود بیگانه شو منلای منم یافتم
 ای زاهدان خود پرست وی کاوان پت پرست
 اینک رسید آن ماره تو منلای منم یافتم
 باد صبا اخر پرو منلای منم یافتم
 طبل و علم بر عرش زن با شمس تبریز بگو
 با طیب القلب یا اولی الله دوست

دوست

دوست

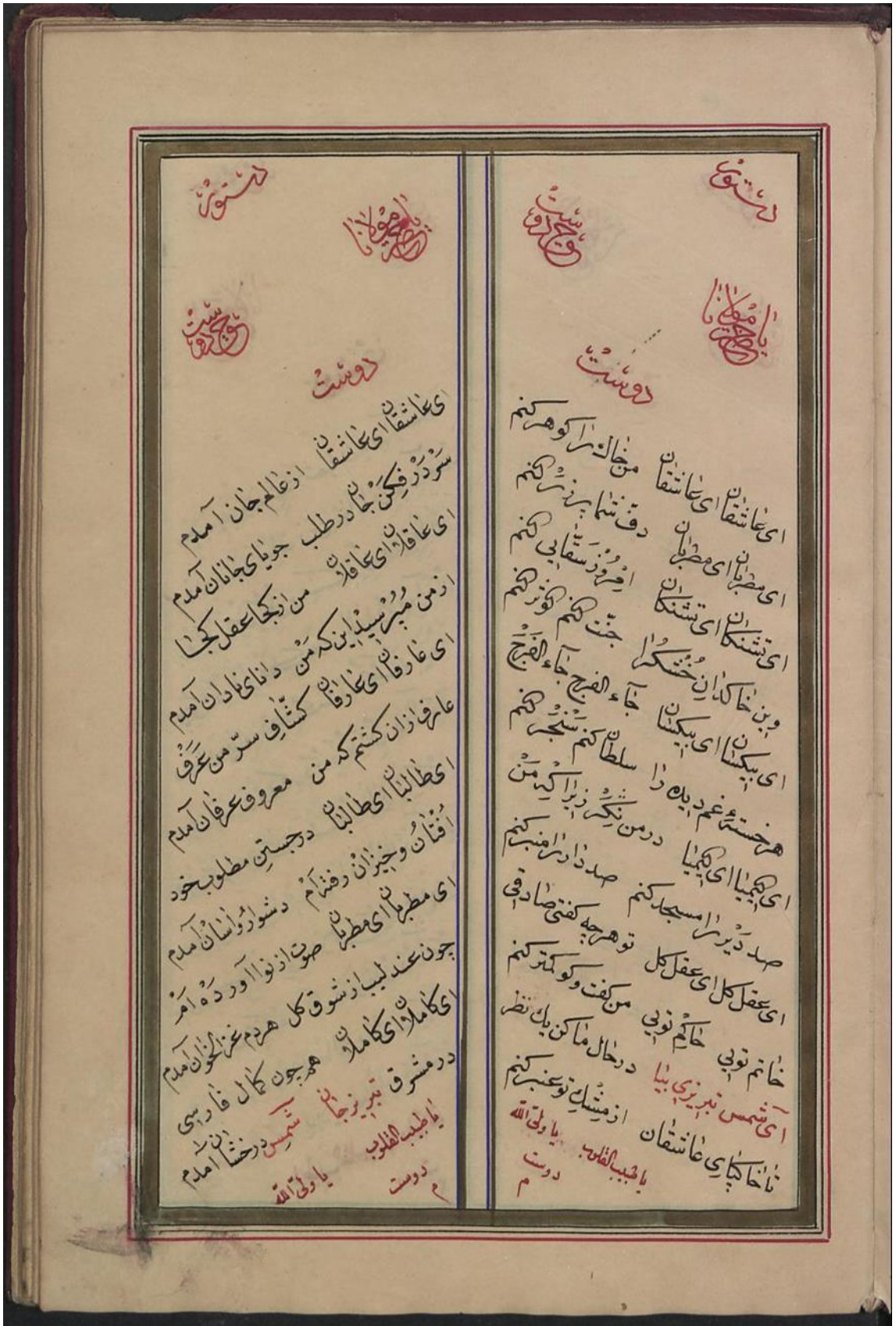
دوست

دوست

ای عاشقا ای عاشقا منجان و جانان یافتم
 ای صادقا ای صادقان منجان و جانان یافتم
 ای عارفان ای عارفان در حضرت نسیع هدا
 ای عاقلان ای عاقلان قدیل رختان یافتم
 بی آتش و بی مشعله در حضرت پاک ولی
 ای غاصبان ای غاصبان هم نور عرفان یافتم
 هم قابل عترت شدم حقا که من از جا و در
 ای منکران ای منکران حقا که من از جا و در
 ای منکران ای منکران حقا که من از جا و در
 تا بنک حیدر شدم ملک سلیمان یافتم
 سیرت بی و مصطفی دارد علی لمرتضی
 از دولت آل عبا ایمان و احسان یافتم
 گوید بمن آن مدعی ملاجه او در کعب
 جان یافتم جان یافتم
 دل یافتم دل یافتم
 یا طیب القلب یا اولی الله دوست

17b - 17a

<p style="text-align: center;">دوست</p> <p>ای عاشقا ای عاشقا ای پیدلا ای پیدلا شورین ام شورین ام عشقت بخاکین عشقت بخاکین ای مطرب ای مطرب من پیدم من پیدم عشقت سلطان یقین عشقت سلطان یقین عشقت میدان یقین عشقت میدان یقین عشقت جام این جام را عشقت لام این لام را عشقت عام این عام را عشقت لام این لام را عشقت چون گدا و گدا عشقت ندره یا طیب الطرب یا ولی الله دوست</p>	<p style="text-align: center;">دوست</p> <p>ای عاشقا ای عاشقا از آسمان آمد ندا جان زکریا ما عاشقان روی تو دلداره و دلجوی تو شب تا سحر در کوی تو نغمه زمان یازنبا جانما خوشا نه نشین در حضرت شاه کین چاکر شده حوران عین در بندگی داده خیا ای مطرب بشیرین نفس هر خط جان چرخ ای عشق زین نه بر فرس بیجا من زن ای ضیا بار دیگر آواز کن وین پردها را ساز کن بیجمله خوبان ناز کن ای آفتاب خورشید خاموش کن پرده و مدر سغراق خاموشان بخور ستار شو ستار شو خوبتر از حکم خدا یا طیب الطرب یا ولی الله دوست</p>
--	--

دوست

یا حبیب اللہ

دوست

دوست

ای عاشق ای عاشقا از عالم جان آمدم
 سو ز رفیق جان در طلب جویای جانان آمدم
 ای عاقل ای عاقل من اینجا عقل بجای
 از من میرسید این که من دانای نادان آمدم
 ای عارف ای عارف کشف سر من عرف
 عالم فزان کنم که من معروف عرفان آمدم
 ای طالب ای طالب در جستن مطلوب خود
 افتان و خیزان رفتنم دشوارانان آمدم
 ای مطرب ای مطرب صوت از نو آورده ام
 چون عند لب از شوق کل مردم غمخواران آمدم
 ای کامل ای کامل هر چون کمال فارسی
 در مشرق تبریز هم چون کمال فارسی
 یا حبیب اللہ دوست
 یا ربی الله

دوست

یا حبیب اللہ

دوست

دوست

ای عاشق ای عاشقا من خاک مرا کوه کنم
 ای مطرب ای مطرب رفق شما بر سر کنم
 ای تشنگا ای تشنگا اغیر ز سقایی کنم
 ای تشنگا ای تشنگا جنت کنم کوز کنم
 وین خاکدان خشک را بجاء الفصح بجاء الفصح
 ای بیکنا ای بیکنا سلطانم شنبه کنم
 هر خسته غم دیده را در من نیکم ز یاد کنم
 ای بیکنا ای بیکنا صد دارم از غمب کنم
 صد دیر مرا مسجد کنم تو هر چه گفتی صادق
 ای عقل کل ای عقل کل من گفت و گو کمتر کنم
 خاتم نوبی خاتم نوبی در حال ما کن یک نظر
 ای شمس تبریزی بیا از مشک تو غیب کنم
 ناخاکبای عاشقان یا حبیب اللہ دوست
 یا حبیب اللہ دوست

دستور

دستور

بالمولانا

بالمولانا

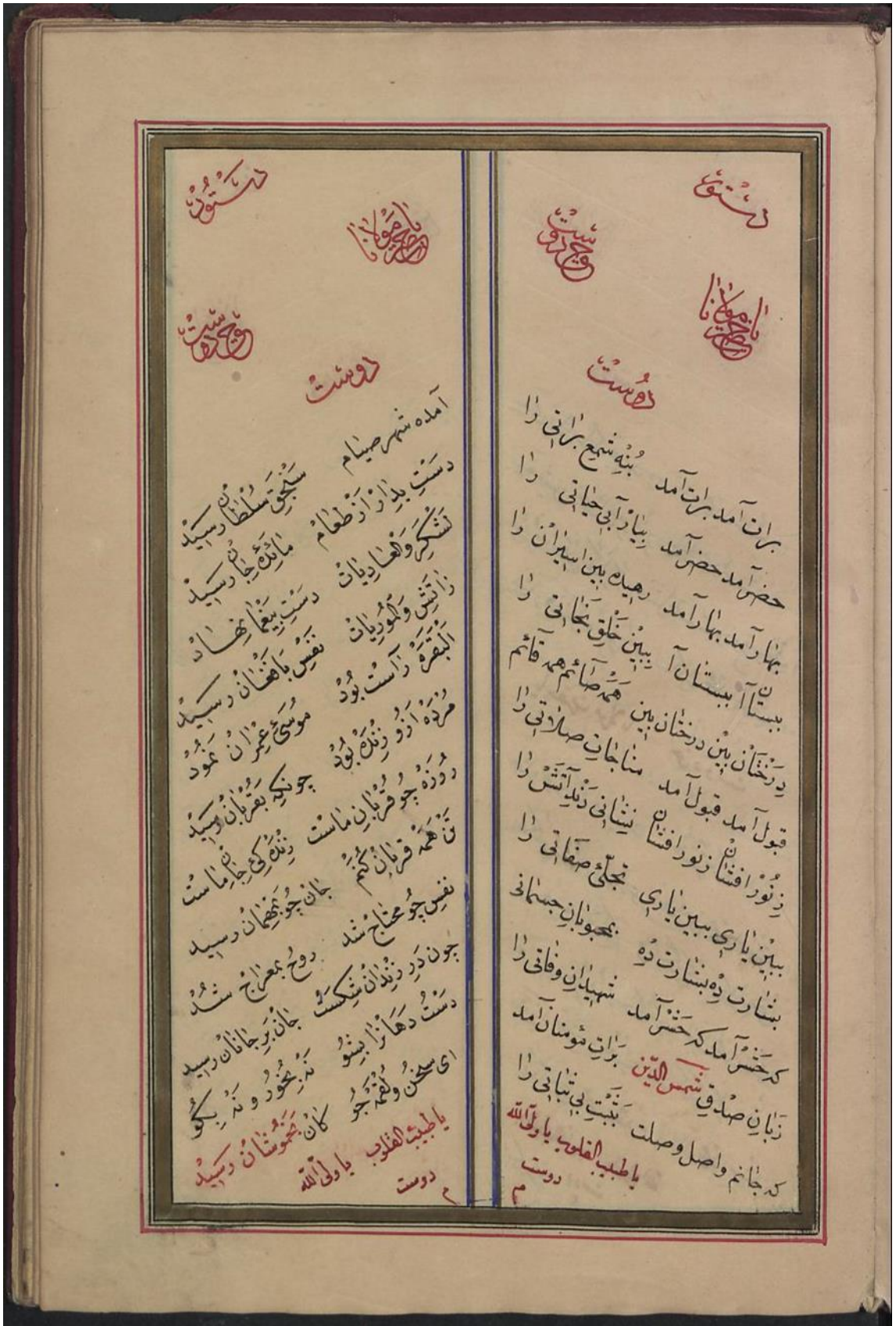
دستور

دستور

دوست

دوست

رجب بیرون شد و شعبان در آمد
 برون شد جان زن جانان در آمد
 بروید دل کُل و سسپین و ریجان
 چو از آب کرم باران در آمد
 دهان جمله غمگنان بخشدید
 بدین قندی که در دندان در آمد
 همه سحر کدشته باز آید
 چون این اقبال جاویدان در آمد
 چو در گشتی نوحی مست خفتی
 چه داری عتقه الکر طوفان در آمد
 منور شد درون خاک تیره
 چو شمس الدین درین میدان در آمد
 با طیب القلوب یا ولی الله
 دوست

دوست

سید

باصحابنا

دوست

بر آن آمد بر آن آمد بینه شمع بر آنی را
 حضرت آمد حاضر آمد بیاز آبی جانی را
 بهار آمد بهار آمد رهیک بین اسپران را
 بیستان آبیستان آبی بین خلق تجاری را
 درختان بین درختان بین همه صائم همه قائم
 قبول آمد قبول آمد سنا جان صلاقی را
 ز نور افتنا ز نور افتنا نیسانی زلد آتش را
 بین یاری بین یاری تجلی صفاتی را
 بشارت ده بشارت ده محبوبان جسمانی را
 که خسر آمد که خسر آمد شهیدان وفاقی را
 زبان صدق شمس الدین بر آن مومنان آمد
 که جانم و اصل وصلت نبی بی تباخی را
 یا طبیب القلوب یا ولی الله
 دوست

باصحابنا

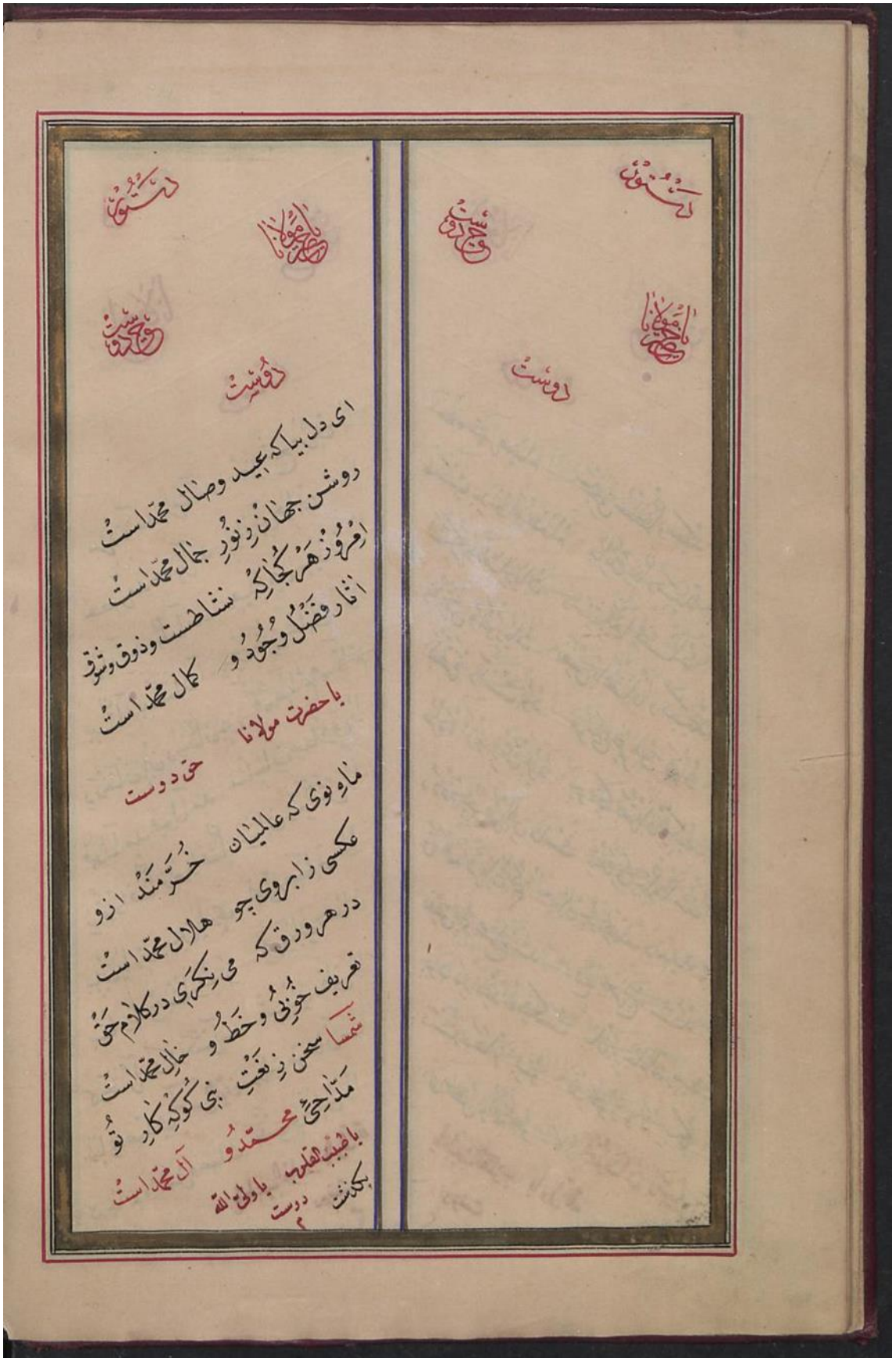
دوست

سید

دوست

آمده شهر صیام سلجوق سلطان رسید
 دست بد از از طعام مایه بیار رسید
 ز آتش و کوریان دست بیغاف خهاد
 بقصر راست بود نفس بافغان رسید
 مرده از دوزخ بود مومنی عمران نمود
 دوزخه جو فرزان ماست چونکه فرزان رسید
 ن همه فرزان کم جان جویمهان ماست
 نفس جویمخان مند روح بعضی مشد
 چون در زندان شکست جان بر جانان رسید
 دست ده از اینسو نه بخورد و نه بگوید
 ای سخن و لغت جو کان مومنان رسید
 یا طبیب القلوب یا ولی الله
 دوست

21b - 21a

روشن

مجلس

روشن

روشن

ای دل بیا که بچید وصال محمداست
روشن جهان ز نور جمال محمداست
ز هر روز هر جا که نشاطت و ذوق و شوق
انوار فضل وجود و کمال محمداست

با حضرت مولانا

حق دوست

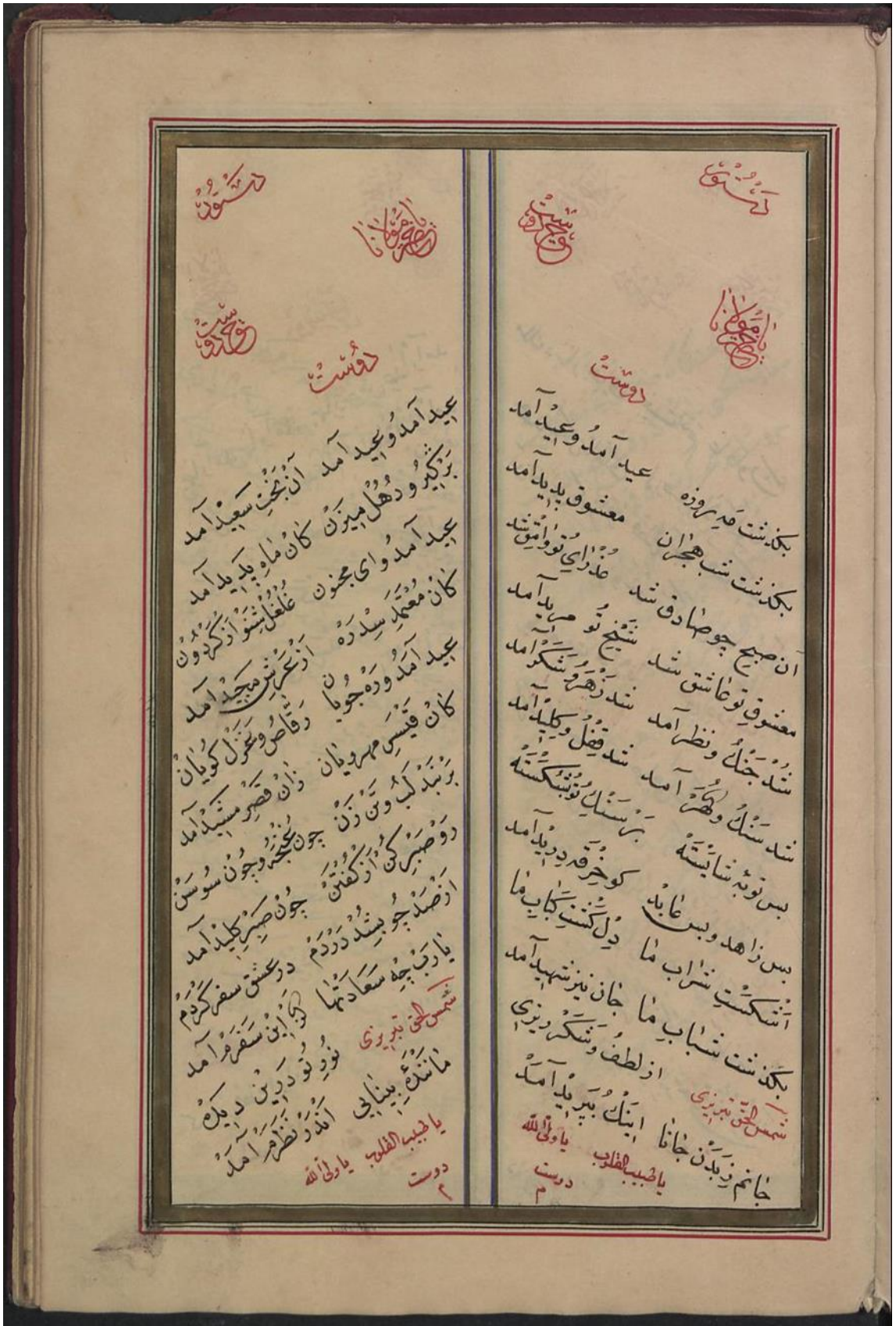
ماده نوی که عالیشان خرمند ازو
عکس زابروی جو هلال محمداست
در هر ورق که رنگی در کلام حق
تقریب خوبی و خط و خال محمداست
شما سخن ز غایت بی گو که کار تو
مذابی محمداست
با قیام قلب با اولی الله
بگفت دوست

روشن

مجلس

مجلس

روشن

دوست

دوست

دوست

دوست

بگذشت قدر روز عید آمد و عید آمد
 بگذشت شب هجران معشوق بدید آمد
 آن صبح چو صدارق شد شمع تو صید آمد
 معشوق تو عاشق شد سحر زهر شکر آمد
 شد جنک و نظر آمد ندر فضل و کلام آمد
 شد سنک و کهر آمد بر سنک تو نیک آمد
 بس تو به نایب کوه خرقه درید آمد
 بس زاهد و بس غایب دل گشت کباب ما
 آشکست شراب ما جان نیز شهید آمد
 بگذشت نساب ما از لطف و شکر زری
 شمس الحق تبریزی
 خانم ز بدن جانا ای یک بید آمد
 یا حبیب القلب یا ولی الله
 دوست

دوست

دوست

دوست

دوست

عید آمد و عید آمد آن بخت سید آمد
 بزیکر و زهر میزن کان ما بدید آمد
 عید آمد و ای مجنون غافل بشو از کردون
 کان معمد سدره از غم تر میجد آمد
 عید آمد و ده جو ما رفاص و غزل کویان
 کان قیس مهربان زان قصر میشد آمد
 بر بند لب و نون زن چون کج و چون سوسن
 رو صبر کن از کفن چون کج و چون سوسن
 از صد جو میشد دردم چون صبر کید آمد
 یارب چه سعادتها در عشق سفر کردم
 شمس الحق تبریزی
 مانند بینایی نورد درین دیدن
 یا حبیب القلب یا ولی الله
 دوست

بهار آمد بهار آمد بهار خوش عدا آمد
 خوش و سبز سبز عالم او ان لاله زار آمد
 ز سوسن و سنبل و زنجبیل که بر نفس زنگار آمد
 بدست آب و گل نیک که چون بود در زنگار آمد
 گل از سبزه همی برسد که خوشبهاران دیار آمد
 همی گوید خوشم زبیرا که خوش مساند میرا
 سبزه با سرو میگوید که یار بر و بار آمد
 بگوشتش سرو میگوید که یار بر و بار آمد
 صنوبر گفت راه سخت انانند بفضیل شده
 که هر یکی بر بردی چو تیغ ذوالفقار آمد
 ز شمشیر لقی و خیزی رسد باده بنور خیزی
 که هر قطره از آن جرعه چو دریا هور آمد

یا طیب القلوب الله دوست
 یا ولی الله

دوست م

دوست
 دوست

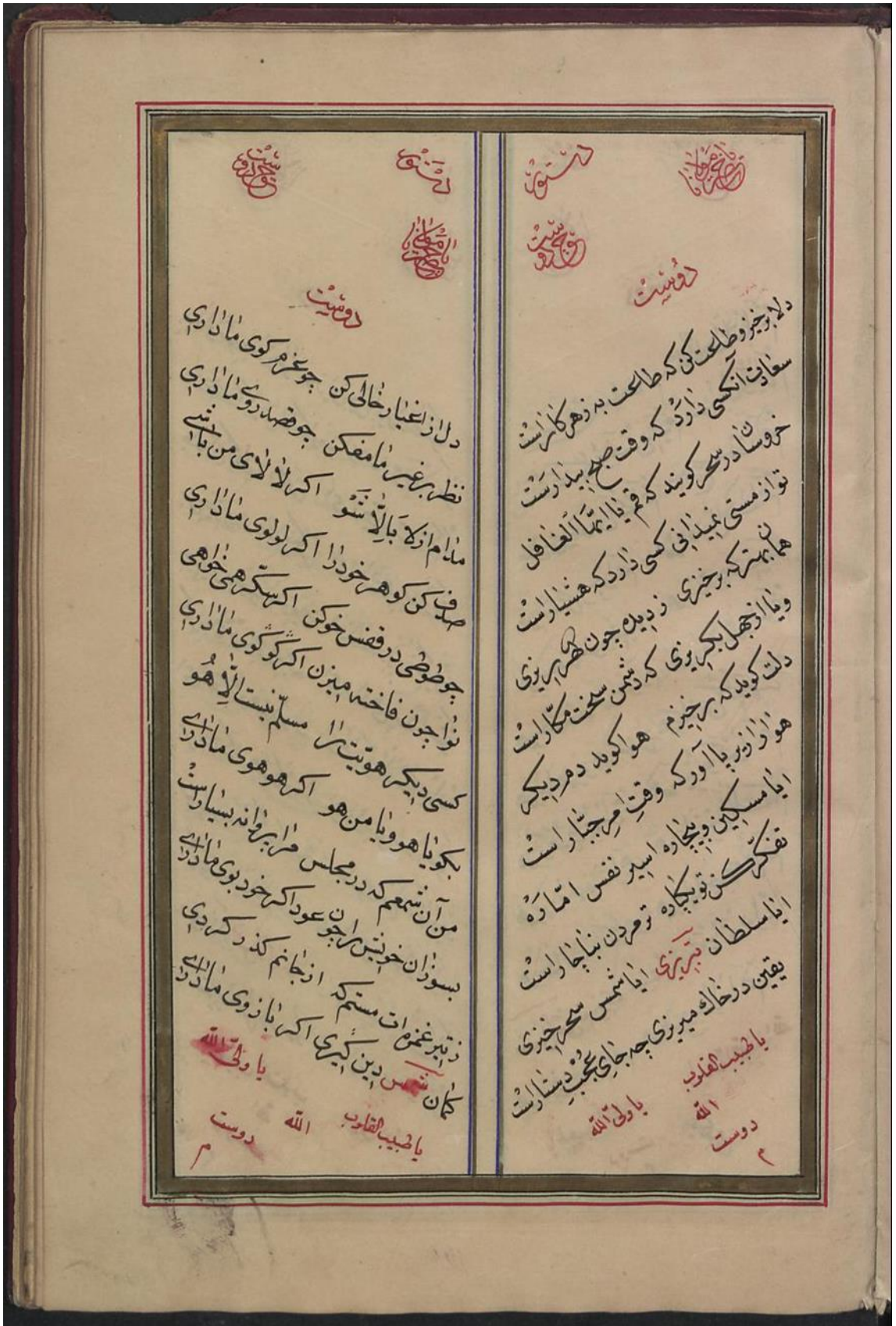
دوست
 دوست

ملك دينار اقبای نیست تم غافلون
 جهد میکن تا مانی در صف لای معلون
 آن خدایی که روز از فطرت آب آفرید
 روز مطیع امر او شو در کس را عایدون

یا حضرت مولانا
 حق دوست

گر بهشت جاودان خواهی بطلبش با کوشش
 جهد میکن تا تو باشی از گروه ساینفون
 سروران یار شاهان خلق دینار اجل
 در بطون خاک سازد جای هر یک میسون
 نفس پیروی ز منگر انگار نگاه شد
 جان بدادش او بوجه بر حق منفقون

یا طیب القلوب
 یا ولی الله
 الله دوست
 یا ولی الله

دوست

دوست

دوست

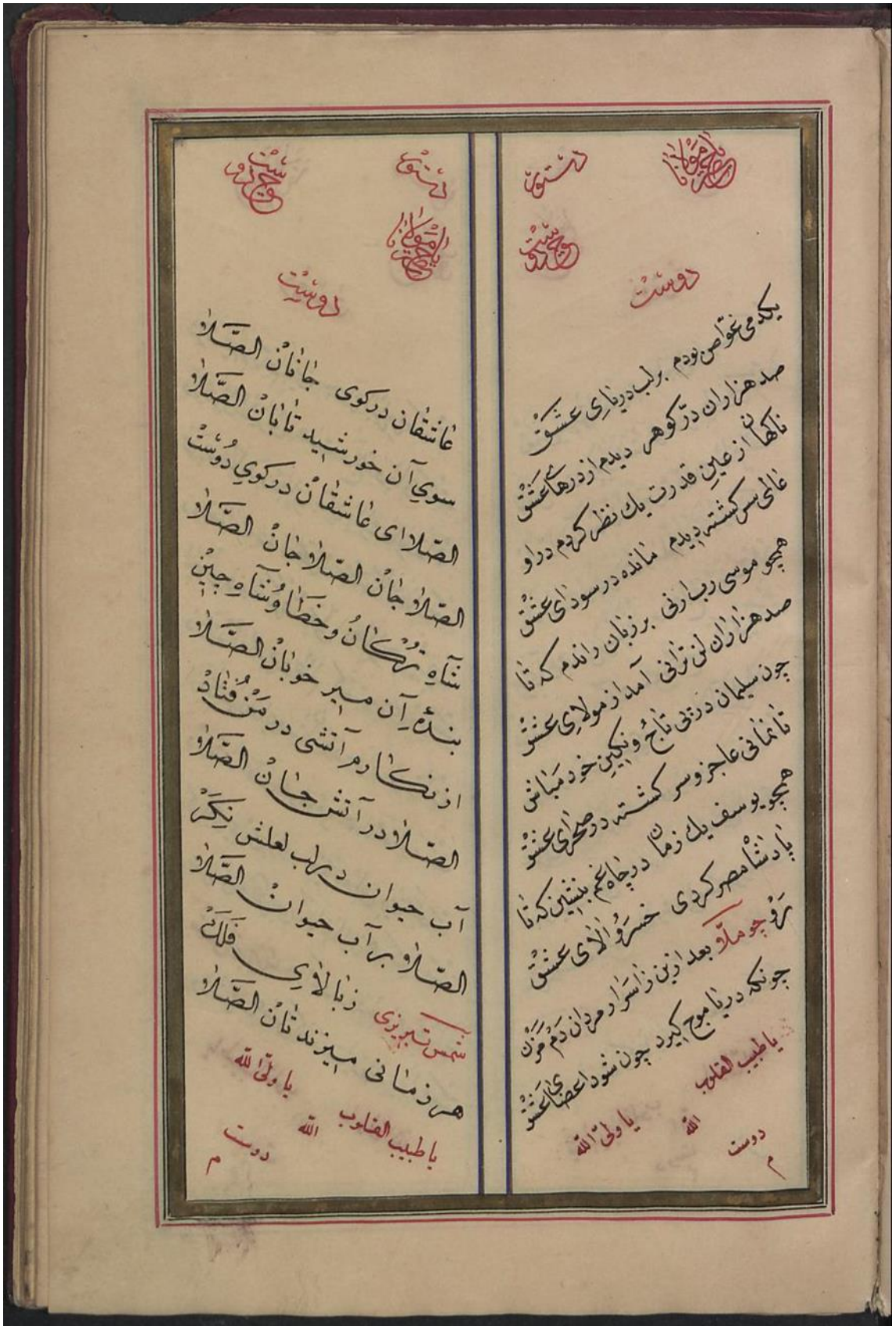
دوست

دلاور خرد و طاعت کن که طاعت به زهر کل است
 سعادت آنکی دارد که وقت صبح بیدار است
 خوساد در محراب کند که غم نایبنا العاف
 تو از مستی غیبانی کسی دارد که هشیار است
 همه بهتر که بر چیزی ز دین چون هرگز
 و یا از جهل بگری که دشمن سخت مکار است
 دلت کوید که بر چیزی هو کوید در دیگر
 هو از روی باور که وقت مر جبار است
 با مسکین و بیچاره اسیر نفس اماره
 فکر کن تو بیکاره ز مردن بیچار است
 ای سلطان **میرزی** ای اشمس بحر چیزی
 یقین در خاک میرزی چه جای بخت سار است
 یا ضییب القلوب
 الله دوست

دل از اعتبار خالی کن چون عمر کوی ماداری
 نظر بر غیر مافکن چو صد درو ماداری
 مدام از بالا شو اگر لای من باشی
 صد کن کوهر خود را اگر لوی ماداری
 چو ضعی در نفس خون اگر سگ هر خواهی
 تو چون فاخته مین اگر گو کوی ماداری
 کسی دیگر هویت اگر هو هی ماداری
 بگو یا هو و یا من هو اگر برانه بسیار است
 من آن شمع که در مجلس مرا بر زانه بسیار است
 بسوزان خویش را چون عود که خود بوی ماداری
 ز تیر غم آن مستم که از جانم گذر کردی
 کمان **شمس** دین گیری اگر بازوی ماداری
 یا ضییب القلوب
 الله دوست

<p>سینه سینه سینه</p>	<p>سینه سینه سینه</p>
<p>دوست منبده سلطانم سلطانجانانم زانکه مکر و خشن بایم شوریدک و حیرانم طیعی خوش الحانم سبوح سفندانم همه انشای جوانم هم افضل انسانم همه سینه خورشیدم هم روضه رضوانم همه جنت و هم حورم هم گلشن گلستانم همه ماه و هم مهرم هم کوی و کویانم همه زهر و بهریم هم نیر و کویانم همه نورشمنشانم هم عاشقین الحانم هم طالب درگاهم هم صاحب عرفانم همه منور شده ای دل شمس الحق تبریزی همه منور خدا بنیم یا طیب القلوب دوست م یا ولی الله بجای</p>	<p>دوست بیدار شو بیدار شو وز این جهان بیدار شو در کار حق در کار شو ای دل می بیدار شو بادل بگفتم در سخن ای از قیامت بخبر بر خیز و در عالم بگرد ای دل می بیدار شو چو این جوان نازنین افتاده در زیر زمین گریه داری بین ای دل می بیدار شو ای خسته رفته درون ای دل می بیدار شو بر چه که رفته کاروان ای دل می بیدار شو موی رسیه کرده سفید جاسوس مرا آمد بید کستی ز دنیا نماند ای دل می بیدار شو ای شاه نفس لایق ای دل می بیدار شو باشند بیا هر روز خدا از حق رسیده از عطا یا طیب القلوب دوست م یا ولی الله</p>

26b - 26a

دوست

دوست

دوست

دوست

بکدی خواص بودم بر لب دریای عشق
 صد هزاران در گوهر دیدم از درها عشق
 ناگاه از عین قدرت یک نظر کردم در او
 عالی سرگشته دیدم مانده در سودای عشق
 همچو موسی ربانی بر زبان راندم که تا
 صد هزاران لی زلفی آمد از مولای عشق
 چون سلیمان در تنی تاج و نیکین خود میانی
 تا منافی عاجز و سرگشته در صحرای عشق
 همچو یوسف یک زمان در چاه بنشین که تا
 یادش مصر کردی خسرو الای عشق
 هر چه چو ملا بعد ازین ز اسرار مردان دم موان
 چونکه دریا موج گیرد چون شود اعصاب عشق
 یا طیب القلب
 دوست

دوست

دوست

دوست

دوست

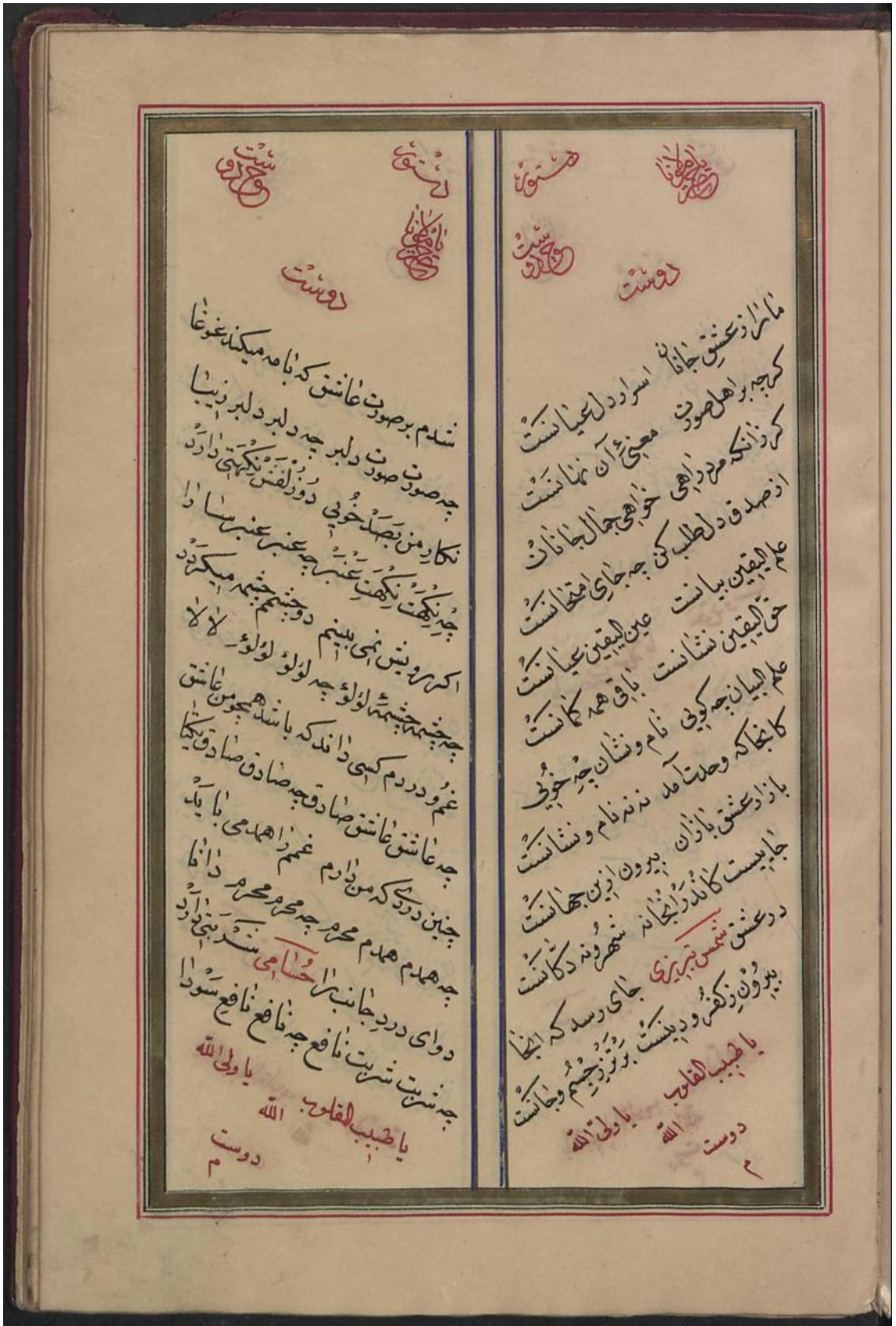
عاشقان در کوی جانان الصلا
 سوی آن خورشید تابان الصلا
 الصلا ای عاشقان در کوی دوست
 الصلا جان الصلا جان الصلا
 شاد و مریکان و خطا و نساء چین
 بنده آن مهربانان الصلا
 از نیکار و آتشی در من فناد
 الصلا در آتش جان الصلا
 آب حیوان در لب لعش نیک
 الصلا بر آب حیوان الصلا
 زبالای
 هر زمانی میزند تان الصلا
 یا ولی الله
 یا طیب القلب
 دوست

<p>لایستون لایستون لایستون لایستون</p>	<p>لایستون لایستون لایستون لایستون</p>
<p>دوش در مهابدیم بجهی از دوست مست طفل مست و پیر مست و مطرب و طربور مست ماه داده آسمان را جرعه زان جام مح ماه مست و مهر مست و سایه مست و نور مست بوی آن مجلس سبک برد مانع بوستان سبزه مست و آب مست و شاخ مست کور مست خورد در ضوان سائگی از دست ساقی از ل عرش مست و فرش مست و روضه مست و چور مست صوفیان جمع نشسته در مقام می خوری خرقه مست و کلمه مست و شبلی و منصور مست خرقه مست و کلمه مست و شبلی و منصور مست شمس تبریزی شده از جرعه مست و شراب لاجرم مست و کفارش بود معذ و در مست یا ولای الله یا طیب القلوب الله دوست م</p>	<p>از سفیرم ز بیم بین جمله ابرار مست و ز جلالی لایزالی هفت و پنج و چار مست در هشتاد بر زمین جان پاک عاشقان چون فزون کرد بجلی از حال حق بیار ذره ذره هر دو عالم گشته موسی و ز مست از تقاضاهای مستان و ز جوابان توان در شفاعت موبوی احمد مختار مست که بگویم ای برادر خیزه مانی زین بجز عرش و کرسی آسمانها این همه کردار مست شمس تبریزی در آمد در دم زمره هاد و ز شراب عشق گشتستان در دیو در مست یا طیب القلوب الله یا ولای الله دوست م</p>

28b - 28a

<p style="text-align: center;">لایست</p> <p style="text-align: center;">لایست</p> <p style="text-align: center;">لایست</p> <p style="text-align: center;">لایست</p> <p>باز آمدم در شور و غوغای این جهان مبارکباد باز آمدم در کوششی هذا جنون العاشقین تا سینه خاوم در چنین از عاشقانم سبقت بنویس کتاب بروی هذا جنون العاشقین من مدم جوئی تو من مدم گوئی تو من مست و ادنای تو هذا جنون العاشقین در فکر من هر نیم شب در حیرت مانده عجب میگویم و در دل بر طرب هذا جنون العاشقین من طالبم مطلوب را هم کرده ام محبوب را در باب این محبوب را هذا جنون العاشقین نیز در کان کار منست حب الوطن جان منست وین سکه در شان منست هذا جنون العاشقین یا حبیب القلب یا ولی الله دوست م</p>	<p style="text-align: center;">لایست</p> <p style="text-align: center;">لایست</p> <p style="text-align: center;">لایست</p> <p style="text-align: center;">لایست</p> <p>عاشق شد ای جان سوزان مبارکباد از کون و مکان رستی انجان مبارکباد از هر دو جهان بگذر تنه از و نه اخور تا ملک و ملک گوید تنهات مبارکباد گفت همگی دین شد خلوات مبارکباد حلوانه کلی غوغاست فقیرانرا در خانه سینه غوغات مبارکباد ای سینه بی کینه غوغات و کوشش ای عشق پسندید جویند و کوشش پرهات بریند پرهات مبارکباد خامش کن و نهان کن بازار کوکبی کالای عجب بروی کارات مبارکباد یا حبیب القلب یا ولی الله دوست م</p>
--	---

30b - 30a

دوست
دوست
دوست
دوست

ما را از عشق جانان اسرار دل پیمایانست
گر چه بر اهل صورت معنی آن نمانست
کز آنکه مرد را می خواهی جمال جانان
از صدق دل طلب کن چه جای اعتنائست
علم یقین بیانت عین یقین پیمایانست
حق یقین نشانست باقی همه گمانست
علم بیان چه کوئی نام و نشان چه خویش
کابنجا که وحدت آمد ندانم نام و نشانست
باز از عشق بازان بیرون این جهانست
جایست کاندز بخانه شهر و ده دکانست
در عشق شمس تبریزی جای رسد که ایضا
بیرون ز کفر و دینست بر ز جسم و جانست
یا حبیب القلوب یا ربی الله
دوست

دوست
دوست
دوست
دوست

ندم بر صورت عاشق که با ما میکند غوغا
چه صورت صورت دلبر چه دلبر دلبر زیبا
نکار من بصد خوی دور زلفش نگهتی دارد
چه نکت زلفت غنچه غنچه غنچه سار
اگر رویش نمی بینم دو چشم چشمه میگرد
چه چشم چشمه لولو چه لولو لولو لولا
غم و دردم کسی داند که باشد همچون عاشق
چه عاشق عاشق صادق چه صادق صادق
چین درد که من دارم غم ز اهدمی باید
چه هدم هدم محرم چه محرم محرم دانا
دوای درد جانبی حسامی شد بتی دارد
چه نسبت نسبت نافع چه نافع نافع سودا
یا حبیب القلوب یا ربی الله
دوست

31b - 31a

<p>دوست دوست دوست</p>	<p>دوست دوست دوست</p>
<p>ندم مجنون سرگردان من از سودای درویشان ندم فلکجا باشد مقام و جای درویشان نه آن درویش میکویم که بسته بقلا می که بدبخت در جهان بسیار همی ماند بدرویشان بدرویشی درویشان محمد خضر میرارد بسی آیت فرستاده خدا در شان و درویشان دران ساعت که درویشان سماع با صفا آرد خدا آید دران ساعت درویشان امیر لومین جدر که بد دمان درویشان هر می بست و خوش میگفت منم فغان درویشان الای شمس تبریزی توجه کن بدرویشان جانی جاودان یابی نوازدهای درویشان</p>	<p>دوست دوست دوست</p>
<p>یا حضرت مولانا اگر خواهی شوی واقف ز کارشان درویشان برونج محبت کش تو در بستان درویشان سرو سامان درویشا مکر درویشا میداند ندانند هیچ نا اهلی سرو سامان درویشان</p>	<p>دوست دوست دوست</p>
<p>یا حضرت مولانا اگر سلطانا همی خواهد زد رویشی خیر یا بد بیا ید بودنش عمری بدل در با درویشان بهشت و جوری کوش میل زاهشان باشند دران روزی که خواهد که خدامها درویشان بیا ای شمس تبریزی ترقی کن بدرویشان حیات زندگی یابی نواز احسان درویشان</p>	<p>دوست دوست دوست</p>

32b - 32a

قلندر
دوست
قلندر
دوست

خدا را تا شوی محرم قلندر شو قلندر شو
چو بنگ دل درین عالم قلندر شو قلندر شو
تو خود را از برینشانی تلف کردی بنادانی
کذا را ز عالم فانی قلندر شو قلندر شو
چو بود غیر حق غیری ز مسجد رو سویدی
اگر آری چنین سیری قلندر شو قلندر شو
اگر خواهی که بی منت رسد از حق بودت
خواجه را بکنی لغت قلندر شو قلندر شو
بیار در پیش درویشان برون نواز چه وزندان
بقول منی علیها فان قلندر شو قلندر شو
بنه را سب همت دین کذا را ز همه از آیدان
بیا پیش حاکم ایوان قلندر شو قلندر شو
یا حبیب القلوب الله دوست
یا ولی الله

قلندر
دوست
قلندر
دوست

دانی سماع چه بود صورت بلی شنیدن
از خوشترین بریدن با وصل اور رسیدن
دانی سماع چه بود بخود نشد ز هستی
اندر فنای مطابق ذوق بقا چشیدن
دانی سماع چه بود در دواوی یعقوب
بوی وصال یوسف از پیرهن شنیدن
دانی سماع چه بود همچون عصای موسی
آن سحرهای فوسون هر دم بدم شنیدن
دانی سماع چه بود سرتی زلی مع الله
انجا ملک تکنجه بواسطه رسیدن
دانی سماع چه بود مانند شمس تبریز
چنان دل کشودن انوار قدس بدین
یا حبیب القلوب الله دوست
یا ولی الله

<p>اولا در کیم بند خاص خدا در محبت خاندان مصطفی در حقیقت کعبه سنک قبله کاهی امام و پیشوا خیر مر تضرار اول ابی قرة العینک آنا سی یقین بیل فاطمه خیر النساء در حسرت شاه شهید اهل جنت حسین شاه شهید کرم با در او فک لعنت خامر و خوک و خر سه اول در کیم دشمن آل عبا در تبراقیل آیات مسلاوی روح تبراقیل ناره ب لاد در یا حبیب القاصب الله یا ولی الله دوست م</p>	<p>فدا شرف الدینا من نور حمیت آنا البدر فدا الشفا و الکاس زینا نا الضعوف ایمانی و الخلق بستانی و العشر تد مانی و الورد حیانا نا من مکان له عین فجللس منواه من مکان له عقل ایاه و ایانا نا من ضایق به داره او انکطسته نار نهیدیه الی عین یسترجم دینا نا من مکان له عین نستصر عن غیب فلیات علی شوق فخذیه مولانا نا یاد هر سری صد درک شمس الحق تبریزی هل انس فی الدینا انسا لک انسانا نا یا حبیب القاصب الله یا ولی الله دوست م</p>
--	---

34b - 34a

دوستوں
یا حبیب القلوب
دوست

بجملہ اللہ دیرم اللہ
دلہ ذائقہ اسماعیلی بکا انس اولاد ذکر اللہ
بن اول پروانہ عم کلام درونوب عشقیکہ بلانہ
یا نوب بن کلی کل اولدم بی جو بند عشق اللہ
کو کل اینس سن صورت
پہلو لب سکا برقا بو عیاد زینس اگر صبا فر
بو تو چیدن مراد اولان جمال ذائقہ ار مکر
کو رہین کنڈی ذائقہ در دکل در صائمہ فی اللہ
مفسر تہریز بونی بیلور احد قالم از فضا بود
بو عالم کلی محمولور ہا باقی قالور اللہ

یا حبیب القلوب
اللہ
دوست
یا اولی اللہ

دوستوں
یا حبیب القلوب
دوست

بو عشق ما اولاد بولداش قومیتہ ناموس و عاری
دواسن درده دوش اولدم ایدرم اہیلہ زاری
کو رکن کنڈی حاملہ عجب سودا یہ دوش اولدم
کو زینہ ذوقہ کلن فنا اقلیمنا وارک
سحرہ بلبلی کوردم عجب افغانہ بانسا فر
مکر کیم نو بہار اولش او کندہ دوشک کلزار
حقیقت بلبلی کورکیم فنا کلزارہ میل اتہن
او قور نو رہلہ توحید جکر بارہ لر خاری
کل آمدی شمس تہریز فدا قیل جانکی حقہ
بودلہ باش و جان و یرمک بود عاشقارک کار

یا حبیب القلوب
یا اولی اللہ
اللہ
دوست
م

<p style="text-align: center;">دوست</p> <p style="text-align: center;">یا مولا یا</p> <p style="text-align: center;">یا حضرت</p> <p style="text-align: center;">دوست</p> <p>باستید با مصطفی صلوات علی خیر الوری انت النبی بدر الدجی صلوات علی خیر الوری ای سرور شاه جهان وی مقتدای انبیا ای خواجه کرم و بیان صلوات علی خیر الوری ای پادشاه هر رسل وی مفرخ اهل سبل محتاج نوجمله رسل صلوات علی خیر الوری قرآن فرستادن خدا ای جمله را تور همتا جانها ز نو با صد نوا صلوات علی خیر الوری ای سید و ای با صفا وی شافع دور جزا میر شهت گنیز کدا صلوات علی خیر الوری</p> <p style="text-align: center;">یا طیب القلوب</p> <p style="text-align: center;">یا ولی الله</p> <p style="text-align: center;">الله</p> <p style="text-align: center;">دوست</p> <p style="text-align: center;">۴</p> <p style="text-align: right;">ببین و بخت</p>	<p style="text-align: center;">دوست</p> <p style="text-align: center;">یا مولا یا</p> <p style="text-align: center;">دوست</p> <p>اولورسه در نغم هدم فی لورسه طالع یاری وضالده کینیزم هجری بکاخن ار کوره یاری هزاران در لول شو قدن طمع کس یاری سرتن اوزندن اور کور یاری نظر کیم اولیه عاری سکا اول دوستی چون دشمن جفا بسته عمل قبل کلک دیدارینه عاشق کر که خوش کوره هر خاری بود رحایم کور رسون سن اسکر ظاهر کر باطن بزمله چون سربف اولدا ای بیچاره خاطر دن نگاری مجت سوز جا ایجرم که جان دن داخلی ناز کرد بولما ز دینه ده محرم صافین فاش ایتمه سراری عجب حد بنجه مولانا سوزی ز کجیم نظم ایتر کلامند اولور معلوم کنشک کدی مقدراری</p> <p style="text-align: center;">یا طیب القلوب</p> <p style="text-align: center;">یا ولی الله</p> <p style="text-align: center;">الله</p> <p style="text-align: center;">دوست</p> <p style="text-align: center;">۴</p>
---	---

36b - 36a

آیین شریف (در مقام راست) بسته نای عثمان دده افندی (قدس الله سره العزیز)

این خانه که پیوسته در او چنگ و چغانت
از خواجه پیر سید که این خانه که چه خانت
هی هی سلطان من

هی هی سلطان من
چون روز قیامت که کسی ترا سر کس نیست
هی هی سلطان من
از ذوق نماند که فلاحت فلاحت

هی هی سلطان من هر خنکار من هر خنای من
هو هو یا هو یا هو یا هو یا من هو امان
آتش نه زنده در دل ما الا هو یا هو یا من هو امان
کوته نکند منزل ما الا هو یا هو یا من هو امان

کر عالیان جمله طیبان باشد
حی نکند مشکل ما الا هو یا هو یا من هو امان
جانا جمال روح بی خوب و باقر است
یا هو یا من هو امان

لکن جمال خوب تو خود چنین دیگر است
ماندم دهان بازر تعظیم آن جمال
هر خط بر زبان دل الله اکبر است
همچو قریبافت **زت بر ز شمشیر**

نی چون قرچه باشد کان روی اقر است
ناروی برین قبله جان آوردیم
صدق دل و اقرار زبان آوردیم
چون مظهر آمد مست این شاه جهان **مکتب**

ما همچو ملک سجد از آن آوردیم
ای دل بویرا یکی جهان سک از ما **انما**
برد بر یکی اولغه بوق بلس اول **انما**
حق سوبلیک سنه سنک اوتنه دنک **انما**

عالمده همان بن دید یکد رسکا نقصان
سعی بلبه رضا کوزله قوا اوله قیده
انما

عالمده سبایی بویست سا که عرفان
 هی هی سلطانن هی هی خندان جانن جانانن
 هی هی هی هی هی بی میرن (سلام)
 سلطانن سلطانن اندردل و جانانن
 درین هی من زتن شوم یک جا چه شود صد جانن
 ای عاشقان ای عاشقان بماند سرایم کرده ام
 زان میکدر بمانه ها اندر نکند خورده ام
 آه ظالم یار میره (سلام نانک) زنجیر
 آمدند از آسمان جانزاکه باز انصار
 جان گفت که ای نادان خوش اهلا و سلا در حجاب
 زغم ساز برده بوسلک
 یار یار ای که هرگز توین بوخند سلطان اولور میکدر
 قوی دلا کیشلر جامع خسر و خاقان اولور میکدر
 زغم ساز برده بوسلک
 یار یار ایماغک تو زنی تو بچیک کورینه
 مننه کورد کوزی کیم والله و جبران اولور
 نمنشیر ازل بدست مرغان خلاست
 کوی بدی درخیم چونان خلاست
 آن نن که چو کرم طور روشن آمد مکره
 نقد خود ازو طلب که او کان خلاست
 یار من یار آه یار من یار آه یار من یار من آه
 پیوسته ز حق مست شود باقی باش
 نه مستغرق عشق و سوز و مشکنا باش
 چون باده بچوش درخیم قالب خود مکره
 وانگاه بخود حریف و همسقا باش
 ز عشق روی نور روشن دل بنین و بنات
 بیا که از تو نشود سبیا تم حسات
 خیال تو چو در آید بسپینت عاشق مکره
 درون خانه تنی بر شود چراغ حیات
 زغم ساز برده بوسلک
 هی هی نه عجایب زه منس حسنه یاری
 بو صورت یاری بو نقش نکساری
 هر غم

هر اهل نظر کیم کوره نصیب کاردی
 بو چشم عذاری قالمیه فارسی
 ای مطرب دلکش الچک و ربابی
 چاک ایله حجابی سرفع ایله نقابی
 ای ساقی موش طاشد چال شیشه خاری
 صون جام عفتاری رفع ایله خاری
 ای زاهد سراق و مرقور قوریایی
 صوت سراه فتابی دردک ایله خلابی
 شصت شهه دوش ماهی عشق اولوقاری
 بول شاه شکاری ترک ایله فشاری
 ندر اول خال مغرب منج انور
می می ندر اول روح مصور
 اول ساقی کوثر اول نور ایله ناز
 سیرایت بنجه جمع ایلمش اول نور ایله ناز
 زی صنعت جاری زی قدرت ناز
 عشاقی قطار ایله عشق بچم محمد
 اول شاه مجد اول مطلب و مقصد

ای شتر دل سن اوله کور پیش قطاری
 چک عشق ایله یاری بی درده خاری
 ای شاهدی واله و شورین و شیدا
 ای ننه سرو بی یار یوانه و رسوا
 درد ایله بلا ایله کچوریل و نهاری
 هیل ناله و زامری نوش ایله بخاری
آه یار بودم دل جوم کردم نر و در کیم یار بودم
 یاربت حرم حضرت که سراه باغشله
 یار درده برآه سحر کاه باغشله
 آه کد دل کیم می فویدک بی ننه دل
 باهری برینه بر دل کاه باغشله
(سلاورایع)
 سلطان منی سلطان می اندر دل و جان یمانی
 در من بدیش من زنده شوم بجا نر و در جانمی
آه ایمان منی
ایمن نرینف (در شاه جهان) بنده شاه داده (عاشقین العزیز)

در می کجا سی (سلاورایع)

سود و زبانی ذوق غمی زبانشان آیدر
هی هی هی هی هی جان من
 گاهی بخت براه سلام تمام ناز
هی هی هی جان من
 عشق آشنایه سجده به آیت بیان آیدر
 بر تباب و از که شعله رخسار یارده
 چیز نیل عشق لعه سنه در پناه آیدر
هی هی هی هی هی جان من
 داد ندیم ازل سجده بر روی صم صم
آه هی هی هی مقبولین
 بر بام فلک آه بردم از آن روی علم را
آه هی هی هی مقبولین
 معجزه بنا از لب لعلت چو میسکاح
هی هی هی مقبولین
 نازند کنی آه مرده صد ساله غم
آه هی هی هی مقبولین

3

یا من لواء عشقک لا زال عالیا یا هی سلطان من
 قد خاب من بکون من العشق الیا یا هی سلطان من
 نازی نسیم عشقک فی نفس الورد یا هی سلطان من
 احیا کما جلا لی جل جلالیا یا هی سلطان من
خسکار من دست رعنا بمن وای هی هی
هی هی هی سلطان من یار یار
 قوه العین منی ای جان بلی یار یار
 ماه بدر که در ماکر آن بلی یار یار
 صد هزار آن آفرین بر روی تو یار یار
 منبفشند حوری و رضوان بلی آه
 صمت و جوع و شه عزت و ذکر بدو ام یار من
 نا تمامان جهان از بکند کار تمام یار من
 اصل این جمله کماله بخیر مستدینت یار من
 صدر صاحب دل و کامل صفت کمالشام یار من
 شوق خیال دوست تنم جان جان آیدر
هی هی هی هی هی جان من

هی سلطان من خنکار من یازد خندان من در نظر
مندان وای هی هی هی هی سلطان من
(سلام)

سلطان من سلطان منی ندر دل و جان منی
در من بد می من زنده شوم بجان چه شود صد منی
آه ای عاشق ای عاشق آنکس که بپندرد او
شود به کرد عقل و آشفته کرد دخی و
ظالم یازد میر

(سلام ثالث)

حسن یکی حسین یکی یازد یکی سخن یکی
روح یکی بدن یکی یازد یکی سخن یکی
بارود و حین یکی قادم و آینه یکی
ملک و عشق و دین یکی یازد یکی سخن یکی
عین هم بخندان یکی معنی هر بیان یکی
ذکر دل و زبان یکی یازد یکی سخن یکی
عشق ملازم یکی ستم و سلام من یکی

منع ملازم یکی یازد یکی سخن یکی
ترتم ساز بیره حسین

ای که هزار آفرین بوجه سلطان اولوز
قولی اولان کنشیر جام خسرو خاقان اولوز
شرینک قطره سین هر کیم ایچ خبر حسین
کو کلی هر ضولون جام سینستان اولوز
ترتم ساز سماجی

کوش که بحق یازد بود در همه جای
او هیچ سخن نشنود الا بجدای
و آن دین که او نور بزیدد اول
هر ذره بود آینه دوست نمای
یازد من یازد یازد من یازد من یازد
ترتم ساز سماجی

سر نشسته دولت ای برادر بگذارد هی یازد
وین سخن گرامی بخارت مگذار
داتم همه جا با هم کس در همه حال هی یازد

میدار زلفه چشم دل جانب یاز
 اولدوقینه سجده بر ناز محبت
 اولماز دل بسته افکار محبت
 جان و دلبی یلر ایدم غم نه تسلیم
 محروم غم اولسه دل زار محبت
 ای صبح سعادت ز جبین تو هویدا
 آن حسن چه حسنت تقدس و تعالی
 آنجا که جسمت یکی همه اسمست
 آنجا که جانست نه اسم و نه مستی
 من نیات چنانم ای رنگارنگی
 کاندر غلظم که من توام یا تو می
 فی من منم و فی تو توی فی تو منی
 هم من منم و هم تو توی هم تو منی
 من زنجارم و شادی از زنجار زنجاری
 من زنجارم و یار مهربان زنجاری
 تو منم چار پری تبار آسمان پیری

تواز کجا وره بام وزرد بان زنجاری
 قد اشرف الدنیا من نور حیاتنا
 البدر غدا سرفرازا و الکاس تریا نا
 من لیس له عین یستبصر عن غیبنا
 فلیات علی شوق فی خدمه موقلا نا
 (سلام مربع) اوفر
 سلطان منی سلطان منی اندر دل و جان ایمان منی
 درین بدی من زند شو میجان چه شو صند منی نا نا نا
 آیین زلف (در مقام عشاق) نایب نایب (فدیه لغزین)
 آشن زنده در دلها الهومی یارهی غنای آیه
 کوی که نکند منزل ما الهومی یارهی غنای آیه
 که عالمی جمله طیبیا باشد یارهی غنای آیه
 حلی نکند مشکل ما الهومی یارهی غنای آیه
 هی زینا بمن دادای وای
 امر و چه روز نیست که خورشید رو ناست باز یار یار
 امر دوز

امروز چه روز است کجور شید دو ناست یا با یاد
 امروز ز روز دها بروست وجدانت یا راه
 از جرخ بخایکان نمارست و هلاکت یا با یاد
 کن ایمنه کاز مرده کین روز نشاست یا با یاد
 آه عشق نشاط طرب افزون نشود
 یا ای باهی ز غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 نی عشق بود خوب و موزون نشود
 یا ای باهی ز غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 یل فطره زاکر کس بدریا یارد
 هی یا ای باهی ز غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 فی جنبش عشق در مکنون نشود
 یا ای باهی ز غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 زادی وای ای غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 از کار خویش یا جم هر دم من بوی یارد
 یا ای باهی ز غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 چون بیکر خویش دانم میکسم اندر کار

رو چو آتش می چو آتش عشق آتش هر سه خوش
 یا ای باهی ز غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 جان ز آتشیهای در هم بر فغان آیین الفیض
 یا ای باهی ز غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 سلطان وای ای غنایم وای ای دوستی زینایم وای
 وای ای غنایم وای ای دوستی زینایم وای

(سلاطین)

آه سلطانم آه سلطانم اندر دل و ایمانی آه
 دوزن نابین زنده نسو یکجا چه شن صاحبی آه ایمانی
 آه ای غایتانی غایتان آه من خاک اگر هر کم دوست
 ای مطربان ای مطربان دقینا بر سر کم مکنه
 آه ظالم یا میر

(سلاطین)

هی می شهد نوشین آه لبای ناله از همه ای
 آلودگی ای بنشین که تا بازا بیست چشم خود آلودگی
 تنم ساز چرخه نوا

ای که هزار آفرین **الما** بوجبه سلطان اولوز
 قوی اولان کجیل **طیم** خسر حاقان اولوز
 سن مالکه طایفه گل کوشک سرتی پانجه کل
 سول جالشیر یابد یغک صولاجی پرو اولوز
تمت ساز **بهره تو**

ای قوم پنج فتنه یکنجید دلدارم یخاسته یکنجید
تمت ساز **بهره تو**

عاشقان هر روز چو هر روز خرابی
 مکنش در اندیشه و بر یک بر مریات
 صد کوه نه نماز است و سر کو عست و جود
 از که جمال دین با نند محراب **یار یار** **مکر**

خود رجوی ز بار خرابی **یار یار**
 بین عمر نصیب خویش اندم یابی **یار یار**
 ز نهار نوضای مکنی اندم **یار یار**
 ز ناکه جهان دمی در کم یابی **یار یار**

تمت ساز **بهره تو**

در همه بسته اند الا در تو
 تاره بند غریب الا بر تو **یار یار**
 ای در کمر غنچه نور افشانی
 خورشید همه و ستاره کاکرتو **یار یار**
 یورکم یار کل کل کورده **نگر و نرس**

تمت ساز **بهره تو**
 در کوی خرابات مر عشق کشان کردی
 آن دلبر عیار مرادید و نشان کردی
 من در پی آن دلبر عیار بر فتم **همی**
 او روی خود آن محض زمین بازنها کردی
سلطان عرفان بدش محرم اسرار **همی**

آن سر بجلی ازل جمله بیان کردی
سلطان عرفان بدش محرم اسرار **همی**

سلاطین
 سلطان منی اندر دل و جان ایمان منی آه
 در من بد من زنده شوم بچشم منی آه ایمان منی
 این رفت در مقام **جانکاه** **استغفار** **مقدس**

تمت

آتش ز یاد در دل ما لا اله هو **هو الا هو**
 کوه نکند منزل ما لا اله هو **هو الا هو**
 که عالمیان جمله طیبیان باشد
 جان من وای هی یار هی دوست هی یار
 حل نکند مشکل ما لا اله هو **هو الا هو**
 آه بانکه از بیوستگی من عشق کتم عشق من
 بیگانه می باشم چنین با عشق از دست فتن
 هی یار هی دوست
 امروز سماعست و ما است و سقای جانم وای
 گردان شده بر جمع قدحهای عطای جانم وای
 فرمان سقایی لله رسید بنوشید هی یار هی دوست
 این تن همه جا شوق ز خون صفای
 بیاید بیاید هر که به دلدار رسیده است **سلطان**
 بیاید بیاید هر که به کلزار رسیده است
 هی سلطان هی خکار وای هی یار هی دوست
 مقبول وای هی جانم وای هی میرم وای
 آه بانکه از بیوستگی من عشق کتم عشق من
 بیگانه می باشم چنین با عشق از دست فتن
(سلا هر تان)
 سلطاننی سلطاننی اندر دل و جان ایمان منی
 در من بدی من زنده شوم بجان چه شود
 صد جانم آه

سوز و لیل دیدم وصف کیسوی شناست هی هی هی
مختاری من
 و الطخی خواندم سلسله نغمه سروی شناست **ایضا**
 آیت آیت تا بسوی قاب و بیان مادم **ایضا**
 چون نظر کردم بدیدم طاقا بروی شناست **ایضا**
 بیاید بیاید هر که به دلدار رسیده است **هی هی**
سلطان بیاید بیاید هر که به کلزار رسیده است
 هی سلطان هی خکار هی یار هی دوست
 مقبول وای هی جانم وای هی میرم وای
 آه بانکه از بیوستگی من عشق کتم عشق من
 بیگانه می باشم چنین با عشق از دست فتن
هی سلطان هی خکار وای هی هی هی مقبول وای

ای عاشقا ای عاشقا من خاک کوه کنم
 ای مطربان ای مطربان دف شما بر زکم مکتم
ظالمیای مریه
 می می شهد نوشتن آه لبای بالانده آهی لوده
 ای بنشین که تا باز ایستد خیم خون آهی بالوده
تشنه آسان **بچه گزنی**
 ای که هر آفرین آه بوجیه سلطان اولوز
 قوی اولان کشتیرانم خسر خاقا اولوز
 اشبو صورت در فو اول طاییدر بوسمو
 شرط مسلمان لغک صد قبله ایما اولوز
تشنه آسان **بچه گزنی**
 این خانه که پیوسته در او چک و چغانت
 از خواجه پیر سید که این خانه چه خانت
 چون مرز قیامت که کسی را سس نیست یازار
 از دوق ندانده فلا نت فلا نت
یار من یازاره یازار من یازاره یازار من یازاره

تشنه آسان **بچه گزنی**
 بشنو تو زنی چه لجه میگوید
 اسرار زلفه کبیر دایمیگوید
 سح زرد و درون می و سرداده بیار
 فی نطق زبان خدا خدا میگوید مکتم
 مولای انما التراب مما سلفا
 هل یقیل عند مر عاشق قد تلقا
 انک ان نذاقنی صدودا و جفا
 مولای عفی الله عفی الله عفا کتم
 بازرسیدیم نه میخانه مته
 بازرسیدیم زیبالا و پست یازاره
یار من یازاره یازار من یازاره یازار من یازاره
تشنه آسان **بچه گزنی**
 باز از آن کوه وقاف آمده عنقای عشق
 باز بر آمد زجان نغره و هیهای عشق
 عشق ندای بلند کرد با و از پس
 کای دل

کای دل بالا نکرد در قدا بالا ای عشق
 یار بود هم یار کور که نگر و آرد
 کجاست مطرب دل ناز نغمه های صلا
 در افکند دم او در هزار سر سودا
 جو آفتاب جملت بر آمد از مشرق
 ز ذره ذره شنیدم که نام **مولا نا**
 (سیلا فریاد)

سلطانی سلطانی اندر دل و جان ایانی
 در من بدی من زنده شور بجان چه شود
 صد جانانی
 این سرفراز در غم (بجنگاه) هر روز در کور است
 شهباز جناب ز و الجلاست سلیح
 هی هی هی هی هی ریختن جانین وای
 فرانس قلوب اهل حالست سلیح
 هی هی هی هی ریختن جانین وای
 در مذهب منکران حالست سلیح

هی هی هی هی ریختن جانین وای
 در مذهب عاشقان حالست سلیح
 ایضا
 دوست جانین هی هی هی ریختن جانین
 بدین وای هی هی سلطانین وای هی هی هی هی هی
 وای یار یار یورکم یار هی هی هی کور که نگر و آرد
 یارین
 ای صنی دوست صنی کل زیبات یارین
 ای مه آ دوست مه آفتاب رویت یارین
 ای کله بیم دوست کله بیم دیدن نیامد
 دوست کله بیم دیدی نیامد
 آتش زند در دل ما الا هو جانین وای
 کونه نکند منزل ما الا هو جانین وای
 هر عالمیان جمله طیبیان باشد جانین
 حل نکند مشکل ما الا هو
 ترش نشان بر کوفه
 (سیلا فریاد)

سیمین ذقاسنک دلاله عذارا
 خوش کن بنکاهی دل نغم برود ماسرا
هی سلطان من هی خکار من هی بر من هی بیا من دوست
 این قالب فرسوده کمر از کوی تو دورست
 القلب علی بایک کینا و غفاسرا
هی سلطان من هی خکار من هی بر من هی بیا من دوست
 ترش ساز بر نه فنا

(مشاعر ثالث)

بستواری چون حکایت میکند
 از جدایه اشکایت میکند
 کویستان نام بر پیده اند
 از تفریم مرد وزن نالیده اند
 سین خوام شرحه شرحه از فراق
 تا بکوم شرح در دشتینا و
ترش ساز بر نه فنا
 ای که هر از یون آه
 بویخ سلطان و کور

قوی اولان کسیر جانم خسر خاقان و کور وای
 سکا پر برای دده صانم بزی دنیه ده
 نفس بوی صبی ایدن دین سلیمان اور
تغیر ساز بر نه فنا
 ای قوم بیج فترت کجا بید
 یاز هم اینجاست بیاید بیاید
 یاز آه یاز من یاز من دوست یاز من یاز من وای
تغیر ساز بر نه فنا

عاشق که تو اضع نماید چه کند
 شهباب کوی تو نیاید چه کند
 کس پوشه دهد زلف ترا تیره شو
 دیوانه که زنجیر نخواهد چه کند
یار طایم یاز من یاز کلیم یاز من یاز من دوست
 دیوانه که زنجیر نخواهد چه کند
 آه کوزک عشق خالانیه
 یانندی بورد عشق خالانیه
 دوست

اندیچیم غیر کورن سویم امان
نکری ونکری نیک ایارنه

تترستان پرتقا حسین

آه من عشق و حالانه **دوست** من عشق حالانه
حرف قلبی حکم لانه ما نظر الی غیر کرم
افسوس بالله وایانه

تترستان پرتقا سکا

دوست در کوی خرابان مرگش تکمیل کرد **هی**
آن دلبر عیار مراد دید نشان کرد **دوست**
من در پی آن دلبر عیار رفتم **هی**
اوروی خود آن لحظه زمین باز نشان کرد
دوست سلطان فرناک بدش محرم اسرار **هی**
آن سرخی ازل جمله بیان کرد

تترستان پرتقا

سلطان بی سلطان بی اندر زل و جا ایمان مینی
در من بد من زنده شوم بیجا سرود **تترستان** پرتقا

این **تترستان** در مقام **دروازه** **اصول** و **درواز** **بشیر** **قلیم**
عشقست صبیحی **تترستان** **بشیر** **ما**
مازاده عشقم و عشق بود ما **تترستان**

ای مادر ما نهفته در چادر ما
پنهان شده در طبیعت کافور ما
من بندت قرانم اگر جان دارم
من خاک سر **تترستان** **مختار**

گر نقل کند جز این کس از گفتارم
بزارم از او وزین سخن بزارم
با آنکه میدانم هر کسی نمی خوانی مرا
هستم سکی زین آستان از در چه محرابی مرا
ای عاشق اولدم بیلدم یار او که لوله یار همیشه

ای الله الله عاشقم بوجه جبار و ارامش
بویجه **تترستان** **درواز** **ارامش**
ای بی وفا یا انجین بی رحم و سنگین دل مباحش
ای درندان تو اجم از حال ما غافل مباحش

در چمن افتاد ای غاله بیل بیل جانم
 ناتودر آینه یار من در چشمه گل ای گل مکرر
 می سلطان می خنک از من می غنایم می مقبول
 (سلاخر تانی)

سلطانی سلطانی آه اندر دل و جان ای غنای
 در من بدی من زنده شوم بیکای نوم صد جانمی
 ای عاشق ای عاشق من خاک را کو هر کم دوست
 ای مطرب ای مطرب در نما بر زخم دوست ظالم یار بود
 (سلاخر تانی)

می می شهید نوشین آه لب ای یار ای یار ای یار بود
 ای نشین که تا ما ز ایستد چشم خون ای لوده
 (تغزینان) بیکه هزار آفرین دوستی بوی بوی سلطا و لود
 قوی ولان کینیلو خسر و خفا اولود مکرر
 بسکه کل تنگی نعمت و بریان ایله
 بر کون اولود شول تنک طامو برین اولود

تغزینان بر کینیلو
 ای قوم مح فقه کجا بید کجا بید
 معشوق هم اینیاست بیاید بیاید
 یا و آه یار من یار من دوست یار من یار من
 تغزینان بر کینیلو

عاشق که تواضع نماید چه کند
 شبها بر کوی تو نیا بد چه کند
 کس پوست دهد زلف ترا تیره مشو
 دیوانه که زنجیر خواهد که کند
 (تغزینان)

دیوانه که زنجیر خواهد چه کند
 آه کوزلک عشقنه حال آینه اما
 یازدی بورد عشق حرار آینه دوست
 آنلا بچیم غیری کوزل سوم اما
 نکری و نکرتک آینه
 تغزینان بر کینیلو

آه

آه من العشق و حاله در دست من العشق و حاله
 اسوق قلبی بخمره ما نظر العین الی غیرهم
 افسه بالله و یالیه
ترتیب آن بر آنکه سگانه
 دوست در کوی خربانان عشق کنان کردی
 آن دلبر بچار مرادید و نشان کردی
 دوست من در کوی دلبر بچار رفیع
 اوردی خود آن خطه ز من باز نهاد کردی
دوست سلطان بگفته بدین سخن سرور
 آن سرخوش زان جمله بیان کردی

سیلاب خمری

سلطانی سلطانی اندر دل و جان ایمانی
 در هر یک فرزند شورش کجاست
ببین در مقام
 آن زنده در دل ما الا هو
 کوه نکند منزله الا هو
 جانن وای
 جانن وای

که عالیان جمله طینا ناستند جانن وای
 حل نکند مشکل ما الا هو جانن وای
همی بقصد احسان مدد غفر مدد وای همی
 کز سینه زانی کلید زری کز سینه زانی کلید زری
 شادانم که سید اندر مراد خویش وای جانن وای
 امر و ز سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت
 نوبت سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت
 از عشق سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت
 ای عقل و سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت سباحت
همی لطف وای همی لطف وای همی لطف وای همی
همی غیب وای همی غیب وای همی غیب وای همی

بی وفا یا از چین فرحم و سنگین دل میانش همی
 ای دردندان توایم از جان ما غافل میانش
 در چمن افشاد ای ناله بلبیل بلبیل
 تا نود را بیست بار من جو خیمه کل ای کل مکتمه
همی لطف وای همی لطف وای همی لطف وای همی
همی غیب وای همی غیب وای همی غیب وای همی

سلاخیانی

سلاخی سلاخی اندر دل بجا ایما کن
 درین دم زنده شو بجان چه سوختن **مجلدی**
 ای سلاخیان ای سلاخیان مگر کرا کوهر ز کیم
 ای سلاخیان ای سلاخیان دو تن با بر سر کیم
دو سلاخیان در دو تن

سلاخیان

هو می شه زنده زنده ای که البت ای کلاه از همه کوه ای
 ای سلاخیان که تا با زایند خیم خون ای ای الودی
سلاخیان بر سر کرا
 ای که هر کس آفرین دوست کیم بود بخیر و شادان بود
 فو تا کون کون ای کیم خسر و خافان اولور
 طو تا زایسک بود کون ز کرایه این آیز و عین
 طاش بیوردوم ای کیم حکم که فرمان اولور
سلاخیان بر سر کیم
 ای قورج بر فیک ای کیم کیم دلام ای کیم ای کیم

یا علی آه یا علی آه یا علی آه یا علی آه یا علی آه
سلاخیان بر سر کیم

عاشق که تواضع نما بد چه کند
 شهباز بر کوی تو نیا بد چه کند
 کس بوسه دهد زلف ترا تیر مسوق
 دیوانه که زنجیر نخا هد چه کند **مجلدی**

سلاخیان بر سر کیم
 دیوانه که زنجیر نخا هد چه کند
 آه کوزک عشق حلاله
 یا ندی بورک عشق حلاله
 اندا ایچیم غیر کوزل سویم
 نکری و نکریک ایاتنه

سلاخیان بر سر کیم
 آه من عشق حلاله
 آخر قلن کیم ای
 افسر ما لله و یا ایتم

و غمناز

هر چند ندیم لایق بخشایش تو
ایضا

بر من منکر بر که مگویند نکر
هی لطفین زای هی نکر از و تلمیحه آه
هی حسامند و ای هی نکر از مدد و آئی
هی یابین و کرم آه کورده تلمیحه و آئی
یارب زد و کون بی نیازم کردان

ایضا
اندر حرمت محرم رازم کردان
بیایا که تو بی جان جان سماع
بیایا که سرور وانی بنیستان سماع
بیایا که چشم خورشید ز پر سایه تست
هزار زهر تو داری بر آسمان سماع

سلاخیان
(سلاخیان)

سلاخیان
بزرگه سلاخیان

در کوی خرابان مر عشق گستان نکرده
آن دلبر عیار مراد بد و نشان کرد دین
من در پی آن دلبر عیار بر فغم
اوروی خود آن لطفزد من باز نهادن دین
سلطان سزناک بدش محرم سزناک
آن سزنجی از لطفه بیان کرد

سلاخیان
(سلاخیان)

سلطان سزناک بدش محرم سزناک
در مریدم موزدن شوی بیجا چو زرد
سلاخیان و آئی

بیایا که تو بی جان جان سماع
بیایا که سرور وانی بنیستان سماع
بیایا که چشم خورشید ز پر سایه تست
هزار زهر تو داری بر آسمان سماع
سلاخیان
(سلاخیان)

این جوین سلطان ما را بنده با شکر **مکرملان**
 هرگز بدید نود درختک با شکر
 یاز اگر برکت شود طرف عالم **مکرملان**
 تو شاد و خوشتر فرخند با شکر
 یاز بعشق شمس تبریزی بدجام **مکرملان**
 که در ملک خدا یابند با شکر
 هر چه احسان مدعی غفران **مکرملان**
 در دنیا با شکر
مکرملان
 تا که آن کسب فغان آمد صبا **مکرملان**
 بوی مشک در کف من آمد صبا **مکرملان**
 کل شکفته اندر این صبح **مکرملان**
 صد نوای بلبلان آمد صبا **مکرملان**
 منس برین صبح العشق گفت **مکرملان**
 عاشق از جان جان آمد صبا **مکرملان**
مکرملان
 این که هر آفرین بوی سلطه اولور
 فولی اول کسب لاله خسرو خاقان اولور
 برکتی بسم مال بولور همانکه دولت بولور
 دولتی بولان کنی الهی بولان اولور
مکرملان
 آن سخ قبای که چو مپاس بر آمد
 امثال درین خرقه زنگار بر آمد
 شمس لحن تبریزی رسیدت بگوید
 کو چرخ صفا آن مه انوار بر آمد
مکرملان
 هر که ز عشق کمر زان شود
 بار دیگر خواجه پشیمان شود
 هر که سبوی نوکند عاقبت
 در حرم عشرت سلطان شود
مکرملان
 قد اشرف الدنيا
 من نور جمیانا
 البدر

البدر عند الشفق والكلاب ترينا
 الصقور ابيضه والظنون بسيفنا
 وللعشرون ماني **وتمت**
 والورد ميجانا **بمقام**
 جامه سيه كوكبر نوز محمد رسيد
 طبل بقا كوفتد ملك محمد رسيد
 دلچيه سطرلاب شد آيت هفت همان **شرح دل احد**
 طبل قيامت زده صور خشميدند
 وقت شد ايمردگان خشميدند
 از زني نامحرمان قفل زد مردها
 خيز بگو مطربان عشق سهر رسيد
سلطان ترانج
 سلطان ترانج اندر دل جهان ايمانجي آه
 در منيد آه موزنده سوز بجان من
 آه موزنده سوز بجان من
 آه موزنده سوز بجان من

اي عاشق روی تو هنر ان عاشق
 جانان سلطان
 روی کرده بسوی تو هنر ان عاشق
 جانان سلطان
 تنها منم عاشق روی تو که هست
 جانان سلطان
 بر هر سر روی تو هنر ان عاشق
 جانان سلطان
 ای صوفی اهل صفا از جان بگو الله هو
 ای عاشق عشق وفا از جان بگو الله هو
 خواهی که جمله جان شوی تا لایق جان شوی
 خواهی که جمله جان شوی تا لایق جان شوی
 تو هر چه خواهی نشوی از جان بگو الله هو
 دنیا را کن دین بخواه از جان بگو الله هو
 نه آن بگو نه این بگو از جان بگو الله هو
 می نامند ای سلطان موعود آه می نامند ای سلطان موعود آه

من بنده سلطان جهانانم
 زان دم که رخسارم شوریده و جیرانم
 من او شدم او من شد او جان و دلم تن شده
 پیوسته چون باستان ناله و افغانم
 آه آه

هی سلطانم هی سلطانم
 آه هی پلر خنجر زده دست
 پلر پلر پلر پلر پلر کوز که تلو و لزه

ای زهرمان فرقت آسمان بگر بسته
 دل میان خون نشسته عقل و جان بگر بسته
 جبرئیل فدیسار بال و پرها سوخته
 اینها و اولیای دیدگان بگر بسته
 ای دریغ ای دریغ ای دریغ
 بر جنان جنم بجان جنم جان بگر بسته

ستاره نانی

ای عاشقان ای عاشقان از عالم الجان مدام
 سوز فکری جان در طبع جوئی جانان مدام
 ای مظهران ای مظهران صورت زونا آورده آفر

چون عدلیه و شوق کل مردم غمخواران مدام
 ای دوشین بر درگاه غمت کوس سلطان فی زدم
 ای خیمه بر بالای دار الملک سلطان فی زدم
 ای محبوب من مطلوب من غیب من مقبلان

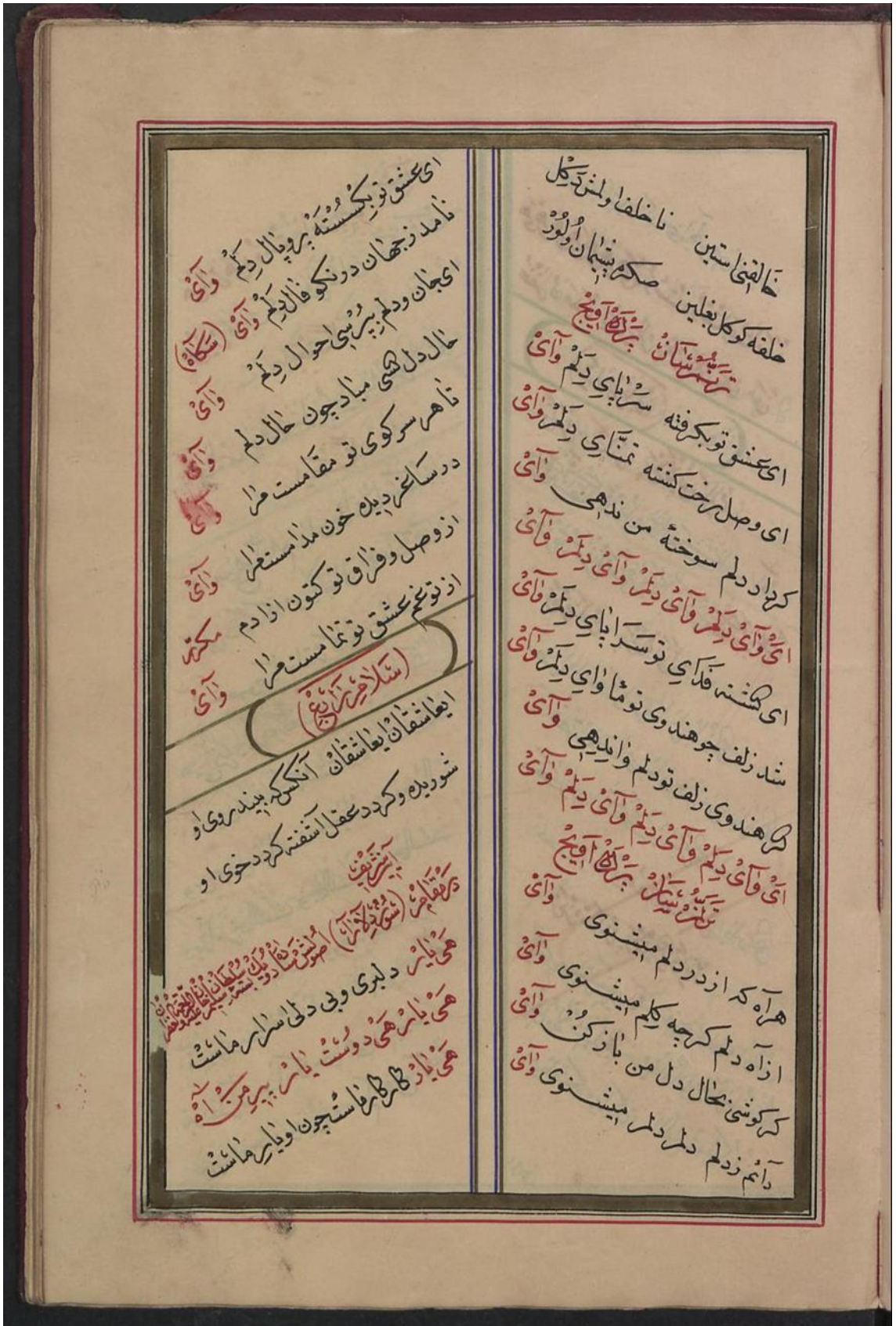
ستاره ثالث

هوزم بقدسیان هرتب زدل هو هوزم
 بر جمال حو همه یا هو و یا من هو هوزم
 دل جو جای حق بود حق با منست و من بحق
 حق بحق و اصل شک بر خویشان هو هوزم
 آه دلا ز کسی بنشین که او از دل خبر دارد
 بریزان در سخن رو که او کل های تر دارد
 آه بنال ای بلبل دستان که در زبانه مستانه

تشریح

میان صخره و خاثر اثر خاثر اثر دار
 آه بوخچه سلطان اولور
 ای که هله آفرین آه بوخچه سلطان اولور
 فولی اولان کشتیرانم خسر و خاقان اولور

خالف

خالفی استین ناخلفا و لیس دکل
 خلفه کو کل بغلین صکره پیمان و روز
 ای عشق تو بگرفته سزای دلم و آئی
 ای وصل رخت گشته تمنا ای دلم و آئی
 کردار دلم سوخته من ندھی
 ای و آئی دلم و آئی دلم و آئی
 ای گشته فدای تو سدا بای دلم و آئی
 شد زلف چو هندوی نو ما و ای دلم و آئی
 که هندوی زلف تو دلم و آئی
 ای و آئی دلم و آئی دلم و آئی
 هر آه که از درد دلم میشنوی
 از آه دلم که چه کلم میشنوی
 که کوشی بحال دل من باز کن
 دلم ز دلم دلم دلم میشنوی

ای عشق تو بگرفته برو پال دلم و آئی
 نامد ز جهان در نکو فال دلم و آئی
 ای جان و دلم بر بی حوال دلم و آئی
 حال دل همی مباد چون حال دلم و آئی
 نا هر سر کوی تو مقامت مرا
 در ساغر دیده خون مداست مرا
 از وصل و فراق تو کتون از دم
 از تو عشق تو تماست مرا

(شلاخرازی)

ای عاشقان ای عاشقان آنکس که بید روی او
 شوریده و کرد عقل آشفته کرد دخی او
 هی یار دلبری وی دلی سراسر ماست
 هی یار همی دوست یار پیر ماست
 هی یار کار ماست چون او یار ماست

همی با بر هی دوست یامی بیرون آه
 همی با بر نوبت کهنه فروشان در گذشت
 ایضا
 همی با بر نوفر و نشانیم و این بازار فاست
 ایضا
 آه سلیح آرام جان عاشقانست
 کسی داند که او را جان جانست
 آه خصوصاً خلقه کاندسرها سعاد
 همی کردند و کعبه در میانست
 آه این عشق کمالست و کمالست و کمال
 وین عقل خیالست و خیالست و خیال
 دیدار جمالست و جمالست و جمال
 نورست و وصالست و وصالست و وصال
 آه چون بنده نه نداری شاهمیزن
 تیر نظر آن چنانکه خواهی میزین
 چون از خود و غیر خود مسلم گشتی آه

بمخورد بنشین کرسی الهی میرز
 همی با بر هی دوست و نشانیم آه
 و نه آن مدد یار یار یار یار من
 (شیرازیانی)
 آه سلیح آرام جان عاشقانست
 کسی داند که او را جان جانست
 آه خصوصاً خلقه کاندسرها سعاد
 همی کردند و کعبه در میانست
 آه این عشق کمالست و کمالست و کمال
 وین عقل خیالست و خیالست و خیال
 دیدار جمالست و جمالست و جمال
 نورست و وصالست و وصالست و وصال
 آه چون بنده نه نداری شاهمیزن
 تیر نظر آن چنانکه خواهی میزین
 چون از خود و غیر خود مسلم گشتی آه

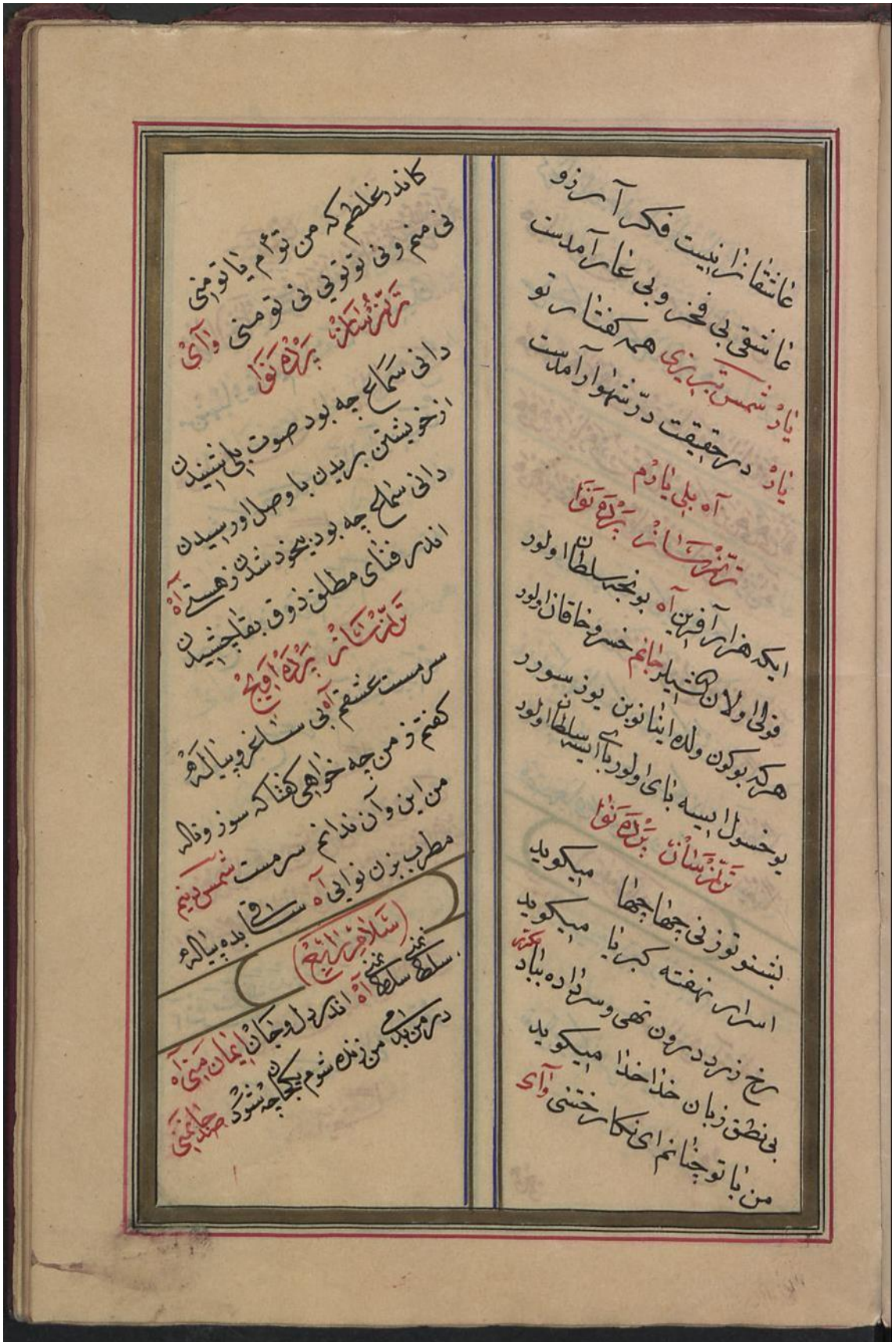
اوی

اوصلی سوزیدار نیست بونده ندیدان اولور
تترستان **بچه خوشین**
 گماندارم خزان گمان که گام مراوست
 لاف زخم لاف لاف زانکه خردار مراوست
 جان و دلم ساکنست چونکه دل و جانم اوست
 قافله ام ایمنست قافله سالار مراوست
تترستان **بچه نوا**
 خیز که امروز جهان آن ماست
 جان و جهان ساقی و مهمان ماست
 زهر و مهر دفرین شادی ماست
 بلبیل جان مست کلستان ماست
اه کوزلک عشقنه حالانته **آمان**
 یاندی یورک عشق حلالانته
 آندا بیچیم غیری کوزل سومیم **دوش**
 نکری و تکرینک ایانته
تترستان **بچه و کور دایانه**

ای کاشف سر خدا
 سلطان فنا شاه بقا
 عشق نیمه در حضرت که بویله خطاب
 مولای همون اولیا
(سلام زایع)
 سلطاننی سلطاننی اندر دل جان ایمانی
 در من ند من زنده شو بجان چه شو **بچه نوا**
کرمقا **(نخاوند)** **صورتی** **بچه نوا**
 دوش بردرگاه عزت کوس سلطاننی زدم
 هی یازدهی دوش **بیرمن** **جانان من**
 خیمه بربالای دارالملک منیانی زدم
ایضا
 بر فراز عشقش همت از کف معشوق دل
ایضا
 بادۀ وحدت ز سرطل جام سبحان زدم

هی یار هی دوست پرین جانان من
 هی هی هی یار هی دوست هی هی حیا مکدهی هی
 غفران مکدهی یار یار یار بودم کوه کوه کوه کوه
 ای چراغ آسمان رحمت حق بر زمین
 هی یار هی دوست پرین جانان من
 ناله من کوشن دارد در حال من بسین
 یار آمد من بدمه یار فارغم کن از مسکد
 وعده فرخ آرها کن یا چنانکن یا چنین
 هی هی هی یار هی دوست هی هی حیا مکدهی
 هی هی غفران مدد یار یار بودم کوه کوه کوه کوه
 بگد می خواص بودم بر لب دریا عشق
 هی یار هی دوست پرین جانان من
 صد هزاران در کوه دیدم از درها عشق

ایضا
 ناکهان از قدر حق یک نظر کردم درو
ایضا
 عالی سرگشته دیدم مانند در سود عشق
ایضا
 سلطاننی سلطاننی آه اندر دل بجا ایمانی آه
 در من نگارم زنده شوم بجان شود صید بی
 ای عاشقا ای عاشقا من از روی میرسد
 ای عارفان ای عارفان من از روی میرسد
 آه محبوبین مرغوبین آه مطلوبین مقبولین
سلاخراذالت
 عاشقا از اقباله دیدم آرا مدست
 کی چه ذره قبله بسیتلر مدست
 عاشقا را

کاندر غلام که من تو ام یا تو منی
فی من و فی تو تو فی فی تو منی و آئی

تترتار

دانی سماع چه بود صوت بی شنیدن
از خویش بریدن باد وصل اور رسیدن
دانی سماع چه بود بخود شدن ز هسته آه
اندر فضای مطلق ذوق بقا چشیدن

تترتار

سر مست عشقم آئی سلسله پیا پیا
کفتم ز من چه خواهی کفنا که سوز و فدا
من این دامن ندانم سر مست شمس دیم
مطرب بزن نوای آه سلسله پیا پیا

سلسله پیا پیا

در من بد من زنده شوم بجای خود
اندر دل جهان ایمان منی آه

عاشقانه نیست فکر آرزو
عاشقی بی فخر و بی غم آمدست
یا ز شمس تباری همه گفتار تو
یا ز در حقیقت در شهوار آمدست

آه پیا پیا

تترتار

ای که هزار آفرین آه بوجسلا اولور
فولی اولان کتیلر جام خسر و خاقان اولور
هر که بوکون و لاه اینانون یوز سورور
بوخسول ایسه بای اولور با ایسه سلطان اولور

تترتار

بسنو تو زنی جها جها میگوید
اسلر نهفته کبریا میگوید
سرخ زرد درون نهی و سرفاده بیاد
بی نصق زبان خدا خدا میگوید
من با تو چنانم ای کار خستی و آئی

کره المیان جمله طیبان باشد
 هی باره دوست جان من جانان من
 حلی نکند مشک ما الا هو
 هو هو هو هی باره دوست جانان من
 هو هو هو هی باره دوست جانان من
 هی بی بخانه آه هی باره دوست جانان من
 بنسوزان چون حکایت میکند
 وای هی باره دوست جانان من
 از صد ایها شکایت میکند
 فی حدیث راه بر خون میکند
 قنصرهای عشق بخون میکند
 ایضا
 ایضا
 (سلاقرتانی)
 آه یار رسیدم بر لب دریا بدیدم
 هو و یا من هو آه یار من
 نقل میکنم هر دم هم با
 هو و یا من هو
 هی هی

در مقام ایچانه
 من شهباز قدسم از لامکان و سیکه
 هی باره دوست جانان من
 بهر شکار صید کردی قالب آرمیکه
 ایضا
 سیرنج قاف فریم از دام کون جسته
 ایضا
 طاوس باغ عمر نسیم از آشیان پرید
 ایضا
 هی هی هی باره دوست جانان من
 سلطان من
 اشتر نند در دل ما الا هو
 هو هو هو هی باره دوست جانان من
 کونده نکند من را الا هو
 ایضا

کوش که بخت باز بود در هم جای
 بی باز آه بی دوست باز جانی وای
 او هیچ سخن نشنود ای بختدای

ایضاً

وان دیده که او نوز بزورد او را
 هر ذره بود آینه دوست نمای
 یارب زد و کونی نیازم هر دو آن

ایضاً

وز افسر فقر سرفرازم هر دو آن
 اند رحمت محرم سزایم هر دو آن
 آن ره که بسوی تست بازم هر دو آن

یکم یکم دوست یار بودم که نلوا از وای
 وای وای وای یار بودم که نلوا از وای
 زلفش کاش بر زلف تو

هستی غایب من هستی با من
 آه پای شنید ستمین بر سینه
 بدید ماه مهر و نیش همه
 هستی غایب من هستی با من

سلاطین

عاشقان اول قدم بر هر دو عالم میزند وای
 بعد زان در کوی عشق از عاشقی م میزند وای
 تا بر آید از کد فی نام مادر کوی دوست وای
 کوس سلطانی مادر هود و عالم میزند وای
 ساکنان آستان عشق مانند جلال وای

بجز

از فراغت پشت پاد در ملک جم میزند وای
 از فرستادن بوج سلطان اولور
 ای که هر آفرین آه بوج سلطان اولور
 قوی اولان کسب یار خاتم خسر و خافان اولور
 ای باخک توی بی سر و چکین کوزینه
 نسنه کورد کوزی کم و اله و جیران اولور

هر که از در دلم میسنوی **وای**
 ازاده دلم کوچه کلم میسنوی **وای**
 که کوشن حال دلم باز کنی **وای**
 زاتم زدلم دلم میسنوی **وای**
 قد اشرف الدنیا من نور حیانا
 البدر عند السعفی و لکاس نرانا
 من لیس له عین یستبصر غیب
 فلیات علی شوق فی خدمه مولانا
 سلطان اندر دل و جان ایما
 در من بد من زندم کجا چه شود صداه ایما
 این مقام (بخارا) بشیخ عبدالمجید
 من عاشق آن حشم عنقست مناجاتم
هی یار هی سلطان من وای آه
 از صومعه بیرونم در کوی خراباتم
هی یار هی سلطان من وای یار یار

مزینده سلطان جهان باغ
هی یار هی سلطان من وای وای
 زان دم که رخت دیدم شوریده و جرم
هی یار هی سلطان من وای یار یار
هی ای حسانه هی غمگین مدیا یار یار یار یار یار
یار دل جگرم وای کور که نلور
 تا بند ز خود فانی مطلق نشود یار یار
 توحید بر د او محقق نشود یار یار
 توحید حلول نیست تا بود در دست یار یار
 ورنه بکذا فباطل نشود یار یار
یار هی سلطان من هی خنکاد من هی هی غمگین
 آفتاب هر دوز بر شکل دیگر تابان شد است
 بر شفا عشق هم جو در جهان من رقصا شد است
 مشتری در طاعت و ماه زهر در حضوره
 تا که با چوکان زلف او میران میداشت
 یار یار تو مرا بنفس طراز میده
 بقر

سَلَا قِرْطَالِي

یایس یایس یایس جان جانین آه
 باهر چه جز از تست مر ساز مده
 یایس یایس یایس جان جانین آه
 من در تو همی که بر مر از فتنه خویش
 یایس همی سلطان من
 من آن تو ام مر این باز مده
 یایس یایس یایس جان جانین
 تهنه تهنه تهنه بر تو

سَلَا قِرْطَالِي

داندیم ازل سجد بر روی صغیر
 بر نام فلک بردم ازان روی علم
 هی سلطان من خندان من همی خندان من
 معجزه نما ازل لعلت جو مسکنا
 تازند کنی مرده صد ساله همی
 هی سلطان من خندان من همی خندان من

سَلَا قِرْطَالِي

عاشقان در کوی جانان الصلا
 سوی آن خرشید تا بان الصلا
 الصلا ای عاشقان در کوی دست
 الصلا جان الصلا جان
 شمس تریزی در بالای فلک
 هر زمان میزند تا ان الصلا
 تهنه تهنه تهنه بر تو
 ای که هر را آهین آه
 ولی ولان کینار جام خسر و خانان
 شرنک قطره بین هر که بچرخه بین
 کوکی کو هر طولن سینه سیمان ولور
 تهنه تهنه تهنه بر تو
 ای صبح سعادت زچین نوهو کدا
 آن حسن چه حسنت تقدس و تعالی

آن جای که جسمت بجای هم است
 آن جای که جانست نداسم وندستی
 یار من آفرین آفرین یار من آفرین آفرین
 آفرین آفرین آفرین آفرین آفرین آفرین
 آفرین آفرین آفرین آفرین آفرین آفرین
 چون بند ندهای شاه میزین
 تیر نظر آن چنانکه خوی میزین
 چون از خود و غیر خود مسلم کنی
 بیخود بنشین کوسی الهی میزین
 من با تو چنانم ای نیکار خنی
 کاندرا غلطم که من توام یا تو منی
 فی من منم و فی تو تو بی فی تو منی
 هم من منم و هم تو تو بی هم تو منی
 مولای اناناتب جاسفا هل یقبل عذراست و تلقا
 از کسان ندای منی مهد و دا و جفا یار منی

مولای عفی الله عفی الله عفا مکرمه
 تجر منک بر کفر خیر
 یکاست مطربیل ناز نغزهای صلا
 در افکند دم او در هرگز سر سودا
 چو آفتاب بجالت بر آمد از مشرق
 رزده دزد ششیدم که نام
 در من بگناه من زندان شوم بیکجا نمود
 آن کسی که ترا در کوه از غیش چه کم دارد
 و آن کسی که ترا ببیند ای قاه چه غم دارد
 پس عاشق آشفته آسوده و خوش خفته

ایضا

در سایه آن زلفی کو خلق و رخ دارد
یار یار یار همی سلطان من دست همی

یار یار یار یار همی سلطان من دست همی
امر و جمال تو بیسای دیگر در دست همی

امر و زلب توشت حلای دیگر در دست همی
ایکه از خورشید بهدتری تو یکن یکن

من غلام زلف چون هند و تو یکن یکن
بینم آن مروارید که با نغم ای صم یکن یکن

سر نهاده مست بر زانوی تو یکن یکن
همی دوست یار یار یار همی سلطان من دست همی

سلاخیان

در من زنده آن من زنده شوم ای بیگانه
اندردل و جان ایمانی آه

تغزین

عاشقا لاف از تبارک دنیا الا علی زنند همی
صدا قالمبیک وحی الله ما اوحی زنند همی

لاجر و هم عاشقان و صادقان از سوز دل همی
ضربها بر طبل سبحان آذنی سری زنند همی

تغزین

ای که هزار آفرین آه بویچه سلطان اولور
قولی اولان کسیر آه خسر و خاقان اولور

سن مالک طایفه کل کوشک و سوری با همه کل
شور لجا لشور یا بدیعک صواچی و بران اولور

تغزین

قد اشرف الدنيا من نور حیانا
البدر خدایا و الکاسر نریانا

الصفوح ایمنی و الخاقه بسکنا
والعسکر ندمنی و الورع محیانا

آه کوزلک عشقنه حالانته یاندی بوز عشق آرتنه

اندک بچیم عین روز لبیم **بوت تگری** و **بوت کبک** یانه
نیشتر **بزرگ آنگاه**

باز ازان آن کون قاف آمده کفای عشق
باز بر آمد زجان و نغمه هیهای عشق
عشق ندای بلند و کرد تا و از پس
کی دل و بالا نکرد و بالا ای عشق

توتن **بزرگ آنگاه**

جامه سیه کرد کفر نور محمد رسید
طبل بقا کو فتد ملک محمد رسید
از پی ناخرمان فضل زدم بر دهان
خیز مگو مطربان عشرت سرور رسید

نیت لاف زان

سلطانی و سلطانند در دل بجای **ایمانی**
در من بگه **آه** من زدن شوره **بجگا** به نمود **عطا** **ایمان**

آه زلف **مقار** **لطف** **بیت** **شاد** **نظر** **فدا** **مهر** **بانه**

ماهست نمیدانم خوردن سیدخت یانه
هی جانم **هی سلطانم**

بو آیر بلق او دینه **جانم** نیچه بر یانه
ایضا

سودای رخ لیلی حاصل ما خیلی
هی جانم **هی سلطانم**

مجنون کبی و او یار اولدم دلی دیوانه
ایضا

هی خنک **هی پیرم** **آی** **هی** **لحنا** **مد** **بیا** **بیا** **بیا** **بیا**

دل جگم **آی** **کودک** **نور** **آه**
ای خالق هفت آسمان در مانده ام فریادرس
یاد **هی سلطانم**

وی سراق پیر جوان در مانده ام فریادرس
ایضا

ای قادر هر انس جان دارنده کوز مسکن
ایضا

دش

دانش روزنها در مانده ام و فرادرس
ایضا

ای نام تو بر کمر لب خوغم تر از هر زنب
ایضا

ای کار ساز هر سبب در مانده ام و فرادرس
ایضا

هی همی خنک در میان مجلس سلطان خویش
دو شرفم در میان مجلس سلطان خویش

بر کف ساقی بدیدم در صراجه جان خویش
گفتش ای جان جان ساقی بصر خدا

بر کن این بیانه ترا و مشک این بیخ خویش
هی سلطان هی خنک در میان هی همی بیخ خویش

سلطان سلطان اندر دل و جان ایما ای
درون نهاده من زدن شوم بجای

ایعاشقا ایعاشقا من جان جانان یافتم
چو در صفا ایعاشقا

ای صفا ای صفا ای صفا ای صفا ای صفا
ایضا

ای عظام یار می
سلطان ثالث

در دل و جان خانه کردی عاقبت بلای من
هر دو سر دیوانه کردی عاقبت بلای من

ای ز عشقت عالمی ویران شد بلای من
قصه این ویرانه کردی عاقبت بلای من

ای دل مجنون و از مجنون بتر بلای من
تغییر سائر بجز که تو

ای که هزار آفرین آه بونجه سلطان او
قولی اولان کشیلر خانم خرم خانان او

سن مالکه طایفه کل کوشک و سوری با همه کل
شول چالشوب یا بدیع صورت اوچی ویران او

تغییر سائر بجز که تو
مادر دو جهان غیر خدا یا سر ننداریم

جز یار خدا هیچ دیگر کار ننداریم
آه

مشاق دل و جان تو شمس الحی بزیر
 در این شهر جزو آینه دیدارند از هم هی
 بجز آنکه آینه با زمین باز آه یا زمین باز در آه
 بجز آنکه با زمین باز آه یا زمین باز در آه

هر روز ساجست و عداست و سقاری
 کرد آن شده رجوع قدحهای سقاری
 فرمان سقی الله رسیدت بنوشید آه
 این تن هم چاشنی که در آن صفاری

تتمت

هر که در عشاق کزیر آن شود هی
 با هر دیگر خواجه بنشان شود هی

هر که بسوی تو کشد نایب هی
 در حرم عشرت سلطان شود هی

و سوسه ز کدشت غلغله جان سید
 موی فرزند بکو رخیل سلمان و سید

این فلک آتشی چند کند سوخته

نوح بگشتی نشست جوشن طوفان سید
 چند محنت نژاد دعوی مرگ کند

رستم خنجر کشید سلام زیمان رسید
 محنت یعقوب بر فاقه ایوب رسید

محنت یعقوب بر فاقه ایوب رسید
 چاره دیگر نبود رحمت رحمان رسید

یا دیورکم یا ر که نلور آه بویکم دل حکم کور که
 نلور آه بویکم دل حکم کور که

کوزم که قانه بویاندی شرابی نیلیه ایم
 جگر که اوله بویاندی کتابی نیلیه ایم

نه یاره یاره دی جسم نه با که سلیم هیچ
 الهی بن بوبر آوج ترا نیلیه ایم

سلطاننی سلطاننی اندر دل و جان ایمانی آه
 در من یک من زدن نسوم بجا چه سواد آه

تتمت
دوام
 اقبل الله علینا حایلاً کالیام

فانزوا

فاشردن کاین خلد و زکوا اکل الطعام ایضا
 یاندی مسکبیلان بن عین اسکبیل ایضا
 فم لذایفح جانان من جانان با غلام ایضا
 هی سلطانن هی هی خنکار من هی خنکار ایضا
 یکنه یکنه یکنه یکنه یکنه یکنه یکنه یکنه
 آن سماع مولوی مسعود باد انا اب
 هی هی جانن یار هی سلطانن
 دین لواء مغربی مرفوع باد انا اب
 ایضا
 عاشقان فیض حق را اجتماع و استماع
 ایضا
 این سماع مولوی مسعود باد انا اب
 ایضا
 هی هی سلطانن هی هی خنکار من هی خنکار ایضا
 بودگی یار یار بودگی یار یار بودگی یار یار
 هر که جوید روز شب راه رضای مصطفی

هی هی جانن هی هی سلطانن هی هی مقبولن
 لاجور راضی بود از وی خدای مصطفی
 ایضا
 از برای رحمت مجموع عالم آمدت مصطفی
 ایضا
 مصطفی بر عالم و عالم برای مصطفی
 ایضا

(سلاخی نانی)

سلطنتی سلطنتی اندر دل و جان ایمانی
 در من بد من زندگ شو من چا چو من چا
 ایعاشقا ایعاشقا من عاشق دیرینه ام
 ایضادقا ایضادقا من عاشق دیرینه ام
 آه طاهر میر

(سلاخی نانی)

آمدان محبوبان من چا چا دوست بلی کلین
 صد هزاران لطف و احسان من چا چا دوست بلی کلین

<p>هستی سخن حواله ام بحر بود زواله ام و آئی گفتی نوح بیاله ام عقل کجا و من کجا و آئی موی با بر می دوست یار ما من بی آیه من بی آیه دوست یار من و آئی تو را آید آنچه آید هر که خیار تو بیند بکشتا زود و آئی هر که درد تو کشد جانب درمان زود و آئی هر که در خانه دمی با تو بخالت بنیست و آئی با تمامشای کل ولاله و ربجان زود و آئی قد اشرف الدنيا من نور حیانا البد رغد الشفا و الکاس شرفانا من لیره عین یستبصر عن عیب فلیات علی شوقی فی خدمه مخلصانا</p>	<p>آمدن مجوی جمله کاشان یار دوست یار من با کمال فضل رحمان مرجبا ایضا شمس تبریزی بخوان زواج دل ایضا ایتجان در صد الحان مرجبا ایضا تو را آید آنچه آید ایضا ایکه هزار آفرین آه بوجده سلطان اولوز قولی ولان کیشیلر جامع خسر و خاف اولوز اشبه صورت در قو اول طای پیدر بوجمو شرطی مسلمانان صد قلبه ایم اولوز تو را آید آنچه آید ای بیت نازبان من دوست منست و دانست و آئی سرو من برین من دوست منست و دانست و آئی قبله دل سرای تو کعبه جواهری تو و آئی روی منست پای نودست منست و دانست و آئی چشم جبرانه او منم عقل کجا و من کجا و آئی چشم جبرانه او منم عقل کجا و من کجا و آئی</p>
<p>(شلا هر آرزوی) سلطان علی سلطان الخیر این مقام (صبا) کبشما شکر ایچیل ده شکر علی شکر ایچیل ده شکر علی</p>	

72b – 72a

بشنود از ناله بانگ و باب **هی یار من آه**
 نکتتهای عشق در هر کوه باب **هی هی**
یار من آه
 بافغان و نوحه کویا دایما **هی یار من**
 ای خدا وای خدا وای **خدا**
هی هی یار من یار من آه
 تخت و فوق از عشق آمد در وجود **هی یار من**
 هم زمین تیر هم چرخ نبود
هی هی یار من یار من آه
 از محبت زاد هستی در جهان **هی یار من**
 بهر حرکت تا شود خالی بخوان
هی هی یار من یار من آه
مجنون من خنجر من مظلوم من که می بیند من ز من آه
 در طریقت اولان باشد که دل **هی یار من آه**
 در درون تن شود صافی و کل
هی هی یار من یار من آه

عشق مردان برتر از عشق خداست **یار من**
 ز آنکه در مردان خدا را سرهاست **یار من**
آه هست حق معین جمله در جهان **یار من**
 نیست کس از بندگی او جهان **یار من**
آه می بیند یار من **یار من آه** دستگیرم **یار من**
یار من یار من آه تو که کردی مرا **یار من آه**
هی هی یار من یار من

(سلاخیانی)

سلاخی اللعنه

تیر من کن یار من آه

(سلاخیانی)

همچو آدم هر ولی نور خداست **یار من**
 تانه پنداری که حق از وی جداست **یار من**
 زان ملائک سجده آرندش زجان **یار من**
 کاندراود بیدند نوزنی کران **یار من**
 حق خلیفش کرد در ارض و سما **یار من**

تا که کرد دسوی منزل و همانا همی میریزد
ترتیب کائنات
 ای که هرگز آفرین آید بوی خیر سلطان اولوز
 فوئی اولان کینیلر **طایم** خسر و خاقان اولوز **مکتب**
 سکا یورم ای دده صانمه بزنی دینبرده
 نفس دیوین ضعیف دینک دینک سلطان اولوز
ترتیب کائنات

بن بیلو ایدم کردی کینا هب سن ایمن سین
 نکلرد و جانمارده نه **آه آه** هب سن نشین یازین
 سند بوجها ایچره نشان استرایدم **مکتب**
 آخریونی بیلدکجه **آه آه** هب سن نشین یازین

اولدق تینه بزنجور برنار مجت
 اولماز دلز بسنه افکار مجت
 جان و دلیبی ایلر ایدم عمن که نسیم **مکتب**
 عمر و عی نغم اولسه دل زار مجت

ترتیب کائنات
 ای مقصد عاشقین اولان **آه آه**
 ای نشسته مومنین اولان **آه آه**
 بیچاره لر ز حال مزه رحم ایلر **آه آه**
 بیچاره لره معین اولان **آه آه**
 دست دوت یازین **آه آه**

سلاطین صالحین

سلطان بنی الی احسن
 آیین بی درو **صنبا** بولک بسمه
 اتش زیندر درد مال الیه هو یا هو یا هو
 کوتر نکند منزل مال الیه هو یا هو یا هو
 که عالیا جلله طیبیا باشد یا هو یا هو
 حل نکند مشکل مال الیه هو یا هو یا هو
 هر هی نه عجایب بزه نرسن حمله یاریک
 بو صورت یاری بوتقش نکاری
 هر اهل نظرم کوره تحسین اوله کاری
 بیچشم

بوچتم عذاری قالمی قراری
 عسقل ققار ایلدی عشق ایچره محمد
 اولشاه **محمد** اول مطلب و مقصد
 ای سترد لسی وله کور بیس قطاری
 چل عشق ایله یاری نی در ده خاری
آه بن بیز ایدم کوی ایجا هبش بین
 تلزده و تلزده غما هبش بین **آه**
 سنب توکما ایچره نشا استرایدم بن
 آخر بونی بیلدم که چها هبش بین **آه**
 دوروست مقصودم **آه** پیمر دستیکم **آه**
 رسیدم بر لب دریای ایدم هو و یا هو **آه**
 نقل ایکنم هر دم همه یا هو یا هو **آه**
 شینک شمس **آه** بیاید بر سن از ایدیدم **آه**
آه هو یا هو یا من هو **آه**
(استلاخراتی)
آه ای شاه عسقل و جا بر تخت دلخافا **آه**

اند ز زمین و سما سلطانا **آه** تویی
آه در جانما جانان تویی **آه** در کا معنی تویی **آه**
 جت تویی شت تویی **آه** شت تویی **آه** سقا تویی **آه**
 باعاشق از دنیا مگو فرد ملک عفا مگو **آه**
 جز خصت مولا مگو **آه** میگو که این بان تویی
توشان **پرکته چانکاه**
 عاشقان در کوی جانان الصلا **آه** بلای من
 سوی آن خود شنیدنا بان الصلا **آه** بلای من
 شمس **آه** ز بالای فلک **آه** بلای من
 هر زمانه می کنند خون الصلا **آه** بلای من
توشان **پرکته چانکاه**
 ای که هر آفرین **آه** بوچمه سلطن اولور
 قولی اولان کیشیلر **آه** خسر و خافان اولور
 بسلمه کل تنکی نعمت و بریان ایله
 بر کون اولور شول تنک **آه** موده بران اولور
توشان **پرکته چانکاه**

سلاخ زنگنه

ای طوطی عیسی نفس وی بیل شیرین نوا
این زهر مرگ کالیون زان غم های جا قدا
مشا لوما ز یاد کن در عشق آن شیرین لقا
آه دوش بر درگاه عزت کوی سلطانی زدم **آه**
خبر بر بالای دار ملک ربانی زدم **آه**

حصین دوگاه

سلاخ زنگنه

ای صباوی ز خط و حال شمس الدین بیاز
ناقه مشک خط از چین بقصطنین بیاز
مابوی بنم دین سرخوش بندیم مطرب او
ما ز جام شمس دین مستیم شامی بیاز

ای بی یارم وای

تیرنگ بترنگ تو

ایکه هرگز آفرین **آه** بوخبر سلطان اولوز
قوی اولان کیشیلر **ایچم** خضر خان اولوز

ای عیسی بنهان شده بطارم منیا بی
ای قابوسین قوت وی دولت با مکرمت **آه**
کس نیست شاه محبت در قهر او ادنی
مقصود جام شمس دین ای رحمة للعالمین
تیرنگ عرش برین از مسیحا قضی بی
محبوبین مرغوبین مطلوبین مقبولان **آه**

امید من بفضل خداوند اکبر است **آه**
آرام جانماندای پدید است **آه**
فخر بدان سول که نامش محمد است **آه**
رویش جوهر تاب و قدس چون صنوبر است **آه**
هی یار هی دست بی یار من **آه**
خاک قدمت سعادت جان من است **آه**
خاک از قدمت همه کل و یاسمن است **آه**
سزا قدمت خاک تو بر می روید **آه**
آه هی یار هی دست بی یار من **آه**
زان خاک قدم چهر روی بر آستان است **آه**

طومار سپید بوی بر رخن زکاید کور آبر رخن
 طاش و دمور مولین حکمکه فرمان لوز
تختستان بخت آفرین
تختستان بخت آفرین
 مجنون و پرتیا توام دستم کبر **ایضا**
 سرگشته و حیران توام دستم کبر **ایضا**
 هنری سرو پای دستم کبر **ایضا**
 منی سرو سامان توام دستم کبر **ایضا**
تختستان بخت آفرین
تختستان بخت آفرین
 بن بیلز ایدم کز لی عیان هب سن اینسین
 نلرد و جانلورده نهها آه هب سن اینسین
 سنک بوجها ایچره نشان استرایدم بن
 آخربونی بیلدکه جهها آه هب سن اینسین
وای مکه
 آه پنهان شوکه روی تو بر ما مبارک است
 نظاره تو بر همد جانها مبارک است

ای بستکان بن نامشای جان زوید **سکته**
 آخرسول گفت تماشای مبارک است **وای**
تختستان بخت آفرین
تختستان بخت آفرین
 نه کاری باشه چقا ردم نه بلای کارم **وای**
 نه بلای مشغله حقا که نولد و غم بیلیم
 بو کلانور آمدن که عاشق زارم **وای**
آه سلامی کجی بن اولی خودم که عالمده
 نه کیف ایله متکیف نه مست و هشیارم **وای**
سیلاقم از ایچ
سلطانی سلطانی الی اخره

ای قبلة اقبال جهان خال دردت
بایر بار بار بایر من
 سر مایه مقبلان قبول نظر ت

یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله
 امروزی ساقی بزم توحید
 یا ایله یا ایله یا ایله
 پیران حسانین من و ما بین جانانین
 ببل باغ او منم عقل کجا و من کجا
 چشم چراغ او منم عقل کجا و من کجا
 هستی حق حواله ام جگر بود نواله ام
 گشتی نوح بیاله ام عقل و کجا و من کجا
 یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله
 مستان چشمان توام من یا ایله یا ایله
 من آه پیران احسان دیدم من در زمان
 جانان جانان من مولای مولای من
 مجنون و پیران توام دستم کبر
 سرگشته و حیران توام دستم کبر
 هر می سرو پای دستگیری دارد یا ایله یا ایله یا ایله
 دوستی دوست یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله

یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله یا ایله
 من بی سرو سامانم حسرت کن جانانم
 کوبیده ملافا هر بند فرهاد
 سلطه منی سلطه منی الاضه
 تنه کن پیران یا ایله
 (سلاخ تالیث)
 همچو آدم هر می نور خدایت
 تانه بندار یک حق از وی جدایت
 زان ملاقات سجده آرند من زیجان
 کاندرا و دیدند نور بی کران
 حق خلیفتش کرد در ارض و سما
 نای کرد سوی منزل رهنا همی یارم
 تنه کن پیران یا ایله یا ایله یا ایله

بجاره لوز خانم رحم یله ایضا
 بجاره لوز معین اولان مولانا ایضا
 دوست دوست یار یار منی

تغزستان

سلطنتی سلطنتی لایح
 دین توغز توغز (هزاره)

ما هست پندام خرسید رخت یازنه آه
 بو ابرین او دینه جام پنجبر یازنه آه
 سودای رخ لیلند حاصل ما خلی آه
 مجنون بی و اولی اولدم دلی دیوانه آه
 عاشق اولدم بیلدم یار او که راه یار ایمن الله
 عاشقه بوخه جفا لور وار ایمن
 یارن تویم یار کور که غلوار یار بودم دل حکم
 کور که غلوار آه آه یازنه خیر یار آه

توغز

ایکه هزاره فون آه بوخه سلطان اولور
 قوی اولان کسیر طلم خسر و خاقان اولور
 برکشی کیم مال بولور صانده که دولت بولور
 دولتی بولان کنی الهی بولان اولور

تغزستان بیره توغز

بن بیلر ایدیم کور ای عیان هب سن ای شسین
 تنارده و جانلرده ما آه هب سن شسین بالی
 سنک بو جهان ایجر نستان ستر ایدم بن
 آخربوی بیلد که جها آه هب سن شسین بالی
 اولدق ینه بر سجان بر فاسر محبت
 اولماز دلمز بستر آه کار محبت
 جان و دلیمی بیلر ایدم غم که تسلیم
 محرمی غم اولسه دلزار محبت

تغزستان بیره توغز

ای مقصد عاشقین کلامنا یار یار یار من
 ای شسیر مونسین اولان مولانا ایضا

منع ملائمت یکی یار یکی سخن یکی
شلا آخرتانی

ای خالق هفت آسمان آه درمانده ام فریادرس آه
وی رازق پیرم جوآن درمانده ام فریادرس
ای رحم نورینک وید آه احسان تو حد و عد
هر خطی که مای احد درمانده ام فریادرس
آه ای جانما جانانما سلطانما سلطانما

شلا آخرتانی

دولت یابندن بادای سوار با یارین
رحم کن بر عاشقان معذور دار ایضا
چون طلب کردی بجد مد نظر ایضا
جد خطا نکند چنین آمد جزو می یارم
مرزبانان برزخ تو

تو ماهی عجیبی که مثل ناداری
بهر جلوه جانزاد و آتش سالی
بزلقین ابرو بچشم آن آهو
بجی دل ربایی چون بر سنگاری
مه و خور غلامت زبان گشت آفت
دو عالم بدامت چه زیبان کاری
نظیرت ندیدیم نه از کس نشنیدیم
دل و دین ببردی چه عیار یاری آه
ولد سگ چه باسد نه کز رحمت
ز سگ غلامان خویشت شماری
یار محبوبین دوست مغربین مظلومین غمناک
حسن یکی حسین یکی یار یکی سخن یکی
روح یکی بدن یکی یار یکی سخن یکی
یار و دل خزن یکی تادم آشنای یکی
ملت عشق و دین یکی یار یکی سخن یکی
عشق و ملائمت یکی سقم و سلامت یکی

ایکے ہزار آفرین آہ بیخہ سلطا اولور
 فولی ولان کشلیور نام خسرخان اولور
 خالغی سنین نا خلف اولش د کل
 خلقہ کو کل بغلیان صکرہ پیمان اولور
تہن سنان پرن تہا
 زہی عشق زہی عشق کہ ما راست خدا یا
 کہ ما را و جہا نرا بیاراست خدا یا اوف بلی یارور
 چہ زمست چہ ساقیست چہ بارہست کہ خوردیم
 چہ نوشت چہ نقلست چہ خواست خدا یا
اوف آہ بلی یارور
 ولد سار مثل کو درو نیست بچوگان
 بدان سو کہ نہ دریا نہ صحراست خدا یا
اوف آہ بلی یارور
تہن سنان پرن سگاہ
 ای آنکہ تویی مراد و مطلوب
 هستی ز جملہ خلق محبوب مکتہ

ایوسف حسن از فراقت
 در عالم گریہ ام جو یقوب مکتہ
 تجرید بنجو ولد ز عالم مکتہ
 تا ہجو مجرد ان شوی خوب مکتہ
آہ بلبل عشق از سحر آغاز کرد
 پیش گلستان سحر آغاز کرد مکتہ
 از پس ہر پردہ و غمہ کہ گفت مکتہ
 نغمہ خوب دیگر آغاز کرد مکتہ

سلطانہ سلطانہ

سلطانہ سلطانہ
آہ تہن سنان پرن سگاہ
 ای جنتی گاہ جانم روی تو
 ہی ہی یار یار یار من
 وی دلہ سرامیل کی سوی تو
ہی ہی

دان شکر خنده لب خندان تو مکتب
ای روی تو نوینهار خندان
احسن زهی نکار خندان

ای شهر جهان حرابی تو
ای خسرو شهر یار خندان
بگر بگر بگر بگر من

(سلاخی تازی)

ای شاه نظر و جبار و تخت دل و خاقان تویی
اندرون زمین و آسمان سلطان تویی
در جهان ما جانا تویی
جنت تویی شربت تویی
با عاشق از دنیا مگو و در مملکت
جز حضرت مولا مگو
ترتیب آن بیخ جا کلاه
میکویم بن و آن تویی

می می یار یار یار من آه
صد هزاران جان و دل و بخته
می می یار یار یار من

دیدم ای دلبر زیگاموی تو
می می یار یار یار من آه
خرشید سپهر لامکانی دل ماست

می می یار یار یار من
بگشور و ملک دل و جانی دل ماست
می می یار یار یار من آه

تا در دل ما عشق تو منزل گزیدست
می می یار یار یار من

سرخس آب و زندگانی دل ماست
می می یار یار یار من آه

آفرین ای ماه مر و بر جان تو
بر جمال نه حد و پایان تو
روضی جانم بند حیران و زاس
می می یار یار یار من آه

عانتقان در کوی جانان الصلا **بیا برین**
 سوی آن خرنشید تا بان الصلا **ایضا**
 شمس تبهری ز بالای فلک **ایضا**
 هر زمان می میند تان الصلا **ایضا**
تخت سلیمان بخت جانتان
 ای که هزار آفرین آه بویجه سلطان اولوز
 فوی اولان کشیلور **بخت** خاقان اولوز
 ای باشکه ویرا کون **اللهم** بکون
 اوصلی سوزیدرا نشیت بوند نه یلا اولوز
تخت سلیمان بخت تو
 در باغ جمالی صفا چون گل حنا
 در چشم چو نوری و چو جادو همه اعضا
 من بلبل کلزارم و در دام نوز آرم **مکتم**
 از جنت عجب با تو مر این همه سودا
 یار یار این همه سودا دوست این همه سودا
 ای روی توفیق جهان **دل من**

اندرد و سجان از و انان **دل من مکتم**
 هم جان و تی ره تو جان **دل من**
 ای گوهر دریای نمان **دل من مکتم**

ای تو ما هی عجیبی که مثل نداری
 بهر جلی جان زار در آتش سیلاری **بخت**
 آه بولفین ابرو چشمان آه
 بی دروای چو شیر شکاری **بخت**
 آه نه و خور غلامت زبان گشت زامت **مکتم**
 آه نظیرت ندیدم نه از کس شنیدم
 دل و دین بر روی چه عیار نای **بخت**
 آه ولد ترا چه باشد نهها کر ز رحمت
 ز نساک غلامان خویش شماری **بخت**

اللهم

سلطنتی سلطنتی المانع

بشنو از فی چون حکایت میکند
از جلدیها شکایت میکند
هر نیست تا هر بریده اند
از نغیر مرد وزن نالیده اند
سینه خور هم نشو از فراق
تا یکی هم شرح درد اشتیاق
هر در جمال تو بر دیده مبارکباد
بر فاهوش ناز و پرخند مبارکباد
کلهای جو میا بندند بر حمله جهمان خدیو
ای بر کل صد چون کل خدیو مبارکباد

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

بکلام من

نامن بد بیدم روی تو ای نیم ماه روشنم
هر جا بشنیم خرمم هر جا روم در کلشنم
هر جا خیال نه بود باغ و تماشا که بود
در هر مقامی که روم بعشرفی بر می تنم
درها اگر بسته شود زین خانقاه شش در می
آن ماه مرد ز لامکان سرد کند بر روز نم
آه من از اقلیم بالا ایم سر عالم نمی دارم
نه از ابریم نه از خاکیم سر آدم نمی دارم
در آن شربت که جان سازد مکمل دل نشنا جا بازند
خرد خواهد که در فازد منش محرم نمی دارم

سلاطین نافی

آه ای مطربان آن برده گایارست آمد دست
ای حیات با صفا و با وفا مست آمد دست
آه ای بخش چون بین که جان از چون قلع بر میکند
آه ای روی سقا این که خدا از بقا مست آمد دست

سینه منسروح تویی

ز فلک مرعاشقان مر این باد
دولت این عاشقان یابین باد
بردهای جانفزا برداشته
در حجاز دولت و سگاه و نوا

ز سینه منسروح تویی
ای که هزار آفرین آه بو بخم سلطان اولوز
قوی و لا یتخیر **جام خضر و خاقان اولوز**
هر که بگویند **ولکن** ایسانون یوز سورر

بو خسر ایسه بای اولوز بای ایسر سلطان اولوز
نگوسی ارسلان اولوز

ز سینه منسروح تویی
یار مرا غار مر عشق خمر خوار مرا **یاری یار**
یار تویی غار تویی خواجه نهاد مرا **و آئی**
نوع تویی مرغ تویی فایز و مفتوح تویی

سینه منسروح تویی بر دار اسرار مرا **و آئی**
نور تویی سور تویی دولت منصور تویی
صیخ که طور تویی جسته بمقام **یار یار**

ز سینه منسروح تویی
رویت جو کلزار لعلت هر یار
جانی و دلدار دلرانگه دار **یار یار**
ای یار مهر و با چشمت آه
خونی و خوشبختی دلرانگه دار **یار یار**

ز سینه منسروح تویی
عشقست بر آسمان بریدن
صد پیرده بهر نفس در میدان
گفتم که دلا مبارکت باد
در حلقه عاشقان رسیدن

ای بلبل باغ لایزال
بر چرخ صفاه کمال
این مجلس و این **سماع پر نور**
انصهرن

از حضرت تو مباد خالی

سئال اول بیخ

سلطانی سلطانی الخ

بیشتر در دلم (عفت) است از آن که در دلم است

مانند در کت پیرون زخمها با باران سلطانی
منزل نیکم هم در شهر هفت

مازاده ذایع و برت راه روم
بر رفتن یار شد زیار از صلوات

باید بودم که در آن غرور آه یار یار یار خبر ورده
الغای با شاه اولیاست با باران سلطانی

زانکه نوزدش مشتق از نوزد خداست
ایک داری دین روشن بین
چشم و جانش جسم و جان مصطفی است
با باران سلطانی

ای ز هندستان زلفت هر زمانه بر جانم
نعمت از مردان مرده و از زمان بر خاسته ایضا

جویهای شیر از زبان روان کرده رجال ایضا
و زمین ساقیان همچو جان بر خاسته ایضا

آتش رخسار تو در پیشه جانها زده ایضا
دو دجهانها بر بنده هفت آسمان بر خاسته ایضا

شمس تبریزی چون عشق باقی را نمود ایضا
خون دل یا قوت وارش عکسی آن بر خاسته

بدر بدر می سلطانی

سئال ثانی

سلطانی سلطانی الخ

از تهنیت تبریزی اگر باره رسد مستم کند دوست

من لاج ابالی و از خود استون کیون بشکنم
آه ظلمت تبریزی

سئال ثالث

<p>عاشقان در کوی جانان الصلاه علی بارین سوی آن خورشید قایمان الصلاه ایضاً شمس تبریزی زبالای فک ایضاً هر زمبانی میزند تا ان الصلاه ایضاً یکه هر اثر آفرین فوق ازلان کینیل اینا شک نوزی سنه کورد کوزیم هر خان که ازان دلبه ما شاد است پیوسته سرش سبز و پیش خند است انداز جان نیست چنان لطف و جمال مکتب آهسته بگویم مگر جانانست مکتب بگزاره بارین یار ای بارین یارم را دوستی مکتب ترتیب سانه برتبه چاکله</p>	<p>زهی نواء و علم کز در سراج قدم بهشت لطف بلند ی خدیو شمس الدین مکتب زهی شفای سقم تخت سانه برتبه نوا بذات پاک تو یارب بجان پاک رسول مکتب بچاره نایز کزین و تقربین بتول مکتب بال و صبح کرام و تبا بعین عظام مکتب مران ز در که لطف مر خرب و ملول تخت سانه برتبه نوا زان شاه که او را هوس طبل و علم نیست سودای علامان و خم خیل و خشم نیست آشفته و دیوانه و شورید و سدا ستم مکتب زیر که بدیوانه و سست قلم نیست</p> <p>سلافة الرابع سلطانی</p>
--	---

سلطنتی سلطنتی الخ
 آیت شریفه
 در مقام (عزیزان) بستانند
 ای هر که حضرت حق وی جیب گردان
 یار دوت دوت یاری سلطنتی
 ای ضیاء عین عالم وی ما را اینها
 یک بیاله می بده ای ساقی تو فرست
 بر من سبک نظر کن ای بی بی بر ضیاء
 هی سلطنتی هی خندان هی خندان
 در مقام سلطنتی در مقام سلطنتی
 باز رسم زبانی میرسم یار سلطنتی
 در جمال حق تعالی میرسم یار سلطنتی
 در کسوفی که جای مصطفاست یار سلطنتی
 اینچنین گویند و بویای میرسم یار سلطنتی
 آه هی ایها العساق نش کنسته چون استاره ییم
 یار یار یار هی سلطنتی

لاجرور قصاهم شب کز ان مہبارہ نیم ایضا
 آہ سحر پیغام این پیغمبر خوبان رسید ایضا
 کالضلای عاشقان ما عاشقان را جاویم ایضا
 یار یار هی سلطنتی
 مظر یا اسرار فائز باز کو
 قصہ های جا تفراد باز کو
 محزن انا فتنابر کشتا
 سر جان مصطفی باز کو
 چون صلاح الدین صلاح جانہاست مکتا
 تو صلاح جانہا را باز کو مکتا
 شہزادان بجز کلا حسین
 آہ ای طائران قدس آہ
 عشقت فرودہ بالہا
 در حلقہ سودای تو آہ
 روحانیار احوالہا
 آہ محبتی آہ مطلوبین مرغین آہ مقبولین

آه آب حیات آمد سخن آه
کاید ز علم من لدن
جانرا از و خالی مکن آه

آه مجنون آه مطربین مرغوبین آه مقبولین
تاسر دهد اعمالها
ترتیبش از پیر و حسینی

(شیلا مرثیاتی)

فاششان در کوی جانان الصلوات
بلی یار من دوست

سوی آن خورشید تابان الصلوات
بلی یار من دوست

از نگار و آتش در من فتاد
بلی یار من دوست

شمس تبریزی ز بالای فلک
بلی یار من دوست

هر زمانی میکشد خون الصلوات
ترتیبش از پیر و حسینی

یار یاری که هر آفرین آه
فوقی و لا کثیرا جانم خسر و خاقان اولوز ملک

شورتیک قطره سین هر کیم ایچ جریه سین
کوکلی که طلون سینهی سمان اولوز

ترتیبش از پیر و حسینی
ای میو آب بکشان چشمه سرفان مل

فا چشمه ها کشا بد ز اشکوفه بوستان مل
ما صوفیان راهیم ما طبله خوار شا هم

پاینده داس یارب این کاسه ز او خون را
ترتیبش از پیر و حسینی

معج مجب بین که خاست از دل در با ای عشق
رفت بیالا که همین بنکر بالای عشق

بود ولد با قدیم پیش ز عالم قدیم وای
خورده ز نظام بقای لب مبرای عشق

بکلامی

عالمی نامی در یک جمله و در دو سطر لعل و آی باد بودی
 دل جرم کرده نگر و آینه در یک لعل که در کوه و آینه بودی
رستم نواز **بزرگوار**

ما مست و خراب از پی معشوق السیم
 ما مست السیم جو معشوق پر سیم
 مستان خرابیم بگو پیر خرابیات
 تا با ده بیارند که ما عاشق مسیم
 کفتم در عشق مرا ای تو فرزند بار من وای
 هیچ مباش بگو زمان غائب ازین کنار من وای
 این بن من خراب تو دیدن من سحاب تو وای
 ذره آفتاب تو این بن بی قرار من وای
 مرده بدم زبوی تو زدن سیدیم **عشق** من وای
 ای تو حیات جانها ای شه کامکار من وای

سلطان

سلطان
 الی الخ

ایستاد
 در مقام **استاد** **بشیر**
 ای فرسخی و داننا
 یار دنیا طلبنا
 یار دنیا طلبنا

می سلطان **می خندان**
 ما عاجز و فقیر
 در بندن اسیریم
 یار دنیا طلبنا
ایضا

آن سرخ قبا بی که چومه بار بر آمد
 امال در این خرقه رنگا بر آمد
شمس تبریز رسیدت بگو **بید** **سلطان**
 در جرح صف آن مه انوار بر آمد

باز آمدم در شورشی **هدا** **خون** **عاشقین**
می یار **می دوست** **پیر** **من** **وای**
 باز آمدم در کوششی **هدا** **خون** **عاشقین** **ایضا**

فاسر نهادم در طبق از عاشقانم بسن **ایضا**
 نویسن گایت بر زوق هذا جون العاشقین **ایضا**
 آن دلبر عیار جگر خواره ما کو
هی یار دوست پیر من جانانم
 آن خضر شیرین شکر یاره ما کو **ایضا**
 فی صورت او مجلس ماز انکی نیست **ایضا**
 آن برنگ بر فن عیار ما کو **ایضا**
نایاب نایابم کو که نرورار دوست و ستیار خورار

شیلا خورار

ای رسول حضرت خوزی جیب کیرنا
 ای ضیاء عین عالم وی افکار انبیا
 مرحمت کن خالکیت **مکنلا** روز شب
 احمد و محمود ابوالقاسم محمد مصطفی
تترتیر کن برده نوا

شیلا خورار

ای عاشقا ای عاشقا من ز کجا عشق ز کجا
 ای بی لای ای بی لای من ز کجا عشق ز کجا
 ای طربان ای طربان بر ف زنده احوال من
 من در دلم من در دلم من ز کجا عشق ز کجا
ترتیر ساز برده نوا
 ای که هر آرزوین آه بونجه سلطان اولور
 قوی اولان کشتی یار **مکنلا** خاسر و خاف اولور
 سن مالکه طایفه کل کوشکی ای بیایه کل
 شول چالیشوب یاید یغک صواچی برک اولور
ترتیر ساز برده نوا

در کوی خرابات من عشق کشان کدر
 آن دلبر عیار من دید و نشان کدر
 من در بی آن دلبر عیار بر فتم
 اوروی خود آن مخطرم من باز نهان کدر
 سلطان **ماعتفانک** بدش محمد اسرار
 آن سر **معتفانک** ازل جمله بیان کدر
ترتیر ساز

درد مثل برده نواز

بره تسلی خدادان نه خبر و آن
جرموی عفو این اول حضرت عفو نواز
شع رخنه جسمی گردانده دوشوردم
اوراق دلی آتش سوزانده دوشوردم
بر فطره ایکن کذبی عثمانه دوشوردم
جفا بوی بی وادی هجرانه دوشوردم
نقره ریسم در دروغ عالم و آن
مولای سورد سببی سولیمه نغم و آن
یا سزای یار بودم یار کورده نواز بودم دل
جگر کورده نواز یار خبر و آن

(سبب جبر نواز)

سلطنتی سلطنتی الا حق
این شریف
دو قطره نواز
ببیند که با او زبست می ناز
ببیند که با او زبست می ناز
ببیند که با او زبست می ناز
ببیند که با او زبست می ناز

مادرد و جهان غیب ناز نداریم
جز یاد خدا هیچ دیگر کار نداریم
می سلطان می می خکار می
مشتاق دل و جان تو شمس الحزین می
در آینه جزو آینه دیدار نداریم

ایضا

مظهر حق باشد او از این جهان می ناز
دمبدم بیند جمال حوسبان
می یار می دوست برین جانان
این چنانکه گفت مولای ما می ناز
آنکه بیرون گامل و دانای ما می ناز

ایضا

باز از آن کوه قاف آمد عشق می ناز
باز بر آمد زبان نغمه هیهای عشق
ایضا
عشق ندای بلند کن با او زبست می ناز

کای دل بالا نکرد فلذ و بالای عشق
 می بارهی دوست بیرون جانان
 بنکرد در شمسین معجزه بی زبان **می بار**
 شادی جانهای پاک و دیده دلهای عشق

ایضاً

مرجای ای شاه باقی یاد شاه کامکار
 روح بخش هر روان و آفتاب هر دیار

ایضاً

بن جهان و آن جهان هر دو غلام مرنت
 کر بخوابی بر همش زن و دهی خواهی بدار
 چشم خاله از **شمس تبریزی** چه کی کیاست
 تابش آن کیسار بر مسی ایشان کار
هی سلطان می خنکارد من یارهی مقبول

(سیرالذکر ثانی)

آه باز آمدم باز آمدم زین آن یار آمدم

در من کرد من کس بهتر تو غم خوار آمدم
 می بار من خنکارد من جانان می لطافتم
تغز سائز پرده نو

(سیرالذکر ثالث)

ای بگفته در دلم اسرارها بی بار من
 وی که دارد با فقیران کارها **ایضاً**
 ای خیالت تخم کسار سینه ها **ایضاً**
 وی خیالت رونق گلزارها **ایضاً**
 وی چشم تبریزی بنم عشق تو **ایضاً**

گشته این از همه اغیارها
تغز سائز پرده نو

ایکه هر سر آفرین آه بوخج سلطن اولور
 فولی اولان کشیلر **جانم** خسر و خاقان اولور
 اشبو صورت در قو اولطاید در بوجو
 نسطی مسلمانلارک صدقله ایمان اولور

تغز سائز

ازانکه طلبکار خدایید خدایید
 حاجت بطلب نیست شما یید شما یید
 توحید و کاپید و حروفید و کلا یید
 جبریل بر اید مر سو یید شما یید
 در خانه خود یافت از شاه نشانی
 انگشتری نعل کس خاصه کافی
 دوش آمده بودست مر خوب روده
 آن شاه دلا زام منغ محر جانی
تتمت
 ای دل بو ییز سکا یکی جهانده ازغان
 برد بر ایکی اولغه یوق یلش اول مگا مکته
 حق سو یلیک سنده سنک ورتاده نک ورتاده
 عالمده همان دیگدر رسکا نقصان مکته
 سعی ایله رضا کوزله قوا طلاق ایله فید مکته
 عالمده سنا یی بو ییز سالکه عرفان مکته
(سینه لایق کونین)

ایعاشقا ایعاشقا منلای رو میرسد
 ایصادقا ایصادقا منلای رو میرسد
آیین شریف
در مقام (فرخانی)
 ما از عشق جانان سر سر دل جیانت می یار
 کس چه بر اهل صورت معنی آن نهانست می یار
 کز آنکه مرد را می خواهی جمال جانان می یار
 کز آنکه مرد را می خواهی جمال جانان می یار
 از صدق دل طلب کن چه جا اتیانست می یار
 ای سنجی بنظر وی مشعله یس می یار
 یارب چه سبک رو بر چشم رسم بنشین می یار
 ای باج هنر سبک معراج خرد سبک می یار
 تعریف نمی باید چون جمله تویی تعییب می یار
 روشن در مهتاب دیدم مجلسی دوست مست می یار
 طفل مست و پیر مست و ضرب و طنبی مست می یار
 ماه داده آسمان را جرعه زان جام می یار
 ماه مست و پیر مست سایه مست و نور مست می یار

شمس تیزی شده از عست و خرابی یاری
 لاجرم منست و کفایتش بود مغرور مست
 مجتنب مرغوبین مطوبین یاری مقبولین
 سکنه تیشانی بن و کلاه

سلاخی تازی

بهار آمد بهار آمد بهار خوش عدا را آمد
 خوش سر سبز خوش عالم اولان لاله زار آمد
 ز سوسن بشنوی دیجان که سوسن ده زبان دارد
 بدست آب گل بنگر که بر نقش نیکار آمد
 شکر شکر شکر شکر شکر شکر شکر شکر

سلاخی تالی

عاشق شده ای جان سودان مبارک باد
 سماع آرا جان بیقرار است
 از کون و مکان روی آنجان مبارک باد

سبک بر چه چه جای نظار است
 از هر دو و جهان بگذر نهان و نهان خور
 جو مرغ و چنگ بانگ طبل بشنید
 تا ملک ملک گوید تنهات مبارک باد
 در آن ساعت هزاران در هزار است
 شنیدی بر کشتی و در شنیدی

سلاخی تالی

ای که هنر آفرین
 فولی اولان کشیل
 سا که دیرم ای دیده
 نفس دیون خطی ایدن
 دیندن سلیمان اولور

سلاخی تالی

حسبی که باوی با بگذار
 شاه ما شاهت نامش مرتضاست
 که آب مروز تیغ آبدار است
 هر دو عالم شاه ما شیر خداست
 فدای

قصر ز ایلده مع درد دروغ الم وار
مولای سورسن بی سوبلته غم وار

عقلم بزم اول زلف بریشان ایله کنیدی
کو کلم هوسی و صلت جانان ایله کنیدی
فکر بر بزم اول کوزوی مستان ایله کنیدی
صبر منم اول کوزکی فغان ایله کنیدی

هجرنا اودینه باندی دروغ الم وار
مولای سورسن بی سوبلته غم وار

بودله سنایی

دکله سوزمی سکا دیرم اوزکه ادادر
درویش اولانه لازم اولان کشتن خدادر
عاشق نه سی وار ایسه معشوقه فدادر
سناح صفا جانم صفا روح فدادر
عشق ایله کلان طالب جوینده اولدم

فدا کن جان جو شمس الدین تبین
مصطفی را غیر از و همد ملان
اگر جان تو از حق کما مکار است
در حقیقت بر از در مصطفاست
شمس تبین تو همه دانسته
دین ما مصطفی مرتضاست
تصنیفات بی نفا

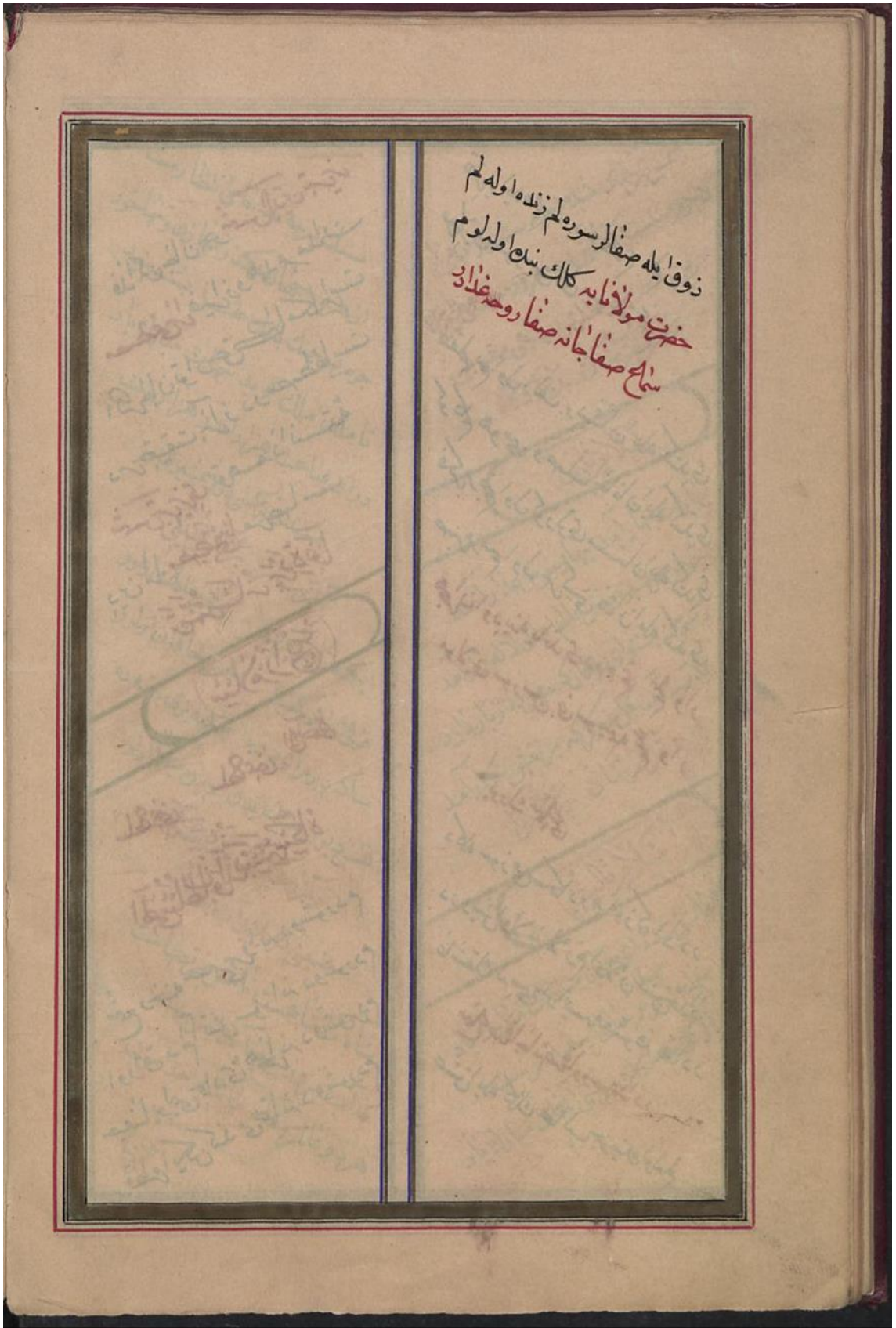
شیلا زان

سلا غنئی الآخه

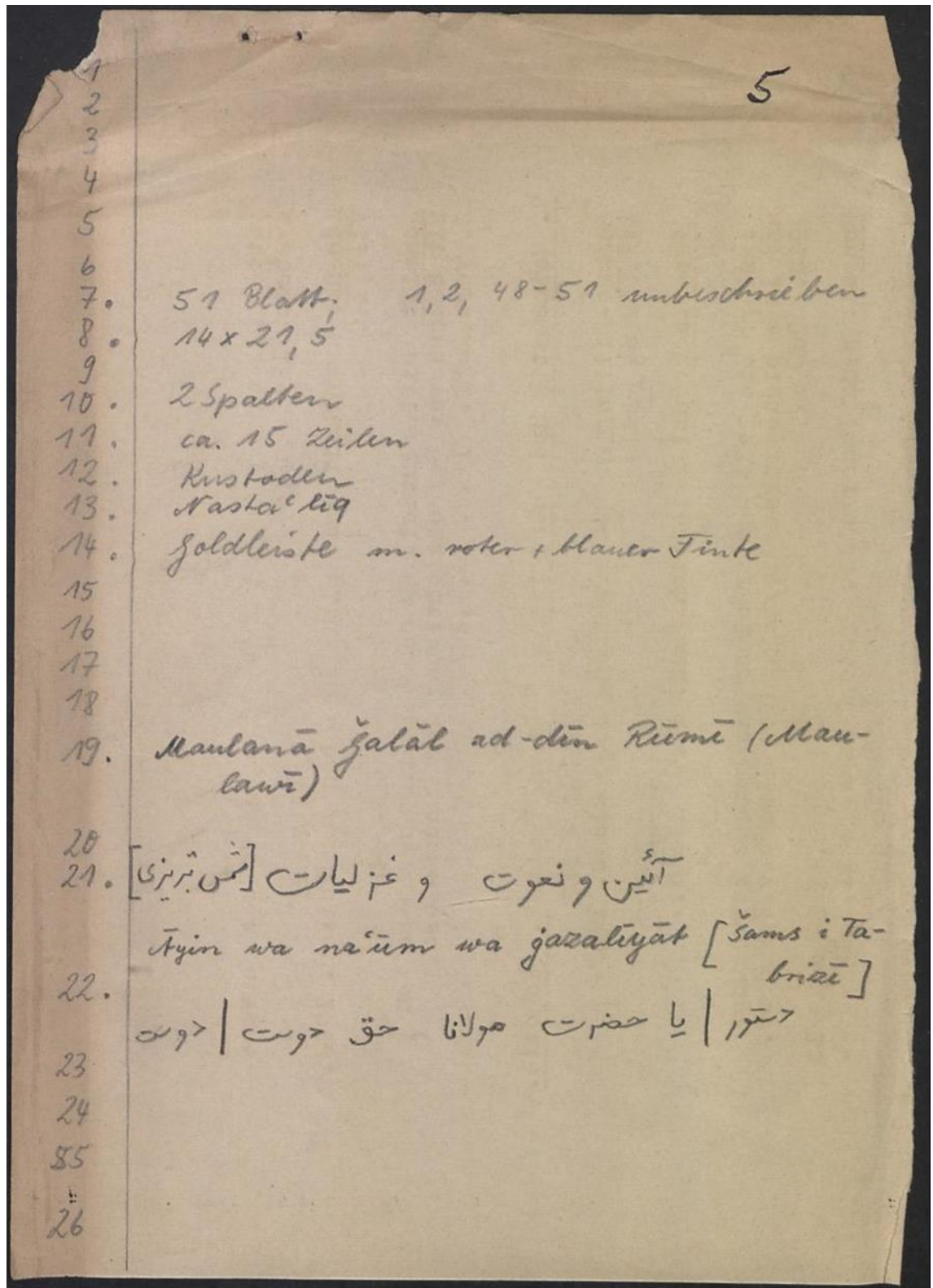
سلا غنئی

موم الله اولان بیستین

شمع رخنه جسمی روانه دوشوردم
اوراق دلم آتش سوزانه دوشوردم
حیفای یولیمی وادی هجلی نه دوشوردم
برقطه ایکن کندی تمانه دوشوردم

زوق يله صفار السور لم زنده اوله لم
 حضرت مولانا به كلك نبد اولدوم
 سماح صفاجانه صفار و حد غدار

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad Soyad : Burçak Dura
 Doğum yeri : İzmir
 Doğum yılı : 1990

İletişim Bilgileri

Telefon : 0555 596 47 95
 E-mail : burcakkdura@gmail.com

Eğitim Durumu

İlkokul : Büyükçiğli İlkokulu (İzmir, 1996-2001)
 Ortaokul : Mavişehir İlköğretim Okulu (İzmir, 2001-2004)
 Lise : Ahmed Adnan Saygun Y.D.A. Lisesi (İzmir, 2004-2008)
 Üniversite : Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Denizli, 2009-2013)
 Master : Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı (Denizli, 2013-2018)
 Master Seminer Konusu : Dede Korkud ve Gülistan-Bostan Üzerine Bir İnceleme
 Master Tez Konusu : Mecmû'a-i Âyin-i Şerîf (İnceleme Metni)

Diller

Türkçe, İngilizce, Farsça

İş Deneyimi : Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği (2013-Halen)